Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 3 Απριλίου 2022 • Ετος 14ο • Αρ. φύλλου 708* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Τον ρωσικό οπλισμό της Ε.Φ. έχουν ζητήσει οι Αμερικανοί

Εγιναν οι πρώτες κρούσεις – Πράσινο φως από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας

Σε μια σημαντική κίνηση προς τη Λευκωσία που ενδεχομένως να επαναπροσδιορίσει τις σχέσεις της Κύπρου με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ έχουν προχωρήσει Αμερικανοί αξιωματούχοι. Σύμφωνα με πηγές της «Κ» την περασμένη εβδομάδα πραγματοποιήθηκαν κρούσεις από πλευράς Αμερικανών προκειμένου να διερευνηθεί η παραχώρηση μέρους ή του συνόλου των ρωσικών όπλων και μέσων της Ε.Φ. Η κρούση προφανώς αφορά τις προσπάθειες που καταβάλλονται για παροχή στρατιωτικής βοήθειας στην Ουκρανία. Σύμφωνα με την πληροφόρηση της «Κ» η πρώτη αντίδραση ήταν θετική, ενημερώθηκε άμεσα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος άναψε το πράσινο φως να συνεχισθούν οι σχετικές διεργασίες. Εάν η κρούση μετουσιωθεί σε πράξη η επιδίωξη της κυπριακής πλευράς είναι η αντικατάσταση των ρωσικών όπλων να γίνει από τα διαθέσιμα των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων. **Σελ. 6**

Μακρύς ακόμα ο δρόμος της ειρήνης

EPA/NUNO VEIGA

Η αιματοχυσία στην Ουκρανία μετά τη ρωσική εισβολή συνεχίζεται με αμείωτη ένταση, ενώ καμία από τις δύο πλευρές δεν μετακινήθηκε στα πιο δύσκολα προβλήματα που εμποδίζουν την ειρήνευση. Η μόνη ουσιώδης υποχώρηση της ουκρανικής αντιπροσωπείας ήταν η αποδοχή του καθεστώτος ουδετερότητας, η δε ρωσική πλευρά υποσχέθηκε «δραστικό περιορισμό» των στρατιωτικών επιχειρήσεων στη βόρεια Ουκρανία. Εν τω μεταξύ η άλωση της Μαριούπολης φαίνεται αναπότρεπτη. Όσον αφορά τις ενδείξεις για τα εγκλήματα πολέμου αυτές πληθαίνουν, με τους πρόσφυγες από την Ουκρανία να έχουν ξεπεράσει τα τέσσερα εκατομμύρια, το 90% από αυτούς γυναίκες και παιδιά. Στη φωτογραφία το Εθνικό Ακαδημαϊκό Θέατρο Όπερας και Μπαλέτου της Οδησσού, που περιβάλλεται από σάκους άμμου. **Σελ. 22**

Το «Μεγάλο Αλμα» μέσα σε οκτώ μήνες

Εμβόλιο για όλες τις μεταλλάξεις

Ο CEO της Pfizer Αλμπερτ Μπουρλά μιλάει στην «Κ» και λέει πως είναι ζήτημα ημερών να δοθεί το εσωτερικό πράσινο φως για το εμβόλιο που θα καλύπτει όλες τις γνωστές μεταλλάξεις της COVID-19. Σειρά παίρνει το εμβόλιο ετήσιας δόσης. **Σελ. 21**

Ψάχνουν για νέα συστημική τράπεζα

Συμώσεις και επαφές με τους επόπτες – Επικρατέστερη η Eurobank

Με την αποχώρηση της RCB η Κύπρος έμεινε με δύο συστημικές τράπεζες, αυτές δηλαδή που εποπτεύονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τον Ευρωπαϊκό Ενιαίο Μηχανισμό: την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική. Ετσι οι επόπτες, σε συνεννόηση με τους εγχώριους (ΚΤΚ), θα πρέπει να αναζητήσουν άλλη τράπεζα από αυτές που δραστηριοποιούνται εντός Κύπρου, για να γίνει η τρίτη συστημική. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι το θέμα θα απασχολήσει σύντομα τους επόπτες. Η Eurobank Κύπρου ενδεχομένως να προκρίνεται να γίνει η τρίτη συστημική, λόγω του μεγέθους της, αλλά η Alpha Bank Κύπρου δεν μένει εκτός «χάρτη». **Οικονομική, σελ. 3**

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΟΥΣΗ

Είναι πρόβλημα ο εντοπισμός των ανήλικων

Η υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας Αναστασία Ανθούση λέει στην «Κ» πως υπάρχει δυσκολία εντοπισμού των πραγματικά ευάλωτων ή των μεταναστών που είναι ανήλικοι. Σημειώνει πως εδώ και ένα μήνα το υφυπουργείο της έχει αναλάβει να συντονίσει τις υπηρεσίες και να απομακρύνει τα ανήλικα άτομα. **Σελ. 10**

ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ

Από τη χρυσή εποχή στη φθίνουσα πορεία

Η εποχή που ο κομματικός μηχανισμός μπορούσε να ελέγξει τα ακροατήρια και να επιβάλει κομματική πειθαρχία έχει παρέλθει. Σήμερα το στοίχημα για τα κόμματα είναι τι ρόλο θα παίξει σε αυτή τη μάχη ο κομματικός πατριωτισμός. **Σελ. 8**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Το μεταναστευτικό αλλάζει... πρόσωπο

Τα μέτρα και οι κατευθυντήριες γραμμές τις οποίες συμφώνησαν οι υπ. Εσωτερικών της Ε.Ε. για την υποδοχή Ουκρανών προσφύγων περιέχουν αρκετές πρόνοιες που δεν θυμίζουν προηγούμενες εποχές. **Σελ. 9**

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Η νέα περίοδος το διακύβευμα του '23

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης μιλάει στον Βασίλη Νέδο και σημειώνει, μεταξύ άλλων, πως έχει ενθαρρυνθεί από την ανταπόκριση των πολιτών μετά την αποχώρησή του από τη θέση του ΥΠΕΞ, ενόψει του 2023. **Σελ. 16**

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο Μάρκος Δράκος και η Ξεραρκάκα

Με αφορμή την επέτειο της 1ης Απριλίου αναλύονται τα γεγονότα της ενέδρας στην «Ξεραρκάκαν», στις 12 Νοεμβρίου 1956, καθώς και τη χρήση οπλισμού μιας ανταρτικής ομάδας της ΕΟΚΑ. **Σελ. 18**

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Απεξάρτηση από Ρωσία, εξάρτηση από ΗΠΑ για Ε.Ε.

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία οδηγεί την Ε.Ε. στην απόφαση για σταδιακή απεξάρτηση από τη Ρωσία και στη σταδιακή εξάρτηση από τις ΗΠΑ. Εξάρτηση η οποία όπως λένε κοινοτικοί κύκλοι «θα στοιχίζει πολύ περισσότερα» στις ευρωπαϊκές χώρες και στους καταναλωτές και θα οδηγήσει σε κέρδη τις ΗΠΑ σε οικονομικό και πολιτικό πεδίο. **Σελ. 4**

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ

Σε αναζήτηση εναλλακτικών «EastMed»

Η κατάσταση που διαμορφώνεται στα ενεργειακά λόγω του Ουκρανικού δημιουργεί στην περιοχή της Αν. Μεσογείου ένα ενεργειακό παζλ. Η Κύπρος βρίσκεται σε στάση αναμονής και οι τελικές ανακοινώσεις για τις ακριβείς ποσότητες του «Γλαύκου» θα δώσουν και μια πρώτη απάντηση για το πώς θα διαμορφωθούν οι επιδιώξεις της Λευκωσίας. **Σελ. 5**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Απ' Ακάμα ώς Καρπάσι

Την 1η Απριλίου του 1955 για την Κύπρο ανοίχθηκε ένα διαφορετικό ιστορικό μονοπάτι, το οποίο ήταν αρκετά δύσβατο και γεμάτο παγίδες, ωστόσο βρέθηκαν άντρες και γυναίκες που αποφάσισαν να το διασχίσουν και ασμένως να δέχονται τις συνέπειες. Αυτή η αποφασιστικότητα εκείνων των ανθρώπων σήμερα θα πρέπει να μας εμπνέει και να γίνεται φάρος για το πού θέλουμε να βρίσκεται η Κύπρος, όταν θα εορτάζεται η εκατονταετηρίδα από την έναρξη του ωραίου Αγώνα του 1955-1959. Χρέος όλων μας είναι κάθε μέρα να ανοίγουμε νέους δρόμους, να μην ξεχνάμε ούτε τις λαμπρές, αλλά ούτε και τις θλιβερές στιγμές μας. Να αντλούμε από αμφότερες διδάγματα. Στόχος μας δε να είναι η Κύπρος να γίνει μία, απ' Ακάμα ώς Καρπάσι, για να θυμηθούμε και τον στίχο του σπουδαίου μας ποιητή Μιχάλη Πασιαρδή.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΕΚΘΕΣΗ

Οι ιδιότυπες ταπισερί της μνήμης

Το εργαστήριο «Η υφή της ταυτότητας» (The texture of identity) με τη visual artist Σιλβίνα ντερ Μεγκερντιτσιάν, παρουσιάζεται στο MOMus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης «Υφάνσεις εκ νέου» σε επιμέλεια της Αρετής Λεοπούλου. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Δύο παραστάσεις και μια ιστορία

Στην «Κ» μιλάει ο Φώτης Καράλης για τον ρόλο του Ντάννυ που υποδύεται στην παράσταση της ΕΘΑΛ «Motortown» σε σκηνοθεσία Αχιλλέα Γραμματικόπουλου. Επίσης, η Ερμίνα Κυριαζή σε συνέντευξή της στην «Κ» μιλάει για την παράσταση «Τσιτάχ» του Β. Κατσικονούρη, που συν-σκηνοθετεί με τον Γιώργο Νινιό. Στην «Κ» και η ιστορία ενός ερασιτέχνη ηθοποιού του μεσοπολέμου, του Μήτρου Λαμπερτίδη. **Ζωή, σελ. 3, 8**

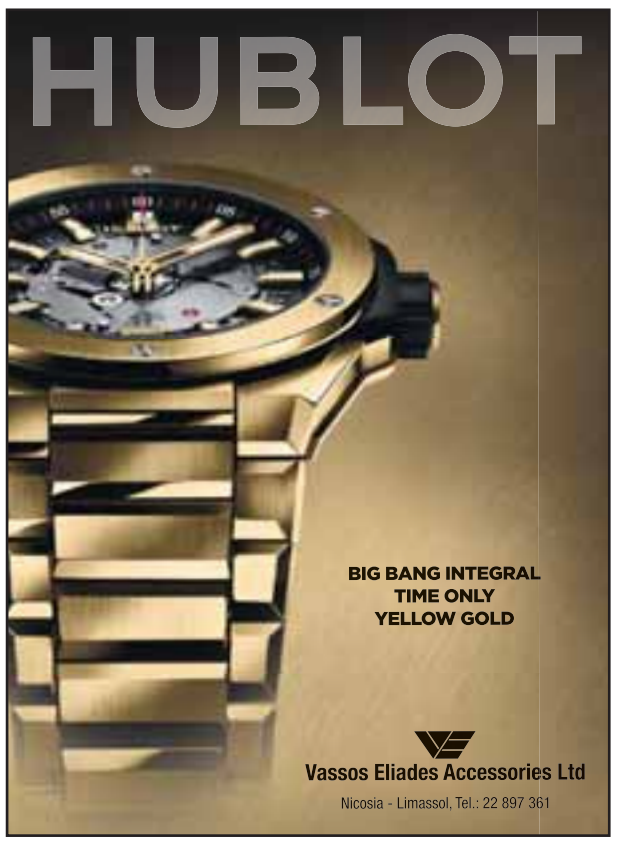

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Χτύπα κι άλλο

Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, απ' όλες τις ειδικότητες μελλοντολογίας που κατά καιρούς εμπιστεύεται, σε μεγαλύτερη εκτίμηση έχει τη νυχομαντεία. «Το θαυματουργό μανό της Εριφύλης – Φρειδερίκης Κουτουρού, καθώς απλώνεται στο νύχι, ανοίγει διάπλατα την πύλη του ανεξήγητου» ενημέρωσε το καρέ. «Όλα τα σημάδια είναι εκεί, αρκεί να έχεις τα μάτια σου ανοιχτά για να τα δεις» κατέληξε συντετριμμένη.

Η νυχομάντης δεν θα μπορούσε να είναι πιο σαφής. Ανήμερα της εθνικής επετείου, φύσηξε ελαφρά στο χέρι της Ιουλίας για να στεγνώσει το μανό κι ύστερα απήγγειλε τον χρησμό με τη δωρικότητα της Καίτης Χωματά: «Δώδεκα αγόρια του σχολειού κι η Χριστινιώ μια τάξη, μη βρέξει και μη στάξει...» σιγοτραγούδησε. Έκανε μια μικρή παύση κι έπειτα συνέχισε με νόημα: «... το Χριστινάκι τραγουδά, της βάρκας κυβερνήτης, γλυκιά που είν' η φωνή της». «Τουτέστιν;» ψέλλισε η χήρα. «Σκέψου!» της απάντησε αυστηρά η νυχού με το κληρονομικό χάρισμα, δείχνοντάς της την ημερομηνία.

Ε βέβαια! 25η Μαρτίου ήταν η αποφράδα ημέρα που οι υπουργοί Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αποφάσισαν το κούρεμα των καταθέσεων των κυπριακών τραπεζών. «9 χρόνια μετά, η σιδηρά κυρία του ΔΝΤ επέστρεψε στον τόπο του εγκλήματος» ψιθύρισε η Ιουλία. «Υπέρκομψη, πλην όμως αδίστακτη, η Χριστινιώ Λαγκάρτ μας έριξε και μιαν "Ιθάκη" στα κουρεμένα μας κεφάλια για να έχουμε να πορευόμαστε οι νεόπτωχοι ιθαγενείς».

«Κι αν πτωχική την βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε. Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα, ήδη θα το κατάλαβες οι Ιθάκες τι σημαίνουν». Οι στίχοι ήταν σαν να ξύπνησαν τον χειρότερο εφιάλτη της Ιουλίας. Τις καταθέσεις που χάθηκαν εν μια νυκτί, τις τραπεζικές μετοχές που έγιναν κουρελόχαρτα και την οικονομική κατρακύλα που συμπαρέσυρε τη μονοκατοικία της στον Άγιο Αντρέα. «Σέβομαι απεριόριστα το απαράμιλλο στιλ της Κριστίν Λαγκάρτ, πλην όμως η αδικία με αναγκάζει να απαντήσω και εγώ με τους στίχους του λαϊκού βάρδου: Χτύπα κι άλλο, θα τ' αντέξω. Δεν πεθαίνω έτσι απλά, θα παλέψω. Κι αν νικήσεις κι άμα χάσω, μη φοβάσαι θα το ξεπεράσω».

Η Κριστίν Λαγκάρτ, με το απαράμιλλο στιλ της, ξύπνησε εφιαλτικές μνήμες από τον Μάρτιο του 2013, όταν κατακρημνίστηκαν τα κυπριακά όνειρα.

«Όλα τα βρίσκει πάντως η Εριφύλη – Φρειδερίκη Κουτουρού» ομοφώνησε το καρέ, καθώς τα δυσοίωνα νέα δεν εξαντλούνταν μόνο στην επίσκεψη της Λαγκάρτ. «Το ξύπνημα της Άνοιξης θα φέρει μπόρα» προειδοποίησε η νυχομάντης τον άμαχο πληθυσμό και ιδού που δικαιώθηκε. «Να που το ζήσαμε κι αυτό κοπέλες. Ξημέρωσε η μέρα που κυβέρνησε τον τόπο ο Κουλίας έστω για μια μέρα» σχολίασε προβληματισμένη η Ιουλία.

«Σε σχέση με την προεδρία Κουλία υπάρχουν καλά και καλύτερα νέα. Τα καλά νέα είναι ότι ο λίβας που καίει τα σπαρτά βουλευτής του ΔΗΚΟ δεν πρόλαβε να υλοποιήσει το όραμα για ένα "Παγκύπριο Πολιτικό Ανατρεπτικό Κίνημα". Να σας θυμίσω ότι η μητρότητα της ρηξικέλευθης εξαγγελίας ανήκει στην Ελένη Θεοχάρους, λίγο πριν από την εθνική επέτειο και πάλι, τον Μάρτιο του 2015. Ο πρώτος που ανταποκρίθηκε τότε στο κάλεσμα της Ιστορίας ήταν ο ταπεραμεντόζος Ζαχαρίας, ο οποίος υπερθεμάτισε λέγοντας "... σε αυτόν τον δύσκολον αλλά σωστόν δρόμον για τον τόπον μας, τώρα είμαστε δυο, ας γίνουμε τρεις και χίλιοι δεκατρείς"» ενημέρωσε το καρέ η οικοδέσποινα.

«Και τα καλύτερα νέα;» ρώτησε γεμάτη περιέργεια η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Ότι το ΓεΣΥ παραμένει αλώβητο, καθότι μερικές μέρες ακόμα να είχε στη διάθεσή του ο προεδρεύων Ζαχαρίας δεν θα άφηνε τίποτα όρθιο στη θέση του». Οι κυρίες στη σκέψη και μόνο ότι θα ξαναζούσαν το κακόγουστο σόου που ο βουλευτής έδωσε πρόσφατα στη Βουλή σταυροκοπήθηκαν. «Όταν αυτός ο έρμος ο τόπος κυβερνήθηκε έστω για 24 ώρες από τον Κουλία, αναρωτιόμαστε γιατί έχει πολιτικές φιλοδοξίες η Ακατανόμαστη;» έθεσε το βαθύ φιλοσοφικό ερώτημα η Ιουλία.

Καλά, έβγαζε μάτι ότι η χήρα έψαχνε αφορμή για να φέρει την κουβέντα στην Έμιλυ Γιολίτη. Οι άλλες δε, σαν έτοιμες από καιρό, τσίμπησαν αμέσως σχολιάζοντας την ανάρτηση της Τέως από το ταξίδι της στο Άμστερνταμ. «Το φιλοθεάμον κοινό είχε την ευκαιρία να δει την πρώην υπουργό και τον σύντροφό της να απολαμβάνουν ένα πλούσιο πρόγευμα πάνω σε βάρκα, τυλιγμένοι με καρό κουβερτούλες» σάρκασε η Ιουλία. «Εν κουρκάρεις με τίποτε» την επέπληξε η Ελλού από το μέσα δωμάτιο, θυμίζοντας τη δέσμευσή της να μην αναφερθεί ξανά στην Τέως με το όνομά της. «Η δικτατορία του προλεταριάτου» μουρμούρισε η χήρα εκνευρισμένη, έτοιμη για τη μεγάλη έκρηξη.

«Μια κουβέντα είναι να μην ασχολούμαι με την Ακατανόμαστη. Εδώ στο τσακ ήμουνα να σχολιάσω ανάρτηση δύο συμπαθέστατων κυριών, οι οποίες ανέβασαν φωτογραφίες με κοντομάνικα σε κάτι αμμόλοφους -"Soulla is feeling wonderful with Anthi"- και λεζάντα "Η ΓΟΔΗΣΥ ακόμη και στην έρημο δηλώνει παρούσα". Οπότε, στην αναβροχιά καλή είναι και η ζωάρα εν πλω της σοσιαλιτέ» ξέσπασε η Ιουλία.

«Είμαστε μια ωραία ατμόσφαιρα» είπε δύσθυμα η Καλαμαρού κι έπειτα ζήτησε μπιριμπάκι. Οι κυρίες συγκατάνευσαν σιωπηλά καθώς η επικαιρότητα τις είχε εξουθενώσει. Με τον πόλεμο να μαίνεται και τα κρούσματα της πανδημίας να εξαπλώνονται κατά χιλιάδες, αισθάνονταν να ασφυκτιούν. «Και πού να δεις αργότερα, που θα 'ρθουν τα χειρότερα» ακούστηκε από το ραδιόφωνο το σουξέ της Ελένης Χατζίδου, λες και κάποιος αποφάσισε επίτηδες να τους σπάσει τα νεύρα.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

3.4.1932

ΠΥΚΝΩΣΗ: Λονδίνον - Ο κ. Μπόλντουιν [φωτ. με τη σύζυγό του], ομιλών σήμερον εις Ουάρτσεστερ εδήλωσεν ότι η Ευρώπη αρχίζει ήδη να κατανοή την ανάγκην ευρυτέρων οικονομικών συνδυασμών, διότι

αι μικραί οικονομικαί μονάδες οίαι είνε τα μικρά κράτη, δεν δύνανται να ζήσουν υπό σύστημα προστατευτικόν αντεπεξερχόμεναι κατά των μεγάλων οικονομικών μονάδων. Εκ τούτου εγεννήθη η ιδέα της συμπήξεως οικονομικής ομοσπονδίας των παραδουναβίων κρατών. Ελπίζω ότι αι σχετικαί συνομιλίαι, είπε, θα επιφέρουν στενωτέραν οικονομικήν συνεργασίαν των κρατών τούτων και γενικώς θα συμβάλλουν εις την πύκνωσιν των συναλλαγών μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών.

ΔΑΝΕΙΑ: Γενεύη – Εν σχέσει προς το ανακοινωθέν χθες κείμενον της Δημοσιονομικής Επιτροπής, εγνώσθη ότι προτείνεται όπως τα παρασχεθησόμενα, εις τα έχοντα ανάγκην οικονομικής ενισχύσεως κράτη, δάνεια είνε του ιδίου τύπου με τα δάνεια συνδρομής τα παρασχεθέντα κατά το έτος 1923. Η διάρκεια της καταβολής των δεν θα είνε μεγαλυτέρα των 3-5 ετών. Τα δάνεια ταύτα θα εξωφλούνται διά του προϊόντος άλλων μακροπροθέσμων δανείων, τα οποία αι οφειλέτιδες χώραι θα συνάψουν. Επίσης αι εν λόγω χώραι θα αναλάβουν την υποχρέωσιν να συμμορφωθούν προς τα μέτρα τα οποία η Κ.Τ.Ε. θα υποδείξη διά την εξασφάλισιν της καλής διαχειρίσεως των δημοσίων οικονομικών και της Εθνικής των Τραπέζης.

ΜΑΤΖΟΥΡΙΑ: Τηλεγραφήματα εκ Μούδκεν αγγέλλουν ότι κατόπιν εννεαώρου πεισματώδους μάχης τα ιαπωνικά στρατεύματα κατώρθωσαν να συντρίψουν την αντίστασιν των αποσπασμάτων των Κινέζων εθελοντών και ν' απωθήσουν αυτούς μακράν της περιοχής του Τσαν-Τσοούν. Το κίνημα των Κινέζων εθνικιστών επεκτείνεται εις την περιοχήν του Τσιν-Τσάο παρά την Κορεανήν μεθόριον. Ο διοικητής της Κορέας εζήτησεν την αποστολήν ενισχύσεων εκ Τόκιο. Κατ' άλλας ειδήσεις, αι ιαπωνικαί Τράπεζαι εδέχθησαν να χορηγήσουν δάνειον προς την νέαν Μαντζουριανήν Κυβέρνησιν.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Στο υφυπουργείο λέμε Ναι!

«Η Ολομέλεια της Βουλής ψήφισε τους νόμους για τη δημιουργία Υφυπουργείου Πολιτισμού με 34 ψήφους υπέρ και 13 αποχές των βουλευτών του ΑΚΕΛ. Στο επίμαχο ζήτημα της μεταφοράς του Τμήματος Αρχαιοτήτων στο Υφυπουργείο Πολιτισμού από το Υπουργείο Μεταφορών που βρίσκεται σήμερα, αποφασίστηκε τελικά η μεταφορά του Τμήματος στο Υφυπουργείο ένα χρόνο μετά την έναρξη λειτουργίας του και αφού δημιουργηθούν οι κατάλληλες δομές» ΚΥΠΕ. Το ΑΚΕΛ απείχε, δεν καταψήφισε, ούτε έτσι ούτε γιουβέτσι. Πάντως, παρακολουθώντας τη συζήτηση διαδικτυακά μια τρομάρα την πήρα, που συμφώνησε και το ΕΛΑΜ... και προς στιγμή πήγα να αλλαξοπιστήσω! Άντε, να δούμε πώς θα περάσει ο χρόνος και τι θα γίνει μέχρι να μπει το Τμήμα Αρχαιοτήτων στη νέα δομή. Αυτές είναι κυπριακές πατέντες... Ως παρατζεί και βλέπουμε!

Βραβεία ΘΟΚ και πολιτικοί

Πάντως, στα Βραβεία Θεάτρου του ΘΟΚ ο πρόεδρος της Δημοκρατίας όλα κι όλα αυτή τη φορά τα πήγε μια χαρά, κανένα λάθος (ένα μόνο σαρδάμ), όλα μέσα από το κείμενο και είχε και την ευκαιρία να πει για το τι έκανε η Πολιτεία για τον πολιτισμό και τους ανθρώπους του. Δεν είναι ότι έδωσε καμία είδηση, όχι, ό,τι λέγεται εδώ και χρόνια, που σε άλλους τόπους είναι αυτονόητα, εδώ σε εμάς είναι έργα πνοής και προοπτικής. Παρευρέθηκαν ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου, ο πρόεδρος του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασίας Πολιτών Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, ο υπουργός Παιδείας Πρόδρομος Προδρόμου, οι βουλευτές Δημήτρης Δημητρίου, Άριστος Δαμιανού, Χρίστος Χριστόφιας, Αλέκος Τρυφωνίδης, Αλεξάνδρα Ατταλίδου, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Μάριος Πελεκάνος, ο υφυπουργός παρά τω Προέδρω Κυριάκος Κούσιος, η Επίτροπος Περιβάλλοντος Κλέλια Βασιλείου, ο Επίτροπος του Πολίτη Παναγιώτης Σεντώνας, και η Β΄ αντιπρόεδρος της ΕΔΕΚ Έλενα Περικλέους.

Δεν έμαθα αν πήγαν σε παρακείμενη από τους Τάφους των Βενιζέλων καφετέρια για καφέ και το περίφημο ζουμερό, αν όχι, ήταν παράλειψη!

Τι Ακρωτήρι, τι Λόφος

Η στήλη μαθαίνει πως ο Νίκος Χριστοδουλίδης με τη σύζυγό του πέρασαν πάρα πολύ καλά στα Χανιά, όπου ο πρώην ΥΠΕΞ μίλησε στο ετήσιο πολιτικό μνημόσυνο των Ελευθέριου και Σοφοκλή Βενιζέλου στο ιστορικό Ακρωτήρι την Κυριακή 27 Μαρτίου. Όλοι όσοι συναναστράφηκαν με τον κ. Χριστοδουλίδη είχαν να λένε τα καλύτερα, ευπροσήγορος, προσιτός και ευχάριστος. Φυσικά, κάπως μπερδεύτηκαν για τα εδώ προεκλογικά μας τεκταινόμενα, και σκέφτηκαν μήπως η πρόσκλησή του προβληματίζε τον κ. Μητσοτάκη, ο οποίος είχε συναντήσει τον κ. Νεοφύτου πιο πριν. Βέβαια, αυτό τελικά δεν πτόησε κανέναν και ο κ. Χριστοδουλίδης ανηφόρησε στο Ακρωτήρι... που είναι και Λόφος αν το καλοσκεφτείς... Ελπίζω βέβαια να πήγαν το ζεύγος Χριστοδουλίδη για έναν καφέ και ένα ζουμερό, κέικ σοκολάτας για όσους δεν γνωρίζουν, σε κοντινή καφετέρια.

Ουαί! Φαρισαίοι

Πράγματα και θαύματα συμβαίνουν έξω από τα κέντρα φιλοξενίας μεταναστών, όπου πωλείται η ελπίδα με μίνιμουμ ταρίφα 50 ευρώ... για μια φωτογραφία που θα δείχνει το όνομα μιας οδού, ώστε να μπορούν να φύγουν οι πρόσφυγες και να μείνουν σε διαμερίσματα, τα οποία οι επιτήδειοι θα τους ενοικιάσουν, και οι επιτήδειοι είναι και ημεδαποί και αλλοδαποί, αλλά και αλλοδαποί που έγιναν Κύπριοι, χάρις στο Πρόγραμμα Πολιτογραφήσεων και το τραγούδι εφτά νομά (μπορεί και παραπάνω) σ' ένα δωμά γίνεται πραγματικότητα... Και επειδή οι μετανάστες και οι πρόσφυγες είναι για κάποιους γερή μπίζνα υπάρχουν ακούω δικηγόροι που με το αζημίωτο βοηθάνε τους αιτούντες άσυλο να επανακαταθέτουν τα χαρτιά τους κάθε φορά που απορρίπτεται η αίτησή τους... Οι ζωές των ανθρώπων δεν είναι εμπόριο χαρτοσήμων!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

λύση ONE
Λύση Δανεισμού Σήμερα και Αύριο

Στην Ελληνική Τράπεζα καταλαβαίνουμε πόσο σημαντικό είναι να μπορείς να καταφέρεις όσα θες και σήμερα και αύριο, και έχουμε λύση. Λύση ONE. Μία και μοναδική λύση δανεισμού, βάσει αξίας κύριας κατοικίας, για τις στεγαστικές σου ανάγκες και ό,τι άλλο χρειαστείς, από σήμερα και στο εξής.

Περισσότερα ή για διευθέτηση ραντεβού στο www.hellenicbank.com/one

Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.
Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας.
Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

HELLENIC BANK

Απεξάρτηση από Ρωσία, εξάρτηση από ΗΠΑ

Η Ε.Ε. δεν βρίσκει βηματισμό ούτε στην ενεργειακή κρίση του Ουκρανικού

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η Ευρωπαϊκή Ένωση τείνει να εξαρτηθεί στο ενεργειακό πεδίο από τις ΗΠΑ προκειμένου να απεξαρτηθεί από τη Ρωσία, καταδεικνύοντας γενικώς, ότι είναι επιρρεπής σε «εξαρτήσεις» και ότι πολύ δύσκολα θα βρει έναν αυτόνομο βηματισμό, ο οποίος να βασίζεται αποκλειστικά και μόνον στα δικά της πόδια και όχι στα δεκανίκια των ισχυρών του πλανήτη, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα 27 κράτη-μέλη, περιλαμβανομένης και της Κύπρου. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, τα εγκλήματα πολέμου του Πούτιν και το «δόγμα απεξάρτησης» της Ε.Ε. από το ρωσικό φυσικό αέριο (και πετρέλαιο), οδηγούν την Ε.Ε. και τα 27 κράτη-μέλη της σε μια απόφαση που μάλλον μιλά αφ' εαυτής. Αφενός, για σταδιακή απεξάρτηση από τη Ρωσία –και τις χαμηλότερες τιμές που πλήρωναν «εξαρτημένα» κράτη-μέλη της Ε.Ε. προς τη Μόσχα και αφετέρου για σταδιακή εξάρτηση από τις ΗΠΑ. Εξάρτηση η οποία, όπως λένε κοινοτικοί κύκλοι, «θα στοιχίζει πολύ περισσότερα» στις ευρωπαϊκές χώρες και στους καταναλωτές και θα οδηγήσει σε κέρδη τις ΗΠΑ τόσο στο οικονομικό, όσο και στο πολιτικό πεδίο.

Η Κομισιόν λοιπόν και οι ΗΠΑ συμφώνησαν όπως η Ουάσιγκτον παράσχει, το 2022, προς την Ευρωπαϊκή Ένωση «επιπλέον» 15 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG), στο πλαίσιο της προσπάθειας της ενωμένης Ευρώπης να απεξαρτηθεί από τη Ρωσία. Αν και η εν λόγω ποσότητα είναι μικρή και δεν καλύπτει παρά μόνο το 10% περίπου της προμήθειας φυσικού αερίου από τη Ρωσία, η τάση είναι προφανής και αποκαλύπτεται μέσα από τη δεύτερη πτυχή της συμφωνίας Ε.Ε.-ΗΠΑ για τη σύσταση ειδικής ομάδας (task force) προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι ποσότητες που θα διοχετεύονται από την Ουάσιγκτον προς την ενωμένη Ευρώπη θα ανέλθουν «τουλάχιστον έως το 2030 περίπου, στα 50 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα υγροποιημένου φυσικού αερίου…». Αν και πάλι οι ποσότητες αυτές θα εξακολουθούν να υπολείπονται των ποσοτήτων που παρείχε η Ρωσία προς την Ευρώπη τα τελευταία χρόνια, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία για τη στόχευση της όλης προσπάθειας. Αξίζει να σημειωθεί, ότι ακόμη κι αν οι ΗΠΑ μπορούσαν σήμερα να προσφέρουν τετραπλάσια ποσότητα LNG προς την Ε.Ε., η Κοινότητα δεν θα μπορούσε να την απορροφήσει, λόγω απουσίας υποδομών, γεγονός που καταδεικνύει ότι αυτό που υπερισχύει είναι η αποφασιστικότητα της ενωμένης Ευρώπης για απεξάρτηση από τη Ρωσία, ανεξαρτήτως των δυσκολιών και της δυνατότητας αναπλήρωσης του κενού που δημιουργείται, αλλά και του οικονομικού κόστους που θα κληθεί να καταβάλλει η Ε.Ε.

Σε κάθε περίπτωση, όπως έλεγε στην «Κ» κοινοτική πηγή με πλήρη γνώση των εξελίξεων, «πρόκειται για μια σταδιακή προσπάθεια απεξάρτησης της Ε.Ε. από τη Ρωσία… και μια εξίσου σταδιακή προσπάθεια εξάρτησης από τις ΗΠΑ (καθώς και από κάποια άλλα κράτη, που ενδέχεται να συμμετάσχουν στο εγχείρημα με τη σύμφωνο γνώμη των Ηνωμένων Πολιτειών).

Το μείγμα αυτό υποκινείται από την Ουάσιγκτον, στηρίζεται κατά κύριο λόγο από τα κράτη-μέλη της πρώην ανατολικής Ευρώπης και στοχεύει στην οριστική και αμετάκλητη απεξάρτηση της Ε.Ε. από τη Ρωσία, σε όλα τα επίπεδα και ανεξαρτήτως των εξελίξεων στο Ουκρανικό», επεσήμανε η ίδια πηγή.

Άλλωστε, συγκλίνουσες πληροφορίες αναφέρουν ότι «οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν από την Ε.Ε. προς τη Μόσχα, περιλαμβανομένης της δρομολογούμενης απεξάρτησης από τη ρωσική ενέργεια, δεν αναμένεται να αρθούν σύντομα, ακόμη κι εάν η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τελείωνε τις προσεχείς μέρες. Ήρθαν για να μείνουν (σ.σ. οι κυρώσεις) και όπως όλα δείχνουν θα οδηγήσουν σε αλλαγές στην παγκόσμια πολιτική σκηνή» ανέφερε άλλος κοινοτικός επίσημος, ο οποίος συνέστησε μια σύγκριση μεταξύ των ποσοτήτων υγροποιημένου φυσικού αερίου που παρείχαν οι ΗΠΑ προς την Ε.Ε. πριν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και αυτών που επιδιώκεται να χορηγούνται ως αποτέλεσμα του πολέμου…

Αν λοιπόν «πάμε» πέντε χρόνια πίσω, θα δούμε ότι η εισαγωγή υγροποιημένου φυσικού αερίου από τις ΗΠΑ προς την Ε.Ε. ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Μετά την κοινή δήλωση Γιούνκερ - Τραμπ (Ιούλιος 2018), οι συνολικές εισαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου είχαν μεν αυξηθεί κατά 181%, αλλά έφτασαν μόλις στα 7,9 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα, μέχρι τις αρχές Μαρτίου 2019. Στη συνέχεια τριπλασιάστηκαν, φτάνοντας τα 22 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα το 2021, ενώ θα ανεβούν ακόμη περισσότερο, συνεπεία της ρωσικής εισβολής και της συμφωνίας που έκαναν Ε.Ε.-ΗΠΑ, για «επιπλέον» 15 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα LNG το 2022. Και πιο ψηλά, για παροχή 50 δισεκατομμυρίων κυβικών μέτρων, τουλάχιστον μέχρι το 2030.

Αν στην εξίσωση της σταδιακής ενεργειακής απεξάρτησης από τη Ρωσία και της σταδιακής εξάρτησης της Ε.Ε. από τις ΗΠΑ, τεθεί και το ζήτημα της απόλυτης πλέον εξάρτησης της άμυνας και της ασφάλειας της Ευρώπης από το ΝΑΤΟ, όπως έγραψε η «Κ» την προηγούμενη εβδομάδα, τότε η τροχιά στην οποία έχει εισέλθει η Ε.Ε., κατόπιν δικής της επιλογής και συνεπεία του πολέμου στην Ουκρανία, είναι αν μη τι άλλο προφανής.

Άλλωστε, το γεγονός ότι η Ε.Ε. υπαναχώρησε από την προσπάθεια αμυντικής αυτονόμησής της, μεσούσης της ρωσικής εισβολής, αποδεχόμενη ότι η άμυνα και η ασφάλειά της θα παραμείνουν «συμπλήρωμα» του ΝΑΤΟ, δεν αφήνει κανένα περιθώριο παρερμηνείας. Πόσω μάλλον, εάν συνυπολογιστεί ότι στη Βορειοατλαντική Συμμαχία δεν μετέχουν όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., ενώ συμμετέχει η Τουρκία που κατέχει έδαφος κράτους-μέλους της Κοινότητας. Κάτι που αφήνει εκτεθειμένη την Κυπριακή Δημοκρατία, λόγω της στάσης της Ένωσης. Αλλά και λόγω της σύμπραξης της ίδιας της Λευκωσίας σε μια τέτοια απόφαση, στο πλαίσιο της Στρατηγικής Πυξίδας της Ε.Ε., η οποία υιοθετήθηκε ομόφωνα από τους υπουργούς Άμυνας των «27» και εγκρίθηκε, διά της ενσωμάτωσης των αποφάσεων από τους ηγέτες της Ένωσης, περιλαμβανομένης και της κυπριακής ηγεσίας, στα Συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής, στις 24-25 Μαρτίου, στις Βρυξέλλες.

Ακόμη κι αν οι ΗΠΑ μπορούσαν σήμερα να προσφέρουν τετραπλάσια ποσότητα LNG προς την Ε.Ε., η Κοινότητα δεν θα μπορούσε να την απορροφήσει, λόγω απουσίας υποδομών.

Οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν από την Ε.Ε. προς τη Μόσχα, περιλαμβανομένης της δρομολογούμενης απεξάρτησης από τη ρωσική ενέργεια, δεν αναμένεται να αρθούν σύντομα, λένε κοινοτικές πηγές.

Στερείται υποδομών η Ε.Ε.

Η προσπάθεια της Ε.Ε. να απεξαρτηθεί σταδιακά από το ρωσικό φυσικό αέριο και να το υποκαταστήσει εξίσου σταδιακά με υγροποιημένο φυσικό αέριο κυρίως από τις ΗΠΑ, πέραν του «κατά πολύ» μεγαλύτερου οικονομικού κόστους, σκοντάφτει στην ανυπαρξία υποδομών, οι οποίες να είναι σε θέση να στηρίξουν «άμεσα» την εν λόγω πολιτική απόφαση της ενωμένης Ευρώπης. Σύμφωνα με το Bloomberg, τα ευρωπαϊκά κράτη εισάγουν περίπου 80 εκατομμύρια τόνους LNG ετησίως και οι συνολικές δυνατότητες εισαγωγών της Ε.Ε. αγγίζουν τα 145 εκατομμύρια τόνους, οι οποίοι ωστόσο καλύπτουν μόνο το ήμισυ του φυσικού αερίου της Ρωσίας προς την Ε.Ε.

Τα πράγματα είναι ακόμη δυσκολότερα για τη Γερμανία, η οποία αν και είναι ο μεγαλύτερος καταναλωτής και συνεπώς οι ανάγκες της είναι αναλογικά μεγαλύτερες από τα υπόλοιπα κράτη-μέλη, δεν διαθέτει στην ευρύτερη περιοχή της κανένα τερματικό σταθμό εισαγωγής LNG. Κάτι που όπως πληροφορείται η «Κ» οδήγησε το Βερολίνο σε δεύτερες σκέψεις για «άμεση απεξάρτηση» από το ρωσικό φυσικό αέριο και τον Καγκελάριο Όλαφ Σολτς να μεταθέσει την όλη προσπάθεια στα μέσα του 2024, δηλαδή σε δύο και πλέον χρόνια…

Άρα, παρά την έντονη πολιτική βούληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για απεξάρτηση από τη Ρωσία σε όλα τα επίπεδα, η υποκατάσταση του ρωσικού φυσικού αερίου με αμερικανικό LNG, προϋποθέτει μονάδες υγροποίησης φυσικού αερίου ή/και τερματικών σταθμών εισαγωγής για την παραλαβή του και μετατροπή του και πάλι σε φυσικό αέριο. Έργα που δρομολογούνται ή/και αναμένεται να δρομολογηθούν, παρά το γεγονός ότι κοστίζουν δισεκατομμύρια ευρώ και δεν μπορούν να γίνουν από τη μία μέρα στην άλλη.

Σημειώνεται ότι το LNG αποτελεί φυσικό αέριο που έχει παγώσει στους μείον 162 βαθμούς Κελσίου και έχει υγροποιηθεί, προκειμένου να μπορεί να φορτωθεί σε πλοία-ψυγεία, καταλαμβάνοντας μόλις ποσοστό 1/600 του όγκου που θα καταλαμβάνει όταν επανέλθει και πάλι στην κανονική του μορφή, προκειμένου να τεθεί προς κατανάλωση.

Αίτημα Αναστασιάδη για αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας

Διπλό αίτημα υπέβαλε σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» στη Σύνοδο Κορυφής, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, στοχεύοντας αφενός στη συγκράτηση των τιμών του ηλεκτρικού ρεύματος στην Κύπρο και αφετέρου στην ενίσχυση της τουριστικής βιομηχανίας, δεδομένου του πλήγματος που έχει υποστεί ο τουρισμός, συνεπεία της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και των κυρώσεων που επιβλήθηκαν από την Ε.Ε. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι ο Πρόεδρος Αναστασιάδης έθεσε ως βάση των αιτημάτων του, το έγγραφο που θα παρουσιάσει τον Μάιο η Κομισιόν, για αναθεώρηση των κρατικών ενισχύσεων. Στο πλαίσιο αυτό, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης ζήτησε όπως επιδειχθεί ευελιξία στο ζήτημα των κρατικών ενισχύσεων, προκειμένου να μπορέσει η Κύπρος να αναπτύξει τεχνολογίες αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, κάτι στο οποίο επενδύει η Λευκωσία. Επιπλέον, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ζήτησε όπως το ζήτημα της «ευελιξίας» των κρατικών ενισχύσεων περιλάβει και τον τομέα του τουρισμού και ειδικότερα το ζήτημα των αεροπορικών μεταφορών, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στην Κυπριακή Δημοκρατία να ενισχύσει αεροπορικές εταιρίες προσβλέποντας σε αύξηση του τουριστικού ρεύματος στη νήσο.

Διπλό αίτημα υπέβαλε στη Σύνοδο Κορυφής, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, στοχεύοντας αφενός στη συγκράτηση των τιμών του ηλεκτρικού ρεύματος στην Κύπρο και αφετέρου στην ενίσχυση της τουριστικής βιομηχανίας.

Σημειώνεται ότι γενικότερα, η Σύνοδος Κορυφής της Ε.Ε. αποδείχθηκε για άλλη μία φορά κατώτερη των περιστάσεων. Την Παρασκευή, 25 Μαρτίου, δεύτερη μέρα της Συνόδου, τα ισχυρά κράτη-μέλη της Ε.Ε συζητούσαν για τέσσερις και πλέον ώρες-εκτός Συνόδου-για την εξεύρεση ενός λεκτικού που θα ικανοποιούσε την Πορτογαλία και την Ισπανία, ο ηγέτης της οποίας είχε απειλήσει με βέτο, εάν δεν εξασφάλιζε αποσύνδεση των τιμών φυσικού αερίου από τις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας. Η προσωρινή εξαίρεση που εξασφάλισαν τελικά η Πορτογαλία και η Ισπανία (κόντρα στην αρχική άρνηση της Γερμανίας, της Ολλανδίας και λιγότερο της Φινλανδίας), ήταν η μοναδική ουσιαστική απόφαση που λήφθηκε στη Σύνοδο Κορυφής, καθώς όλα τα μείζονα ζητήματα παραπέμπονται στη Σύνοδο Κορυφής του Μαΐου. Περιλαμβανομένου και του αιτήματος για επιβολή πλαφόν στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης ζήτησε όπως επιδειχθεί ευελιξία στο ζήτημα των κρατικών ενισχύσεων, προκειμένου η Κύπρος να αναπτύξει τεχνολογίες αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, κάτι στο οποίο επενδύει η Λευκωσία.

Η Ούρσουλα θυμήθηκε τον EastMed

Στη Σύνοδο Κορυφής, στις 24-25 Μαρτίου, η Πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν «θυμήθηκε» το αγωγό EastMed. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι στο πλαίσιο της τοποθέτησής της, η Γερμανίδα αξιωματούχος της Ε.Ε. αναφέρθηκε στην ανάγκη αλλαγής των καναλιών εφοδιασμού της Ε.Ε., υπό το φως της προσπάθειας απεξάρτησης της ενωμένης Ευρώπης από το φυσικό αέριο της Ρωσίας. Αφού ανέφερε ότι η Ε.Ε. έχει πολύ καλή συνεργασία με χώρες της Ανατολικής Μεσογείου, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στην Αίγυπτο και στο Ισραήλ, η Πρόεδρος της Κομισιόν αναφέρθηκε στις δυνατότητες που παρέχονται και μέσω του ενεργειακού διαδρόμου της ανατολικής Μεσογείου, για εξαγωγή φυσικού αερίου στην Ε.Ε., μέσω του EastMed.

Τα σενάρια του νέου ενεργειακού χάρτη

Η Κύπρος και οι περιφερειακοί εταίροι της βρίσκονται σε ένα παίγνιο εναλλακτικών EastMed στην Ανατολική Μεσόγειο

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η διάσταση της κρίσης ως προς την ενεργειακή εξάρτηση της Ευρώπης από τη Ρωσία, λόγω του πολέμου στην Ουκρανία, επαναφέρει στο προσκήνιο το υποσύστημα της Ανατολικής Μεσογείου ως εν δυνάμει εναλλακτική πηγή παροχής ενεργειακής ασφάλειας. Κι ενώ κάτι τέτοιο συμβαίνει μετά την απόσυρση του αμερικανικού ενδιαφέροντος για στήριξη στον αγωγό EastMed, η μεγάλη εικόνα –γεωπολιτικά, τεχνο-οικονομικά και ως προς τα άμεσα εμπλεκόμενα κράτη της περιοχής– δεν σηματοδοτεί απαραιτήτως την επαναφορά του φιλόδοξου πρότζεκτ. Τουναντίον, συνθέτει την εικόνα ενός «ενεργειακού παζλ» με Κύπρο, Ελλάδα, Ισραήλ, Αίγυπτο και Τουρκία, τα κράτη πλην της Τουρκίας δηλαδή που συνθέτουν την «πολιτική των τριμερών», που είδαμε τα τελευταία χρόνια να επιδιώκουν διαφορετικούς στόχους.

Για πρώτη φορά, επί του πρακτέου, η ενεργειακή διάσταση της ευρύτερης γεωπολιτικής τοποθέτησης της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο αποκτά στοιχεία «απεξάρτησης» από το Κυπριακό.

Η ολοκλήρωση της γεώτρησης της Exxon στον «Γλαύκο» θα απαντήσει σύντομα για το αν υπάρχουν ποσότητες στο υποσχόμενο «10» της κυπριακής ΑΟΖ.

Η πρόσφατη απαρχή της αποκατάστασης των τουρκο-ισραηλινών σχέσεων επαναφέρει το σενάριο ενός αγωγού σύνδεσης του «Λεβιάθαν» με την Τουρκία, ενός σχεδίου που υπάρχει εδώ και πάρα πολλά χρόνια και εξυπηρετεί τόσο τις ανάγκες της Τουρκίας για απεξάρτηση από το ιρανικό και ρωσικό φυσικό αέριο όσο και τις εξαγωγικές φιλοδοξίες των εμπλεκόμενων εταιρειών στο κοίτασμα «Λεβιάθαν». Ένας αγωγός «βόρειας όδευσης» θα περνούσε μέσω Κύπρου ή Συρίας, αμφότερα δύσκολα σενάρια λόγω του άλυτου Κυπριακού και απουσίας έκβασης στο Συριακό, με μικρότερο κόστος (πέντε φορές μικρότερο από τον EastMed), που δεν θα ξεπερνούσε το 1,3 δισ. ευρώ (έναντι 6 του EastMed) και «ευκολότερη κατασκευή όδευσης» (500-600 χλμ.) έναντι του τεράστιου EastMed. Τα προβλήματα που προκύπτουν στην εν λόγω περίπτωση αφορούν πάλι τις διαστάσεις της οικονομικής βιωσιμότητας και τους ευρύτερους πολιτικούς/γεωπολιτικούς λόγους.

Στην πρώτη περίπτωση γιατί το Ισραήλ μάλλον επιδιώκει τη χρηματοδότηση ενός τέτοιου πρότζεκτ να αναλάβει η Τουρκία. Στη δεύτερη περίπτωση τα πράγματα είναι λίγο πιο πολύπλοκα και δεν αφορούν αυτές καθαυτές τις σχέσεις Τελ Αβίβ-Άγκυρας, την κυπριακή ΑΟΖ ή τον παράγοντα Άσαντ. Το Ισραήλ θα επιθυμούσε την τουρκική επιλογή και για λόγους που συνδέονται με τη μείωση της επιρροής του Ιράν, την πολιτική του στήριξη στο Ιρακινό Κουρδιστάν, με το οποίο τόσο οι ίδιοι όσο και ο Ερντογάν διατηρούν άριστες σχέσεις με το καθεστώς Μπαρζανί, άρα μέρος του φυσικού αερίου θα μπορούσε να διοχετεύεται κι εκεί και την ευρύτερη γεωπολιτική ατζέντα μετά το Ουκρανικό αλλά και στο περιβάλλον των συμφωνιών, στην περιοχή, του Αβραάμ.

Ο «εναλλακτικός EastMed»

Όταν πριν από ενάμιση χρόνο η κυβέρνηση Μητσοτάκη στην Ελλάδα διέρρεε μέσω του Τύπου τη δική της «σιωπηρή αποχώρηση» από τη στήριξη στον αγωγό EastMed, πέραν της αμηχανίας και του εκνευρισμού που επικρατούσε στη Λευκωσία είχε πλέον καταστεί σαφές πως στο νέο ενεργειακό παζλ της Ανατολικής Μεσογείου, η Αθήνα έχει ξεκάθαρη στρατηγική:

• Στοχεύει στο να κρατήσει μια πτυχή της όδευσης του αγωγού EastMed προς την Κρήτη και από εκεί στην Ιταλία.

• Επιδιώκει, πέραν των ερευνών νοτίως της Κρήτης, να στηριχθεί στην Αίγυπτο ως προς την προμήθεια φυσικού αερίου.

• Επιλέγει το ως άνω κυρίως για λόγους γεωπολιτικής που συνδέονται με 1) τα ελληνοτουρκικά και 2) την επιρροή της Αιγύπτου στο ζήτημα της Λιβύης, το οποίο περνάει μέσα και από τη διάσταση του παράνομου τουρκο-λιβυκού Μνημονίου Συναντίληψης του 2019 για τις θαλάσσιες ζώνες στην περιοχή που η Ελλάδα επιδιώκει να απεμπολήσει σε διπλωματικό επίπεδο

Η κρίση στην Ουκρανία και η ξεκάθαρη στάση της Αθήνας στο εν λόγω ζήτημα επιταχύνουν μια στρατηγική, η οποία ωρίμασε ήδη στους κόλπους της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής πολλούς μήνες πριν από τη ρωσική εισβολή της 24ης Φεβρουαρίου. Και δείχνει πως για πρώτη φορά, επί του πρακτέου, η ενεργειακή διάσταση της ευρύτερης γεωπολιτικής τοποθέτησης της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο αποκτά στοιχεία «απεξάρτησης» από το Κυπριακό.

«Γλαύκος» και προεδρικές εκλογές

Τα ευρήματα της γεώτρησης στον στόχο «Γλαύκος ΙΙ» δείχνουν να είναι ενθαρρυντικά σε αντίθεση ωστόσο με τα όσα διακινήθηκαν την διετία 2019-2021, η γεώτρηση της αμερικανο-καταρινής κοινοπραξίας ExxonMobil Qatar στο τεμάχιο «10» θα είναι και η τελευταία μέχρι το 2023, με τις ευρωπαϊκές κοινοπραξίες της Total-ENI να μην επανέρχονται στην κυπριακή ΑΟΖ εντός του τρέχοντος έτους. Μένει βέβαια και να διαφανεί αν το κοίτασμα στο «10» έχει όντως αρκετές ποσότητες για να αναπτερωθεί το ενδιαφέρον εντός της Κύπρου για τους υδρογονάνθρακες και τις προοπτικές τους, ως προς τις διαστάσεις τους σε εσωτερικό και περιφερειακό επίπεδο.

Καλά ενημερωμένες πηγές ανέφεραν στην «Κ» πως το καλό σενάριο προϋποθέτει, προφανώς, την ύπαρξη ταμιευτήρα επί του τεμαχίου «10» μεγαλύτερου των 4,5 tcf (τα αποδεδειγμένα κοιτάσματα φυσικού αερίου της «Αφροδίτης») προκειμένου να υπάρχει κάποια προοπτική η Κύπρος να διαδραματίσει ενεργητικό ρόλο στο νέο υπό διαμόρφωση ενεργειακό παζλ της περιοχής.

Ωστόσο, αυτό που προκύπτει τη δεδομένη στιγμή είναι συγκρατημένη αισιοδοξία ως προς τις πραγματικές προοπτικές του «10», που για πολλά χρόνια είχε χαρακτηριστεί ως το εν δυνάμει «Λεβιάθαν» ή «Ζορ» της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η Λευκωσία πάντως δείχνει να βρίσκεται σε στάση αναμονής ακριβώς γιατί τόσο η Ελλάδα όσο και το Ισραήλ, με το οποίο εκκρεμεί το ζήτημα διευθέτησης στο «Αφροδίτη»-«Ισάι», κοιτάζουν προς την Αίγυπτο και την Τουρκία αντίστοιχα χωρίς να δίνουν προτεραιότητα προς την ανασύσταση του ενδιαφέροντος για τον EastMed, στην τρέχουσα μακροχρόνια συγκυρία που εγκαινιάζει το Ουκρανικό και οι, στο ναδίρ, σχέσεις Ρωσίας - Δύσης. Ταυτόχρονα, μέρος της πολυδιαφημισμένης εξωτερικής πολιτικής της περιόδου 2018 - 2021 μέσω των Τριμερών δείχνει να μην επαληθεύεται στο κομμάτι της ενεργειακής διάστασης, μιας και οι σημαντικοί στρατηγικοί εταίροι στην περιοχή δεν προτεραιοποιούν την επάνοδο στον αγωγό EastMed ως δυνητικής εναλλακτικής για την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης, αλλά εξετάζουν και εναλλακτικές επιλογές. Ο τελευταίος, υπό το βάρος της ουκρανικής κρίσης, γίνεται μάλλον συστατικό μικροπολιτικής, ενόψει των Προεδρικών του 2023, παρά αντικείμενο σοβαρής μελέτης ως προς τη βιωσιμότητά του ή στο πλαίσιο μιας μεγαλύτερης στρατηγικής συζήτησης του τι επιδιώκει επί της ουσίας να κάνει η Λευκωσία με τα κοιτάσματά της. Φυσικά, οι τελικές ανακοινώσεις για το τι βρίσκεται στο υφαλοπρανές (ακριβείς ποσότητες) του «Γλαύκου» θα δώσουν και μια πρώτη απάντηση για το πώς θα διαμορφωθούν οι επιδιώξεις της Λευκωσίας στην περιοχή. Χωρίς αυτό βέβαια να αποκλείει το γεγονός πως χωρίς στρατηγική το ταχέως εναλλασσόμενο περιβάλλον στην Ανατολική Μεσόγειο μπορεί και να την ξεπεράσει.

Η Λευκωσία δείχνει να βρίσκεται σε στάση αναμονής γιατί τόσο η Ελλάδα όσο και το Ισραήλ, με το οποίο εκκρεμεί το ζήτημα διευθέτησης στο «Αφροδίτη»-«Ισάι» κοιτάζουν προς την Αίγυπτο και την Τουρκία.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΛΟΚΑΣΙΔΗ**

Παγκοσμιοποίηση μετά την Ουκρανία

Την κατάρρευση του Ανατολικού Μπλοκ ακολούθησε μια γενική ευφορία. Όλοι είχαν πιστέψει ότι ο ριζικός ιδεολογικός (και όχι μόνο) διαχωρισμός της υφηλίου ήταν πλέον στοιχείο του παρελθόντος. Η αντίληψη αυτή υποβοηθήθηκε και από μια τεχνολογική έκρηξη η οποία έδεσε τον κόσμο όσο ποτέ: Το world wide web, ή διαδίκτυο, άρχισε να κατακτά αδιακρίτως τον κόσμο μετά το 1995. Ακολούθησαν όλες εκείνες οι λογισμικές εφαρμογές οι οποίες αξιοποίησαν τη νέα αυτή επινόηση. Οι εφαρμογές ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, διαδικτυακής προώθησης, facebook, Instagram, linked in κ.ά. άρχισαν να χρησιμοποιούνται επαγγελματικά και ψυχαγωγικά σε όλα τα μήκη και πλάτη.

Παράλληλα, οι παγκόσμιοι εμπορικοί, τραπεζικοί θεσμοί ενισχύθηκαν σημαντικά. Ακόμα και παγκόσμιες δυνάμεις όπως οι ΗΠΑ έριξαν τις άμυνές τους, επιτρέποντας τη γεωγραφική μετακίνηση μεγάλου μέρους της βιομηχανίας τους προς χώρες ακόμα και εν δυνάμει εχθρικές προς αναζήτηση φτηνού εργατικού δυναμικού. Αυτό είχε υποχωρήσει ελαφρώς το τελευταίο διάστημα με τις ΗΠΑ να θέτουν περιορισμούς στην εξαγωγή τεχνολογίας προς την Κίνα (λ.χ. εξαγωγή μικροεπεξεργαστών) ή ακόμα και θέτοντας υποχρεώσεις αλλαγής κινεζικής ιδιοκτησίας σε σημαντικές αμερικανικές εταιρείες (λ.χ. Τικ Τοκ). Η σιωπηρά κλιμακούμενη αντιπαράθεση ΗΠΑ - Κίνας ήταν η πρώτη ένδειξη ότι η παγκοσμιοποίηση είχε αρχίσει να σκοντάφτει. Το πραγματικό όμως σοκ στο σύστημα ήλθε με την εισβολή στην Ουκρανία.

Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν κανείς είχε τρέξει τα πιθανά σενάρια μιας τέτοιας στρατιωτικής αντιπαράθεσης, αλλά ούτε οι ΗΠΑ νομίζω είχαν αντιληφθεί πλήρως τον αντίκτυπο μιας σύγκρουσης για την Ουκρανία με τη Ρωσία. Εκείνο που σίγουρα πρέπει να είχαν κατά νου ήταν η επιδίωξη πρόκλησης ρήξης μεταξύ Ευρώπης και Ρωσίας. Ιδίως η πρόκληση ναυαγίου στην κατασκευή του δεύτερου βόρειου αγωγού μεταξύ Γερμανίας και Ρωσίας. Εδώ και κάποιο διάστημα ήταν σαφές ότι οι Αμερικανοί έβλεπαν με μισό μάτι τις αναβαθμισμένες εμπορικές σχέσεις Ε.Ε. - Ρωσίας όπως και την αυξημένη ενεργειακή εξάρτηση της Ευρώπης από τη Ρωσία. Η ίδια η Ρωσία βεβαίως προσπαθούσε να εντείνει αυτή την εξάρτηση, επιχειρώντας να κατακερματίσει τη λεγόμενη δυτική συμμαχία. Μια ένταση στις σχέσεις δυτικού κόσμου και Ρωσίας αναπόφευκτα περιέχει το ευεργετικό για τις ΗΠΑ αποτέλεσμα της συσπείρωσης των δυτικών κάτω από την ηγεσία των ΗΠΑ. Αυτά όλα, όμως, έχω την εντύπωση ότι είχαν εξεταστεί σ' ένα γεωπολιτικό επίπεδο. Είχαν υποτιμηθεί οι σοβαρές συνέπειες στην εξέλιξη της παγκοσμιοποίησης.

Οι δύο ή περισσότεροι κόσμοι που θα γεννηθούν μέσα από αυτή την εμπόλεμη κυοφορία θα πάρουν την υφήλιο αρκετά πίσω.

Μια ένταση στις σχέσεις δυτικού κόσμου και Ρωσίας αναπόφευκτα περιέχει το ευεργετικό για τις ΗΠΑ αποτέλεσμα της συσπείρωσης των δυτικών κάτω από την ηγεσία των ΗΠΑ.

Αυτή τη στιγμή η τάση προς παγκοσμιοποίηση όχι μόνο αναστέλλεται αλλά υφίσταται και πισωγύρισμα. Το συζητούμενο ενεργειακό εμπάργκο, τα αδιάκριτα μέτρα κατά Ρώσων επενδυτών στη Δύση και στη συνέχεια κατά Αμερικανών στη Ρωσία, ο αποκλεισμός του ρωσικού τραπεζικού συστήματος από το σύστημα πληρωμών Swift είναι μερικά από τα δρακόντεια μέτρα που έχουν ληφθεί. Αυτά μπορεί να θεωρούνται μικρά μπροστά στον εξελισσόμενο πόλεμο, αλλά καταλήγουν να σημαίνουν πολλά: Η ανάγκη βεβαιότητας και προβλεψιμότητας που είναι βασική προϋπόθεση λειτουργίας παγκοσμίου πλέγματος κανόνων και αρχών και ασφαλούς διακίνησης κεφαλαίου παύει να υπάρχει. Ο κάθε επενδυτής γνωρίζει πλέον ότι η ασφάλεια στις επενδύσεις είναι πράγμα του παρελθόντος. Ούτε περιουσιακά στοιχεία πλέον μπορούν να αφήνονται σε οποιαδήποτε δικαιοδοσία. Πέραν τούτου η εργαλειοποίηση των τραπεζικών συναλλαγών θα εξωθήσει στη δημιουργία παράλληλου συστήματος συναλλαγών στην Ανατολή. Ίσως με πυρήνα και τις δύο μη δυτικές χώρες δηλαδή την Κίνα και τη Ρωσία.

Βλέπουμε όμως ότι η δημιουργία νέων χώρων επικοινωνίας και λειτουργίας δεν περιορίζεται στον εμπορικό ή τραπεζικό τομέα. Ήδη Δυτικοί και Ρώσοι εξαπολύουν αλληλοκατηγορίες για διακίνηση χαλκευμένων ειδήσεων στα ΜΜΕ και στα κοινωνικά δίκτυα. Οι ΗΠΑ έχουν υποχρεώσει φιλικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον ψηφιακό χώρο να επιλέξουν στρατόπεδο. Η Ρωσία έχει θέσει περιορισμούς στη λειτουργία του facebook, Instagram και άλλων λογισμικών προγραμμάτων στην επικράτειά της. Αυτά αναπόφευκτα θα οδηγήσουν και τον χώρο του διαδικτύου σε κατακερματισμό.

Υπό το φως όλων αυτών δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η παγκοσμιοποίηση τίθεται στο περιθώριο και πάμε προς την οικοδόμηση δύο κόσμων (ή τριών αν η Κίνα θεωρήσει ότι πρέπει να δημιουργήσει αυτοτελή δική της σφαίρα επιρροής). Ελάχιστοι θεσμοί θα παραμείνουν με πραγματική παγκόσμια φυσιογνωμία. Ίσως η ΟΥΝΕΣΚΟ, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και κάποιοι άλλοι. Στον ΟΗΕ η επιρροή της Δύσης θα είναι αυξημένη λόγω ένταξης πρώην μελών του Ανατολικού Μπλοκ στο δυτικό στρατόπεδο. Πλην όμως, τα βέτο Ρωσίας και Κίνας εξασφαλίζουν τουλάχιστον την αδρανοποίηση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Το δυτικό στρατόπεδο θα κληρονομήσει τους περισσότερους υφιστάμενους διεθνείς εμπορο-τραπεζικούς θεσμούς όπως τη Διεθνή Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Προς το δυτικό στρατόπεδο θα διολισθήσουν επίσης τα κύρια λογισμικά του διαδικτύου. Ρωσία και Κίνα σίγουρα θα αρχίσουν να κτίζουν τους δικούς τους θεσμούς και ψηφιακούς χώρους, ώστε να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο ευάλωτες σε κλυδωνισμούς.

Η ουσία είναι ότι η παγκοσμιοποίηση όπως την ευαγγελίζονταν πολλοί έχει φθάσει σε ένα πρόωρο τέλος. Οι δύο ή περισσότεροι κόσμοι που θα γεννηθούν μέσα από αυτή την εμπόλεμη κυοφορία θα πάρουν την υφήλιο αρκετά πίσω. Η τεχνολογία δεν θα διακινείται με τον ίδιο τρόπο όπως και προηγουμένως, κοινά εγχειρήματα θα περιοριστούν, οι εφοδιαστικές αλυσίδες θα μικραίνουν καθώς η δυσπιστία θα προκρίνει την αυτονομία των κρατών. Τα βασικά αγαθά αναπόφευκτα θα ακριβύνουν.

Το χειρότερο όμως είναι ότι αυτή η κατάρρευση της παγκοσμιοποίησης και ανάδυση αυτοτελών ξεχωριστών κόσμων ενδέχεται να πλήξει και την κοινή συνεννόηση. Η κοινή γλώσσα που αναπτυσσόταν στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης φεύγει. Η παγκόσμια συναίνεση στην αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων όπως η προστασία του οικοσυστήματος, η πείνα, εμπόριο προσώπων, εξίσωση των φύλων κ.λπ. θα περάσουν αναπόφευκτα σε δεύτερη μοίρα ή και θα υπαχθούν στην ανάγκη γεωπολιτικών προτεραιοτήτων. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί και η μεγαλύτερη απώλεια της αποπαγκοσμιοποίησης. Χώρες μικρές όπως η Ελλάδα και η Κύπρος θα πρέπει να σκεφθούν μια στρατηγική επανεκκίνηση.

Ο κ. Γιώργος Κολοκασίδης είναι υποψήφιος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Κρούση ΗΠΑ για ρωσικά όπλα της Ε.Φ.

Θετική η πρώτη αντίδραση της Λευκωσίας, εφόσον η αντικατάστασή τους γίνει από τα διαθέσιμα του αμερικανικού στρατού

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Ενώπιον σοβαρών προκλήσεων και επιλογών θα βρεθεί το επόμενο διάστημα η Κυπριακή Δημοκρατία, με αφορμή το ψυχροπολεμικό κλίμα που έχει ξεσπάσει ανάμεσα σε Δύση και Ρωσία. Πέρα από τις υποχρεώσεις όπως αυτές απορρέουν από τη συμμετοχή της στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, η Κύπρος καλείται να αφήσει πίσω την ανούσια, όπως έχει χαρακτηρισθεί, ουδετερότητα του παρελθόντος, λαμβάνοντας ξεκάθαρη θέση στις προσπάθειες που καταβάλλονται για αναχαίτιση του ρωσικού αναθεωρητισμού. Με τη Δύση να συνεχίζει την αναζήτηση κοινού βηματισμού απέναντι στην επιθετικότητα της Ρωσίας, το υπό διαμόρφωση νέο σκηνικό δεν αφήνει ανεπηρέαστη την Κυπριακή Δημοκρατία. Στις προσπάθειες που καταβάλλονται τόσο από

Εάν η αμερικανική κρούση πάρει σάρκα και οστά και οι αντικαταστάσεις προέλθουν από τα διαθέσιμα του αμερικανικού στρατού, όπως επιθυμεί η Λευκωσία, σε αυτή την περίπτωση θα αρθούν και οι τελευταίοι περιορισμοί του αμερικανικού εμπάργκο.

τις ΗΠΑ όσο και το ΝΑΤΟ για έμπρακτη στρατιωτική στήριξη της Ουκρανίας, η Κύπρος καλείται να διαδραματίσει το δικό της ρόλο που ενδεχομένως να επιδράσει καταλυτικά στη διαμόρφωση του νέου τοπίου σχέσεων, τόσο με το ΝΑΤΟ, όσο και με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η «Κ» από πηγές εκτός Κύπρου, οι Ηνωμένες Πολιτείες δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα ρωσικά οπλικά συστήματα της Εθνικής Φρουράς. Ενδιαφέρον που φαίνεται να σχετίζεται με τις προσπάθειες ενίσχυσης των ουκρανικών δυνάμεων, οι οποίες πολεμούν τα ρωσικά στρατεύματα εισβολής. Εάν το ενδιαφέρον μετουσιωθεί σε πράξη, μιας και η Λευκωσία δεν είναι αδιάφορη, τότε αναμφίβολα θα πρόκειται για μια σημαντική διπλωματική εξέλιξη των τελευταίων ετών που θα φέρει τα πάνω κάτω στις σχέσεις της χώρας με τον δυτικό κόσμο.

Αμεση αντίδραση

Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, πολύ πρόσφατα οι ΗΠΑ προσέγγισαν αρμόδιους κυβερνητικούς αξιωματούχους στη Λευκωσία, κάνοντας μια πρώτη κρούση για τα ρωσικά οπλικά συστήματα της Εθνικής Φρουράς. Η κρούση που έγινε από τους Αμερικανούς, ουσιαστικά αφορούσε το κατά πόσο η Κυπριακή Δημοκρατία είναι διατεθειμένη να παραχωρήσει το σύνολο ή ένα μέρος των οπλικών συστημάτων ρωσικής προέλευσης που διαθέτει, προφανώς για να διατεθούν στη συνέχεια ως βοήθεια στις ουκρανικές στρατιωτικές δυνάμεις. Μια ανάλογη κίνηση, να υπενθυμίσουμε, είχε γίνει πρόσφατα σε πρώην σοσιαλιστικά κράτη που διαθέτουν μαχητικά αεροσκάφη της πάλαι ποτέ Σοβιετικής Ένωσης. Η πρόταση δεν αφορούσε την απευθείας παραχώρηση του ρωσικού στρατιωτικού υλικού στην Ουκρανία από την Κύπρο, αλλά τη διάθεσή του στις Ηνωμένες Πολιτείες. Προς τούτο έγιναν και σχετικές συναντήσεις.

Η αμερικανική κρούση έτυχε θετικής υποδοχής, λένε οι πληροφορίες της «Κ». Οι αντιδράσεις ήταν άμεσες με το όλο θέμα να φθάνει στο Προεδρικό Μέγαρο και τον Νίκο Αναστασιάδη. Η αντίδραση του Προέδρου της Δημοκρατίας ήταν θετική κι έδωσε οδηγίες στους αρμοδίους να εξετάσουν το όλο θέμα, να διερευνήσουν τι ακριβώς ενδιαφέρει τις ΗΠΑ και να προχωρήσουν τάχιστα. Χωρίς να έχουν γίνει γνωστές περισσότερες λεπτομέρειες από κυπριακής πλευράς, η όποια συμφωνία θα αφορά την Κυπριακή Δημοκρατία και τις ΗΠΑ, οι οποίες και θα καλύψουν τα κενά στα εξοπλιστικά της Εθνικής Φρουράς που θα προκύψουν από την παραχώρηση των ρωσικών οπλικών συστημάτων και μέσων.

Χωρίς να υπάρχει έστω και ανεπίσημη αναφορά, οι πηγές της «Κ» επιμένουν πως οι Αμερικανοί έδειξαν ενδιαφέρον για την αντιαεροπορική ομπρέλα της Κύπρου, τα άρματα μάχης που διαθέτει η Εθνική Φρουρά, καθώς και τα επιθετικά ελικόπτερα. Πιο συγκεκριμένα το αμερικανικό ενδιαφέρον επικεντρώνεται στους δύο τύπους αντιαεροπορικών συστημάτων που διαθέτει η Ε.Φ., τους TOR/M1 που αγοράστηκαν από την Ελλάδα και παραχωρήθηκαν στην Κύπρο για τη μεταφορά και τοποθέτηση του συστήματος S-300 στην Κρήτη και του αντιαεροπορικού συστήματος BUK M1-2. Στα άρματα μάχης το ενδιαφέρον των Αμερικανών αφορούσε τους δύο τύπους που διαθέτει η Ε.Φ. Τον τύπο Τ 80U, που αγοράστηκαν επί κυβέρνησης Γλαύκου Κληρίδη και παραλήφθηκαν από την Ε.Φ. σε δύο παρτίδες, το 1996 και 1997 και τον τύπο που αφορά το ρωσικό όχημα μάχης BMP3. Το τελευταίο ρωσικό οπλικό μέσο που διαθέτει η Ε.Φ. και φαίνεται να βρίσκεται στην προσοχή των Αμερικανών είναι το ρωσικό επιθετικό ελικόπτερο MI-35 που αγοράστηκε το 2001.

Η «συμφωνία», οι προεκτάσεις και τα οφέλη για τη Λευκωσία

Χωρίς να έχει γίνει γνωστό εάν κατά την πρώτη κρούση συζητήθηκαν τα ανταλλάγματα για την παραχώρηση των ρωσικών ολικών συστημάτων και μέσων της Ε.Φ., αυτό το οποίο τονίζεται από κυπριακές πηγές είναι πως σε καμία περίπτωση δεν φεύγουν οπλικά συστήματα της Εθνικής Φρουράς, εάν πρώτα δεν αντικατασταθούν. Οι ίδιες πηγές υποστηρίζουν πως οι παραχωρήσεις στρατιωτικού εξοπλισμού που θα καλύψουν τα κενά που θα δημιουργηθούν, θα πρέπει να προέλθουν από τα διαθέσιμα των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων. Εδώ αξίζει να υπενθυμίσουμε πως για τα επιθετικά ελικόπτερα MI 35 υπάρχει σε εκκρεμότητα η υπογραφή συμφωνίας πώλησής τους στη Σερβία –διαδικασία η οποία έχει κολλήσει λόγω των εκλογών στη χώρα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τύπος αντιαεροπορικού συστήματος που δυνατόν να παραχωρηθεί από τις ΗΠΑ στην Κύπρο, η οποία δεν θα έλεγε όχι, εάν οι Αμερικανοί έβαζαν στο τραπέζι τους Patriot, σύστημα που ενδιαφέρει την Ε.Φ. από τότε που ξεκίνησε η σταδιακή άρση στους περιορισμούς πώλησης στρατιωτικού υλικού από τις ΗΠΑ. Στρατιωτικές πηγές από τις οποίες η «Κ» ζήτησε ένα πρώτο σχόλιο για το ενδεχόμενο η κρούση να μετουσιωθεί σε πράξη και να πάρει σάρκα και οστά, θεωρούν «πως θα ήταν ευχής έργον, μιας και η Κύπρο θα ξεφορτωθεί με τον καλύτερο τρόπο οπλικά συστήματα που θα αντικαταστήσει με άλλα περισσότερο μοντέρνα».

Εάν και εφόσον προχωρήσει το όλο θέμα με τα ρωσικά όπλα, τα οφέλη για την Κύπρο θα είναι διπλά. Νοουμένου ότι η παραχώρηση θα γίνει προς τις ΗΠΑ, τα οπλικά συστήματα που θα δοθούν στην Εθνική Φρουρά ουσιαστικά θα βάλουν στο τραπέζι την ολική άρση του στρατιωτικού εμπάργκο από τις ΗΠΑ. Με βάση την απόφαση της κυβέρνησης Τραμπ, οι ΗΠΑ έχουν προχωρήσει σε άρση των περιορισμών μόνο για πώληση μη θανατηφόρων όπλων στην Κυπριακή Δημοκρατία. Η εξέλιξη αυτή θα έλθει να προστεθεί στις πολύ καλές σχέσεις στρατιωτικής συνεργασίας που έχουν εγκαινιάσει Κύπρος και ΗΠΑ αρχικά με τη συριακή κρίση, στη συνέχεια με κοινές στρατιωτικές ασκήσεις και τον περσινό Σεπτέμβριο με τη διεξαγωγή για πρώτη φορά στρατηγικού διαλόγου των επιτελείων των δύο χωρών στο ΓΕΕΦ. Τυχόν παραχώρηση των ρωσικών όπλων, λένε στρατιωτικές πηγές, θα επιταχύνει τη διαδικασία απορωσοποίησης της Εθνικής Φρουράς, η οποία ούτως ή άλλως βρίσκεται σε εξέλιξη ένεκα της στροφής που παρατηρείται προς τη Δύση και αναμένεται να ολοκληρωθεί σε δύο με τρία χρόνια. Με εξαίρεση τα ρωσικά άρματα μάχης, τα υπόλοιπα ρωσικά συστήματα προς παραχώρηση έχουν εισέλθει σε διαδικασία αντικατάστασής τους. Για την αντικατάσταση των ρωσικών επιθετικών ελικοπτέρων ο κύβος έχει ριφθεί στη γαλλική πολεμική βιομηχανία με την απόκτηση επιθετικών ελικοπτέρων προσαρμοσμένων στις ανάγκες της Ε.Φ. Για τα ρωσικά οπλικά συστήματα της κυπριακής αεράμυνας η επιλογή είναι ισραηλινά συστήματα, όπου και εδώ αναμένεται η τελική συμφωνία.

Η ανάγκη απεξάρτησης της Εθνικής Φρουράς από το ρωσικό της οπλοστάσιο προκύπτει και από την τροπή που έχει πάρει ο πόλεμος με την Ουκρανία και την αντίδραση της Ε.Ε. με την επιβολή κυρώσεων στη Μόσχα. Σύμφωνα με στρατιωτικές πηγές, η Εθνική Φρουρά ένεκα των κυρώσεων αντιμετωπίζει αρκετές δυσκολίες με τη συντήρηση και υποστήριξη ενός μέρους των οπλικών της συστημάτων ρωσικής προέλευσης. Με εξαίρεση τα άρματα μάχης Τ 80U, όπου υπάρχει επάρκεια για τα επόμενα δύο χρόνια, οι κυρώσεις δημιουργούν προβλήματα υποστήριξης π.χ. στα επιθετικά ελικόπτερα MI 35. Η συμφωνία που είχε υπογραφεί με τους Ρώσους για υλική υποστήριξη των ελικοπτέρων, πριν από τον ρωσοουκρανικό πόλεμο, δεν μπορεί να υλοποιηθεί λόγω των ευρωπαϊκών κυρώσεων.

Η Κύπρος στο ΝΑΤΟ μέσω Ε.Ε.

Η κρούση των ΗΠΑ προς την Κύπρο για τα ρωσικά όπλα της Ε.Φ. δεν πρέπει να θεωρείται άσχετη με το επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας που έχει αναπτύξει η Κυπριακή Δημοκρατία με τη Βορειοατλαντική Συμμαχία σε επιτελικό επίπεδο, αλλά και με τη συνεργασία της Ε.Ε. με το ΝΑΤΟ, στην παρούσα φάση. Διπλωματικές πηγές σχολίαζαν πως η Κύπρος και λόγω της συμμετοχής της στην Ε.Ε. θα αναβαθμίσει τη συνεργασία της με το δυτικό στρατιωτικό συνασπισμό κρατών. Η συνεργασία αυτή θα γίνει στενότερη στο πλαίσιο της στρατιωτικής συνδρομής του ΝΑΤΟ από την Ε.Ε. που αποφασίσθηκε πρόσφατα. Συγκεκριμένα οι ίδιες πηγές μας έλεγαν πως η Κύπρος θα έχει συμμετοχή στο μέτρο που της αναλογεί στην ανάπτυξη μιας δύναμης 5.000 στρατιωτών της Ε.Ε. Εν προκειμένω να υπενθυμίσουμε πως ήδη αξιωματικοί της Ε.Φ. συμμετέχουν σε δράσεις εντός ΝΑΤΟ μέσω της Ε.Ε.

Η ΕΞΟΔΟΣ

Μια μεγάλη εκδοτική προσφορά

Μαρτυρίες για τον ξεριζωμό των Ελλήνων από τα δυτικά παράλια της Μικρασίας

1ος τόμος
ΚΥΡΙΑΚΗ
10/4

1922
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΝΗΜΗΣ | Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
2022

Ενας κομματικός πατριωτισμός που φθίνει

Η χρυσή εποχή του μηχανισμού των κομμάτων έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί και αποτελεί γρίφο το πώς θα συσπειρωθούν το 2023

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν πριν από δύο Κυριακές, το «Ελευθέρια» γέμιζε από συναγερμικά στελέχη, κομματικούς αξιωματούχους, ενεργά μέλη και γενικότερα τον σκληρό πυρήνα του κόμματος, στην Πινδάρου είχαν αναθαρρήσει πως αυτό ακριβώς είναι ένδειξη πως ο κομματικός μηχανισμός εξακολουθεί να δουλεύει και πως ο κομματικός πατριωτισμός είναι τόσος που θα κλείσει τα αφτιά στο τραγούδι των «ανεξάρτητων» Σειρήνων.

Όχι πως θα αναβιώσουν οι «χρυσές» εποχές του 1980, όταν για παράδειγμα στην πρώτη μεγάλη κρίση του ΑΚΕΛ ο κομματικός του μηχανισμός υπήρξε οδοστρωτήρας απέναντι σε βουλευτές και σε πρωτοκλασάτα στελέχη που διαφώνησαν με την γραμμή της Εζεκία Παπαϊωάννου, ούτε στην περίπτωση του ΔΗΣΥ το 2004, όταν παρά τη διάσπαση του ΔΗΣΥ το κόμμα κατάφερε με το αφήγημα των διασπαστών ν' αυξήσει τα ποσοστά του στις ευρωεκλογές που ακολούθησαν. Έδωσε όμως μια χαραμάδα ελπίδας στον ΔΗΣΥ ότι αντιθέτως με όσα καταδεικνύουν αυτή τη στιγμή οι δημοσκοπήσεις, οι συναγερμικοί, έστω και την υστάτη θα συσπειρωθούν γύρω από την υποψηφιότητα Αβέρωφ. Το κατά πόσο επικρατεί σήμερα ή όχι η κομματική πειθαρχία είναι κάτι που απασχολεί όλα τα κόμματα ανεξαιρέτως.

Τα γεγονότα του 1974 έδεναν τους ψηφοφόρους με τα κόμματά τους, τα σύμβολα πλέον φθίνουν, οι συναισθηματικές εξάρσεις και οι ιδεολογίες υπαναχωρούν.

Και αν για τον Συναγερμό ο μεγάλος γρίφος είναι αν τελικά θα στηρίξουν τον συναγερμικό ηγέτη, στα υπόλοιπα κόμματα η κατάσταση γίνεται πιο περίπλοκη, καθώς τουλάχιστον οι κυβερνώντες βρήκαν το άλογό τους. Για την αντιπολίτευση η εξεύρεση του σωστού υποψηφίου σκοντάφτει στην αδυναμία συσπείρωσης, με ονόματα να πηγαίνουν και να έρχονται στο τραπέζι των συνομιλιών αναλόγως του τι λέει μία μερίδα της βάσης τους και τι λέει άλλη.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου επιδιώκει πλέον και με τη στήριξη του Νίκου Αναστασιάδη να συσπειρώσει το κόμμα, δίδοντας έμφαση στην ιστορία του ΔΗΣΥ.

Στο ΑΚΕΛ επικρατούν δύο τάσεις, αυτή της ιδεολογικής καθαρότητας και η άλλη που επιδιώκει συνεργασία με τον Ενδιάμεσο.

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει να διαχειριστεί ένα κόμμα που δεν ελέγχει και να διασφαλίσει την ανάβασή του στην εξουσία για την επιβίωσή του.

Τα μαθηματικά του Δημοκρατικού Συναγερμού

«Ο ΔΗΣΥ αργεί, αλλά θα συσπειρωθεί» λένε με βεβαιότητα από τον πέμπτο όροφο της Πινδάρου, υποβαθμίζοντας τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων που δείχνουν πως το κόμμα μοιράζεται μεταξύ Αβέρωφ Νεοφύτου και Νίκου Χριστοδουλίδη, καθώς όπως λένε είναι νωρίς ακόμα. Και δεν είναι τυχαίο αν λάβει κανείς υπόψη την περίπτωση Κασουλίδη, ο οποίος αν και τερμάτισε πρώτος στον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών το 2008, στις δημοσκοπήσεις παρουσιαζόταν να μένει εκτός. Σε αυτό βεβαίως το σενάριο ελπίζει και ο ΔΗΣΥ σήμερα, ιδιαίτερα μετά τη δημόσια στήριξη Αναστασιάδη στο πρόσωπο Αβέρωφ. Το ζήτημα βεβαίως είναι πως το 2008 για τον ΔΗΣΥ το θέμα δεν ήταν να συσπειρωθεί το ίδιο το κόμμα, αλλά να καταφέρει να κερδίσει ψήφους από μία ευρύτερη δεξαμενή. Όσο κι αν οι καιροί έχουν αλλάξει, είναι σίγουρα παράδοξο ο επικεφαλής του κόμματος να μην έχει ακόμη κερδίσει πλήρως την εμπιστοσύνη των ψηφοφόρων του. Οι λόγοι ποικίλουν για όλο αυτό :

- Ο Αβέρωφ Νεοφύτου επωμίζεται την κυβερνητική φθορά ως ηγέτης του κυβερνώντος κόμματος.
- Δεν έχει καταφέρει να κτίσει έναν στενό δεσμό με τη βάση, όπως έκανε ο Νίκος Αναστασιάδης από το 2004 και μετά.
- Η φημολογία ότι ο Πρόεδρος στηρίζει τον Νίκο Χριστοδουλίδη συμβάλλει στην απομάκρυνση συναγερμικών.
- Η σκιά του σεναρίου απόσυρσής του δυσκόλεψε την όποια συσπείρωση.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν είναι ο Γλαύκος Κληρίδης με ό,τι κι αν αυτό συνεπάγεται, έστω και αν κάποιος μπορεί να ανατρέξει και να διαπιστώσει πως και ο ιδρυτικός ηγέτης του ΔΗΣΥ είχε ισχυρή εσωκομματική αντιπολίτευση, αν κρίνουμε από τη δυναμική Μάτση στις εσωκομματικές εκλογές για το χρίσμα. Ούτε βεβαίως η κοινωνία είναι αυτή που ήταν, όταν ιδρύθηκε ο Συναγερμός. Όταν δηλαδή, μετά το 1974, αντιμακαριακοί ένιωσαν πως βρήκαν στέγη και σκοπό γύρω από ένα κόμμα. Η δεκαετία του 1980, που τους κρατούσε μακριά από την εξουσία, έκανε στελέχη και βάση να λειτουργούν με το ένστικτο ότι για να επιβιώσουν πολιτικά θα πρέπει να συσπειρώνονται. Πλέον ο ψηφοφόρος αμφισβητεί, προβληματίζεται εντονότερα, δεν θεωρεί θέσφατο τις κομματικές αποφάσεις και δεν νιώθει τον ίδιο δεσμό που ένιωθε άλλοτε με το κόμμα του.

Σε αυτό ακριβώς το περιβάλλον, ενδιαφέρον προκαλεί ότι σήμερα το μεγάλο στοίχημα και η προτεραιότητα για την Πινδάρου είναι η συναγερμική ψήφος. Φάνηκε από τα βίντεο που παρουσιάστηκαν στο Ανώτατο Συνέδριο της Κυριακής, στην επιχορηγούμενη διαφήμιση στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, όπου ο Νίκος Αναστασιάδης ζητάει να μη διασπαστεί το κόμμα, αλλά να συσπειρωθεί γύρω από την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου. Με δεδομένο ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει έρεισμα στο συναγερμικό ακροατήριο, το κύριο αφήγημα συναγερμικών στελεχών είναι ότι είναι ανήθικο να προσπαθεί να διασπάσει το κόμμα με μία ανεξάρτητη υποψηφιότητα και παράλληλα να δηλώνει συναγερμικός. Επιχείρημα που σίγουρα έχει βάση και μπορεί να προκαλέσει κάποιο τραύμα στο ηθικό προφίλ που κτίζει ο τέως υπουργός Εξωτερικών, όμως το μεγάλο ερώτημα είναι πόσους, πέραν του σκληρού ακροατηρίου που ήδη στηρίζουν τον Αβέρωφ Νεοφύτου, μπορούν να μεταπείσουν και να τους κάνουν να γυρίσουν στο «σπίτι τους». Ζήτημα που θα πρέπει να εξετάσει διεξοδικά η Πινδάρου είναι αν υπάρχει και κρυφή ψήφος υπέρ του Χριστοδουλίδη, δεδομένης της πολεμικής που υπάρχει. Οι συναγερμικοί συνηθίζουν να συσπειρώνονται στο τέλος όπως άλλωστε υποστηρίζει και η Πινδάρου, ωστόσο ο ΔΗΣΥ έχασε μέσα σε δέκα χρόνια 40.000 ψηφοφόρους. Πρώτος στόχος της Πινδάρου είναι να συσπειρώσει το 27% που έλαβε στις τελευταίες εκλογές και στη συνέχεια θα πρέπει να εντάξει κι άλλα στοιχεία στο κάδρο του προεκλογικού για να κερδίσει περισσότερους ψηφοφόρους, δίδοντας:

- Έμφαση στο προεκλογικό πρόγραμμα.
- Απάντηση στο ερώτημα αν θα είναι συνέχεια Αναστασιάδη ο Αβέρωφ Νεοφύτου ή αλλαγή διακυβέρνησης και φιλοσοφίας.
- Έμφαση στην εμπειρία, την ασφάλεια και τη σταθερότητα.

Το τελευταίο ζήτημα φαίνεται πως παίζει τον δικό του ρόλο στην όλη διαδικασία. Σε μία περίοδο που η κοινωνία αποζητάει περισσότερες θέσεις παρά συναίσθημα, ίσως η Πινδάρου να έπρεπε να ξανασκεφτεί το ενδεχόμενο μετατόπισης του προεκλογικού από την κομματική πειθαρχία. Η σταθερότητα και το «η κρίση θέλει ηγέτη» ήταν το κύριο αφήγημα που βοήθησε τον Νίκο Αναστασιάδη να εκλεγεί πανηγυρικά το 2013. Αυτό ακριβώς μπορεί να είναι και το κλειδί του προεκλογικού του Αβέρωφ Νεοφύτου. Σε μία εποχή που όλα αλλάζουν, τα σύμβολα δεν έχουν τη δυναμική του παρελθόντος, ούτε ο συναισθηματισμός κυριαρχεί, ίσως η λύση να ήταν η επικέντρωση στο ότι ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έχει εμπειρία, μπορεί να φέρνει εις πέρας δύσκολες καταστάσεις. Γιατί η προβολή καλού-κακού, άσπρου-μαύρου, καρχαρία-χρυσόψαρου, σίγουρα δεν ευνοεί, ούτε συγκινεί όπως φάνηκε μέχρι τώρα τη μεγαλύτερη μερίδα της βάσης.

Η αμηχανία στην Εζεκία Παπαϊωάννου

Όσο όμως κι αν στον ΔΗΣΥ το ερώτημα που εγείρεται είναι αν θα συσπειρωθούν γύρω από τον ηγέτη του κόμματος, στην Εζεκία Παπαϊωάννου το ερώτημα είναι ποιος θα είναι εκείνος ο υποψήφιος που θα τύχει αποδοχής από το κόμμα, χωρίς νέες διαρροές. Αν ένας κομματικός μηχανισμός είχε μυθοποιηθεί στο παρελθόν αυτός ήταν του ΑΚΕΛ, καθώς το κόμμα κατάφερε να έχει ισχυρούς δεσμούς με τους ψηφοφόρους. Δεν ήταν μόνο η ιδεολογική κατεύθυνση, το ότι ήταν το μόνο στην ουσία αριστερό κόμμα για χρόνια. Ο ρόλος που έπαιξε η ΠΕΟ στην κυπριακή κοινωνία αλλά και η δυνατότητα του κόμματος να στέλνει για σπουδές στελέχη και μέλη του κόμματος, δημιούργησε έναν ισχυρό δεσμό που κρατούσε για δεκαετίες μεταξύ κόμματος και οικογενειών. Όλο αυτό βεβαίως φθίνει και φάνηκε μέσα από την υποχώρηση των ποσοστών του κόμματος. Μέσα σε μία δεκαετία το κόμμα της Αριστεράς έχασε 79.780 ψηφοφόρους και αυτό από μόνο του καταδεικνύει πως οι δεσμοί των ΑΚΕΛικών ψηφοφόρων με το κόμμα έχουν χαλαρώσει και ο κομματικός μηχανισμός δεν μπορεί να κάνει θαύματα. Οι λόγοι ποικίλουν για την υπαναχώρηση του κομματικού πατριωτισμού στο ΑΚΕΛ:

- Η Αριστερά πιέζεται παγκοσμίως.
- Η σύνδεση του ΑΚΕΛ με την κοινωνία έχει χαλαρώσει, καθώς αυτά που θεωρούνταν κάποτε πρωτοποριακές δομές (σύλλογοι, συντεχνία, κομματική νεολαία) πλέον δεν έχουν την απήχηση που είχαν παλαιότερα.
- Η κυβέρνηση Χριστόφια τραυμάτισε και φαίνεται πως το κόμμα δεν έχει ανακάμψει από αυτήν.

Σε ένα κόμμα που συρρικνώνεται συνεχώς ποια είναι η ελπίδα συσπείρωσης, αλλά κυρίως ποια είναι η επιλογή που θα φέρει τον δυσαρεστημένο κόσμο πίσω; Αυτό είναι το μεγάλο ερώτημα που θα κληθεί να απαντήσει η ηγεσία έχοντας μπροστά της δύο επιλογές:

- Συνεργασία με τον ενδιάμεσο χώρο που ανοίγει την πόρτα της εξουσίας ή
- Καθαρή αριστερή επιλογή, που, με δεδομένο τα ποσοστά που λαμβάνει πλέον το κόμμα, δεν μπορεί να οδηγήσει στη νίκη.

Αυτές οι δύο επιλογές έχουν καταφέρει να διχάσουν πλήρως το κόμμα και τη βάση. Η σκέψη του Στέφανου Στεφάνου είναι τα απλά μαθηματικά, ότι για να κερδίσει η αντιπολίτευση και κατ' επέκταση να φύγει ο ΔΗΣΥ από την εξουσία θα πρέπει να κάνει υπερβάσεις. Το ΑΚΕΛ των ένδοξων εποχών του 30% και πάνω δεν μιλούσε για ιδεολογική καθαρότητα, αλλά είχε θέσει ξεκάθαρα πως στόχος του κόμματος είναι οι συγκλίσεις με άλλα κόμματα του κεντρώου χώρου. Αυτό συμμερίζονται και άλλα στελέχη του Πολιτικού Γραφείου, που σημειώνουν πως θα πρέπει να ψάξουν και να βρουν εκείνο το πρόσωπο που θα συνενώσει. Ακριβώς όμως επειδή στην Εζεκία Παπαϊωάννου ανησυχούν για την κομματική συνοχή, έχουν ήδη διαγράψει τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλου από τη λίστα, δεδομένου ότι οι κομματικές ομάδες βάσης έχουν θέσει βέτο για τον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο. Υπάρχουν, ωστόσο, διαφορετικά ονόματα που δεν έχουν φύγει από το τραπέζι, όπως οι:

- Μάρκος Κυπριανού, έστω κι αν ο ίδιος έχει ξεκαθαρίσει πως δεν θέλει να επιστρέψει στην πολιτική.
- Χριστιάνα Ερωτοκρίτου.
- Μία αριστερή υποψηφιότητα, η οποία θα μπορεί να τύχει αποδοχής από το Κέντρο, όπως είναι ο Αδάμος Αδάμου για παράδειγμα.

Από το κάδρο των συζητήσεων απουσιάζει το όνομα του γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανου Στεφάνου, που καταδεικνύει και την αναγνώριση εντός του κόμματος ότι ο κομματικός πατριωτισμός δεν είναι τέτοιος όπως άλλοτε ώστε να συσπειρώσει πλήρως το κόμμα και γιατί όχι να κερδίσει δυνάμεις από το ευρύτερο ακροατήριο. Υπάρχει, ωστόσο, η έντονη άποψη στελεχών της παλαιότερης φρουράς, όπως οι Άντρος Κυπριανού, Τουμάζος Τσελεπής, Πάμπης Κυρίτσης, Σωτηρούλα Χαραλάμπους και Ελένη Μαύρου, οι οποίοι πιστεύουν σε μία πιο καθαρή λύση σε ό,τι αφορά το Κυπριακό. Η εν λόγω ομάδα θεωρεί πως με αυτό τον τρόπο θα διασφαλιστεί η συνοχή αλλά και η συνέπεια του κόμματος στις θέσεις για το Κυπριακό. Σε αυτό το σενάριο προκρίνουν:

- Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή.
- Αχιλλέα Δημητριάδη και
- Τάσο Χριστοφίδη (του έγινε ήδη κρούση από τον Άντρο Κυπριανού πριν από τις βουλευτικές εκλογές με τον ίδιο να είναι θετικός).

Το ερώτημα το οποίο θα πρέπει να κληθεί να απαντήσει το επόμενο διάστημα το ΑΚΕΛ είναι πώς σκέφτονται να κυβερνήσουν και με ποιους, ούτως ώστε πέραν του σκληρού πυρήνα τους να καταφέρουν να κερδίσουν και ένα ευρύτερο ακροατήριο που δεν πείθεται μόνο με το αφήγημα «απαλλαγής του ΔΗΣΥ από την εξουσία».

Ενα ΔΗΚΟ εκτός ελέγχου

Στο ΔΗΚΟ στόχος της ηγεσίας δεν είναι να ελέγξει τη βάση αλλά σε πρώτο στάδιο τα στελέχη, που έχουν ήδη τη δική τους ατζέντα και ενεργούν αυτόβουλα. Η παρακολούθηση μιας συνεδρίας Ολομέλειας της Βουλής είναι αρκετή για να διαφανεί πως ακόμα και στη μικρή κοινοβουλευτική ομάδα υπάρχουν σαφείς διαφορές (τελευταίο παράδειγμα η διφωνία στο θέμα του υφυπουργείου Πολιτισμού). Το Δημοκρατικό Κόμμα είχε ιδρυθεί και εργαστεί ως το κόμμα που στηρίζει και μεταλαμπαδεύει τις ιδέες του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Ήταν και το κόμμα που θεωρείτο συνώνυμο της εξουσίας με διασυνδέσεις σε όλο τον δημόσιο τομέα. Εκτός του ότι η σύνδεση με τον Μακάριο για τις νέες γενιές αποτελεί κάτι ξένο, ζήτημα είναι πως η μακρά απουσία από την εξουσία έχει χαλαρώσει τους αλλοτινούς στενούς δεσμούς ΔΗΚΟ και ψηφοφόρων. Δεν είναι τυχαίο ότι το ΔΗΚΟ έχει χάσει μέσα σε μία δεκαετία 23.000 ψήφους. Σε αυτό το πνεύμα και για την ενίσχυση του κόμματος, η ηγεσία εργάζεται ώστε να είναι στο πλευρό του νικητή και να έχει μερίδιο στην πίτα της εξουσίας. Το αν αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με μία συνεργασία με το ΑΚΕΛ είναι ένα ζήτημα. Αυτό που προβληματίζει πέραν του ενθουσιασμού που υπάρχει από στελέχη στην προοπτική Χριστοδουλίδη, είναι η πλήρης διάλυση του ΔΗΚΟ και η διασκόρπιση των ΔΗΚΟϊκών ψηφοφόρων, ίσως και η μετακίνησή τους κάτω από την ομπρέλα που ονομάζεται Νίκος Χριστοδουλίδης. Η μόνη λύση όπως λένε στελέχη για την διάσωση του κόμματος, τη συσπείρωση αλλά και την πολιτική επιβίωση του Νικόλα Παπαδόπουλου είναι μία δική του υποψηφιότητα, η οποία όπως λένε είναι η μόνη περίπτωση που θα συσπειρώσει το κόμμα, θα φέρει μαζί της όλες τις τάσεις της ΕΔΕΚ και το μισό ΑΚΕΛ στον πρώτο γύρο. Στον δεύτερο γύρο όπως εκτιμάται θα αναγκαστούν να προσέλθουν όλοι για να αποφευχθεί ο «κίνδυνος» παραμονής του ΔΗΣΥ στην εξουσία.

Το μεταναστευτικό μετά την Ουκρανία

Οι Βρυξέλλες και οι πρωτεύουσες του Νότου ελπίζουν πως η κρίση θα αλλάξει την προσέγγιση των Ανατολικοευρωπαίων

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Τα μέτρα και οι κατευθυντήριες γραμμές τις οποίες συμφώνησαν οι υπουργοί Εσωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υποδοχή των προσφύγων από την Ουκρανία, και ανακοινώθηκαν από τον Γάλλο Υπουργό και την Επίτροπο Εσωτερικών Υποθέσεων περιέχουν αρκετές πρόνοιες που δεν θυμίζουν τις εποχές του εμφυλίου στη Συρία, όταν τα κράτη μέλη δυσκολεύονταν να συμφωνήσουν έστω στο ελάχιστο.

Η ταχεία ανταπόκριση στις ανάγκες των προσφύγων από την Ουκρανία και η επίτευξη συμφωνιών για τους τρόπους διαχείρισης της κατάστασης, με το άνοιγμα ολόκληρης της Ε.Ε. για προσωρινή εγκατάσταση, ένταξη και προστασία, δεν μπορεί παρά να προκαλεί συγκρίσεις με τον τρόπο με τον οποίο πολλές χώρες που βρίσκονται μακριά από την «πρώτη γραμμή» της νοτιοανατολικής και τη νότιας Ευρώπης δεν ήθελαν καν να ακούσουν για επανεγκατάσταση όχι μόνο οικονομικών μεταναστών, αλλά ούτε καν προσφύγων που δικαιούνται διεθνούς προστασίας.

Ο «δεκάλογος» περιέχει κάποια στοιχεία που θυμίζουν σχεδόν προσχέδιο, μια περιορισμένου εύρους εκδοχή, του κοινού πλαισίου για το άσυλο και τη μετανάστευση.

Τα όσα βιώνει σήμερα η ανατολική Ευρώπη, αλλά και το θετικό παράδειγμα της επιτυχούς ένταξης εκατοντάδων χιλιάδων Σύριων στη Γερμανία, δημιουργούν στις Βρυξέλλες και στις πρωτεύουσες του Νότου μια συγκρατημένη αισιοδοξία για αλλαγή διάθεσης στις χώρες της ομάδας του Βισεγκραντ, καθώς η αλληλεγγύη και η ανακατανομή γίνονται πλέον αρχές που χρειάζονται όλα τα κράτη μέλη, και όχι μόνο αυτά που έτυχε να βρίσκονται πιο κοντά στη Μέση Ανατολή και τη βόρεια Αφρική.

Πλάνο 10 σημείων για τον καλύτερο συντονισμό της διαχείρισης των προσφυγικών ροών από την Ουκρανία συζήτησαν οι υπουργοί Εσωτερικών της Ε.Ε.

Μέχρι στιγμής όμως παραμένει άγνωστο αν είναι δικαιολογημένη αυτή η αισιοδοξία, η οποία είχε οδηγήσει την Επίτροπο Εσωτερικών Υποθέσεων Ίλβα Γιοχάνσον να δηλώνει στις 10 Μαρτίου πως η σημερινή κρίση σηματοδοτεί την αρχή μιας καλύτερης συνεννόησης όσον αφορά την υποδοχή προσφύγων από άλλα μέρη του κόσμου. Κι αυτό γιατί πέρα από την προφανή διαφορά μεταξύ των Ουκρανών προσφύγων και προσφύγων από άλλες χώρες, και τα άβολα συμπεράσματα στα οποία οδηγείται κανείς από τα δύο μέτρα και τα δύο σταθμά με τα οποία αντιμετωπίζονται πρόσφυγες από εμπόλεμες ζώνες, το γεγονός παραμένει πως η παραχώρηση καθεστώτος προσωρινής προστασίας στους Ουκρανούς ήταν ευκολότερη μεταξύ άλλων και λόγω του ότι υπήρχε ήδη συμφωνία με την Ουκρανία για παραμονή στην Ε.Ε. χωρίς θεωρήσεις για 90 ημέρες.

Δεκάλογος για πρόσφυγες

Τη Δευτέρα, οι υπουργοί Εσωτερικών της Ε.Ε. συζήτησαν, και σύμφωνα με τα όσα είπε μετά τη συνάντηση η κ. Γιόχανσον στήριξαν, ένα πλάνο 10 σημείων για τον καλύτερο συντονισμό της διαχείρισης των προσφυγικών ροών από την Ουκρανία. Ο «δεκάλογος» περιέχει κάποια στοιχεία που θυμίζουν σχεδόν προσχέδιο, μια περιορισμένου εύρους εκδοχή, του κοινού πλαισίου για το άσυλο και τη μετανάστευση, με το μόνο στοιχείο που απουσιάζει να είναι η ανακατανομή από τις χώρες άφιξης σε άλλα κράτη μέλη. Κι αυτό γιατί όπως είπε ο Γάλλος υπουργός Εσωτερικών Ζεράλντ Νταρμανέν οι χώρες άφιξης δεν αιτούνται ανακατανομή αλλά τεχνική και οικονομική στήριξη, ενώ η πλειοψηφία των Ουκρανών δεν τείνει να αναζητεί να μετακινηθεί καθώς, όπως είπε, επιθυμεί να επιστρέψει στην Ουκρανία. Τα δέκα σημεία του σχεδίου τα οποία έθεσε η Κομισιόν στους υπουργούς για συζήτηση, περιέχουν:

Πρώτο: Δημιουργία μιας πανευρωπαϊκής πλατφόρμας εγγραφής των ατόμων που λαμβάνουν καθεστώς προσωρινής προστασίας ώστε να διασφαλίζεται πως θα έχουν τα ίδια δικαιώματα σε όλη την Ε.Ε., με αρμόδιες υπηρεσίες όπως την eu-LISA (που διαχειρίζεται τα συστήματα δεδομένων για θέματα ελευθεριών, ασφάλειας και δικαιοσύνης) να ξεκινούν τεχνικές εργασίες για τη δημιουργία της πλατφόρμας.

Δεύτερο: Συντονισμός σε επίπεδο Ε.Ε. για τη διαχείριση των κόμβων διέλευσης προσφύγων (σημεία διέλευσης στα σύνορα, σταθμοί τραίνων και λεωφορείων) ώστε να διευκολύνεται η διασύνδεσή τους και να διασφαλίζεται πως οι πρόσφυγες θα κατευθύνονται σε χώρους με κατάλληλες δυνατότητες φιλοξενίας.

Τρίτο: Συντονισμένη εξέταση των αναγκών και των δυνατοτήτων φιλοξενίας στα κράτη μέλη ώστε να διασφαλίζεται η εξεύρεση χώρων διαμονής αλλά και ιατρικής φροντίδας.

Τέταρτο: Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν εθνικά σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, τα οποία βοηθούν στον συντονισμό σε επίπεδο Ε.Ε.

Πέμπτο: Η Κομισιόν μαζί με την Υπηρεσία της Ε.Ε. για το Άσυλο (EUAA) θα αναπτύξουν κοινές διαδικασίες όσον αφορά την υποδοχή και στήριξη των ανηλίκων, ιδιαίτερα των ασυνόδευτων και των παιδιών με προβλήματα υγείας.

Έκτο: Ανάπτυξη ενός κοινού σχεδίου αντιμετώπισης των δικτύων διακινητών για προστασία των ευάλωτων ομάδων προσφύγων.

Έβδομο: Προτείνεται η ενίσχυση της αλληλεγγύης με τη Μολδαβία κατά συντονισμένο τρόπο

Όγδοο: Ενίσχυση της συνεργασίας με αρμόδιες υπηρεσίες και εταίρους διεθνώς όπως στον Καναδά, τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, μεταξύ άλλων και για τη στήριξη πολιτών τρίτων χωρών που δεν μπορούν να επιστρέψουν στις χώρες τους.

Ένατο: Η Ε.Ε. θα στηρίξει τις προσπάθειες των αρχών ασφαλείας στο εσωτερικό των κρατών μελών για την εφαρμογή των κυρώσεων κατά Ρώσων και Λευκορώσων.

Δέκατο: Παροχή οικονομικής και τεχνικής στήριξης των κρατών μελών από την Ε.Ε., καθώς και από υπηρεσίες όπως οι EUAA, EUROPOL και Frontex, με την Κομισιόν να προτείνει την ευέλικτη χρήση κονδυλίων που έχουν απομείνει από τα προγράμματα της περιόδου 2014 - 2020 και τη χωρίς καθυστέρηση περαιτέρω ενίσχυση.

Το νέο πακέτο

Τα σημεία του πλάνου το οποίο προτείνει η Κομισιόν είναι εστιασμένα στις ιδιαιτερότητες της σημερινής κατάστασης, ωστόσο τα πρώτα του σημεία ειδικά, για διαχείριση της διακίνησης των προσφύγων εντός της Ε.Ε., θα μπορούσαν να αποτελέσουν μοντέλο για το επιδιωκόμενο νέο πλαίσιο για την μετανάστευση και το άσυλο. Το νέο πλαίσιο προτάθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020 από την Κομισιόν αλλά είχε κολλήσει στη διαφωνία νοτίων και ανατολικών για το πώς τα κράτη μέλη θα εκφράζουν την αλληλεγγύη τους σε αυτά που δέχονται μεγάλες ροές προσφύγων και μεταναστών. Τα νότια κράτη, μεταξύ τους και η Κύπρος, επιμένουν πως χρειάζεται να υπάρχει αναγκαστική ανακατανομή και υποχρέωση από άλλα κράτη να φιλοξενήσουν και να εντάξουν μετανάστες και πρόσφυγες που δεν μπορούν να απορροφηθούν στον Νότο. Οι ανατολικοί συζητούν προτάσεις όπως τη χρηματική στήριξη ή τη βοήθεια στις επιστροφές, όμως δεν θέλουν να δεσμευτούν στην αναγκαστική φιλοξενία. Η τακτική της κυπριακής πλευράς, και άλλων κρατών, είναι σε αυτή τη συνθήκη να υποδείξουν πως είναι έτοιμα να δεχθούν αναγκαστική μετεγκατάσταση Ουκρανών προσφύγων, θέλοντας έτσι να δημιουργήσουν προηγούμενο. Όμως στην πράξη, αν η συζήτηση για το νέο πακέτο προχωρήσει τους επόμενους μήνες, αυτό εξαρτάται αν θα τηρηθεί ο προγραμματισμός της Γαλλικής Προεδρίας της Ε.Ε., η οποία εστιάζει σε συμφωνία σε σχέση με την ταυτοποίηση και την εγγραφή των αφίξεων στα σύνορα της Ε.Ε., προτού η συζήτηση περάσει στα πιο δύσκολα το δεύτερο εξάμηνο του 2022.

Σε πολιτική ομηρεία η μεταρρυθμισμένη τοπική αυτοδιοίκηση

Προς απόρριψη από τη Βουλή η μερική προεδρική αναπομπή του νόμου - Στην επιφάνεια παλαιές αντιδράσεις

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Ως η Μεγάλη Εβδομάδα για την τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να θεωρηθεί η επόμενη, στη σκιά της αναπομπής του νόμου για τη μεταρρύθμιση που ψηφίστηκε στις 3 Μαρτίου από την Ολομέλεια της Βουλής. Η απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας να στείλει στη Βουλή μερικά σημεία του νομοθετικού πλαισίου, προτείνοντας αλλαγές, δημιουργεί νέα δεδομένα που διατηρούν σε εκκρεμότητα μια προσπάθεια πολλών ετών. Η μερική αναπομπή μόνο έκπληξη προκάλεσε μιας και το νομοθετικό πλαίσιο που πέρασε από τη Βουλή, αρχικά χαιρετίστηκε από τον αρμόδιο υπουργό Εσωτερικών, αλλά το κυριότερο ήταν αποτέλεσμα συμβιβασμών της τελευταίας στιγμής απ' όλες τις πλευρές.

Η δεύτερη ανάγνωση της μεγάλης εικόνας απλώς ήλθε να επιβεβαιώσει το σκηνικό που στήθηκε από τον περασμένο Σεπτέμβριο και που παρέπεμπε σε ένα οργιώδες κομματικό και πολιτικό παρασκήνιο, παρά τις διαβεβαιώσεις των πάντων ότι αυτό που προέχει είναι το καλώς νοούμενο συμφέρον των τοπικών κοινωνιών. Προτού κοπάσει ο θόρυβος από όσα λέγονταν δημόσια απ' όλες τις πλευρές, οι κομματικές «πινελιές» που σφράγισαν ένα κομμάτι της μεταρρύθμισης κατά την ψήφισή του, αλλά και η υποχώρηση της κυβέρνησης σε πιέσεις τοπικών παραγόντων έχουν δημιουργήσει μια αβεβαιότητα που σε κάποιες περιπτώσεις φθάνει έως το σημείο να εκφράζονται φόβοι για την τύχη του φιλόδοξου εγχειρήματος.

Ευθύνες για την εικόνα που έχει δημιουργηθεί εντοπίζονται σε εκτελεστική και νομοθετική εξουσία. Η κυβέρνηση επικρίνεται πως υπέκυψε σε πιέσεις τοπικών συμφερόντων, ενώ τα κόμματα δεν απέφυγαν το παρασκήνιο.

Η Βουλή

Το κατά πόσο θα επιβεβαιωθούν οι φόβοι για ναυάγιο της νέας αυτοδιοίκησης προτού αυτή δοκιμασθεί στην πράξη, θα διαφανεί την επόμενη εβδομάδα. Τη Δευτέρα συνέρχεται εκτάκτως η Επιτροπή Εσωτερικών της Βουλής, στην οποία θα δημιουργηθεί μια πρώτη εικόνα για το μέγεθος των ζητημάτων που προκαλούνται από την αναπομπή. Ωστόσο, το σκηνικό θα ξεκαθαρίσει στην Ολομέλεια της ερχόμενης Πέμπτης, όπου θα οδηγηθεί με τη μορφή του κατεπείγοντος η προεδρική αναπομπή του νόμου. Η Βουλή θα ψηφίσει εάν θα αποδεχτεί τις αλλαγές που προτείνει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ή αν θα τις απορρίψει ώστε ο νόμος να επιστραφεί, ως έχει, στο Προεδρικό Μέγαρο. Σύμφωνα με τις πρώτες ενδείξεις ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και Οικολόγοι δεν αποδέχονται τις προτεινόμενες αλλαγές ούτε και το σκεπτικό του Προέδρου της Δημοκρατίας, με αποτέλεσμα η αρνητική τους ψήφος να θεωρείται δεδομένη. Σε μια τέτοια περίπτωση το ενδιαφέρον θα στραφεί στο Προεδρικό Μέγαρο και στο κατά πόσο ο Νίκος Αναστασιάδης θα προχωρήσει στο αυτονόητο σε τέτοιες περιπτώσεις, που είναι η αναφορά στο Ανώτατο Δικαστήριο. Το Ανώτατο Δικαστήριο είναι το όργανο που θα κληθεί να αποφανθεί επί της συνταγματικής πτυχής.

Σε επίπεδο Βουλής την εμφάνισή τους έχουν κάνει οι πρώτες τοποθετήσεις ως προς την αναπομπή του νόμου. Στη συνεδρία της Επιτροπής Εσωτερικών, τη Δευτέρα, τα κόμματα θα τοποθετηθούν συνολικά. Με ορατό το ενδεχόμενο η Βουλή να απορρίψει την αναπομπή του Προέδρου της Δημοκρατίας, ήδη εμφανίσθηκαν οι πρώτες εκκλήσεις προς τον Νίκο Αναστασιάδη να μη στείλει το νόμο στο Ανώτατο Δικαστήριο. Κάποια κόμματα, όπως το ΑΚΕΛ αλλά και το ΔΗΚΟ, θεωρούν πως μια τέτοια τροπή θα φέρει στην επιφάνεια διαφωνίες τοπικών παραγόντων, οι οποίες καταλάγιασαν με την απόφαση της Βουλής. Επιπλέον εκφράζονται έντονες ανησυχίες για την τύχη του συνόλου της μεταρρύθμισης. Επί του προκειμένου με ερωτηματικό παραμένει το εύρος εμπλοκής του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Δηλαδή εάν θα αποφανθεί μόνο επί των σημείων του νόμου που έχει αναπέμψει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ή επί του συνολικού νομοθετικού πλαισίου.

Μια ενδεχόμενη παραπομπή του νόμου της μεταρρύθμισης στο Ανώτατο, το οποίο θα αποφανθεί επί της συνταγματικότητάς του, πιστεύεται πως θα ξύσει παλιές πληγές, επουλωμένες στο παρελθόν από τους συμβιβασμούς που έγιναν.

Ευθύνες έχουν όλοι

Πέρα από αυτά, εάν θα φθάσει ο νόμος τελικά στο Ανώτατο Δικαστήριο, θεωρείται βέβαιο πως η εξέλιξη αυτή θα διαταράξει λεπτές ισορροπίες που επιτεύχθηκαν με αρκετές προσπάθειες και συμβιβασμούς. Ένα άλλο στοιχείο που προτάσσεται ως αρνητική εξέλιξη είναι η βέβαιη, κατά πολλούς, καθυστέρηση που θα παρατηρηθεί στην εφαρμογή της μεταρρύθμισης, η οποία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το 2024. Αν κάποιος αναζητήσει ευθύνες για την έκρυθμη κατάσταση που έχει δημιουργηθεί και αφορά μία από τις κορυφαίες μεταρρυθμίσεις, σίγουρα θα τις εντοπίσει τόσο στην πλευρά της κυβέρνησης όσο και στην πλευρά των κομμάτων. Για την παρούσα κατάσταση σοβαρό μερίδιο ευθύνης φέρει η απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας να αναπέμψει τον νόμο, ως αποτέλεσμα πιέσεων που δέχθηκε από τοπικούς παράγοντες της επαρχίας Πάφου, την ώρα μάλιστα που η κυβέρνηση μετά την ψήφιση του νόμου από τη Βουλή είχε χαιρετήσει την ολοκλήρωση της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας. Από το παζλ των ευθυνών δεν μπορούν να εξαιρεθούν τα κόμματα τα οποία κατά την Ολομέλεια της 3ης Μαρτίου, κατέθεσαν δεκάδες τροποποιήσεις που αφορούσαν τον χάρτη των συνενώσεων με σαφέστατη πρόθεση την εξυπηρέτηση μικροκομματικών συμφερόντων των εκλογικών τους περιφερειών. Από την άλλη κάποια κόμματα δεν τήρησαν τα συμφωνηθέντα για το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας λόγω του οποίου δεν διεξήχθησαν οι προγραμματισμένες δημοτικές εκλογές του περασμένου Δεκεμβρίου.

Το Πουρνάρα δεν ήταν θέμα χρημάτων, αλλά οργάνωσης

Η υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας Αναστασία Ανθούση μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Για να έχεις αποδοτικότερη συνεργασία, πρέπει να διαγνώσεις και το πρόβλημα» λέει η υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας Αναστασία Ανθούση στην «Κ» για το ζήτημα που έχει προκύψει με τους ασυνόδευτους ανήλικους.

«Η συνεργασία πάντα μπορεί να γίνει και καλύτερη, αλλά για να έχεις αποδοτικότερη συνεργασία, πρέπει να διαγνώσεις και το πρόβλημα» λέει σε συνέντευξή της στην «Κ» η υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας Αναστασία Ανθούση, σχετικά με όσα συνέβησαν το προηγούμενο διάστημα στο Κέντρο Φιλοξενίας Πουρνάρα. Η κα Ανθούση αναφέρει επίσης πως υπάρχει δυσκολία εντοπισμού των πραγματικά ευάλωτων ή των μεταναστών που είναι πραγματικά ανήλικοι ώστε να εγκύψει η Πολιτεία σε όσους/ες έχουν πραγματικά ανάγκη. Σημειώνει επίσης πως εδώ και ένα μήνα το υφυπουργείο έχει αναλάβει να συντονίσει τις υπηρεσίες και να απομακρύνει τα ανήλικα άτομα μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες και, ανάμεσα σε άλλα, να διαπιστωθεί ότι όντων πρόκειται για ανήλικα άτομα.

–Κυρία Ανθούση, τι πήγε τόσο λάθος ώστε να προκύψουν εκθέσεις και οι δηλώσεις δύο επιτρόπων;

–Κατ' αρχάς το σύστημα ήταν δομημένο για να εξυπηρετήσει πολύ μικρότερους αριθμούς απ' ό,τι είχαμε το τελευταίο διάστημα σε μεταναστευτικές ροές. Δεν ήταν καν διπλασιασμός... μέσα σε δύο μήνες οι αφίξεις ασυνόδευτων ήταν 200, όταν πριν από μερικά χρόνια είχαμε 100 το έτος, άρα η αυξανομένη μεταναστευτική ροή και συνεπώς ο υπερπληθυσμός μεταναστών οδήγησε σε προβλήματα. Ασφαλώς οφείλουμε και ως υπηρεσίες να κινούμαστε με αντιστοίχως αυξανόμενα αντανακλαστικά και ταχύτατα στις διαδικασίες μας.

–Έπρεπε, όμως να φτάσουμε στο μη περαιτέρω και στη θεσμική μάλιστα κατακραυγή ώστε να βρεθεί ένα εκατομμύριο ευρώ για τη στέγαση των ασυνόδευτων ανήλικων και για κάποια λύση του προβλήματος;

–Για μόνιμες λύσεις δυστυχώς θα δυσκολευτούμε πολύ, ωστόσο προσπαθούμε να τις βρούμε. Θα σας δώσω ένα παράδειγμα χημείας: αν έχεις νερό και πρέπει να βάλεις ζάχαρη για να τη διαλύσεις και να κάνεις ομοιογενές διάλυμα, υπάρχει μια συγκεκριμένη ποσότητα που το νερό μπορεί να απορροφήσει τη ζάχαρη... αυτή η ποσότητα είναι και ο αριθμός που εμείς ως κράτος μπορούμε να απορροφήσουμε για τη σωστή ενσωμάτωση των μεταναστών. Από εκεί και πέρα, όταν έχουμε αυτούς τους αριθμούς δυστυχώς μειώνεται η ποιότητα των υπηρεσιών και προκύπτουν προβλήματα. Δυσκολευόμαστε ακόμη και να εντοπίσουμε τους πραγματικά ευάλωτους ή τους μετανάστες που είναι πραγματικά ανήλικοι ώστε να εγκύψουμε σε όσους/ες έχουν πραγματικά ανάγκη.

–Το ένα εκατομμύριο πάντως βρέθηκε ξαφνικά...;

–Όχι, τα χρήματα αυτά βρέθηκαν κατόπιν αξιολόγησης του προβλήματος. Ήταν προφανές λόγω των συνεχιζόμενα αυξανόμενων ροών ότι κάποια στιγμή δεν θα υπήρχε άλλος χώρος και θα έπρεπε συντονισμένα οι πιο ευάλωτοι, δηλαδή οι ανήλικοι, να μεταφερθούν. Από τον Δεκέμβριο ξεκινήσαμε ενέργειες, δεν καθόμασταν με δεμένα τα χέρια... Είχαμε επικοινωνία με τη Διεθνή Ομοσπονδία Μετανάστευσης, η οποία διαθέτει συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα, για να βοηθήσει να δημιουργηθούν νέες δομές. Ακόμη και εκείνοι προσπαθούν, βάσει των διαδικασιών, να τις αναπτύξουν... Ελπίζω αυτόν τον μήνα να έχουμε αποτελέσματα. Πρόγραμμα που καλύπτεται από κρατικούς πόρους έχει και το Hope for Children και εκεί αυξήσαμε τις θέσεις. Για να αντιληφθείτε, μέσα σε τέσσερις μήνες βγάλαμε από το Πουρνάρα 250 άτομα, όμως είχαμε 400 αφίξεις, άρα το πρόβλημα όχι μόνο δεν αντιμετωπιζόταν αλλά μεγάλωνε. Ζητήσαμε λοιπόν από το υπουργείο Οικονομικών χρήματα και με την απαραίτητη αιτιολόγηση, αυτά δόθηκαν. Δεν ήταν ποτέ θέμα χρημάτων, ήταν θέμα καλύτερης οργάνωσης των συναρμόδιων υπηρεσιών. Η ταχύτητα αύξησης των ροών ήταν και παραμένει μεγαλύτερη από τον ρυθμό αντιμετώπισής της.

> *Δεν ήταν ποτέ θέμα χρημάτων, ήταν θέμα καλύτερης οργάνωσης, για να αναδείξουμε το πρόβλημα» λέει η κα Ανθούση σχετικά με τα χρήματα που βρέθηκαν για τη μετακίνηση των ασυνόδευτων στην Πάφο.*

–Είστε ικανοποιημένη με τη συνεννόηση και τη συνεργασία σχετικά με τα ζητήματα που αφορούν το υφυπουργείο Πρόνοιας με το υπουργείο Εσωτερικών, το Εργασίας και άλλες κρατικές υπηρεσίες;

–Ο ρόλος του υφυπουργείου είναι συγκεκριμένος και αφορά τη διασφάλιση των συνθηκών διαβίωσης των ανηλίκων στη κοινότητα. Επιπλέον, ως κηδεμόνες των ανηλίκων αυτών οφείλουμε να συντονιστούμε με πολλές υπηρεσίες του κράτους... Για παράδειγμα για να μεταφέρουμε τα ανήλικα στην Πάφο χρειάστηκε να εμπλακεί ενεργά η Αστυνομία, οι Ιατρικές Υπηρεσίες, η Υπηρεσία Ασύλου, η Εκπαιδευτική Υπηρεσία, άρα αντιλαμβάνεστε, αντιμετωπίζοντας πρωτόγνωρες συνθήκες, μαθαίνουμε, προσαρμοζόμαστε και ενισχύουμε τον συντονισμό για να έχουμε καλύτερα αποτελέσματα.

–Άρα η συνεργασία σας είναι αγαστή...;

–Η συνεργασία πάντα μπορεί να γίνει και καλύτερη, αλλά για να έχεις αποδοτικότερη συνεργασία, πρέπει να διαγνώσεις και το πρόβλημα. Εμείς νομίζω ότι διαγνώσαμε το πρόβλημα και προχωράμε.

–Έχουν ευθύνες το υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας και οι υπηρεσίες του για ό,τι έχει συμβεί στο ζήτημα, μπορεί να πει κάποιος ότι βλέπατε ότι οι ροές αυξάνονται...

–Θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε κάτι, όποιος αναλαμβάνει να διαχειριστεί κάτι δεν σημαίνει πως είναι και ο υπαίτιος... Είναι εύκολο να επιρρίπτουμε ευθύνες. Οι λειτουργοί και το προσωπικό των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας έχουν υπερβάλει εαυτόν και εργάζονται μέρα και νύχτα. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν εντός του Πουρνάρα τον κηδεμονευτικό ρόλο και όσο ο αριθμός των μεταναστών είναι ελεγχόμενος αυτός επικεντρώνεται στην καθοδήγηση των ανηλίκων για τις απαιτούμενες διαδικασίες εντός του Κέντρου, τη διαχείριση του οποίου έχει η Υπηρεσία Ασύλου. Όπως σας είπα ήδη, ο υπερπληθυσμός είναι αποτέλεσμα των αυξημένων ροών. Η δε Υπηρεσία Ασύλου είχε ξεκινήσει εργασίες για να επεκτείνει τις εγκαταστάσεις για τα ανήλικα. Έχει διαφανεί ότι μία ενδιάμεση λύση θα ήταν να απομακρυνθούν από το Πουρνάρα οι ανήλικοι που ήταν σε ημιτελή διαδικασία (εκκρεμούσε το τεστ ευαλωτότητας και η εκτίμηση ηλικίας). Αυτή η ενδιάμεση λύση γίνεται για πρώτη φορά, δεν ήταν στους σχεδιασμούς η απομάκρυνση. Εδώ και ένα μήνα αναλάβαμε να συντονίσουμε τις υπηρεσίες και να απομακρύνουμε τα ανήλικα άτομα μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες και, ανάμεσα σε άλλα, να διαπιστωθεί ότι όντων πρόκειται για ανήλικα...

–Για τι αριθμούς μιλάμε;

–Τον Σεπτέμβριο του 2021 στο Πουρνάρα βρίσκονταν 73 ασυνόδευτα και όταν ξεκίνησε το πρόβλημα φτάσαμε στα 366. Παράλληλα δόθηκε προτεραιότητα στις αποκαταστάσεις, δηλαδή στη σύνδεση με ανάδοχες οικογένειες ή με οικογένεια / συγγενείς, όπως για παράδειγμα γίνεται συχνά με τους Σύριους.

–Είχατε καταγγελίες ότι τα πράγματα στο Πουρνάρα δεν είναι καλά;

–Όταν μία δομή έχει σχεδιαστεί για 800 άτομα εκ των οποίων τα 80 είναι ανήλικα και σήμερα φιλοξενεί 3.000 με 300 ανήλικα είναι φυσικό ότι θα υπάρξει πρόβλημα...

Είμαστε σε εγρήγορση

–Ποια είναι η εμπλοκή του υφυπουργείο σας με όσους/ες έρχονται ως πρόσφυγες από την Ουκρανία; Υπάρχει κάποιο πρόγραμμα, έχουν δοθεί συγκεκριμένες κατευθυντήριες;

–Το Υφυπουργείο έχει εκδώσει συγκεκριμένες κατευθυντήριες οδηγίες για εφάπαξ οικονομική βοήθεια στους Ουκρανούς πρόσφυγες. Παράλληλα, το υφυπουργείο Τουρισμού έχει εξασφαλίσει κλίνες για φιλοξενία των προσφύγων τους οποίους παραπέμπουμε, εάν έχουν πρόβλημα στέγης. Επομένως, και πάλι, δεν πρόκειται για ζήτημα μιας υπηρεσίας ή ενός υπουργείου. Παρακολουθούμε συνεχώς τις εξελίξεις και σε συνεργασία με τα υπουργεία Εξωτερικών και Εσωτερικών, υπό την καθοδήγηση της Προεδρίας είμαστε σε εγρήγορση για να παρέχουμε τα απαραίτητα σε όσους έχουν ανάγκη.

Η ηλικιακή εκτίμηση είναι μία από τις βασικές αδυναμίες του συστήματος

–Σίγουρα οι δομές δεν θα είναι ποτέ αρκετές, θα πρέπει όμως να είναι σύμφωνες με τα διεθνή πρότυπα για αξιοπρεπή φιλοξενία, εκεί μπορούμε να φτάσουμε, διότι το Πουρνάρα ήταν ακριβώς το αντίθετο...;

–Ο στόχος είναι να φτάσουμε σε αυτό που λέτε, αλλά τα πράγματα δεν είναι άσπρα ή μαύρα. Με αφορμή τα γεγονότα στο Πουρνάρα αναδείξαμε το πρόβλημα της εκτίμησης ηλικίας, το οποίο είναι ένα πρόβλημα που υπάρχει σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Υπάρχει μία τάση, γι' αυτό βλέπουμε και τους αυξανόμενους αριθμούς, κάποιοι να επικαλούνται νεαρότερη ηλικία, προκειμένου να έχουν τα ωφελήματα που απορρέουν από την ανηλικότητα. Όταν λοιπόν, μετά από τις συνεντεύξεις, κριθεί ότι υπάρχουν αντιθέσεις, ο νόμος παρέχει το δικαίωμα να προχωρήσουμε σε μη παρεμβατική ιατρική εξέταση διαπίστωσης της ηλικίας. Δυστυχώς, τον τελευταίο καιρό υπάρχει άρνηση από μέρος των αιτητών να προχωρήσουν στην ιατρική εξέταση. Υπάρχει η προφανής ανησυχία για αυτούς που αρνούνται ότι από τη μία δεν θα είναι προς το συμφέρον του αν είναι πραγματικά ανήλικος και από την άλλη διακινδυνεύουμε το συμφέρον των υπολοίπων παιδιών που ήδη βρίσκονται στις δομές, αν είναι ενήλικας...

> *Αυτοί που εκμεταλλεύονται αυτά τα άτομα, βλέπουν πού είναι η αδυναμία του συστήματος.*

–Πού οφείλεται αυτή η άρνηση;

–Αυτοί που εκμεταλλεύονται αυτά τα άτομα, και τους πουλούν ελπίδα βλέπουν πού είναι η αδυναμία του συστήματος. Ενδεχομένως κάποιες συμπεριφορές να είναι καθοδηγούμενες. Πιστεύω πως αν δεν βάλουμε σωστή αξιολόγηση της ηλικίας και αν τους κρίνουμε όλους ελαφρά τη καρδία ως ανήλικους στο τέλος της ημέρας θα έχουμε πολύ μεγαλύτερες ροές μεταναστών που θα υποστηρίζουν πως είναι ανήλικοι και αυτό θα είναι απόρροια της αποτυχίας μας να έχουμε τα σωστά εργαλεία.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Με αφορμή τα γεγονότα στο Πουρνάρα αναδείξαμε το πρόβλημα της εκτίμησης ηλικίας, το οποίο είναι ένα πρόβλημα που υπάρχει σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, λέει η

–Η τρύπα του συστήματος είναι η ηλικιακή εκτίμηση...

–Πιστεύω πως είναι μία εκ των βασικών αδυναμιών. Ήδη μ' έχουν ενημερώσει, για παράδειγμα ότι στο Πουρνάρα υπάρχει άτομο, που έχει επιβεβαιωθεί από στενό του συγγενικό πρόσωπο ότι είναι ενήλικας, αρνείται να προχωρήσει σε ιατρική εξέταση και παραμένει στο Πουρνάρα στον χώρο ανηλίκων. Γι' αυτό το πρόβλημα έχουμε ήδη ζητήσει τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών ώστε να μας δώσουν τις βέλτιστες πρακτικές που ακολουθούνται σε άλλες χώρες... Συμφωνώ με την τοποθέτηση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού ότι δεν είναι ρόλος των ΥΚΕ η αμφισβήτηση και ο έλεγχος ηλικίας, επειδή οι ΥΚΕ είναι κηδεμόνες. Εντούτοις, κάποιος πρέπει να το κάνει προς όφελος των υπολοίπων και εκ των πραγμάτων αναλάβαμε και αυτόν τον ρόλο.

–Τώρα πού βρισκόμαστε; Έχουν βρεθεί λύσεις για τους ασυνόδευτους ανήλικους;

–Έχουν βρεθεί προσωρινές λύσεις. Κατ' αρχάς φιλοξενούνται γύρω στα 90 ανήλικα των οποίων έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες σε ξενοδοχείο στη Λάρνακα και είμαστε σε συνεργασία με τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που συνεργαζόμαστε για να μπορέσουμε να διοχετεύσουμε αυτά τα παιδιά στην κοινότητα σε ημιανεξάρτητες στέγες. Επιπλέον, σε συνεργασία με το υφυπουργείο Τουρισμού συμβληθήκαμε με ξενοδοχείο στην Πάφο για την προσωρινή ενδιάμεση δομή, όπου θα φιλοξενηθούν γύρω στα 170 άτομα μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες αξιολόγησής τους. Παράλληλα, σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες του κράτους καταγράφονται όλες οι κρατικές δομές που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν είτε για μόνιμες είτε για προσωρινές λύσεις. Τέλος, εντός των επόμενων ημερών, θα προκηρύξουμε διαδικασία για εξασφάλιση χώρου, όπου θα μπορούμε να στεγάσουμε τη μεσοπρόθεσμη ενδιάμεση λύση.

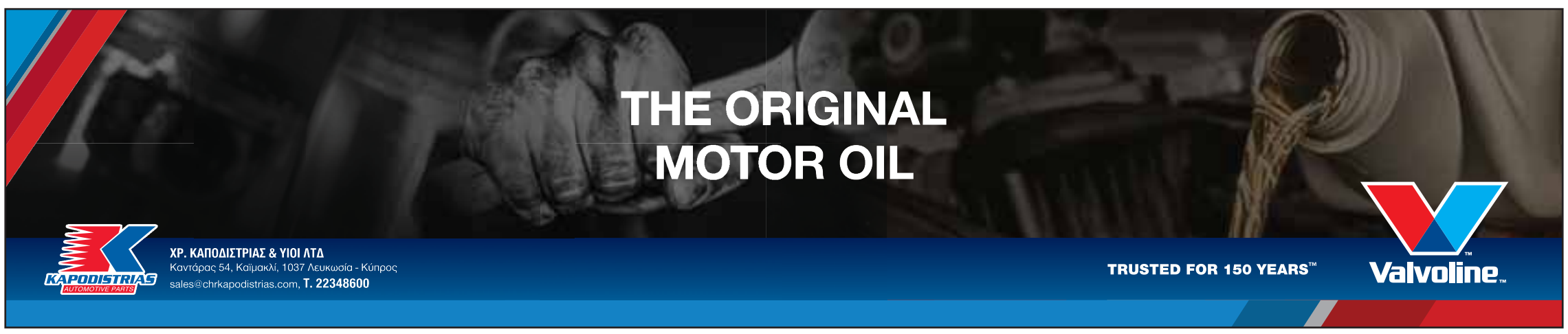

Αναζητώντας γυναίκες για δείπνο

Boys club

Μπορεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και άλλοι αξιωματούχοι να εξέφρασαν τον ενθουσιασμό τους και δημοσίως και μέσω των κοινωνικών μέσων δικτύωσης για την παρουσία Λαγκάρντ στην Κύπρο, όμως η ίδια βρέθηκε προ δυσάρεστης έκπληξης. Την περασμένη Τρίτη θα είχε δείπνο στο Μουσείο Λεβέντη, όμως όταν είδε τους προσκεκλημένους σάστισε και αρνήθηκε να παρευρεθεί. Ο λόγος ήταν ότι μόνο μία γυναίκα ήταν αρχικά προσκεκλημένη στο δείπνο με την ίδια να αντιδρά για το περιστατικό. Όλο αυτό προκάλεσε την αναστάτωση των οργανωτών που έψαχναν αγωνιωδώς γυναίκες συνδαιτημόνες. Τελικά μετά το πολύ ψάξιμο, βρέθηκαν τέσσερις γυναίκες να παρευρεθούν στο περιβόητο δείπνο. Αυτά για όσους ακόμα πιστεύουν πως η γυάλινη οροφή έχει σπάσει στην Κύπρο.

Η διαφήμιση

Η «τελευταία χάρη» που ζήτησε ο Πρόεδρος Αναστασιάδης να του κάνουν τα μέλη του ΔΗΣΥ, ψηφίζοντας τον Αβέρωφ Νεοφύτου στις επικείμενες εκλογές, ήταν πολύ καλό –για την Πινδάρου– για να μείνει ανεκμετάλλευτο. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο φρόντισαν να γεμίσουν με επιχορηγούμενες διαφημίσεις τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, με τον Νίκο Αναστασιάδη να καλεί τους συναγερμικούς να μη διασπαστούν και να ψηφίσουν Αβέρωφ Νεοφύτου. Βεβαίως οι προθέσεις του ακόμα αμφισβητούνται από τους καχύποπτους, καθώς όπως λένε στις ιδιωτικές του συζητήσεις το λεκτικό είναι εντελώς διαφορετικό από όσα έλεγε δημοσίως και εμφανώς συγκινημένος.

Μια ξεκάθαρη στάση

Όσο όμως κι αν η επίκλησή του στον κομματικό πατριωτισμό διαφημίζεται από τον πέμπτο όροφο της Πινδάρου, τηρείται σιγή ιχθύος για τα όσα είπε για τη Ρωσία. Ότι δηλαδή η Κύπρος είναι υποχρεωμένη να τηρήσει αυτή τη στάση απέναντι στη Ρωσία. Ήταν και η δήλωση του Ιωάννη Κασουλίδη που προηγήθηκε, όταν έκανε λόγο για «πόνο ψυχής» γύρω από την απόφαση των κυρώσεων, που έκανε τους συναγερμικούς που ζητούν διαπιστευτήρια αντιρωσισμού να καταπιούν τη γλώσσα τους. Τους αρκεί η κίνηση της Λευκωσίας να δώσει το πράσινο φως στη μετακίνηση του ρωσικού οπλισμού της Εθνικής Φρουράς. Και αυτό βεβαίως για να είμαστε δίκαιοι με την κυβέρνηση Αναστασιάδη, λέει πολλά για τη στάση που θα τηρήσει πλέον η χώρα, στη νέα ψυχροπολεμική κατάσταση.

Η Κριστίν Λαγκάρντ είπε πως η Κύπρος αποτελεί σημαντικό παίκτη της Ε.Ε. και της ευρωζώνης, δεν υπολόγιζε όμως πως στο παιχνίδι εντός παίζουν μόνο άντρες.

Η κλεψύδρα αδειάζει

Ένα επεισόδιο που έχει κουράσει εκτυλίσσεται στην αντιπολίτευση καθώς τα κόμματα δεν φαίνεται να καταλήγουν σε κάποια απόφαση. Ήδη το πολιτικό γραφείο του ΑΚΕΛ που θα πραγματοποιείτο την εβδομάδα που πέρασε αναβλήθηκε και ο Στέφανος Στεφάνου αναχώρησε για Λονδίνο. Ίσως όμως να ήταν καλύτερα να μείνει να κλείσει μια και καλή το θέμα; Ήδη η βάση του ΑΚΕΛ προειδοποιεί πως θα πρέπει να συνεργαστεί η αντιπολίτευση, έστω κι αν την ίδια στιγμή ξεκαθαρίζουν πως Νικόλα Παπαδόπουλο δεν ψηφίζουν. «Εμείς τους προτείναμε δύο» έλεγε τις προάλλες η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, μιλώντας για την ίδια και τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Βεβαίως, παρά τα όσα ακούγονται η κυρία Ερωτοκρίτου δεν έφυγε από το τραπέζι της Εζεκία Παπαϊωάννου. Υπάρχουν ήδη στελέχη που θεωρούν απαραίτητη τη συνεργασία με το ΔΗΚΟ, ας είναι και με την αναπληρώτρια πρόεδρο του ΔΗΚΟ.

Και το κόμμα τους;

Και αν βεβαίως τελικά θα είναι υποψήφια θα πρέπει πρώτα και κύρια να πείσουν το κόμμα τους, καθώς τα στελέχη τους έχουν ξεφύγει με τον έρωτα απέναντι στον Χριστοδουλίδη. Δεν είναι λίγοι αυτοί που σιγοψιθυρίζουν πως δεν είναι εκλέξιμη, το ερώτημα είναι αν θα το θέσουν και επισήμως όταν και αν έρθει η ώρα.

Τα βασίλεια

Άστραψαν και βρόντηξαν οι κοινοτάρχες στην Πάφο, μετά και την ανακοίνωση του νέου δήμου που ονομάζεται Ακάμας. Εδώ και καιρό απειλούν με παραίτηση, με αποτέλεσμα ο Πρόεδρος να τους κάνει το χατίρι και να αναπέμψει τον νόμο εξαιτίας αυτού. Ευτυχώς δηλαδή που ο στόχος μας με τη μεταρρύθμιση ήταν να απεξαρτηθούμε από τα βασίλεια των κοινοταρχών. Το ερώτημα βεβαίως τώρα, είναι τι προτίθεται να κάνει η Βουλή. Θα επιχειρήσουν τα κόμματα να προχωρήσουν σε περαιτέρω αλλαγές; Και τι σημαίνει όλο αυτό το μπάχαλο για την ίδια τη μεταρρύθμιση, αν ληφθεί υπόψη ότι ανέβαλαν και εκλογές για να περάσει!

Το έγκλημα στην Πάφο

Μιλώντας πάντως για δημάρχους, δυστυχώς πέρασε στα ψιλά η κίνηση του δήμαρχου Πάφου Φαίδωνα Φαίδωνος να κόψει δέντρα επειδή αρμόδιοι ημικρατικοί οργανισμοί πρέπει να ανοίξουν αυλάκια για τις υπηρεσίες τους. Πάντως για το έγκλημα τοποθετήθηκε η εκπρόσωπος της ΑΗΚ Χριστίνα Παπαδοπούλου διαψεύδοντας εμμέσως τον δήμαρχο και υποστηρίζοντας πως δεν ήταν αναπόφευκτη η κοπή των δέντρων. Για όλες αυτές τις πρωτοβουλίες δεν πρέπει κάποιος να λογοδοτεί και να αναλαμβάνει τις ευθύνες;

Οι πρόσφυγες

Μετά τον Θεόδωρο Πυρίλλη που μας ενημέρωσε πως γνώρισε το άσχημο πρόσωπο του ρατσισμού, όσο ήταν φοιτητής στην Γερμανία, ο υπουργός Υγείας σε παρέμβασή του στο Συμβούλιο Υπουργών Υγείας της Ε.Ε. εξέφρασε την αμέριστη αλληλεγγύη της Κύπρου στην Ουκρανία, τονίζοντας πως κατανοεί πλήρως το δράμα, δεδομένου ότι ο ίδιος ήταν 40 ημερών πρόσφυγας από την κατεχόμενη Αμμόχωστο όταν έγινε η εισβολή. Καλά, οι ίδιοι δεν αντιλαμβάνονται τι λένε, ένας σύμβουλος επικοινωνίας δεν υπάρχει να περιορίσει τις εκλάμψεις τους;

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Βαλεντίνος Φακοντής

Ο άγνωστος σε πολλούς βουλευτής του ΑΚΕΛ, ο οποίος δεν έχει αρθρώσει μέχρι τώρα πολιτικό λόγο, ανέλαβε την πρωτοβουλία να πάει –χωρίς να είναι μέλος της Επιτροπής Εσωτερικών– και να χαρακτηρίσει όχλο τους μετανάστες. Ακόμα και ο Νίκος Νουρής εξεπλάγη από την έκφραση. Η απολογία του στη συνέχεια δεν είναι αρκετή, γιατί απέδειξε ξεκάθαρα πως βασικές αρχές όπως η αλληλεγγύη είναι ξένα για τον ίδιο και δεν έπρεπε να έχει χώρο μέσα σε ένα προοδευτικό κόμμα.

Μήπως αυτό ήταν τελικά το αρχικό σχέδιο του Ρώσου προέδρου;

Του **ΜΠΡΕΤ ΣΤΙΒΕΝΣ / THE NEW YORK TIMES**

Όλοι πιστεύουν ότι ο Βλαντιμίρ Πούτιν διέπραξε καταστροφικό σφάλμα. Πίστεψε ότι οι ρωσόφωνοι Ουκρανοί θα καλωσόριζαν τον στρατό του, κάτι που δεν συνέβη. Πίστεψε ότι θα ανέτρεπε με ευκολία τον Βολοντίμιρ Ζελένσκι. Δεν το πέτυχε. Πίστεψε ότι θα δίχαζε το ΝΑΤΟ. Το συσπείρωσε όσο ποτέ. Θεώρησε ότι είχε θωρακίσει την οικονομία του απέναντι σε κυρώσεις. Την καταρράκωσε. Πίστεψε ότι η Κίνα θα τον βοηθούσε. Το Πεκίνο επέλεξε την ισορροπία. Νόμισε ότι ο εκσυγχρονισμός του στρατού θα οδηγούσε σε θρίαμβο απέναντι στις ουκρανικές δυνάμεις. Οι Ουκρανοί έχουν κατατροπώσει τους Ρώσους σε ορισμένα μέτωπα του πολέμου.

«Κάτω από το προκάλυμμα της στρατιωτικής εισβολής, ο Πούτιν οργάνωσε γιγάντια ληστεία», λέει για τον πόλεμο στην Ουκρανία ο αναλυτής Ντέιβιντ Νάιτ Λεγκ.

Στο εσωτερικό της Ρωσίας, ο πόλεμος έχει ήδη εξυπηρετήσει τα πολιτικά συμφέροντα του Βλαντιμίρ Πούτιν. Η όποια ταπείνωση υπέστη ο ρωσικός στρατός θα οδηγήσει μάλλον σε επιλεκτική εκκαθάριση, καθ' υπόδειξιν της ηγεσίας στο Κρεμλίνο, και όχι σε λαϊκή επανάσταση.

Τα σφάλματα του Πούτιν εγείρουν ερωτήματα για τη στρατηγική του κρίση και την ψυχική του υγεία. Ποιος τον συμβουλεύει; Εχει χάσει την επαφή με την πραγματικότητα; Η Κοντολίζα Ράις προειδοποιεί: «Δεν είναι κύριος των συναισθημάτων του. Κάτι δεν πάει καλά». Πολλοί αναλυτές παρομοιάζουν τον Πούτιν με αρουραίο, που έχει εγκλωβισθεί και έχει γίνει για τον λόγο αυτό πιο επικίνδυνος και επιθετικός.

Η κοινή λογική επιβεβαιώνει τη στρατηγική της Δύσης με στόχο την ενίσχυση της ουκρανικής άμυνας, ενώ όλα τείνουν προς την εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης, που θα διασφαλίσει την αξιοπρέπεια της Μόσχας, προσφέροντας στη Ρωσία τμήμα ουκρανικού εδάφους, δέσμευση ουκρανικής ουδετερότητας ή άρση κάποιων κυρώσεων. Τι θα συμβεί, όμως, αν η κοινή λογική δεν επιβεβαιωθεί; Μήπως η Δύση παίζει πάλι το παιχνίδι του Πούτιν;

Την πιθανότητα αυτή εξέτασε σε άρθρο της η ανταποκρίτρια των Times στη Ρωσία, Καρλότα Γκολ. Σε ρεπορτάζ της από την πολιορκία του Γκρόζνι το 1994, η Γκολ παρουσίασε με τον πλέον γλαφυρό τρόπο τις φονικές τακτικές του ρωσικού στρατού και των ειδικών του δυνάμεων. «Η στρατηγική Πούτιν είναι γνωστή σε κάθε Τσετσένο. Καθώς τα ρωσικά στρατεύματα αποκτούν τον έλεγχο εδαφών, τσάκισαν κάθε εστία αντίστασης, προβαίνοντας σε μαζικές συλλήψεις και δημιουργώντας στρατόπεδα συγκέντρωσης. Την ίδια ώρα, έδωσαν εξουσία σε προστατευόμενους και συνεργάτες τους», έγραφε η Γκολ.

Η Ρωσία ακολουθεί τη στρατηγική που υιοθέτησε στον πρώτο πόλεμο της Τσετσενίας στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Στα αρχικά στάδια της σύρραξης, αποφασισμένοι Τσετσένοι μαχητές κατατρόπωσαν ρωσικό τεθωρακισμένο σύνταγμα, προκαλώντας την έκπληξη της Μόσχας. Ο ρωσικός στρατός ανασυντάχθηκε τελικά και τσάκισε κάθε αντίσταση, σφυροκοπώντας με πυροβολικό το Γκρόζνι.

Αν υποθέσουμε ότι ο Πούτιν ουδέποτε σκόπευε να κυριεύσει το σύνολο της Ουκρανίας και ότι οι στόχοι του ήταν πάντα η πλούσια σε πρώτες ύλες –και φυσικό αέριο– ανατολική Ουκρανία, τότε το σχέδιό του καθίσταται πασιφανές, καθώς αφορά την εξασφάλιση της ρωσικής ενεργειακής κυριαρχίας.

«Κάτω από το προκάλυμμα της στρατιωτικής εισβολής, ο Πούτιν οργάνωσε γιγάντια ληστεία», λέει ο αναλυτής Ντέιβιντ Νάιτ Λεγκ. Το υπόλοιπο ουκρανικό έδαφος θα βυθιστεί στην οικονομική εξάρτηση, ως «αποθήκη ψυχών» εσωτερικών προσφύγων. Σύμφωνα με την ανάλυση αυτή, ο Πούτιν παύει να παίζει τον ρόλο του χαμένου στον πόλεμο της Ουκρανίας.

Η άποψη αυτή προσφέρει εξήγηση για τη ρωσική στρατηγική στόχευσης αμάχων. Η μαζική σφαγή Ουκρανών πολιτών δημιουργεί αφόρητη πίεση στον ρόεδρος Ζελένσκι, προκειμένου να συμφωνήσει με τις εδαφικές και στρατιωτικές απαιτήσεις του Πούτιν (παραχώρηση εδαφών και αμυντική ουδετερότητα). Η Δύση από τη μεριά της θα αναζητήσει κάθε ευκαιρία για αποκλιμάκωση της κρίσης, εφόσον εκτιμά ότι ο Πούτιν είναι ανισόρροπος, άρα ικανός να χρησιμοποιήσει πυρηνικά όπλα.

Στο εσωτερικό της Ρωσίας, ο πόλεμος έχει ήδη εξυπηρετήσει τα πολιτικά συμφέροντα του Πούτιν. Πολλά μέλη της μεσαίας τάξης, η κατηγορία πληθυσμού με τα μεγαλύτερα ποσοστά στήριξης αντικαθεστωτικών, όπως ο Αλεξέι Ναβάλνι, επέλεξαν να εγκαταλείψουν τη χώρα. Ο,τι απέμεινε από τον ανεξάρτητο Τύπο έχει διακόψει την κυκλοφορία του, χωρίς προοπτική επαναλειτουργίας. Η όποια ταπείνωση υπέστη ο ρωσικός στρατός θα οδηγήσει μάλλον σε επιλεκτική εκκαθάριση, καθ' υπόδειξιν της ηγεσίας στο Κρεμλίνο, και όχι σε λαϊκή επανάσταση. Τα νέα ενεργειακά πλούτη της Ρωσίας θα μπορούσαν να τη βοηθήσουν να αποφύγει τα οικονομικά δεινά των κυρώσεων.

Στον πόλεμο, στην πολιτική και στη ζωή είναι πάντα καλύτερο να αντιμετωπίζεις τον αντίπαλό σου λες και είναι αλεπού και όχι παράφρων.

Η εναλλακτική αυτή ανάλυση για τον Πούτιν μπορεί να είναι εσφαλμένη. Στον πόλεμο, στην πολιτική και στη ζωή, όμως, είναι πάντα καλύτερο να αντιμετωπίζεις τον αντίπαλό σου λες και είναι αλεπού και όχι παράφρων.

Μπροστά στον θάνατο

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Διέσχιζα κάθε μέρα τον ίδιο κήπο μέχρι να φτάσω στο δωμάτιό του. Κιούλια, λεβάντες, και μια γέρικη ελιά έξω ακριβώς από την τζαμόπορτά του. Κάθε πρωί έκανα ράπιντ τέστ, αγόραζα φρέσκους χυμούς και έφτανα στην Αροδαφνούσα. Δεν μπορούσε πια να μιλήσει, αλλά στο βλέμμα του διέκρινα τη χαρά του, μόλις με έβλεπε. Μία ώρα το πρωί, μία το απόγευμα, τόσο δικαιούμουν, κάποτε έκλεβα λίγο περισσότερο, ήταν οι μέρες των σκληρών μέτρων της πανδημίας, ήξερα πως δεν γινόταν αλλιώς, μου υποσχέθηκαν ωστόσο πως όταν χειροτέρευε θα μπορούσαμε να είμαστε εκεί, στο πλάι του, όσο χρειαζόταν. Μια ψυχολόγος ζήτησε ένα από αυτά τα πρωινά να με δει , «ξέρεις ότι πλησιάζει το τέλος…» μου είπε, έγνεψα καταφατικά και η συμπονετική της προσέγγιση ήταν ήδη μια πρώτη παρηγοριά.

Δεν άφησε καμιά στιγμή να υπονοηθεί πως επειδή ήταν ηλικιωμένος έπρεπε να το αποδεχθώ πιο εύκολα γιατί ο «κύκλος έκλεισε», αντιθέτως, είχε συνεχώς την επίγνωση πως μιλούσαμε για τον πατέρα μου. Και οι νοσοκόμες με τον ίδιο σεβασμό μιλούσαν. Το σεβασμό απέναντι στην ίδια τη ζωή. Προτού μεταφερθεί στην Αροδαφνούσα, ήταν στο Γενικό Νοσοκομείο. «Πόσο σοβαρά είναι;» ρώτησα μια μέρα έναν από τους γιατρούς καθώς βιαστικός περπατούσε στον διάδρομο. Ήταν νεαρός σχετικά σε ηλικία, «προσωπικά θα τον έπαιρνα σε ένα γηροκομείο, δεν υπάρχουν πλέον πολλά να γίνουν» μου είπε και για μέρες στριφογύριζε στο μυαλό μου ο κυνισμός με τον οποίο εξαπόλυσε αυτή την πρόταση.

Πότε άραγε η ενσυναίσθηση θα αποτελεί απαραίτητο προσόν για την όποια πρόσληψη στα δημόσια νοσοκομεία μας, διερωτήθηκα. Δεν ήθελα ωστόσο να κάνω θέμα, έσπευσα μάλιστα να τον δικαιολογήσω «πως κι αυτοί έχουν βρεθεί στη δίνη της πανδημίας, κάνουν ό,τι μπορούν». Δεν αναιρώ, ούτε και σήμερα, αυτή τη θέση. Η αλήθεια ωστόσο είναι πως πέρα από τις συνθήκες της πανδημίας, η απουσία ψυχολογικής προσέγγισης, ειδικά όταν ο ασθενής είναι ηλικιωμένος, ήταν ανέκαθεν ένα από τα σοβαρά προβλήματα των νοσοκομείων μας. Αδιανόητο για μια μικρή χώρα όπως τη δική μας.

Τη μέρα που έφυγε ο πατέρας μου ήμασταν πλάι του από τις 10 το πρωί μέχρι τις 7 το απόγευμα που πέθανε. Έχει περάσει σχεδόν ενάμισι χρόνος και ακόμα κάποιες μέρες παιδεύομαι με τη σκέψη, τι άραγε να έκανε τις υπόλοιπες ώρες που δεν ήμασταν μαζί του. Τι σκεφτόταν; Φοβόταν; Λυπόταν; Κι αν θεωρεί κανείς ότι αυτές οι σκέψεις είναι εύκολες στη διαχείρισή τους, τότε καλά θα κάνει να επαναπροσδιορίσει τη θέση του απέναντι στην ίδια τη ζωή, όσο είναι ακόμα καιρός αν θέλει να σώσει κάτι από τον εαυτό του. Γιατί τα γράφω όλα αυτά;

Όχι προφανώς από διάθεση εξομολογητική. Αλλά γιατί ακόμα αντηχεί μέσα μου η ηχογραφημένη συνομιλία που είχε μια γυναίκα με τον καρκινοπαθή πατέρα της που νοσηλευόταν και δεν μπορούσε να τον επισκεφτεί, εκείνος της έλεγε πως πονά, πως φοβάται, πως θέλει να πιει ένα ποτήρι νερό και δεν βρίσκει κανένα να του δώσει. Η γυναίκα έκανε καταγγελία στον ΟΚΥπΥ λέγοντας πως πρέπει να επέλθουν θεσμικές αλλαγές ως προς την προσέγγιση των ασθενών ιδιαίτερα στο τελικό στάδιο.

Γι' αυτό τα γράφω όλα αυτά. Γιατί πρόκειται για μια επείγουσα αλήθεια. Γιατί αυτό που προσφέρει η Αροδαφνούσα, θα έπρεπε να αποτελεί πρότυπο για όλα τα νοσηλευτικά μας ιδρύματα. Και γιατί, αντί ο ΟΚΥπΥ να βγάζει ανακοινώσεις για να μας υποδείξει «το εξαιρετικά δύσκολο έργο που επιτελούν γιατροί και νοσηλευτές», οφείλει να αντιληφθεί πως και μεμονωμένες περιπτώσεις να αποτελούν τέτοιες καταγγελίες, δεν παύουν να αφορούν σε ανθρώπινες ζωές. Σε κάποιο τελευταίο αποχαιρετισμό που δεν έγινε. Σε ένα φόβο του ανθρώπου που πλησίαζε στο τέλος του και δεν απαλύνθηκε. Σε μια ζωή που τέλειωσε χωρίς το χάδι της αγάπης. Σε έναν θάνατο που κανένας δεν δικαιούται να του αφαιρεί από την αξία του με γραπτές ανακοινώσεις κενές περιεχομένου.

elenixenou11@gmail.com

EPA/KIMIMASA MAYAMA

Πολίτες απολαμβάνουν τη θέα που προσφέρουν οι ανθισμένες κερασιές σε πλήρη άνθηση στο Τόκιο, Ιαπωνία, 31 Μαρτίου 2022.

Τα κλειστά ακροατήρια

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν την περασμένη Πέμπτη ο βουλευτής του ΑΚΕΛ Βαλεντίνος Φακοντής αναλάμβανε την πρωτοβουλία να παρευρεθεί στην επιτροπή Εσωτερικών για να ρωτήσει τον Νίκο Νουρή αν τα ασυνόδευτα παιδιά μπορούν να μεταφερθούν σε έναν άλλο χώρο αντί στην Πάφο γιατί αποτελούσαν «όχλο» που προφανώς χαλούσε την αισθητική των κατοίκων, ακόμα και ο ίδιος ο Νίκος Νουρής ανασκουμπώθηκε και χαρακτήρισε ατυχή τη δήλωση του βουλευτή. Μόνο το ΕΛΑΜ σκωπτικά χαιρέτιζε μέσω των δηλώσεων Φακοντή τη στάση του ΑΚΕΛ, που εντόπιζε τελικά «το πρόβλημα».

Φρόντισε βεβαίως μετά το άδειασμα από το κόμμα του να αναδιπλωθεί και να εκφράσει τη συμπαράστασή του στους πρόσφυγες. Πόσο όμως αυτό μπορεί να πείσει για την ειλικρίνειά του; Και το λέμε γιατί ήταν ο ίδιος που προ μηνών ήθελε να διαδηλώσει μαζί με το ΕΛΑΜ εναντίον των προσφύγων στη Χλώρακα, όμως όπως ενημέρωνε μετά λύπης τους Παφίτες ο κορωνοϊός δεν του το επέτρεπε. Ο ίδιος στη σύντομη παρουσία του στην πολιτική σκηνή μετρά δύο θλιβερές παρουσίες που όζουν ξενοφοβίας και τίποτα άλλο. Δεν έχει καταθέσει μία πολιτική πρόταση που να συζητηθεί. Δεν έχει αρθρώσει πολιτικό λόγο ούτε έχει καταθέσει ένα όραμα για το πώς θα βελτιώσει την κοινωνία από τη θέση που βρίσκεται. Οι τοποθετήσεις του αποδεικνύουν το προφανές: πως είναι έτοιμος να πει ό,τι «χρειάζεται», αγνοώντας την ιστορία του κόμματός του και κυρίως βασικές αρχές ανθρωπιάς για να ικανοποιήσει το ακροατήριο που τον ψηφίζει. Και αυτό δεν αφορά μόνο τον Βαλεντίνο Φακοντή. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο πολιτεύεται και ο βουλευτής του ΔΗΚΟ Χρύσανθος Σαββίδης, που θεωρεί τη Βουλή Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πάφιου Πολίτη, ο βουλευτής του ΔΗΣΥ Νίκος Σύκας, ο οποίος δήλωνε ρατσιστής πριν να εκλεγεί για επεισόδια που έγιναν στη Λεμεσό. Το είδαμε και προ ημερών με τον δήμαρχο Παραλιμνίου Θεόδωρο Πυρίλλη, όταν αρνήθηκε πρώτα τη φιλοξενία σε 150 ασυνόδευτα παιδιά για να μην γίνει ο Πρωταράς Πουρνάρα και στη συνέχεια αρνήθηκε τη φιλοξενία των Ουκρανών προσφύγων, γιατί δεν έπρεπε το αξιοθέατό μας να είναι οι πρόσφυγες.

Θα πει κάποιος ότι αυτούς ψηφίζει ο κόσμος, αυτοί αποτελούν καθρέφτη της σύγχρονης κοινωνίας και αν θέλουμε να τα βάλουμε με κάποιον, ας τα βάλουμε με τους ίδιους τους ψηφοφόρους. Προφανώς κάτι πήγε σοβαρά λάθος όλα αυτά τα χρόνια. Και το βλέπουμε στην Ελλάδα, όταν μία κοινωνία στήνει λαϊκά δικαστήρια και κρεμάλα μπροστά σε ένα αποτρόπαιο έγκλημα αντί να θρηνήσει τα θύματα και να περιμένει την απόδοση της δικαιοσύνης. Κάτι πήγε σοβαρά λάθος και στην Κύπρο, όταν μία κοινωνία που έζησε στο πετσί της την προσφυγιά θεωρεί τα παιδιά ενός πολέμου όχλο και τάτσα στον τουρισμό της.

Όμως ανάχωμα στον σκοταδισμό, στον εκφασισμό της κοινωνίας όφειλε να είναι η Πολιτεία και τα κόμματα. Τα κόμματα οφείλουν να φιλτράρουν, οφείλουν να μορφώνουν, οφείλουν να καθυποτάσσουν ζωώδη ένστικτα που ενδεχομένως να καλλιεργούνται εντός της βάσης τους. Να παλέψουν για την επικράτηση της λογικής. Όμως τα ίδια τα κόμματα θα έπρεπε να κάνουν σοφότερες επιλογές στο ποιοι θα περιλαμβάνονται στο ψηφοδέλτιό τους. Και το ζητούμενο δεν είναι να κάνουμε την πολιτική, ελίτ. Το ζητούμενο είναι πολιτευτές με πολιτικό υπόβαθρο, πολιτευτές όπου οι βασικές ανθρώπινες αξίες αποτελούν ηθικό κώδικα και φάρο τους. Οι ψηφοφόροι του Φακοντή, του Σαββίδη, του Σύκα και του Πυρίλλη είναι ένα μικρό ακροατήριο. Ένα ακροατήριο που δεν εκπροσωπεί τη μεγαλύτερη μερίδα της κοινωνίας. Και αυτό είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα των κομμάτων. Ότι επιχειρώντας να ικανοποιήσουν μία ομάδα που απλώς κάνει επικίνδυνο θόρυβο, παραμέρισε τη σιωπηλή μερίδα της κοινωνίας, που για να ψηφίσει, θέλει να ακούσει, ιδέες προτάσεις και ξεκάθαρο όραμα για το αύριο.

Αυτό λοιπόν ας έχουν υπόψη τους τα κόμματα, όταν επιλέγουν ποιοι θα αποτελούν τη βιτρίνα τους. Και ας έχουν κατά νου, πως κάτι τέτοιες αλόγιστες επιλογές, που έφεραν πρόσκαιρα ψήφους, έκαναν μακροπρόθεσμα ζημιά. Είδαμε δηλαδή τον ΔΗΣΥ να χάνει 40.000 ψήφους την τελευταία δεκαετία, 76.000 ψήφους το ΑΚΕΛ και κάπου στις 20.000 το ΔΗΚΟ. Όλοι αυτοί δεν θα επιστρέψουν με την επίκληση στον κομματικό πατριωτισμό, με την επικράτηση των συμβόλων, ή με την αναβίωση αποφθεγμάτων ιστορικών στελεχών. Θα τους φέρουν σοβαρές πολιτικές προτάσεις που θα πάρουν τον τόπο μπροστά, όχι πίσω. Προτάσεις που προϋποθέτουν υπερβάσεις και μια ξεκάθαρη κόκκινη κάρτα σε όσους με τυχοδιωκτικό τρόπο έμαθαν να απομυζούν και από το κόμμα τους και κυρίως από τον τόπο.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ο επιθετικός «μέσος»

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Η είδηση για τη μάνα που κατηγορείται ότι σκότωσε τα παιδιά της βεβαίως σοκάρει. Αλλά ο δημοσιογράφος, όσο κι αν συγκλονίζεται από το αποτρόπαιο έγκλημα, οφείλει να καταγράψει το γεγονός, αφήνοντας τη δικαιοσύνη να κάνει τη δουλειά της. Υπάρχουν άλλες ειδικότητες άλλωστε, αρμοδιότερες, για ν' αναλύσουν μία τόσο ειδεχθή πράξη ή να φωτίσουν τα σκοτάδια ενός τέτοιου εγκληματικού μυαλού.

Αν αναρωτιέστε γιατί μηρυκάζω τα αυτονόητα, η απάντηση βρίσκεται στο «σόου» που παρακολούθησα άναυδος σε κεντρικό δελτίο ειδήσεων ελληνικού καναλιού το βράδυ της σύλληψης της Ρούλας Πισπιρίγκου. Ένα εξοργισμένο πλήθος είχε μαζευτεί έξω από το σπίτι της στην Πάτρα με άγριες διαθέσεις. Μια γυναίκα είπε ότι στη φόνισσα αξίζει η κρεμάλα. Ένας άλλος έγραψε στο παράθυρο του σπιτιού της «θάνατος». Κάποιος στο στούντιο ψέλλισε κάτι για την αστυνομία που ήταν επιδεικτικά απούσα. Ένα σκηνικό τρόμου. Όχι για το φρικτό έγκλημα που είχε διαπραχθεί, αλλά για το λαϊκό δικαστήριο που στηνόταν μπροστά στις τηλεοπτικές κάμερες χωρίς να ιδρώνει το αυτί κανενός.

Η εκδίκηση του «μέσου» ανθρώπου. Αυτού που πρεσβεύει το «μέσο» γούστο και υπερασπίζεται τη «μέση» ηθική. «… ο παροιμιώδης μέσος ανθρωπάκος, κέρδος ποτέ μα από παθήματα χορτάτος, που συνηθίζει στην κάθε βρωμιά, αρκεί να έχει γεμάτο τον ντορβά κι επαναστάσεις στ' όνειρά του αναζητεί…». Επίκαιρος όσο ποτέ άλλοτε ο Βολφ Μπίρμαν καθώς περνούν τα χρόνια και ο ανθρωπάκος του αναθαρρεύει, εκδηλώνοντας επιθετικές συμπεριφορές. Έτσι γίνεται αστυνόμος, δικαστής, θεματοφύλακας της τάξης και της ηθικής. Αναπαράγοντας στερεότυπα και ανατροφοδοτώντας ένα νέο συντηρητισμό που διαπερνά την κοινωνία οριζόντια.

Μιλάμε για τον επιθετικό «μέσο» που καταργεί το τεκμήριο της αθωότητας, γιατί η δικαιοσύνη πρέπει να αποδίδει το λαϊκό αίσθημα. Αυτόν που αντιστέκεται στην τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια γιατί παραβιάζουν τον νόμο του Θεού. Εκείνον που εξαντλεί τη σκληρότητά του στους μετανάστες, γιατί αλλοιώνουν τον κοινωνικό ιστό. Ο επιθετικός «μέσος» δεν έχει ιδεολογία ούτε κομματική προέλευση. Είναι άχρωμος, άοσμος και παντός καιρού. Μπορεί να βγει με ρόπαλα στους δρόμους για να τρομοκρατήσει τους μετανάστες ή μπορεί ν' αρνηθεί τη φιλοξενία σε απροστάτευτα παιδιά, γιατί θα πληγεί η εικόνα της πόλης του. Ο επιθετικός «μέσος» είναι ένας κυνικός που αντλεί τη δύναμή του από τη βεβαιότητα ότι ανήκει στο στρατόπεδο των πολλών. Πράγμα που οι πολιτικοί γνωρίζουν καλά γι' αυτό και του χαϊδεύουν τ' αυτιά.

Η μόνη αντίσταση σε αυτό τον εκφασισμό είναι ο λόγος. Οι καθαρές, στρογγυλεμένες, λέξεις με τα αιχμηρά νοήματα. Δεν έχει σημασία πόσους και ποιους πείθουν. Σημασία έχει να αρθρώνονται οι σκέψεις κόντρα στο ρεύμα. Γιατί όσο μειώνονται οι αντιστάσεις μας, τόσο ο επιθετικός «μέσος» αποθρασύνεται.

«Δεν δικαιούστε διά να ομιλείτε» είχε πει κάποτε ο Μένιος Κουτσόγιωργας, απευθυνόμενος στον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, προκαλώντας σάλο. Μιλάμε για τη δεκαετία του '80, στα χρόνια της μιντιακής αθωότητας, τότε ακόμα που κάθε απόκλιση από τους κανόνες του πολιτικού πολιτισμού θεωρείτο είδηση. Μερικές δεκαετίες μετά, μέσα στη χλαπαταγή του πολυφωνικού νέου κόσμου των κοινωνικών δικτύων, το περιστατικό με τον Κουτσόγιωργα τοποθετείται στη σφαίρα του cult. Η παρακαταθήκη του όμως δυστυχώς εμπνέει ακόμα πολλούς.

Υγ. Και κάτι από τον αφρό της επικαιρότητας: Οι «παντελονάτοι» και τα κάθε λογής παράγωγά τους τελευταίως είναι του συρμού. Κάθε τηλεοπτικό ριάλιτι εξάλλου που σέβεται τον εαυτό του έχει ένα τέτοιο τύπο με υπερχειλίζουσα τεστοστερόνη. Στην αντίπερα όχθη, οι του πνεύματος και της προόδου αυτού του είδους το αντριλίκι το λένε αλλιώς. «Παλαιάς κοπής» είναι ο πιο προσφιλής χαρακτηρισμός, κάτι σαν το αρχετυπικό «πακέτο» του Σον Κόνερι επί εποχής Μποντ: κομψοί τρόποι και αρσενικός τσαμπουκάς. Αυτό ήταν και το σκεπτικό άλλωστε εκείνων που ανέλαβαν την υπεράσπιση του Γουίλ Σμίθ για το πολυσυζητημένο χαστούκι στον Κρις Ροκ: Ο σωστός άντρας υπερασπίζεται τη γυναίκα του όποτε κάποιος τολμήσει να τη θίξει. Τελεία. Στην ανάγκη ρίχνει και καμιά σφαλιάρα. Είναι κι αυτό μια ακόμα νίκη του επιθετικού «μέσου» χωρίς σύνορα. Η βία όμως είναι βία, όπως και να τη βαφτίσει κανείς. Τελεία.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο εγκληματίας πολέμου Πούτιν και ο εξαιρετικά επικίνδυνος Μπάιντεν...

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν είναι αναμφισβήτητα εγκληματίας πολέμου και θα πρέπει να λογοδοτήσει για τις δολοφονίες χιλιάδων ανθρώπων στην Ουκρανία. Έχει εισβάλει στο έδαφος μιας ανεξάρτητης χώρας για να επιβάλει ένα σχέδιο τριχοτόμησης, αδιαφορώντας για τις χιλιάδες θανάτους αθώων ανθρώπων που έχει προκαλέσει, την ισοπέδωση πόλεων, τον πόνο και την οδύνη του ξεριζωμού εκατομμυρίων προσφύγων. Όλα αυτά είναι δεδομένα και δεν μπορούν να τύχουν αμφισβήτησης.

Όταν όμως ο πλανητάρχης Τζο Μπάιντεν παρεμβαίνει δημοσίως με χαρακτηρισμούς που αντί να οδηγούν σε αποκλιμάκωση, «ρίχνουν λάδι στη φωτιά» (την οποία προκάλεσαν οι κτηνώδεις ενέργειες του Βλαντιμίρ Πούτιν), τότε εύλογα διερωτάται κανείς, ποια είναι η σκοπιμότητα του Αμερικανού Προέδρου; Εδώ λοιπόν και μερικές μέρες πλανάται το ερώτημα γιατί ο κ. Μπάιντεν, με το εκτόπισμα που διαθέτει, εκπροσωπώντας τον θεσμό του Προέδρου των ΗΠΑ, επέλεξε όχι μόνο να χαρακτηρίσει «χασάπη» τον Πούτιν, αλλά κυρίως να παρέμβει στα εσωτερικά ενός κράτους, της Ρωσίας, υποκαθιστώντας τον ρωσικό λαό και διαμηνύοντας ότι «για όνομα του Θεού, αυτός ο άνθρωπος (σ.σ. δηλαδή ο κ. Πούτιν) δεν μπορεί να παραμείνει στην εξουσία».

Ο κ. Μπάιντεν, με την τοποθέτησή του, έθεσε εμμέσως θέμα ανατροπής του Πούτιν «εκ των έσω» (προσφιλής τακτική των ΗΠΑ, είχε επιχειρηθεί και στην περίπτωση Μιλόσεβιτς). Και δεν είναι μυστικό ότι αυτή η αναφορά προκάλεσε παγωμάρα σε ηγέτες της Ε.Ε., καθώς θεωρήθηκε, αν μη τι άλλο, ως «αντιπαραγωγική» στη διπλωματική προσπάθεια που εξακολουθεί να καταβάλλεται προκειμένου να τερματιστεί η ρωσική εισβολή και η αιματοχυσία στην Ουκρανία. Ο Πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν αποστασιοποιήθηκε από τις δηλώσεις Μπάιντεν, σημειώνοντας ότι «δεν θα χρησιμοποιούσα αυτές τις λέξεις». Μιλώντας στον τηλεοπτικό σταθμό France 3, ο ηγέτης της Γαλλίας είπε ότι στόχος του είναι «σε πρώτο χρόνο η επίτευξη της κατάπαυσης του πυρός και μετά η πλήρης αποχώρηση των (ρωσικών) στρατευμάτων με διπλωματικά μέσα. Αν θέλουμε να το κάνουμε αυτό, δεν μπορούμε να κλιμακώνουμε (σ.σ. την ένταση) ούτε με λόγια ούτε με πράξεις» είπε ο κ. Μακρόν, αφήνοντας αιχμές, με προφανείς αποδέκτες τον κ. Μπάιντεν και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Αν λοιπόν οι στόχοι του Γάλλου Προέδρου είναι η κατάπαυση του πυρός και η αποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων εισβολής, ποια είναι η στόχευση του Τζο Μπάιντεν και των ΗΠΑ;

Μήπως όλα αυτά που είπε ο κ. Μπάιντεν «του ξέφυγαν»; Σενάριο το οποίο θα ήταν σε κάθε περίπτωση «επικίνδυνο», διότι εάν ο πλανητάρχης «ξεφεύγει» και δεν ξέρει τι λέει ή εάν δεν είναι σε θέση να διατηρήσει την ψυχραιμία του, τότε κανείς δεν μπορεί να είναι βέβαιος για τις εξελίξεις. Ή μήπως απλώς αντανακλούν την «οργή» του μετά από επίσκεψη σε συγγενείς θυμάτων της ρωσικής εισβολής (;), όπως ο ίδιος ισχυρίστηκε σε μια μάλλον αποτυχημένη προσπάθεια να ρίξει στα μαλακά την επικίνδυνη παρέμβασή του.

Η επικινδυνότητα των τοποθετήσεων Μπάιντεν, προκύπτει πάντως και από την κριτική που δέχθηκε. Αλλά κυρίως και από την ταχύτητα με την οποία αναγκάστηκαν οι ΗΠΑ να σπεύσουν προκειμένου να «μεταφράσουν» τον Τζο Μπάιντεν, υποστηρίζοντας ότι: «Το νόημα (σ.σ. των δηλώσεων του Αμερικανού Προέδρου) ήταν ότι δεν μπορεί να επιτραπεί στον Πούτιν να ασκεί εξουσία επί των γειτονικών χωρών ή στην περιοχή. Δεν αναφερόταν στην εξουσία του Πούτιν στη Ρωσία, ούτε σε αλλαγή καθεστώτος», υποστηρίζουν οι ΗΠΑ, ανατρέποντας πλήρως την τοποθέτηση του ηγέτη τους.

Σε κάθε περίπτωση, εάν όντως οι ΗΠΑ επιθυμούν να τελειώνει αυτός ο πόλεμος, που προκάλεσε η εισβολή Πούτιν στην Ουκρανία, οφείλουν να συμβάλουν προς αυτή την κατεύθυνση. Τοποθετήσεις όπως αυτές που έκανε ο «οργισμένος» πλανητάρχης, ρίχνουν λάδι στη φωτιά και λειτουργούν αντιπαραγωγικά στη δύσκολη, σε κάθε περίπτωση, προσπάθεια συνεννόησης με τη Μόσχα και τον αλλόφρονα ηγέτη της. Παράλληλα, τέτοιες δηλώσεις δημιουργούν εντυπώσεις για τον ρόλο της Ουάσιγκτον. Και ενισχύουν ιδιαίτερα την εντύπωση που έχει δημιουργηθεί, σύμφωνα με την οποία οι ΗΠΑ βολεύονται από τις εξελίξεις που έχουν δρομολογηθεί, ως αποτέλεσμα της ρωσικής εισβολής. Τόσο στο ενεργειακό πεδίο, όπου αναβαθμίζονται εξοστρακίζοντας τη Ρωσία, όσο και σε ζητήματα άμυνας και ασφάλειας, όπου το ΝΑΤΟ (του οποίου ηγούνται) ανακτά τη χαμένη του ισχύ και κυριαρχία.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το κρίσιμο τεστ αντοχής της Δύσης

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Είναι πάντοτε δύσκολο μέσα σε μια κρίση που εξελίσσεται να βλέπεις τη μεγάλη εικόνα. Οπως και να θυμάσαι βασικά διδάγματα της Ιστορίας. Ενα από αυτά μας έμαθε πως οι μεγάλες δυνάμεις πέφτουν συνήθως από μέσα. Οι δυτικές δημοκρατίες, μικρές και μεγάλες, θα δοκιμαστούν πάρα πολύ έντονα την επόμενη περίοδο. Το τσουνάμι της ακρίβειας διαλύει, για μια ακόμη φορά, τη δυτική μεσαία τάξη και βέβαια όσους βρίσκονται ήδη στο περιθώριο. Αν η αντιπαράθεση Ρωσίας - Δύσης φτάσει σε νέα άκρα, το σημερινό τσουνάμι θα μοιάζει με συνηθισμένο καιρικό φαινόμενο. Ο Πούτιν το ξέρει αυτό και προφανώς ποντάρει στις κοινωνικές και πολιτικές εκρήξεις που θα διχάσουν και θα αδυνατίσουν τη Δύση. Η ακρίβεια άρχισε όμως πριν από τον πόλεμο, κλιμακώνεται και θα συνεχιστεί αυξάνοντας τις συγκλονιστικές ανισότητες. Ο Μπάιντεν είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα χάσει τις κρίσιμες εκλογές για το Κογκρέσο τον Νοέμβριο, αν και προσπαθεί απελπισμένα να βάλει ένα φρένο στις ανατιμήσεις. Στη Μεγάλη Βρετανία τα ταμπλόιντ «ουρλιάζουν» και η ακρίβεια είναι πρώτο θέμα στα μεγάλα κανάλια. Η ένταση και ο θυμός κοχλάζουν και εδώ. Η εύκολη λύση είναι πάντοτε να σνομπάρεις τους θυμωμένους, βάζοντάς τους την ταμπέλα του ψεκασμένου. Δεν λύνεις το πρόβλημα όμως. Το έκανε η αμερικανική φιλελεύθερη ελίτ το 2016 και το πλήρωσε ακριβά.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία σε συνδυασμό με την παγκόσμια ακρίβεια θα αλλάξουν τα πάντα. Το παιχνίδι θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό στο εσωτερικό των δυτικών δημοκρατιών.

Το τεστ αντοχής της Δύσης θα είναι λοιπόν κρίσιμο και δύσκολο.

Υπάρχει όμως και κάτι άλλο που έχει ενδιαφέρον. Μιλώντας με έναν Ουκρανό τού έλεγα πως «η διεθνής κοινότητα μοιάζει να νοιάζεται, να σας υποστηρίζει». «Οχι η διεθνής κοινότητα, η ανεπτυγμένη Δύση μόνο», μου απάντησε. Και έχει δίκιο. Μια ματιά στον χάρτη των κυρώσεων δείχνει ότι, πέρα από τις ΗΠΑ, το μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης, την Ιαπωνία και την Αυστραλία, ο υπόλοιπος κόσμος είναι ή με την πλευρά της Ρωσίας ή στέκεται στον «φράχτη» για να δει πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση. Πολλοί σημαντικοί ηγέτες κοιτούν με απορία τους Δυτικούς όταν τους βάζουν όρους και διλήμματα. Μερικοί δεν απαντούν καν στα τηλεφωνήματά τους.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία σε συνδυασμό με την παγκόσμια ακρίβεια θα αλλάξουν τα πάντα. Εδώ θα κριθεί τι θα διαδεχθεί την –σπαταλημένη τα τελευταία 20 χρόνια– κυριαρχία των ΗΠΑ μετά τον Ψυχρό Πόλεμο. Εχω την αίσθηση, όμως, ότι το παιχνίδι θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό στο εσωτερικό της Δύσης, των δυτικών δημοκρατιών. Οπως στην αρχαία Αθήνα, όπως στη Ρώμη, όπως πάντα...

Ελλαδοτουρκικά ασύμβατα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Η ανάδειξη της Τουρκίας σε «πολύτιμο ενδιάμεσο» στην κρισιμότερη φάση του πολέμου στην Ουκρανία, από την κατάσταση της ανυποληψίας στην οποία την είχαν κατατάξει κάποιοι πολύφερνοι ηγέτες της Δύσεως, περιλαμβανομένων και κάποιων εγχωρίων εκ των πολιτικών μας ηγετών, προκάλεσε δυσάρεστη έκπληξη στην Αθήνα.

Διόλου παράδοξο, εάν ληφθεί υπόψη ότι ο πόλεμος που εξακολουθεί να μαίνεται στην Ουκρανία αντιμετωπίσθηκε από την ελληνική κυβέρνηση –και όχι μόνον— ως ευκαιρία επιδείξεως νομιμοφροσύνης προς τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. επ' ελπίδι εξασφαλίσεως στηρίξεως για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει από την Τουρκία. Η άνευ όρων σύμπλευση της Ελλάδος με τη Δύση στο θέμα της Ουκρανίας είναι ιστορικώς απολύτως ευεξήγητη. Διότι η μεν Επανάσταση του 1821 υπήρξε το θαυμαστό εγχείρημα των Ελλήνων, αλλά η δημιουργία Ανεξαρτήτου Κράτους της Ελλάδος υπήρξε επεισόδιο της ευρωπαϊκής διπλωματίας.

Μάλλον ο πρόεδρος Ερντογάν υιοθετεί την άποψη του Λόρδου Πάλμεστον πως «δεν υπάρχουν μόνιμες συμμαχίες, υπάρχουν μόνιμα εθνικά συμφέροντα».

Το γεγονός αυτό αποτυπώθηκε με τις ονομασίες που υιοθέτησαν τα τρία πρώτα κόμματα –αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό– αναλόγως της εξαρτήσεώς τους από τις τρεις προστάτιδες δυνάμεις. Καταφύγιο στη στήριξη δυτικής μεγάλης δυνάμεως επιδίωκε πάντοτε η Ελλάς, και θεώρησε πως το επέτυχε εντασσόμενη στο ΝΑΤΟ και στην Ε.Ε., επιδιδόμενη σε έναν αγώνα προσομοιώσεως προς τη Δύση, με σχετική επιτυχία. Αλλά και η στάση της Τουρκίας είναι απολύτως συμβατή με το ιστορικό της παρελθόν –το οθωμανικό, το κεμαλικό– και το μετακεμαλικό παρόν της. Από τη στιγμή που η μικρή νομαδική φυλή των Ογούζ με επικεφαλής τον Ερντογλου ξεκίνησε από τις πηγές του Ευφράτη και διασχίζοντας τις στέπες της Μικράς Ασίας προς δυσμάς έφθασε έως τα περίχωρα της Βιέννης το 1529, επί Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς, οι Οθωμανοί συνήψαν διάφορες συμμαχίες. Η πρώτη «ανίερη συμμαχία» ήταν στα μέσα του 14ου αι. όταν ο Οθωμανός Σουλτάνος Οχράν παντρεύτηκε τη Θεοδώρα, την κόρη του Αυτοκράτορα του Βυζαντίου Ιωάννη Καντακουζηνού.

Οπως επίσης «μέγα σκάνδαλο» υπήρξε η συμμαχία του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς με τον «χριστιανικότατο» Βασιλέα των Γάλλων Φραγκίσκο Α΄ το 1538. Και όταν τελικώς η κεμαλική πλέον Τουρκία εντάχθηκε στο ΝΑΤΟ πάντα διατήρησε μια σχετική ανεξαρτησία.

Από άποψη πολιτική, η κρίση του ουκρανικού ζητήματος είναι η αρχή μιας διαπάλης μεγάλης κλίμακος για τη διαμόρφωση μιας «νέας τάξεως πραγμάτων» σε επίπεδο παγκόσμιο. Η Ελλάδα προεξόφλησε τη νίκη του προέδρου Μπάιντεν στην επιδίωξη των ΗΠΑ και των συμμάχων τους για επιβολή της αμερικανικής μονοκρατορίας στον πλανήτη.

Το αμερικανικό όμως εγχείρημα δημιουργεί αντισυσπειρώσεις ανομοιογενείς πολιτικά και ιδεολογικά, που όμως επί της ουσίας τάσσονται υπέρ ενός πολυκεντρικού παγκόσμιου συστήματος.

Η Τουρκία παραμένοντας σταθερά στο ΝΑΤΟ αναμένει τις εξελίξεις. Δεν είναι ο «επιτήδειος ουδέτερος», κατά τη φράση του συρμού. Μάλλον ο πρόεδρος Ερντογάν υιοθετεί την άποψη του Λόρδου Πάλμεστον πως «δεν υπάρχουν μόνιμες συμμαχίες, υπάρχουν μόνιμα εθνικά συμφέροντα». Ο χρόνος θα δείξει τελικώς ποιος τάχθηκε με τη σωστή πλευρά της Ιστορίας.

Αναζητώντας τον γνήσιο πατριωτισμό

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Εως πρόσφατα ακόμη ο πατριωτισμός αντιμετωπιζόταν ως αξία άλλης εποχής. Εξόριστη από τη ζωή αναπαυόταν στις σελίδες της λογοτεχνίας, στη μεγάλη ποίηση ή στην πεζογραφία. Σκέφτομαι το «Ασθενείς και οδοιπόροι» του Θεοτοκά ή ακόμη και τις «Ακυβέρνητες πολιτείες» του Τσίρκα. Στα χρόνια της μεταπολίτευσης τον είχε γελοιοποιήσει η τραγελαφική απόπειρα της δικτατορίας, που τον οικειοποιήθηκε ως πυλώνα της ιδεολογίας της.

Ηταν ρετάλι της κουρελούς της. Σαν τις ταινίες του Τζέιμς Πάρις όπου ο πατριωτισμός συνυπήρχε με τον εθνικισμό. Η τραγωδία της Κύπρου το 1974 δεν ενεργοποίησε πατριωτικά αντανακλαστικά. Η πατρίδα είχε χάσει την ακτινοβολία της και το μόνο καταφύγιο του ταπεινωμένου της φρονήματος ήταν ο αντιαμερικανισμός. Δεν έφταιγε η Ελλάδα που έδωσε ευκαιρία στους Τούρκους να εισβάλουν χωρίς να μπορεί να τους αντιμετωπίσει. Εφταιγαν οι Αμερικανοί που τα είχαν σχεδιάσει όλα εξαρχής. Ο πατριωτισμός ταυτίστηκε με τον αντιαμερικανισμό, το υλικό του μεγάλου αντιδυτικού οικοδομήματος που στέγασε το «λαϊκό αίσθημα» στις δεκαετίες της μεταπολίτευσης. Αυτό έδωσε την εξουσία στον Α. Παπανδρέου και στο εμπορικό του σλόγκαν «Η Ελλάδα ανήκει στους Ελληνες». Ηταν το κάλπικο νόμισμα του πατριωτισμού.

Κανείς δεν αμφισβητούσε ότι η Ελλάδα ανήκει στους Ελληνες, όμως αυτό ελάχιστη σημασία είχε. Αφού η Ελλάδα ανήκε στους Ελληνες, οι Ελληνες μπορούσαν να την κάνουν ό,τι θέλουν. Να κακοποιούν το τοπίο της, να κλέβουν το ταμείο της, να καταστρέφουν τη γη της για να εισπράττουν επιδοτήσεις. Στις επόμενες δεκαετίες ο πατριωτισμός ταυτίστηκε με την επιτυχία, που με τη σειρά της ταυτίστηκε με το «πρώτο τραπέζι πίστα». Γνήσιοι Ελληνες ήσαν όσοι νοίκιαζαν ξαπλώστρες στη δημοκρατία της Μυκόνου.

Τον πατριωτισμό τον ξαναθυμηθήκαμε με την πτώχευση. Εχθρός ήταν και πάλι η Δύση. Οι «πατριώτες» μούντζωναν το Κοινοβούλιο, είχαν τα μάτια στραμμένα στη Ρωσία του Πούτιν και προσκυνούσαν το μνημείο των αγνώστων πεσόντων στο ασανσέρ της ΕΡΤ. Αυτόν τον ανέξοδο, κατά συνέπεια κάλπικο, πατριωτισμό εξέφρασε ο Τσίπρας και το τσούρμο του και σχημάτισαν κυβέρνηση μ' έναν τσαρλατάνο εθνικιστή που κατέθετε στεφάνια για τους νεκρούς της Σαλαμίνας. Συγχρόνως αναδείχθηκε και το έκτρωμα της Χρυσής Αυγής, με κάτι μπράβους που δήλωναν εθνικιστές για να μπορούν να δέρνουν με την ησυχία τους.

Στην πολυπολιτισμική Ευρώπη το Εθνος, η πατρίδα, ήσαν τα απολιθώματα της Ιστορίας που είχε βρει τη θέση της στα ράφια των βιβλιοθηκών. Το παρόν δεν αναγνώριζε σύνορα και την απασχολούσε η ισλαμοφοβία, η ομοφοβία, η ξενοφοβία. Ο Τσίπρας, με την αυτάρεσκη αφέλεια του ανιστόρητου, είχε πει ότι η θάλασσα δεν έχει σύνορα. Ως γνωστόν χωρίς σύνορα πατρίδα δεν υπάρχει. Κι αν δεν υπάρχει πατρίδα, ο πατριωτισμός, ως αίσθημα, είναι άχρηστος. Σήμερα λέμε ότι η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και η ηρωική αντίσταση των Ουκρανών απέναντι στον ολοκληρωτισμό του Πούτιν αλλάζει την Ευρώπη και κατά συνέπεια τον κόσμο. Μιλάμε για την ενεργειακή εξάρτηση από την Ρωσία και την αμυντική θωράκιση απέναντι σε μια δύναμη που μέχρι προχθές αντιμετωπιζόταν ως φιλική και αποδείχθηκε επιθετική και εχθρική. Μεταστροφή της πολιτικής ηγεσίας της Ευρώπης που εξόρκιζε την ανησυχία της. Μεταστροφή όμως και του αισθήματος της κοινωνίας της.

Οι Ουκρανοί μάς θύμισαν πως υπάρχει μια αξία της ανθρώπινης ζωής που λέγεται πατριωτισμός. Μην τον συγχέετε με τον ρωσικό εθνικισμό που πιστεύει πως είναι προορισμένος να σώσει τον κόσμο από τη διαφθορά. Ο πατριωτισμός εμπνέεται από την αγάπη για την πατρίδα. Ο,τι κι αν αυτό σημαίνει. Αγάπη για την παιδική σου ηλικία, για τις πρώτες αναμνήσεις της ζωής σου, για τη μητρική σου γλώσσα, για τους δικούς σου, για το τοπίο που βλέπουν τα μάτια σου και το έχει επενδύσει η Ιστορία, για τα κτίρια του Κιέβου, για τη θάλασσα της Οδησσού. Αγάπη για την πατρίδα σημαίνει σεβασμός των συνόρων που τα προστατεύουν όλ' αυτά και σου εξασφαλίζουν την ελευθερία για να μπορείς να τα ζήσεις, όπως εσύ διάλεξες να τα ζήσεις. Είθε ο αγώνας των Ουκρανών να θυμίσει και σε μας τους Ελληνες ποιος είναι ο γνήσιος πατριωτισμός.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Το Μικρασιατικό «Ολοκαύτωμα»

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Η κυριακάτικη «Καθημερινή» στις 13 Μαρτίου πρόσφερε στους αναγνώστες της και τον πρώτο τόμο του βιβλίου «Η ΕΞΟΔΟΣ – Μαρτυρίες από τις επαρχίες των δυτικών παραλίων της Μικρασίας». Το περιεχόμενο του βιβλίου είναι από τις πολυτιμότερες παρακαταθήκες («κληροδοτήματα μέγιστης και αδιάπτωτης αξίας») για όσον Ελληνισμό απόμεινε όπου της γης με συνειδητή πολιτισμική ταυτότητα. Τόσο ο Πρόλογος του Γεώργιου Τενεκίδη όσο και η Εισαγωγή του Φώτη Αποστολόπουλου είναι κείμενα θεμελιακά για τη συγκρότηση της συνείδησης (ενεργού αξιοπρέπειας) του σύγχρονου Ελληνα.

Ερώτημα, προορισμένο να μείνει αναπάντητο: Τέτοια κείμενα, θεμελιώδη για την ιστορική αυτοσυνειδησία του Νεοέλληνα, δεν θα ήταν αυτονόητο να έχουν κεντρική θέση στη σχολική εκπαίδευση; Είναι λογικό να τελειώνουν τα παιδιά το σχολείο στην Ελλάδα ανυποψίαστα για την ύπαρξη, την ποιότητα και τη σημασία τέτοιων κειμένων; Το πιθανότερο είναι οι πολιτικοί υπεύθυνοι για την Παιδεία στην Ελλάδα να επιδιώκουν τη διαμόρφωση συνείδησης παθητικού καταναλωτή στους αυριανούς πολίτες της ευρωπαϊκής συνομοταξίας και όχι να ευνοούν την καλλιέργεια επίγνωσης της γενέθλιας μήτρας, δηλαδή μιας πολιτισμικής ετερότητας.

Ερώτημα δεύτερο, που λογικά προκύπτει από το πρώτο: Είναι δυνατό να επιβιώσουν ιστορικά λαοί που αρνούνται σκόπιμα τη συλλογική (ιστορική) τους μνήμη, προκειμένου να προσαρμόσουν τη νοο-τροπία και τις προοπτικές τους στις απαιτήσεις αλλότριων συμφερόντων και νοο-τροπιών; Η συμμόρφωση κοινωνίας και κράτους στην Ελλάδα με τη ρήση του Κωνσταντίνου Καραμανλή «ανήκομεν εις την Δύσιν» ήταν τότε, ίσως, μια επικαιρική, εφήμερων σκοπιμοτήτων αντίσταση στη διεθνοποίηση του κομμουνιστικού-μαρξιστικού ολοκληρωτισμού. Σήμερα κομμουνιστικά-μαρξιστικά καθεστώτα δεν υπάρχουν, ο μόνος κίνδυνος διεθνοποίησης του ολοκληρωτισμού είναι η βίαιη επιβολή του θελήματος των ισχυρών στους αδύναμους. Γιατί εμπλέκεται στις εθνικές διαφορές Ρώσων και Ουκρανών το ΝΑΤΟ; Ο ρόλος ενός παγκόσμιου χωροφύλακα εκφράζει μια ρεαλιστική πολιτική στο διεθνές πεδίο;

Η Ελλάδα είναι κωμικό να συντάσσεται με τους «διεθνείς χωροφύλακες» οποιουδήποτε «ανθρωπιστικού κύρους» ή διεθνούς «Ηθικής». Αδύνατο, διότι το απαγορεύουν οι νεκροί της, εκατομμύρια θυμάτων της αδικίας των ισχυρών εθνών – έμμεσης ή άμεσης αδικίας. Κατά τούτο, ήταν εξαιρετικά επίκαιρη η έκδοση από την «Κ» του βιβλίου «Η ΕΞΟΔΟΣ» – ήρθε να μας θυμίσει, όχι με εικασίες, αλλά με αριθμούς και τεκμηριωμένες μαρτυρίες, τον εφιαλτικό αμοραλισμό και τη συμφεροντολογική πανουργία των κρατών της Δύσης, όταν παρέδιδαν στους Τούρκους εν λευκώ εξουσιοδότηση για το μακέλεμα της φυλής των Ελλήνων.

Στο βιβλίο «Η ΕΞΟΔΟΣ» διαβάζουμε στη σελ. 74: «Το κίνημα του Κεμάλ ... πέτυχε τη φυσική εξόντωση ενός μεγάλου αριθμού (των Ελλήνων της Μικρασίας, της Θράκης, του Πόντου), για να ξεριζώσει τον υπόλοιπο Ελληνισμό για πάντα, από την πατρική του γη ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΤΩΝ ΝΙΚΗΤΩΝ (Αγγλων - Γάλλων - Γερμανών - Ιταλών)... Ο ξεριζωμός, που καλύπτεται με τον ευφημισμό Ανταλλαγή των Πληθυσμών, στάθηκε η τελευταία δραματική σελίδα της ιστορίας του Θρακικού και Μικρασιατικού Ελληνισμού. Στα 1924 δεν υπάρχει ούτε ένας Ελληνας στην Ανατολική Θράκη, ούτε ένας Ελληνας στη Μικρασία και στον Πόντο. Ο κύκλος τριών χιλιάδων χρόνων παρουσίας τους έκλεισε». Ηράκλειτος, Θαλής, Αναξίμανδρος, Αναξιμένης, Ομηρος, Ανθέμιος και Ισίδωρος, ο μέγας Μάξιμος Ομολογητής και ο Καππαδόκης Μέγας Βασίλειος, ατέλειωτη αλυσίδα που γονιμοποίησε την πανανθρώπινη «γιγαντομαχίαν περί της ουσίας», εξαλείφθηκαν τα ονόματά τους από τη γη που τους γέννησε.

Υστερα από τη φρίκη της σφαγής ή της φυσικής εξόντωσης, μετρήθηκαν νεκροί 920.000 Ελληνες και οι «ανταλλάξιμοι» 1.700.000. Ο όρος γενοκτονία κυριολεκτεί, χωρίς να περιλαμβάνει τη φρίκη της πρακτικής που συνιστά τη γενοκτονία: τα κτηνώδη επινοήματα βασανιστικού θανάτου, σαδιστικής κακουργίας, μεθοδικής απάνθρωπης οδύνης. Η έκδοση του βιβλίου «Η ΕΞΟΔΟΣ» και η διανομή του μαζί με το κυριακάτικο φύλλο της «Κ» είναι σημαντική προσφορά για τον ρεαλισμό της πολιτικής ωριμότητας των Ελλήνων. Αν μπορούσε να υπάρξει και κροίσος Ελληνας, να χρηματοδοτήσει τη μετάφραση της «ΕΞΟΔΟΥ» σε γλώσσες ευρωπαϊκές, να μεθοδευτεί το πέρασμα του βιβλίου στο ευρωπαϊκό αναγνωστικό κοινό, η αξιοπρέπεια των Ελλήνων θα ήταν συνάρτηση όχι οίκτου, αλλά σεβασμού και τιμής.

Ενα επικίνδυνο δεδομένο στη συγκρότηση και λειτουργία του ελλαδικού κράτους σήμερα είναι η περιφρόνηση για την Ιστορία, δηλαδή για την ταυτότητα του Ελληνα. Περιφρόνηση κατάδηλη σε κάθε παραμικρή πτυχή οργάνωσης των θεσμών και ιεράρχησης των λειτουργικών προτεραιοτήτων. Υπουργεία, Υπηρεσίες, σχολειά, πανεπιστήμια και πρωτευόντως κόμματα και παρατάξεις συγκροτούνται και λειτουργούν μόνο σαν απομίμηση και πιθηκισμός των «λελαμπρυσμένων της Εσπερίας εθνών», ερήμην της ιδιοσυγκρασίας και Ιστορίας των Ελλήνων, των αναγκών επιβίωσής τους. Ερήμην του Μικρασιατικού «Ολοκαυτώματος».

Προσαρμογή ή παρακμή;

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Στο Rosa Luxemburg Stiftung, ένα από τα αρχαιότερα πολιτικά ινστιτούτα της Γερμανίας που συνδέονται με τη γερμανική Αριστερά, αναρτήθηκε στις 11 Μαρτίου ένα άρθρο με τίτλο «Ήμασταν λάθος». Ο ακαδημαϊκός που υπογράφει το άρθρο εκτός από την παραδοχή ως προς τις προσλήψεις της γερμανικής Αριστεράς σε σχέση με τη Ρωσία του Πούτιν καταλήγει όχι μόνο στην ξεκάθαρη καταδίκη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία αλλά και σε μια ειλικρινή τοποθέτηση: «Ο πόλεμος έχει χαράξει ξεκάθαρες γραμμές. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι προοδευτικές δυνάμεις πρέπει τώρα να επευφημούν τη γερμανική στρατιωτικοποίηση. Αντιθέτως. Αλλά για να γίνει μια αξιόπιστη και κριτική δύναμη εξωτερικής πολιτικής, η Αριστερά πρέπει τώρα να αλλάξει και με την εποχή».

Η γερμανική Αριστερά δεν μπορεί να συγκριθεί ως προς τη δυναμικότητα, τα μεγέθη και τις ιστορικές της εμπειρίες με την κυπριακή Αριστερά. Μπορεί ωστόσο να την διδάξει με το παράδειγμά της. Την προσαρμοστικότητά της και την τρέχουσα ιδεολογική συζήτηση στους κόλπους της ευρύτερης ευρωπαϊκής Αριστεράς για το πώς τα εν λόγω κόμματα μπορούν να πρωταγωνιστήσουν στον 21ο αιώνα,

Η ιστορική εμπειρία του ΑΚΕΛ δεν είναι ούτε αυτή του ΚΚΕ στην Ελλάδα αλλά ούτε κι αυτή της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς ή του ΣΥΡΙΖΑ πριν και μετά την κυβερνητική του θητεία.

μπορούν να απεμπολήσουν ιδεολογικές αγκυλώσεις της εμπειρίας του 20ού αιώνα, ιδίως μετά το 1991 και να προσαρμοστούν σε μια εποχή που στα πολιτικά συστήματα της Ευρώπης η Αριστερά απέχει σημαντικά από την κυβερνητική προοπτική.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία ήταν αποκαλυπτικός για μέρος της υποτιθέμενης προοδευτικής Αριστεράς –εντός κι εκτός ΑΚΕΛ– στην Κύπρο. Κυριάρχησαν η αντι-δυτική ρητορική, ένας απολογητικός αναχωρητισμός για τη Ρωσία του Πούτιν, το whataboutism και σε μεγάλο βαθμό η ρωσική προπαγάνδα. Είδαμε άτομα που υποτίθεται είναι υπέρ της λύσης στο Κυπριακό να αναρτούν ειδήσεις για τον πόλεμο στην Ουκρανία από πηγές που επί δύο χρόνια διοχέτευαν υλικό εναντίον των εμβολιασμών και θεωρίες συνωμοσίας. Είδαμε την επίκληση πηγών όπως γνωστούς Αμερικανούς λαϊκιστές δημοσιογράφους που συνδέθηκαν με το κίνημα και τις θεωρίες του QAnon. Παρατηρήσαμε μια προσέγγιση για το υπαρκτό φαινόμενο του ριζοσπαστικού ουκρανικού νεοθνικισμού και των νεοναζί militias της Ουκρανίας, που αντί να προσεγγίσει το επικίνδυνο φαινόμενο με διάθεση κατανόησης και στρατηγική αντιμετώπισής του σε πολιτικό επίπεδο, υιοθετούσε αβασάνιστα το ρωσικό αφήγημα για «νεοναζί της Ουκρανίας», αγνοώντας την ύπαρξη αριστερών και αντιεξουσιαστών εθελοντών αλλά και την δουλειά της ίδιας της Δύσης (ΜΜΕ) και της ουκρανικής κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ) που όχι μόνο ερεύνησαν αλλά έριξαν άπλετο φως στο φαινόμενο. Και είδαμε, πολύ και συγκεκαλυμμένο εθνικισμό, παλιάς αριστερής κοπής αντί για εκείνο το ήθος της Αριστεράς στον ελληνόφωνο κόσμο που αντιστάθηκε στον Ιταλό και Γερμανό εισβολέα, διατήρησε το ήθος της και στις κρίσιμες στιγμές έδειξε διάθεση για συναίνεση και πατριωτισμό αντί για πόλωση και διχασμό.

Το χειρότερο με αυτή την κατάσταση ιδίως στη Κύπρο είναι πως οι φορείς αυτών των αντιλήψεων δεν έχουν διάθεση για πραγματικό διάλογο. Όταν δεν δουλεύουν εκ του ασφαλούς ως trolls κινούμενοι μεταξύ ΜΚΔ, μπλογκόσφαιρας και comments σε ad hominem επίπεδο, κανείς δεν τους παίρνει, πολιτικά, στα σοβαρά. Σε ένα αντιφατικό ωστόσο επίπεδο η σχέση τους στις παρυφές ή εντός ενίοτε του ΑΚΕΛ μάλλον δημιουργεί πρόβλημα στο τελευταίο αντί απτού πολιτικού οφέλους. Γιατί η ιστορική εμπειρία του ΑΚΕΛ δεν είναι ούτε αυτή του ΚΚΕ στην Ελλάδα αλλά ούτε κι αυτή της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς ή του ΣΥΡΙΖΑ πριν και μετά την κυβερνητική του θητεία. Κι εδώ ακριβώς εδράζεται και η μεγάλη πρόκληση για το ΑΚΕΛ εν όψει του 2023. Αν κερδίσει στις εκλογές καλώς.

Θα έχει κατορθώσει να ορθοποδήσει πολιτικά. Επειδή όμως ένα τέτοιο σενάριο δεν φαντάζει, προς το παρόν, ως κυρίαρχο η πρόκληση που προκύπτει είναι υπαρξιακή στον ορίζοντα μετά το 2023 και δη στις βουλευτικές του 2026. Θέλει το ΑΚΕΛ να γίνει ΚΚΕ ή ΣΥΡΙΖΑ; Καλώς. Αργά ή γρήγορα θα φτάσει ή στα εκλογικά ποσοστά του πρώτου ή στην πολιτική κατάσταση του δεύτερου –που δεν έχει ξεκάθαρη στον, μακροχρόνιο, ορίζοντα κυβερνητική προοπτική.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία ήταν όντως αποκαλυπτικός για το πού στέκει ο καθένας. Η Αριστερά ή θα αλλάξει και στην Κύπρο ή θα ακολουθήσει τον δρόμο της πολιτικής παρακμής. Βασική προτεραιότητα για να μη συμβεί το δεύτερο δεν είναι ούτε η ιδεολογική καθαρότητα αλλά ούτε και η ιδεολογική ανακολουθία. Αλλά η προσαρμογή με την εποχή.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/ALAA BADARNEH

Παλαιστίνιοι θρηνούν κατά τη διάρκεια της κηδείας του Sanad Abu Atiya στον προσφυγικό καταυλισμό Τζενίν στη Δυτική Όχθη. Σύμφωνα με παλαιστινιακές ιατρικές πηγές, δύο νεαροί Παλαιστίνιοι, ο 17χρονος Sanad Abu Atiyeh και ο 23χρονος Yazid Saadi σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια επιδρομής των ισραηλινών δυνάμεων στην πόλη Τζενίν στη Δυτική Όχθη.

Μαρμαρωμένες πολιτικές

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η ε/κ ηγεσία διεκδικεί να τιμωρηθεί η Τουρκία στα διεθνή φόρα. Εφόσον γίνει αυτό, τότε η Τουρκία θα αποδυναμωθεί και θα κάνει αυτό που θέλουμε. Ας πούμε το παράδειγμα με τους S-300, ας πούμε το παράδειγμα με τις κυρώσεις την τελευταία τριετία. Επειδή στην πολιτική μόνο το αποτέλεσμα έχει σημασία, ας θέσουμε το ερώτημα; Πέτυχε ή απέτυχε αυτή η διεκδίκηση; Αν πέτυχε πότε και πώς εκδηλώθηκε η επιτυχία; Αν απέτυχε γιατί απέτυχε και ποια είναι η εξήγησή της; Παρακολουθούμε τις ειδήσεις για το Ουκρανικό και βλέπουμε ότι η Τουρκία κερδίζει εντυπώσεις διεθνώς, χάρις στην ισορροπημένη πολιτική της έναντι των εμπολέμων. Τι θέλαμε να κάνει; Προφανώς να γίνει μέρος των προβλημάτων για να χαίρονται στη νήσο οι προφήτες «είδες που το λέγαμε; Καταρρέει η Τουρκία...».

Τα δεδομένα δείχνουν πως η ηγεσία της ε/κ κοινότητας δεν έχει πετύχει κάποιο μεγάλο στόχο, παρά τις μεγαλοστομίες σε επετείους και στα κυριακάτικα μνημόσυνα. Γιατί, κατά κανόνα, αποτυγχάνουμε;

• Γιατί δεν συλλαμβάνουμε τα σημεία των καιρών.

• Γιατί γινόμαστε δέσμιοι μιας ρητορείας που μάς καθηλώνει στην ακινησία.

• Γιατί πιστεύουμε πως το «δίκαιο» φέρνει «βοήθεια» και όχι πως τα κοινά συμφέροντα κινητοποιούν την αλληλεγγύη.

Οι άλλοι κινούνται και όταν εσύ μένεις ακίνητος τότε... πέφτεις. Κινήσεις, συνέργειες, νέοι ρόλοι. Για όσους θέλουν να είναι παίκτες στην εποχή που διαγράφει το Ουκρανικό.

1) Ισραήλ με Αίγυπτο, Μπαχρέιν, ΗΑΕ, Μαρόκο στις 27 Μαρτίου σε συνάντηση στην έδρα του πρώτου. Συν ΗΠΑ. Πραγματική Πενταμερής: Στο πιάτο η συνεργασία των πέντε κατά της επιρροής του Ιράν στη Μ. Ανατολή. Νέα περιφερειακή αρχιτεκτονική οικοδομείται. Ποιος θυμάται τις περίφημες τριμερείς στη Λευκωσία και αλλού! Πυροτεχνήματα! Εικονικές Τριμερείς, οι οποίες σύμφωνα με ανακοίνωση του κυπριακού ΥΠΕΞ αποκτούν «Μόνιμη Γραμματεία Τριμερών Μηχανισμών Συνεργασίας με χώρες της περιοχής και Εθνικό Συντονιστικό Μηχανισμό για θέματα Τριμερών Συνεργασιών», 6/2/ 2021. Απίστευτο αλλά έτσι ακριβώς γράφει η ανακοίνωση!

2) Αγωγοί ενέργειας από τη Μ. Ανατολή και την Α. Μεσόγειο στην Ευρώπη μέσω Τουρκίας. Στις διαδρομές, Ισραήλ, Τουρκία, Αίγυπτος. Κόμβος το Τζεϊχάν στη Ν. Τουρκία. Η «Turkiye» (28/3) γράφει: «Υπό το πρίσμα των ανακαλύψεων στη Μεσόγειο, περίπου 5 δισ. κυβικά μέτρα αερίου ενδέχεται να προέρχονται από το Ισραήλ αυτή τη στιγμή, 20 δισ. κυβικά μέτρα μπορεί να προέρχονται από τις ανακαλύψεις στο νότιο κομμάτι της Κύπρου».

3) Η γερμανική δεξαμενή σκέψης «Konrad Adenauer» εισηγείται «προώθηση της συνεργασίας Βερολίνου-Άγκυρας για να αντιμετωπιστούν τα ενεργειακά προβλήματα και οι προκλήσεις ασφαλείας». Το έγγραφο υπογραμμίζει «τον αυξανόμενο ρόλο της Τουρκίας ως στρατηγικού ενεργειακού κόμβου για την Ευρώπη για τη μεταφορά Φ.Α. από την Κασπία, την Κ. Ασία, τη Μ. Ανατολή και τη λεκάνη της Α. Μεσογείου».

4) Σύμφωνα με είδηση του Reuters στις 26/3, ο Ευρωπαίος ΥΠΕΞ Ζοζέπ Μπορέλ δήλωσε πως «το Ιράν και οι παγκόσμιες δυνάμεις είναι πολύ κοντά σε συμφωνία που θα ανανεώσει τη συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν του 2015» (οι 8 παγκόσμιες δυνάμεις είναι: ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Η.Β., Γαλλία, Γερμανία, ΟΗΕ, Ε.Ε.).

5) Νέα προσέγγιση ανάμεσα στη Γαλλία, την Τουρκία, και την Ιταλία. «Θα συζητήσουν για το αντιπυραυλικό σύστημα Eurosam, την κοινοπραξία Γαλλίας-Ιταλίας», Συζητήσαμε αυτό το θέμα με τον Ντράγκι όπως το συζητήσαμε και με τον Μακρόν» δήλωσε ο Τ. Ερντογάν.

6) Προηγήθηκαν: Ομαλοποίηση των σχέσεων Αρμενίας-Τουρκίας. Βήματα προσέγγισης Ισραήλ-Τουρκίας με τον ισραηλινό πρωθυπουργό Μπένετ να μεταβαίνει στην Άγκυρα και τον Τσαβούσογλου στην Ιερουσαλήμ. Συνάντηση Ερντογάν - Μητσοτάκη με στόχο μια «θετική ατζέντα» στις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

7) Μέσα σε όλη την κοσμογονία των ανακατατάξεων, η Κύπρος εμφανίζει αταλάντευτη συνέπεια στην απραξία. Δεν έχει να πει τίποτε. Απούσα σε όλα. Ο Αναστασιάδης πήγε στην τελευταία σύνοδο κορυφής της Ε.Ε. και έβγαλε ανακοίνωση από 700 λέξεις για να πει πώς «θέλει ΔΔΟ» και πόσο καλά είναι τα ΜΟΕ. Όταν την είχε επί του συγκεκριμένου (Έξι Σημεία, Πλαίσιο Γκουτέρες) και με σοβαρό Τ/κ ηγέτη, έκανε τα πάντα για να την εξοντώσει. Μαρμαρωμένες πολιτικές για όσους έχουν επιλέξει την «ασφάλεια» της απραξίας. Όσο χάνουν την ουσία, τόσο το ρίχνουν στις... δηλώσεις. Το Κυπριακό στο ψυγείο και ο Κασουλίδης με ΜΟΕ. Με μηδενικό αποτέλεσμα και βέβαια με υψηλό κόστος για όλη την Κύπρο. Η νομοτελειακή εξέλιξη μιας πολιτικής που βασίστηκε στο ψέμα και την παραπλάνηση.

Η μόνη επιτυχία αφορούσε την πολιτική που οδήγησε στην ένταξη της νήσου στην Ε.Ε. Κανένας κυπριακός σχηματισμός δεν στήριξε τα «δύο Ελσίνκι» 6 Μαρτίου 1995, 11 Δεκεμβρίου 1999. Στο Ελσίνκι 1, η Κύπρος εξασφάλισε τον καθορισμό ημερομηνίας για έναρξη ενταξιακών συνομιλιών και η Τουρκία εξασφάλισε ημερομηνία για έναρξη της Τελωνειακής της Ένωσης με την Ε.Ε. Στο Ελσίνκι 2 η Κύπρος πέτυχε ένταξη, με ή χωρίς λύση, και η Τουρκία τον καθορισμό ημερομηνίας για έναρξη ενταξιακών συνομιλιών.

Η ρεαλιστική ανάγνωση αυτής της στρατηγικής προτείνει και σήμερα ευκαιρίες. Αλλά για να προκύψουν χρειάζεται η Λευκωσία να εργαστεί με βάση τους κανόνες του παιχνιδιού, όχι με βάση τους πανηγυρικούς της ημέρας. Οι άλλοι αναμένουν να δουν κάποιο σήμα. Χωρίς επίλυση οι αγωγοί ενέργειας θα τρέχουν ερήμην μας, χωρίς αγωγούς δεν επιλύονται (μερικώς) μεγάλα ευρωπαϊκά ζητήματα. Χωρίς να αξιοποιούμε τα σημεία των καιρών, κανένας δεν θα μας παίρνει στα σοβαρά!

www.larkoslarkou.org.cy

Ο ένας που έγινε τέσσερις και οι Βρυξέλλες

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Η σύσταση της Κομισιόν τη Δευτέρα στα κράτη μέλη να ακυρώσουν διαβατήρια και άδειες διαμονής που παραχωρήθηκαν στο πλαίσιο των γνωστών «χρυσών» αμαρτωλών προγραμμάτων σε άτομα που βρίσκονται στη λίστα κυρώσεων της Ε.Ε., ήχησε εντυπωσιακά στους τίτλους και στην ειδησεογραφία και επανέφερε στην επικαιρότητα το ζήτημα των «χρυσών διαβατηρίων». Το μόνο νέο στοιχείο όμως ήταν η ευθεία διασύνδεση της θέσης των Βρυξελλών με τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, και η υπενθύμιση πως κάποιοι που συμμετέχουν ή διευκολύνουν τις ενέργειες του Βλαντίμιρ Πούτιν ενδέχεται να είχαν στο παρελθόν εξασφαλίσει διαβατήριο της Ε.Ε. με ύποπτο τρόπο. Οι Βρυξέλλες δεν έχουν την άμεση αρμοδιότητα να εξαναγκάσουν ένα κράτος μέλος να αφαιρέσει υπηκοότητα ή άδεια διαμονής από Ρώσους και Λευκορώσους πολίτες που βρίσκονται στη λίστα κυρώσεων, ασχέτως αν αυτό είναι το σωστό και ηθικό, και ασχέτως αν τα κράτη μέλη έχουν συμφωνήσει να το κάνουν.

Όπως επίσης παραδέχθηκε ο εκπρόσωπος της Κομισιόν, οι Βρυξέλλες δεν γνωρίζουν τον ακριβή αριθμό Ρώσων και Λευκορώσων που βρίσκονται στον κατάλογο κυρώσεων και έχουν εξασφαλίσει διαβατήριο ή άδεια διαμονής. Τουλάχιστον επίσημα. Η σύσταση της περασμένης εβδομάδας είναι ουσιαστικά ένα πολιτικό μήνυμα σε ηγέτες και κυβερνήσεις, και στη δική μας, να κλείσουν επιτέλους παράτυπες και νομότυπες εκκρεμότητες. Και εφόσον συμφωνούν πως η παραχώρηση υπηκοοτήτων είναι αρμοδιότητα των εθνικών κυβερνήσεων, να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Οι καταχωρήσεις στη

Οι κυπριακές αρχές σύμφωνα με το ίδιο ρεπορτάζ έχουν ήδη παγώσει οκτώ τραπεζικούς λογαριασμούς ατόμων που περιλαμβάνονται στις κυρώσεις.

λίστα κυρώσεων της Ε.Ε. για τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία περιέχουν, όπως έγραψε η «Κ» στις 13 Μαρτίου, τουλάχιστον έναν Κύπριο πολίτη, τον Βαντίμ Νικολάεβιτς Μόσκοβιτς, ιδρυτή της εταιρείας παραγωγής χοιρινού κρέατος και ζάχαρης Rusagro, και εκ των μετόχων της τράπεζας Sberbank. Ο Μόσκοβιτς ήταν ο μόνος από δύο άτομα στη λίστα που εμφανιζόταν να έχουν διαβατήριο της Ε.Ε. – ο άλλος ήταν ο Γκενάδι Νικολάεβιτς Τιμτσένκο, ιδρυτής του επενδυτικού Volga Group και κάτοχος Φινλανδικού διαβατηρίου. Όταν ο Πρόεδρος Αναστασιάδης ρωτήθηκε για το θέμα δύο εβδομάδες μετά στις 28 Μαρτίου, με αφορμή την ανακοίνωση της Κομισιόν, περιορίστηκε να πει «εξ όσων γνωρίζω, από τους 850 τόσους που έχουν μπει στον κατάλογο των απαγορευμένων ολιγαρχών ή μελών της Δούμας, μόνο ένας έχει κυπριακό διαβατήριο». Όπως όμως προκύπτει από ρεπορτάζ του «Πολίτη» στις 30 Μαρτίου, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης είτε είχε μείνει στα όσα είχαν δημοσιευθεί πριν από μία εβδομάδα (και μπορούσαν να εντοπιστούν μέσω μιας απλής αναζήτησης στον κατάλογο των κυρώσεων), είτε έπαιζε πελλό.

Γιατί όπως έγραψε στον «Πολίτη» ο συνάδελφος Φάνης Μακρίδης, η αρμόδια ομάδα εργασίας, που λειτουργεί υπό την εποπτεία του υπουργείου Οικονομικών, εντόπισε τέσσερα πρόσωπα στον κατάλογο κυρώσεων που είχαν πολιτογραφηθεί Κύπριοι. Οι κυπριακές αρχές σύμφωνα με το ίδιο ρεπορτάζ έχουν ήδη παγώσει οκτώ τραπεζικούς λογαριασμούς ατόμων που περιλαμβάνονται στις κυρώσεις. Η περίπτωση του ενός πολιτογραφηθέντος που ήταν τελικά τέσσερις, αν δεν αποδειχθούν περισσότεροι (και με δεδομένο πως είναι ακόμα άγνωστο αν κάποιοι από τους 893 διαθέτουν άδεια διαμονής) είναι ενδεικτική της ανάγκης διαφανούς και χωρίς καθυστέρηση διερεύνησης των επιπτώσεων που είχε η κατάχρηση του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος. Ας μην ξεχνάμε πως το αν και εφόσον η Κύπρος θα αποφύγει να οδηγηθεί στο Δικαστήριο της Ε.Ε. εξαρτάται από την πορεία των διώξεων για τα χρυσά διαβατήρια, όπως είχε πει ο Επίτροπος Ρέιντερς στην «Κ» τον Δεκέμβριο.

Οι Βρυξέλλες, λοιπόν, με περιορισμένα περιθώρια πρακτικών κινήσεων, στέλνουν το μήνυμα πως αναμένουν πράξεις. Πέρα από διαβεβαιώσεις όπως αυτές του ΠτΔ, ο οποίος όταν ρωτήθηκε αν θα αφαιρεθεί το διαβατήριο από τον Βαντίμ Νικολάεβιτς Μόσκοβιτς, είχε πει πως «μια ανάλογη απόφαση πρέπει να θεωρείται δεδομένη και από δικής μας πλευράς». Χωρίς διαφανείς και ξεκάθαρες αποφάσεις και ανακοινώσεις, δεν έχουμε και πολλούς λόγους να θεωρήσουμε δεδομένη την όποια ενέργεια. Τα μόνα τα οποία μπορούμε να θεωρούμε δεδομένο είναι αυτά που έγιναν ήδη και τον τρόπο που αυτά έγιναν.

Σίγουρα όμως δεν μπορούμε να θεωρήσουμε δεδομένο πως ο ένας που έγινε τέσσερις δεν θα γίνουν είκοσι τέσσερις (λόγου χάρη), εκθέτοντας τη χώρα ακόμα περισσότερο. Αυτό θα το δείξει ο χρόνος.

ykakouris@gmail.com

Η διαφθορά, οι φαύλοι και οι άριστοι

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ο Αριστοτέλης έλεγε ότι μια πολιτεία καταρρέει, όταν δεν μπορούν να ξεχωρίσουν οι φαύλοι από τους άριστους. Ο ιστορικός κανόνας δεικνύει ότι οι αυτοκρατορίες, τα κράτη και οι οικογένειες, διαλύονται, όταν δεν μπορούν να θρέψουν τα μέλη τους, λόγω εγωισμών, καβγάδων και εμφυλίων σπαραγμών. Η πολιτική πρακτική επιμένει και αποτελεί κανόνα, ότι όλες οι εκλογές κρίνονται από το περίφημο καλάθι της νοικοκυράς. Όταν είναι άδειο, λόγω καβγάδων και κακών επιλογών, τότε μοιραία έρχονται ανατροπές και θεϊκές εκπλήξεις. Τόσο απλά είναι τα πράγματα.

Μόνο που κάποιοι «κουτοπόνηροι» μετατρέπουν τα απλά σε δυσνόητα θεωρήματα και ακατανόητες φιλοσοφίες, μόνο και μόνο για να μπορούν να εξουσιάζουν ανθρώπους, νομίζοντας ότι θα ανατρέψουν τη φυσική πορεία των πραγμάτων. Η τραγωδία είναι ότι κανείς από αυτούς τους «κουτοπόνηρους» δεν αντιλαμβάνεται ότι δεν είναι αναντικατάστατος και όλοι είμαστε μελλοθάνατοι ή όλοι πορευόμαστε σε άλλους κόσμους. Παλαίμαχος αξιωματούχος έλεγε, μεταξύ καφέ και ταχινόπιττας, ότι το μεγαλύτερο διαχρονικά πρόβλημα στην Κύπρο, αλλά κυρίως από το 1960 μέχρι και σήμερα, δεν είναι το Κυπριακό, αλλά η διαφθορά. Το φοβερό και διαβρωτικό αυτό φαινόμενο ξεκινά από την αδυναμία να ξεχωρίσουν οι άριστοι από τους φαύλους, οι ανίκανοι από τους ικανούς, οι απατεώνες από τους τίμιους. Το περίφημο ρουσφέτι δεν είναι τίποτε άλλο από το σμίξιμο των φαύλων με τους άριστους, μόνο και μόνο για να κερδίσουν μερικοί, μερικές ψήφους και κατά συνέπεια την εξουσία. Ο πολύπειρος αξιωματούχος έλεγε ότι κάποτε προσλαμβάναμε ένα άτομο για μια συγκριμένη δουλειά. Στη συνέχεια, έλεγε, προσλαμβάνονταν δέκα για να κάνουν τη δουλειά του ενός. Αργότερα, όταν διαπιστωνόταν ότι οι δέκα δεν μπορούσαν να κάνουν τη δουλειά, προσλαμβάνονταν ακόμη 20, ανάμεσά τους και δύο ή τρεις ικανοί, για να κάνουν τη δουλειά. Αποτέλεσμα είναι να γιγαντωθεί η γραφειοκρατία, μόνο και μόνο για να έχουν δουλειά οι δημόσιοι υπάλληλοι, έστω και αν στο τέλος της ημέρας το κόστος για την οικονομία του τόπου, από καθυστερήσεις στην εκτέλεση έργων και από χαμένες εργατοώρες, ήταν και είναι δυσθεώρητο και εξωφρενικό. Τα χρόνια περνούν και με την ισοπεδωτική αξιολόγηση, δηλαδή όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι να κρίνονται ως άριστοι, έλεγε ο σοφός άνθρωπος, μοιραία οι ανίκανοι απέκτησαν διευθυντικές θέσεις.

Το κερασάκι στην τούρτα, ήρθε με την εισαγωγή της ψηφιακής διακυβέρνησης, η οποία αντί να μειώσει τη γραφειοκρατία, απλώς πήρε το γραφειοκρατικό σύστημα και το φόρτωσε σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Αποτέλεσμα είναι ακόμη να χρειάζονται υπογραφές από πιστοποιούντες υπαλλήλους, ακόμη να μη λειτουργεί στην Κύπρο η ηλεκτρονική υπογραφή, ακόμη να απαιτείται η συλλογή πολλών εγγράφων για υποβολή μιας αίτησης και το καλύτερο, δεν νοιάζεται κανείς για τις χαμένες εργατοώρες και τις τεράστιες σπατάλες. Η κακή «ρίζα» της δημοσιοϋπαλληλικής γραφειοκρατίας, έφερε πρώτα τον θυμό και την οργή, στους άριστους αλλά και αδικημένους δημοσίους υπαλλήλους. Ακολούθως γέννησε τη διαφθορά, με πρωταγωνιστές τους ανίκανους, οι οποίοι αισθάνονται ότι κανένας δεν μπορεί να τους αγγίξει. Σε αυτό το παιχνίδι της διαφθοράς, ξέρουν πολύ καλά να παίζουν και ορισμένοι αξιωματούχοι, οι οποίοι συνδυάζουν την άσκηση εξουσίας, με τη συλλογή αθέμιτου πλούτου. Μπορεί το χρήμα πολλοί να μίσησαν και τη δόξα ουδείς αλλά και μέσω του χρήματος πολλοί απέκτησαν δόξα, έστω και ψεύτικη. Ευτυχώς ή δυστυχώς, οι «κουτόφραγκοι» στις Βρυξέλλες δεν είναι πάντα και τόσο κουτοί και μας τρέχουν και μας τιμωρούν, με χίλιους δυο τρόπους. Κούρεμα καταθέσεων, αυστηρούς ελέγχους, διαδικασίες επί παραβάσει, δηλαδή ευρω-δικαστήριο και πρόστιμα, καθώς και ένα σωρό άλλες «ποινές» τις οποίες συνήθως τις θεωρούμε «χάδια» ή απλώς τις καταχωνιάζουμε σε άδεια συρτάρια. Η Βουλή, στο πλαίσιο της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, με πρωταγωνίστριες την πρόεδρο του σώματος, Αννίτα Δημητρίου και την αντιπρόεδρο του Συμβουλίου, βουλεύτρια Ειρήνη Χαραλαμπίδου, διοργανώνει τον Μάιο στη Λευκωσία παγκόσμιο συνέδριο με θέμα «Καταπολεμώντας τη Διαφθορά, υπερασπίζονταν τη Δημοκρατία. Ο ρόλος των Εθνικών Κοινοβουλίων». Θα λάβουν μέρος βουλευτές από 57 χώρες και αξιωματούχοι από πολλούς διεθνείς οργανισμούς. Ξεχωριστό γεγονός θα αποτελέσει η συμμετοχή βραβευμένων δημοσιογράφων, σε διεθνή μέσα ενημέρωσης, οι οποίοι ασχολούνται με τη διαφθορά και τη διαφάνεια. Μπορεί στην πράξη τα συνέδρια, να μην οδηγούν σε πρακτικά αποτελέσματα, αλλά επί της ουσίας κεντρίζουν τις συνειδήσεις των συμμετεχόντων, για να προωθούν μέτρα για αντιμετώπιση της Λερναίας Ύδρας. Πέρα όμως απ' όλα αυτά, υπάρχει και η θεία δίκη, η οποία είναι ισχυρότερη από την ανθρώπινη δικαιοσύνη και εκδηλώνεται πάντα σ' ένα διαφορετικό χρόνο και με απόλυτη δικαιοσύνη.

kaparispan@yahoo.gr

Η γυναίκα της Κύπρου στον απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959

Της δρος **ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑΓΚΟΥ**

Η επέτειος της 1ης Απριλίου 1955 μας δίνει την ευκαιρία να θυμηθούμε την πολυδιάστατη συμβολή της γυναίκας της Κύπρου στον απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ. Είχε προηγηθεί η γυναικεία συμμετοχή στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι εθελόντριες της Κύπρου υπηρέτησαν στις βοηθητικές υπηρεσίες δύο μονάδων του βρετανικού στρατού και της αεροπορίας, τη Βοηθητική Στρατιωτική Υπηρεσία (Auxiliary Territorial Service) και τη Γυναικεία Βοηθητική Αεροπορική Δύναμη (Women's Auxiliary Air Force), ξεπερνώντας με τη συμμετοχή και τη δράση τους προκαταλήψεις και στερεότυπα αιώνων.

Η δεκαετία του 1950 βρήκε τη γυναίκα της Κύπρου έτοιμη να προσφέρει στον ένοπλο απελευθερωτικό αγώνα για ένωση. Ο Γεώργιος Γρίβας Διγενής, στα απομνημονεύματά του, τονίζει την προσφορά της γυναίκας στον αγώνα της ΕΟΚΑ: «Η Ελληνίς Κυπρία εφάνη αξία των ωραιοτέρων ελληνικών παραδόσεων», έγραψε, και πράγματι αυτό επαληθεύεται, αν δούμε τους τρόπους με τους οποίους οι γυναίκες βοήθησαν τον Αγώνα αλλά επίσης και αν σταθούμε στο γεγονός (πάλι σύμφωνα με τη διαβεβαίωση του Διγενή) ότι δεν υπήρξε γυναίκα καταδότης.

Η συμμετοχή της Ελληνίδας Κυπρίας στον απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ του 1955-59 ήταν πολυεπίπεδη και σε αυτόν συνέβαλαν τόσο γυναίκες που είχαν καίρια θέση στην Οργάνωση όσο και οι ανώνυμες, απλές γυναίκες. As αναφερθούν –ενδεικτικά μόνον– η ρίψη φυλλαδίων, η αναγραφή συνθημάτων στους τοίχους, η δακτυλογράφηση, πολυγράφηση, μεταφορά φυλλαδίων και εντύπων, η μεταφορά οπλισμού. Οι μαθήτριες, οργανωμένες στο τμήμα νεανίδων της Α.Ν.Ε., πρωτοστάτησαν στις μαχητικές διαδηλώσεις κατά των Βρετανών.

Οι χριστιανικές οργανώσεις ΟΧΕΝ όπως επίσης και τα σχολεία υπήρξαν οι πυρήνες για τη γυναικεία στελέχωση του Αγώνα. Επιπλέον, οι γυναίκες λειτουργούσαν ως σύνδεσμοι, δηλαδή μετέφεραν μηνύματα από τον Αρχηγό Διγενή στους αγωνιστές και αντίστροφα. Με άκρα μυστικότητα και πλήρη εχεμύθεια, δεν φανέρωναν ούτε μοιράζονταν ακόμα και στα μέλη της οικογένειάς τους τον ρόλο που είχαν αναλάβει για την ελευθερία της πατρίδας. Ακόμα, πολλές γυναίκες φιλοξενούσαν ή και απέκρυπταν σπίτι τους καταζητούμενους αγωνιστές.

Εύκολα μπορεί κάποιος να αναλογιστεί ότι για τις γυναίκες η ανάληψη τόσο σοβαρών καθηκόντων στην Οργάνωση δεν ήταν εύκολο έργο. Οι κοινωνικές συνθήκες της εποχής καθιστούσαν ακόμα πιο δύσκολο το έργο των νεαρών αγωνιστριών, αφού το να απουσιάζουν ώρες πολλές από το σπίτι ή να φεύγουν ξαφνικά σε ασυνήθιστες ώρες ξένιζαν τον περίγυρο. Επομένως ορθώς έχει υποστηριχθεί ότι η Ελληνίδα Κυπρία, μέσα από τη συμμετοχή της στον αγώνα της ΕΟΚΑ, κέρδισε σε μεγάλο βαθμό την κοινωνική της χειραφέτηση.

Γενικότερα ας τονιστεί ότι όλες σχεδόν οι γυναίκες της Κύπρου, παραστάθηκαν δίπλα στους αγωνιστές και συνέβαλαν στον Αγώνα, μάνες, σύζυγοι, αδελφές, μαθήτριες. Οι αντιδράσεις των Βρετανών δεν τις πτοούσαν. Σημειώνουμε ανάμεσα στα πολλά παραδείγματα, τη Λουκία Παπαγεωργίου, μητέρα έξι παιδιών και εγκυμονούσα το έβδομο, η οποία δολοφονήθηκε από Βρετανούς στρατιώτες ενώ προσπαθούσε να σώσει ένα παιδί από τα άγρια κτυπήματά τους. Η περίπτωσή της ξεχωρίζει ως παράδειγμα αυτοθυσίας και αυταπάρνησης.

Πολλές γυναίκες κρατήθηκαν στις φυλακές και καταδικάστηκαν για τη δράση τους, ακόμα κρατήθηκαν ως πολιτικές κρατούμενες, χωρίς να υπάρχουν αποδείξεις ή ενοχοποιητικά στοιχεία και κρατούνταν χωρίς να γίνει δίκη επειδή κρίνονταν επικίνδυνες για το αποικιακό καθεστώς. Οι καταδίκες ποικίλες, από λίγους μήνες μέχρι πολυετείς φυλακίσεις, οι συνθήκες δε στις φυλακές απάνθρωπες και βάναυσες.

Τέλος, ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στον αποφασιστικό ρόλο της Ελληνίδας Κυπρίας μάνας. Πόσες μάνες ύψωσαν την ψυχή τους πάνω από τη λογική των συμβιβασμών και έδωσαν την ευχή τους στα παιδιά τους για να βγουν στα βουνά αντάρτες. Αλλά και στις περιπτώσεις των αγωνιστών που οι Βρετανοί είχαν καταδικάσει σε απαγχονισμό, η μάνα πρώτη ήταν εκεί, ψύχραιμη, να δώσει πρώτα κουράγιο στο παιδί της, έτοιμη πάντα να προσφέρει ό,τι πολυτιμότερο είχε, το ίδιο της το παιδί, στον αγώνα για ένωση με την Ελλάδα. «Είμαι περήφανη», είπε η Λυσιώτισα μάνα του Γρηγόρη Αυξεντίου, μετά το ολοκαύτωμα στον Μαχαιρά, «κάλλιο μια χούφτα τιμημένη στάχτη, παρά γονατισμένος ο λεβέντης μου». Την ίδια δωρική στάση ζωής παρατηρούμε και στη μάνα του Πετράκη Κυπριανού: «Έτσι σε ήθελα, γιε μου, να έρτεις. Ήρωας», είπε μπροστά στο νεκρό σώμα του παιδιού της. Είναι πολλές οι απαντήσεις πολλών μανάδων που θα μπορούσαμε να μνημονεύσουμε εδώ, ακόμα και με την εύγλωττη σιωπή τους.

Είναι επομένως πολύμορφη η προσφορά της Ελληνίδας Κυπρίας στους εθνικούς αγώνες του τόπου μας και αυτό ισχύει ιδιαίτερα στη συμβολή της στο έπος του 1955-1959. Πολύμορφη προσφορά, ανεκτίμητη, θαυμαστή, πολυδύναμη, ζωογόνος ελπίδα για τις νεότερες γενιές στους δύσκολους καιρούς που βιώνουμε σήμερα.

Η δρ Αναστασία Γιάγκου (PhD, University of London) είναι εκπαιδευτικός.

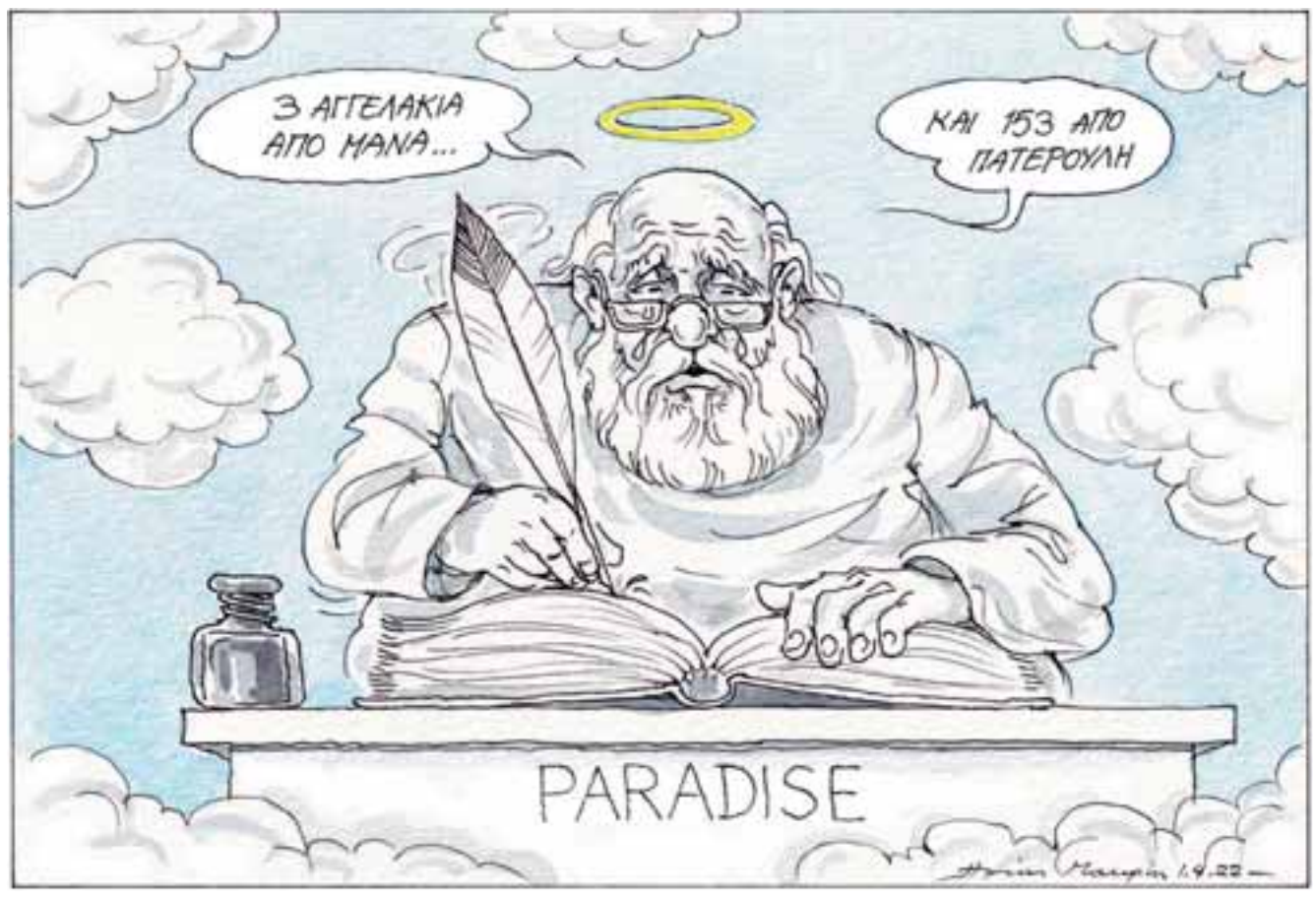

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Δεσποτισμός και μαφιοκρατία (Ι)

Στο έργο του «Τι είναι η μαφία;» (1900), ο Ιταλός κοινωνιολόγος Gaetano Mosca προχωρεί σε μια ενδιαφέρουσα ερμηνεία του συστήματος της σικελικής cosa nostra, της μαφίας. Γράφει ο Mosca: «Η μαφία, ή μάλλον το πνεύμα της μαφίας, είναι ένας είδος συναισθήματος που, όπως η υπερηφάνεια και η αλαζονεία, καθιστά αναγκαία έναν συγκεκριμένο τρόπο συμπεριφοράς και μια δεδομένη τάξη κοινωνικών σχέσεων». Συνεπώς το μαφιόζικο συναίσθημα είναι βαθιά αντιδημοκρατικό, αν θεωρήσουμε, όπως ο Tocqueville, ότι ο εξισωτισμός είναι το κατεξοχήν δημοκρατικό πάθος.

Ο Mosca συνεχίζει: «Το μαφιόζικο συναίσθημα, ή μάλλον το μαφιόζικο πνεύμα, μπορεί να συνοψιστεί σε λίγες λέξεις: θεωρείται σημάδι αδυναμίας ή δειλίας η προσφυγή στην επίσημη δικαιοσύνη, στην αστυνομία και στη δικαιοσύνη, για την αποκατάσταση αδικιών ή μάλλον ορισμένων αδικιών που έχουν γίνει. Έτσι, είναι γενικά αποδεκτό, ακόμη και από εκείνους που δρουν σύμφωνα με τους κανόνες του πνεύματος της μαφίας, ότι η απλή κλοπή, η απάτη, το λαθρεμπόριο και γενικά όλα τα εγκλήματα που στηρίζονται στην πονηριά και την εξαπάτηση μπορούν να καταγγελθούν στη δικαιοσύνη.

Πρόκειται για μη βίαια εγκλήματα κατά τα οποία ο δράστης δεν επιδεικνύει μεγαλύτερη δύναμη και θάρρος από το θύμα. Ωστόσο, η καταγγελία θα απαγορευόταν από ένα ψευδές αίσθημα τιμής ή προσωπικής αξιοπρέπειας, όταν το αδίκημα έχει τον χαρακτήρα μιας ανοιχτής και θρασύτατης επιβολής της θέλησης του θύτη στο θύμα. Όταν δηλαδή πρόκειται για αδίκημα κατά το οποίο ο δράστης σκοπεύει να επιβληθεί σε ένα συγκεκριμένο άτομο, με το οποίο δεν διατηρεί καλές σχέσεις, αφού δεν φοβάται την εχθρότητα και την κακία του».

Επομένως, το γενικότερο πνεύμα της μαφίας παραπέμπει στον αριστοκρατικό τρόπο ζωής του Παλαιού Καθεστώτος και της φεουδαρχίας, ο οποίος και θεμελιωνόταν, σύμφωνα με τον Μοντεσκιέ, στο αίσθημα της τιμής. Άλλωστε οι ίδιοι οι μαφιόζοι αποκαλούν το σύστημά τους «έντιμη κοινωνία» (societa onorata). Σε αυτόν τον μεσαιωνικό φεουδαρχικό κοινωνικό κώδικα παραπέμπει άλλωστε και το λεξιλόγιο της μαφίας: οι νονοί αποκαλούνται Don, ισπανικός τίτλος ευγενείας, αντίστοιχος του αγγλικού Sir, φεουδαλικό κατάλοιπο της κατοχής της Σικελίας από τους Ισπανούς. Αντίστοιχα, το όλο σύστημα αποκαλείται cosa nostra, «η δική μας υπόθεση», σε αντίθεση με τη Δημοκρατία (re publica), την cosa publica, τη «δημόσια υπόθεση».

Η μαφία αρνείται το κρατικό μονοπώλιο της βίας, όπως αρνείται και οποιαδήποτε συγκεντρωτική εξουσία στο όνομα της παραδοσιακής εξουσίας των «οίκων» των ευγενών χωροδεσποτών, των «οικογενειών». Ήδη, πριν από τη δημιουργία του ιταλικού κράτους, οι βασιλείς των Δύο Σικελιών είχαν καταργήσει τη φεουδαρχία και προσπάθησαν μεταξύ 1815 και 1860 να ενισχύσουν τους κεντρικούς θεσμούς απονομιμοποιώντας, στο όνομα του βασιλικού μονοπωλίου της νόμιμης φυσικής βίας, την προσφυγή στην ιδιωτική βία από τη γαιοκτητική αριστοκρατία. Οι αρχές ανέλυσαν την ιδιωτική και τη γενικευμένη βία στη σικελική κοινωνία ως απόδειξη της ανυπακοής των γαιοκτημόνων και του λαού στο καθεστώς των Βουρβόνων και κατήγγειλαν τη διαφθορά των ελίτ της Σικελίας.

Ο Mosca θα καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η κοινωνική και πολιτική τάξη της μαφίας, η μαφιοκρατία, είναι η διαιώνιση της φεουδαλικής κοινωνίας στην αστική δημοκρατία. Ιδιαίτερα ευάλωτες στον μαφιοκρατικό τρόπο κοινωνικής οργάνωσης είναι οι αγροτικές κοινωνίες, όπως η Σικελία και η Κάτω Ιταλία, αλλά και χώρες όπως η Ρωσία ή η Κίνα, όπου δεν υπάρχει ανάπτυξη αστικής τάξης και κατά συνέπεια δεν υπάρχει αστικοποίηση του πληθυσμού και των ηθών. Όταν ο Λένιν ανέτρεψε με το πραξικόπημα του Οκτωβρίου του 1917 την κυβέρνηση του Alexandre Kerenski, στην ουσία στέρησε από τη Ρωσία την ευκαιρία να αστικοποιηθεί. Η φιλελεύθερου τύπου ρωσική δημοκρατία, αποτέλεσμα της «αστικής επανάστασης» του Φεβρουαρίου του 1917, η οποία και έδιωξε τον Τσάρο, καταργώντας ουσιαστικά τη ρωσική φεουδαρχία, πνίγηκε πριν προλάβει να αναπτυχθεί από τους μπολσεβίκους. Αν και η τσαρική Ρωσία διαφέρει από τη σοβιετική Ρωσία και τη Ρωσία του Πούτιν, αυτό το οποίο διαιωνίζεται και έχει διαβρώσει το σύνολο της κοινωνικής και πολιτικής δράσης της σύγχρονης Ρωσίας είναι το μεσαιωνικό φεουδαλικό σύστημα, βασισμένο στην τιμή. Όπως στο εσωτερικό της Ρωσίας ο Πούτιν και οι ολιγάρχες του αισθάνονται ιεραρχικά ανώτεροι από τον απλό λαό, στον οποίο αρνούνται το καθεστώς της δημοκρατικής ισότητας και το κράτος δικαίου, έτσι και στο εξωτερικό, στέκονται εχθρικά και με προσωπικό μίσος απέναντι σε όσους αισθάνονται ότι είναι ανώτεροί τους ή ότι τους υποτιμούν.

Όπως εύστοχα παρατηρεί ο αμερικανός ιστορικός και συγγραφέας της βιογραφίας του Στάλιν, Stephen Kotkin σε συνέντευξή του στον New Yorker (11/03/2022), «το να είσαι δικτάτορας, το να είσαι επικεφαλής της ρωσικής εξουσίας στον κόσμο υπό εκείνες τις συνθήκες και εκείνη την περίοδο, έκανε τον Στάλιν αυτό που ήταν και όχι το αντίθετο». Ο Αμερικανός ιστορικός υπενθυμίζει ότι η Ρωσία ήταν πάντοτε μια μικρή υπερδύναμη: το πρόβλημα της Ρωσίας ήταν πάντα «το γεγονός ότι οι φιλοδοξίες της υπερέβαιναν τις δυνατότητές της. Βρίσκεται διαρκώς σ' έναν αγώνα να ανταποκριθεί σε αυτές τις προσδοκίες, χωρίς όμως να μπορεί, επειδή η Δύση ήταν πάντα πιο ισχυρή». Ιδίως όταν μετά από δύο δεκαετίες δεσποτισμού, το ρωσικό ΑΕΠ έφτασε να είναι συγκρίσιμο με αυτό της Ισπανίας, η Ρωσία του Πούτιν μόνο στο πυρηνικό οπλοστάσιο και στον πόλεμο μπορούσε να καταφύγει για να ανακτήσει το χαμένο αίσθημα τιμής της.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Αν. Μεσόγειος, η διέξοδος για το φυσικό αέριο της Ε.Ε.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Η Ανατολική Μεσόγειος μπορεί να προσφέρει στην Ευρώπη το 15%-16% των ετήσιων εισαγωγών φυσικού αερίου από τη Ρωσία, σημειώνει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο τέως υπουργός Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης. Μιλάει για την εμπειρία του στο Κραν-Μοντανά και τα συμπεράσματα που έχει βγάλει σχετικά με τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Ενώ σημειώνει και πως έχει ενθαρρυνθεί από την ανταπόκριση των πολιτών στις συζητήσεις που έχει κάνει μετά την αποχώρησή του από το υπουργείο Εξωτερικών και ενόψει των εκλογών του επόμενου χρόνου.

– Πρόσφατα παρουσιάσατε στην Αθήνα την εμπλουτισμένη εκδοχή ενός παλαιότερου βιβλίου σας για το Κυπριακό. Πόσο άλλαξε την οπτική του μελετητή η μετέπειτα εμπειρία σας σε θέσεις πολύ κοντά στις διαπραγματεύσεις;

– Οπως γνωρίζετε συμμετείχα στην τελευταία διαπραγματευτική διαδικασία που κορυφώθηκε με τη συνάντηση στο Κραν-Μοντανά τον Ιούλιο του 2017, που δυστυχώς δεν οδήγησε στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Η εμπειρία από τη συμμετοχή μου στην εν λόγω διαδικασία επιβεβαίωσε, αν όχι ενίσχυσε, τα βασικά συμπεράσματα της μελέτης περί του διαχρονικού χαρακτήρα και των επαναλήψεων ως προς τις θέσεις που υποβάλλονται στο τραπέζι των συνομιλιών και περί του καθοριστικού ρόλου των εκτός Κύπρου πρωταγωνιστών. Στο Κραν-Μοντανά, αλλά και κατά τη διάρκεια ολόκληρης της διαπραγματευτικής διαδικασίας, οι εξωγενείς παράγοντες –και πιο συγκεκριμένα η Τουρκία– διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο ως προς την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων, αλλά κυρίως ως προς την κατάληξή τους. Επιβεβαίωσα μέσω προσωπικής πλέον εμπειρίας θέσεις, προσεγγίσεις, ιδέες και το σκηνικό πρωτοβουλιών και σχεδίων παρελθουσών δεκαετιών, τα οποία είχα μελετήσει κάποτε ως ερευνητής και έπειτα ως διπλωμάτης.

– Πού πρέπει να επιμεριστούν οι ευθύνες για το ναυάγιο στο Κραν-Μοντανά;

– Παρόλο που οφείλουμε να κάνουμε την αυτοκριτική μας, αυτό κάνω πάντα, ευθαρσώς θα πω ότι την ευθύνη για το ναυάγιο στο Κραν-Μοντανά φέρει η τουρκική πλευρά λόγω της εμμονής της σε συγκεκριμένες θέσεις και ειδικότερα στο κεφάλαιο της ασφάλειας και των εγγυήσεων.

– Θεωρείτε ότι η αποτυχία του Κραν-Μοντανά αποθράσυνε την Τουρκία ακόμα περισσότερο ή οι αποφάσεις για περαιτέρω σκλήρυνση της στάσης (Βαρώσια) ήταν προειλημμένες;

– Οσοι μελετούν την εξωτερική πολιτική της Τουρκίας μπορούν πολύ εύκολα να συμπεράνουν ότι κινείται στη βάση συγκεκριμένης μακροχρόνιας στρατηγικής. Αυτό γίνεται και σε σχέση με το Κυπριακό, αλλά και έναντι της Ελλάδας. Ο στόχος στο Κραν-Μοντανά, όπως αποδεικνύεται και από όσα είδαν το φως της δημοσιότητας, αλλά και από δηλώσεις Τούρκων αξιωματούχων, ήταν, ανάμεσα σε άλλα, η εξασφάλιση με τη συναίνεση της πλευράς μας εγγυητικών δικαιωμάτων για την Τουρκία και μόνιμης στρατιωτικής της παρουσίας στην Κύπρο. Ακούω και διαβάζω την άποψη και εκτίμηση κάποιων ότι στην ενίσχυση της τουρκικής αναθεωρητικής πολιτικής διαδραμάτισε ρόλο η μη θετική κατάληξη στο Κραν-Μοντανά ή και οι τριμερείς συνεργασίες που αναπτύξαμε στην περιοχή. Πρόκειται για προσεγγίσεις που μου θυμίζουν τα επιχειρήματα που αναπτύσσονται από κάποιους για να δικαιολογήσουν τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, ότι φταίει δήθεν ο Ζελένσκι ή και η Ε.Ε. για τα όσα παράνομα πράττει η Ρωσία. Δηλαδή φταίει το θύμα και όχι ο θύτης, επειδή δεν συναίνεσε σε κάτι κάκιστο για να αποφύγει το αισχρό.

«Η Ανατολική Μεσόγειος (κοιτάσματα «Αφροδίτη» και «Γλαύκος» στην κυπριακή ΑΟΖ και «Λεβιάθαν» στην ισραηλινή ΑΟΖ) θα μπορεί να συμβάλλει ετησίως ποσοστό 15%-16% των εισαγωγών ρωσικού φυσικού αερίου στην Ε.Ε.», τονίζει ο τέως υπουργός Εξωτερικών της Κύπρου Νίκος Χριστοδουλίδης.

– Υπάρχουν οι προϋποθέσεις για νέα διάσκεψη ή είμαστε πλέον οριστικά σε άλλη φάση;

– Παρά τις δυσκολίες και τα προβλήματα, σε καμία απολύτως περίπτωση δεν θα πρέπει να σταματήσουμε την προσπάθεια για επανέναρξη ουσιαστικών συνομιλιών στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου και λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είναι και θα συνεχίσει να είναι και μετά μια ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού κράτος-μέλος της Ε.Ε.

– Εκτιμάτε ότι υφίσταται περιθώριο για μια λύση που θα επιτρέπει τη μεταφορά φυσικού αερίου από την Ανατολική Μεσόγειο προς την Ευρώπη;

– Οι εξελίξεις και οι επιπτώσεις από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, σε συνδυασμό με την ενεργειακή εξάρτηση της Ευρώπης από τη Ρωσία, που αναμφίβολα λειτουργεί ως πλεονέκτημα για τη Μόσχα, αναδεικνύουν περισσότερο τη σημασία της Ανατολικής Μεσογείου στην προσπάθεια ενεργειακής απεξάρτησης της Ευρώπης. Οι εισαγωγές φυσικού αερίου της Ε.Ε. από τη Ρωσία που θα πρέπει να αντικατασταθούν από εναλλακτικές πηγές ανέρχονται συνολικά στα 155 BCM ανά έτος. Οι διαθέσιμες ποσότητες στην Ανατολική Μεσόγειο (κοιτάσματα «Αφροδίτη» και «Γλαύκος» στην κυπριακή ΑΟΖ και «Λεβιάθαν» στην ισραηλινή ΑΟΖ) ανέρχονται σε περίπου 500 BCM. Αυτό σημαίνει ότι για ένα έργο εικοσαετίας, η Ανατολική Μεσόγειος θα μπορεί να συμβάλλει με 25 BCM ετησίως, που είναι περίπου 15%-16% των εισαγωγών ρωσικού φυσικού αερίου στην Ε.Ε. Καθόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό. Συνεπώς, είναι η ώρα οι χώρες της περιοχής, που να θυμίσουμε ξεκίνησαν τη συνεργασία τους στη βάση των αμοιβαίων ωφελημάτων που θα προέκυπταν κατ' αρχάς μέσα από την ενεργειακή συνεργασία, να προχωρήσουν προς αυτή την κατεύθυνση, και η Ε.Ε. με τη σειρά της να επενδύσει ουσιαστικά και με συγκεκριμένες ενέργειες για αξιοποίηση αυτής της προοπτικής. Είναι μια μακροπρόθεσμη επιλογή, αλλά οι ευρύτερες εξελίξεις επιβεβαιώνουν την ανάγκη να γίνουν αμέσως ενέργειες.

– Σε λιγότερο από ένα χρόνο οι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας θα εκλέξουν τον επόμενο πρόεδρό τους. Τι διακυβεύεται στις εκλογές του 2023;

> *Σε καμία απολύτως περίπτωση δεν θα πρέπει να σταματήσουμε την προσπάθεια επανέναρξης ουσιαστικών συνομιλιών για την επίλυση του Κυπριακού.*

– Διαχρονικά το Κυπριακό ήταν στην πρώτη γραμμή των προτεραιοτήτων που θέτουν οι πολίτες σε προεδρικές εκλογές, λόγω ακριβώς και του γεγονότος ότι ο εκάστοτε πρόεδρος της Δημοκρατίας διατηρεί την ιδιότητα του επικεφαλής, του ηγέτη δηλαδή, της ελληνοκυπριακής κοινότητας στις διαπραγματεύσεις για επίλυση του προβλήματος. Υπό αυτή την έννοια, το Κυπριακό, μαζί με άλλα θέματα φυσικά, παραμένει στην κορυφή των διακυβευμάτων, διότι αποτελεί υπαρξιακό ζήτημα για την Κύπρο και τον λαό μας. Από εκεί και πέρα, η πρωτοφανής πανδημία της COVID-19 και τώρα η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία διαμορφώνουν σε παγκόσμιο επίπεδο ένα εντελώς καινούργιο σκηνικό. Μπαίνουμε σε μια ενδεχομένως νέα περίοδο με πολλαπλές προκλήσεις σε όλους τους τομείς. Επομένως ο πολίτης εύλογα θα έχει προσδοκίες –και αυτό θα έλεγα ως γενικό διακύβευμα των εκλογών του 2023– για το πώς προχωράμε ως κράτος στη νέα αυτή φάση. Πώς επιλύουμε διαχρονικά προβλήματα που μαστίζουν την κοινωνία μας. Πώς θα περάσουμε στη νέα εποχή με τους υψηλούς στόχους που έχουν τεθεί από την Ε.Ε. για πράσινη μετάβαση και ψηφιοποίηση, παρά τα υφιστάμενα προβλήματα.

Η υποψηφιότητα για την προεδρία

– Τι σκοπεύετε να προτείνετε ενόψει των εκλογών του 2023, ως υποψήφιος πρόεδρος;

– Οπως γνωρίζετε, μετά την αποχώρησή μου από το υπουργείο Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας τον περασμένο Ιανουάριο, ξεκίνησα εντατικές διαβουλεύσεις διερευνώντας το ενδεχόμενο να θέσω την υποψηφιότητά μου στην κρίση των πολιτών στις προεδρικές εκλογές του 2023. Είχα και έχω επαφές με προσωπικότητες από όλο το φάσμα της κοινωνίας. Συνομιλώ με οργανωμένα σύνολα αλλά και με πρόσωπα. Ακούω θέσεις και καταγράφω εισηγήσεις, σε μια προσπάθεια να αφουγκραστώ τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας, να πάρω τον παλμό των πολιτών, ώστε να εξετάσω με σοβαρότητα αυτή την προοπτική, στη βάση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος που θα προσφέρει απαντήσεις και θα ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του κυπριακού λαού για ευημερία, ελπίδα για καλύτερο αύριο, όπως τα ανέφερα και προηγουμένως σε αυτό που εσείς ονομάσατε διακύβευμα των εκλογών του 2023. Θεωρώ ότι έχει παρέλθει ο καιρός των μεγάλων λόγων και υποσχέσεων, ο κόσμος θέλει λίγα λόγια και συγκεκριμένα έργα. Είμαι ικανοποιημένος από την πορεία των διαβουλεύσεων αυτών, μια διαδικασία που τουλάχιστον στην αρχική της, πιο ανεπίσημη μορφή, αρχίζει να ολοκληρώνεται, και αυτό που κρίνω σκόπιμο ότι μπορώ να πω στο παρόν στάδιο είναι ότι είμαι πολύ ενθαρρυμένος τόσο από την προθυμία και ανταπόκριση του κόσμου να συζητήσει μαζί μου αναπτύσσοντας θέσεις και ανησυχίες όσο και από το κλίμα που υπάρχει στις καθημερινές, αλλεπάλληλες επαφές, κάτι που μου δίνει ώθηση να συνεχίσω με δύναμη και αποφασιστικότητα.

Ο EastMed μπορεί να επανέλθει αν ενταχθεί στο σχέδιο και η Τουρκία

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ**

Ο διευθυντής του τουρκικού think tank EDAM (Κέντρο Ερευνών Οικονομικής και Εξωτερικής Πολιτικής) και πρώην διπλωμάτης Σινάν Ουλγκέν υποστηρίζει πως υπάρχει το ενδεχόμενο κατασκευής του υποθαλάσσιου αγωγού EastMed, όμως θεωρεί ως απαραίτητες προϋποθέσεις την ένταξη της Τουρκίας στο συγκεκριμένο σχέδιο και την επίλυση του Κυπριακού ή την εύρεση φόρμουλας για τη διανομή εσόδων του φυσικού πλούτου.

Οσο για την πιθανότητα κατασκευής του αγωγού Ισραήλ - Τουρκίας, υπενθυμίζει πως πρέπει να περάσει από την αποκλειστική οικονομική ζώνη (ΑΟΖ) της Κύπρου, όμως εκφράζει την ιδέα να δοθεί άδεια διέλευσης του αγωγού με πληρωμή κάποιου τιμήματος, πάντα με τη σύμφωνη γνώμη Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Ο κ. Ουλγκέν αναφέρει πως «ο αγωγός EastMed θα μπορούσε να επανέλθει στην ατζέντα με τρόπο που να ενταχθεί σε αυτόν και η Τουρκία. Ο πόλεμος στην Ουκρανία άρχισε να δημιουργεί μια στρατηγική ανεξαρτητοποίησης από το φυσικό αέριο της Ρωσίας – κι αυτή είναι μια μόνιμη αλλαγή. Αρα η Ευρώπη θα έχει μεγαλύτερη ανάγκη φυσικού αερίου εκτός Ρωσίας. Ομως στο ζήτημα του EastMed υπάρχει ένα σοβαρό πρόβλημα κι αυτό είναι το κυπριακό ζήτημα το οποίο δεν έχει επιλυθεί. Αν επιλυθεί, τότε μπορεί να βρεθεί λύση και στο θέμα του EastMed, και μέσω και Τουρκίας, Ισραήλ, Κύπρου μπορεί να δημιουργηθεί ένας νέος αγωγός με κατεύθυνση την Ευρώπη».

Τονίζει επίσης πως σε περίπτωση μη επίλυσης του Κυπριακού «υπάρχει κι άλλη μια εναλλακτική που πρέπει να εξετάσουν όλες οι πλευρές, δηλαδή οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι να καταφέρουν να έρθουν σε συμφωνία για την κατανομή των φυσικών πόρων κι έτσι να προχωρήσει το έργο αυτό. Δηλαδή, χωρίς να υπάρχει η ανάγκη πολιτικής επίλυσης του Κυπριακού, έστω να συμφωνήσουν στο ζήτημα της κατανομής του πλούτου. Αυτό αποκαλείται "condominium principle". Με τον τρόπο αυτό ελπίζω πως μπορούν να προχωρήσουν».

> *Μιλάει στην «Κ» ο Σινάν Ουλγκέν, διευθυντής του τουρκικού Κέντρου Ερευνών Οικονομικής και Εξωτερικής Πολιτικής - EDAM.*

Επιτυχημένη θεωρεί την πολιτική ισορροπίας που εφαρμόζει η Τουρκία στο ζήτημα του πολέμου της Ουκρανίας ο κ. Ουλγκέν.

Σχετικά με τα σχέδια του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν για την κατασκευή υποθαλάσσιου αγωγού αερίου Ισραήλ - Τουρκίας, ο διευθυντής του κέντρου ερευνών EDAM υποστηρίζει ότι «είναι εφικτή η κατασκευή του, όμως πρέπει να βρεθεί μια ενδιάμεση φόρμουλα στο ζήτημα του Κυπριακού, την οποία ανέφερα. Δηλαδή, οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι να συμφωνήσουν πώς θα γίνει η κατανομή των εσόδων του φυσικού αερίου. Διότι αυτός ο αγωγός θα πρέπει να περάσει και από την ΑΟΖ της Κύπρου. Βέβαια, αν πρόκειται μόνο για το ισραηλινό αέριο μπορεί να προκύψει κάποια άδεια διέλευσης έναντι κάποιου τιμήματος. Αν όμως ενταχθεί και το αέριο της Κύπρου, τότε πρέπει να βρεθεί η φόρμουλα για τη διανομή των εσόδων. Αρα στον αγωγό Ισραήλ - Τουρκίας υπάρχουν κι αυτοί οι παράγοντες».

Το σύστημα S-400

Στο ερώτημά μας τι θα κάνει η Τουρκία με τους S-400, καθώς είναι ένα θέμα που επηρεάζει άμεσα τις σχέσεις της Αγκυρας με την Ουάσιγκτον, ο κ. Ουλγκέν παραδέχεται πως το ζήτημα αυτό δεν μπορεί να επιλυθεί άμεσα γιατί με νόμο του Κογκρέσου οι ΗΠΑ καθόρισαν μια συγκεκριμένη στάση.

«Ζητείται από την Τουρκία να απομακρύνει τους S-400. Αυτή είναι η επίσημη θέση των ΗΠΑ. Για να λυθεί το ζήτημα των S-400 θα πρέπει να αλλάξει αυτός ο όρος. Διότι στην Τουρκία καμία κυβέρνηση, ούτε του ΑΚΡ ούτε άλλη, δεν μπορεί να τηρήσει αυτόν τον όρο. Θα πρέπει να βρεθεί λύση, με άλλη φόρμουλα. Οι ΗΠΑ φαίνεται πως ασκούν μια πολιτική αναμονής και περιμένουν. Νομίζω θέλουν να δουν το αποτέλεσμα των εκλογών το 2023 και θεωρώ πως το ζήτημα των S-400 θα παραμείνει έτσι μέχρι το 2023. Οπως και η Τουρκία δεν θα κάνει κάποιο άλλο βήμα, όπως να αγοράσει άλλο οπλικό σύστημα από τη Ρωσία», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Ο διευθυντής του τουρκικού think tank δηλώνει πιο αισιόδοξος στο θέμα της πιθανότητας προμήθειας μαχητικών F-16 Viper, όμως τονίζει πως πρέπει να ξεπεραστεί το εμπόδιο του Κογκρέσου. Ο κ. Ουλγκέν αναφέρει πως «το σύστημα S-400 είχε σχέση με τα F-35, δεν είναι ένα ζήτημα που αφορά τα F-16. Διότι οι κυρώσεις CAATSA δεν αφορούν τα F-16, τέτοια οπλικά συστήματα μπορούν να πωλούνται με την έγκριση της κυβέρνησης των ΗΠΑ. Αρα μπορεί να γίνει η προμήθεια των F-16, όμως πρέπει να εγκριθεί από το Κογκρέσο. Η στάση της Τουρκίας στην κρίση της Ουκρανίας, όπως και η συγκυρία της διαφοροποίησης της Ευρώπης στο ζήτημα της ασφάλειας, δίνει μεγαλύτερη τύχη στην Τουρκία και αυτή η συγκυρία θα μπορούσε να αλλάξει τη στάση του Κογκρέσου».

Ο κ. Ουλγκέν τονίζει πως στον πόλεμο στην Ουκρανία «η Τουρκία με προσοχή ακολουθεί μια πολιτική ισορροπίας» την οποία θεωρεί μέχρι στιγμής επιτυχημένη. Υπενθυμίζει πως από τη μια πλευρά καταδικάζει πολιτικά τη Ρωσία και δείχνει την ίδια στάση με τις χώρες της Δύσης, από την άλλη δίνει μη επανδρωμένα αεροσκάφη στην Ουκρανία αλλά δεν εφαρμόζει κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας. «Είναι η μοναδική χώρα του ΝΑΤΟ που δεν εφαρμόζει κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας. Ετσι η Τουρκία μπορεί και αναλαμβάνει έναν διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ Μόσχας και Κιέβου», επισημαίνει.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία δολοφόνησε και την αλήθεια

Του **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΡΩΣΣΙΔΗ**

Τις τελευταίες εβδομάδες βιώνουμε έναν καταιγισμό προπαγάνδας και παραπληροφόρησης με αφορμή τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Με τον πιο εμφατικό τρόπο φαίνεται να επιβεβαιώνεται αυτό που είχε δηλώσει κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ο πρωθυπουργός της Βρετανίας Ουίνστων Τσώρτσιλ, ότι «σε καιρό πολέμου η αλήθεια είναι τόσο πολύτιμη που πρέπει πάντα να συνοδεύεται από μια σωματοφυλακή ψεμάτων». Το 2022, η μηχανή του πολέμου φαίνεται να χρειάζεται περισσότερα καύσιμα ψέματος, προπαγάνδας και παραπληροφόρησης.

Ξεκινώντας από τα επίσημα χείλη, οι Ρώσοι αξιωματούχοι για μήνες διαβεβαίωναν ότι δεν επίκειται εισβολή. Ο Βλαντίμιρ Πούτιν ειρωνικά ρωτούσε τι ώρα ξεκινά ο πόλεμος και η Μαρία Ζαχάροβα ζητούσε από τα δυτικά ΜΜΕ να της πουν πότε θα γινόταν η επίθεση, γιατί είχε και διακοπές να προγραμματίσει. Ο δε υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας Σεργκέι Λαβρόφ, μετά από 15 μέρες βομβαρδισμών, ισοπέδωσης πόλεων και προσφυγοποίησης δύο εκατ. ανθρώπων, δήλωσε ότι «δεν επιτεθήκαμε στην Ουκρανία». Επιπρόσθετα, κατά τις πρώτες μέρες της εισβολής, επίσημες ουκρανικές πηγές διοχέτευσαν στον Τύπο ότι έγινε ρωσική επίθεση στον πυρηνικό σταθμό της Ζαπορίζια. Η αμερικανική πρεσβεία στο Κιέβο έκανε μάλιστα tweet, χαρακτηρίζοντας την επίθεση έγκλημα πολέμου. Τελικά, η αμερικανική κυβέρνηση δεν επιβεβαίωσε την επίθεση, ενώ ζήτησε από τις αμερικανικές πρεσβείες ανά τον κόσμο να διαγράψουν το retweet που έκαναν. Στο ίδιο μοτίβο και οι ανακοινώσεις των δύο αντίπαλων επιτελείων για τους νεκρούς Ρώσους στρατιώτες: Η Μόσχα τους περιορίζει σε 1.351, το Κιέβο εκτοξεύει τον αριθμό σε 16.000, ενώ μέχρι στιγμής δεν ακούσαμε πόσοι Ουκρανοί στρατιώτες έχασαν τη ζωή τους.

Κυριαρχεί η ασάφεια

Οι εικόνες και τα βίντεο κυκλοφορούν αστραπιαία, ενώ συχνά οι πληροφορίες από τα επιτελεία των αντιμαχόμενων πλευρών είναι εκ διαμέτρου αντίθετες. Το εάν αυτό συμβαίνει άθελα ή ηθελημένα, λόγω άγνοιας, κεκτημένης ταχύτητας ή ανευθυνότητας, τις περισσότερες φορές δεν είμαστε σε θέση να το γνωρίζουμε. Και αν στις προηγούμενες θλιβερές συγκυρίες της ανθρωπότητας οι βασικές πηγές ενημέρωσης εξαντλούνταν στα ΜΜΕ και τις τοποθετήσεις των πολιτικών, η προσθήκη των Social Media στην εξίσωση καθιστά το πεδίο χαοτικό και ανεξέλεγκτο. Ο κάθε πολίτης συμπεριφέρεται πλέον σαν πολεμικός ανταποκριτής, τα trolls βρίσκονται σε θέση μάχης και οι πλατφόρμες Social Media βρίσκονται ήδη στο εδώλιο του κατηγορουμένου για μεροληπτική εμπλοκή σε προηγούμενες πολιτικές εξελίξεις. Αφενός η ενημέρωση έγινε πιο άμεση, αφετέρου η νέα τάξη πραγμάτων εμπεριέχει κινδύνους. Πιο κάτω παρατίθενται συγκεκριμένα παραδείγματα, κάποια από αυτά με αρκετή δόση επιφύλαξης:

• Τις πρώτες μέρες του πολέμου κυκλοφόρησε είδηση σύμφωνα με την οποία 13 Ουκρανοί συνοριοφύλακες, οι οποίοι βρίσκονταν στο νησί Ζμίνι, αρνήθηκαν να παραδοθούν στο ρωσικό πολεμικό πλοίο που τους προσέγγισε και ως εκ τούτου εκτελέστηκαν. Την είδηση επιβεβαίωσαν Ουκρανοί αξιωματούχοι, ενώ ο Πρόεδρος της χώρας Βολοντίμιρ Ζελένσκι δήλωσε ότι θα τιμήσει τους πεσόντες. Επίσημα ουκρανικά χείλη αποκάλυψαν τις επόμενες μέρες πως όλοι οι συνοριοφύλακες είναι ζωντανοί.

• Βίντεο με έναν δημοσιογράφο μπροστά από σειρές πτωμάτων μέσα σε σακούλες έκανε τον γύρο του διαδικτύου και κοινοποιείτο από λογαριασμούς που υποστηρίζουν το Κρεμλίνο. Στο βίντεο, μία από τις σακούλες αρχίζει να κουνιέται και το «πτώμα» αφαιρεί το κάλυμμα. Ενώ οι αναρτήσεις υποστήριζαν ότι το βίντεο γυρίστηκε στην Ουκρανία και αποδεικνύει ότι ο πόλεμος είναι κατασκεύασμα της δυτικής προπαγάνδας, η αλήθεια είναι ότι το βίντεο προερχόταν από διαδήλωση για την κλιματική αλλαγή που πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη αρχές Φεβρουαρίου. Το ίδιο βίντεο είχε κοινοποιηθεί το περασμένο διάστημα και από αρνητές της πανδημίας, με αντίστοιχους ισχυρισμούς.

• Στο Tik Tok αναρτήθηκε βίντεο το οποίο απεικόνιζε φορτηγά να μεταφέρουν μεγάλα κυλινδρικά κοντέινερ, με ηχητικό υλικό με φωνές και λεζάντα που έγραφε «Ρωσία – Πυρηνική Βόμβα». Η πλατφόρμα κατέβασε το βίντεο ως fake news, όμως στο μεσοδιάστημα το βίντεο συγκέντρωσε περίπου 18 εκατ. προβολές.

• Αναρτήθηκε επίσης φωτογραφία με τη σημείωση «η ρωσική σημαία υψώθηκε στο Δημαρχείο του Χάρκοβο». Τελικά η ίδια φωτογραφία αναρτήθηκε το 2014 από έναν φιλορώσο ακτιβιστή. Είδαμε επίσης fake ρίψεις αλεξιπτωτιστών, πλάνα από πτήσεις αεροπλάνων του 2020, αλλά και Ρώσους και Ουκρανούς αιχμαλώτους να προβάλλονται ως λάφυρο από τους αντιπάλους τους.

• Ουκρανοί αξιωματούχοι δήλωσαν ότι χάκερς εξαπέλυσαν ηλεκτρονική επίθεση σε ιστότοπους της τοπικής κυβέρνησης για να διαδώσουν την ψευδή είδηση ότι το Κιέβο έχει συνθηκολογήσει, υπογράφοντας συνθήκη ειρήνης με τη Μόσχα. Η Ρωσία διέψευσε το γεγονός. Διέψευσε επίσης ότι γίνονται ρωσικές επιδρομές εναντίον αμάχων, ενώ χαρακτήρισε fake news τις κατηγορίες για χρήση θερμοβαρικής βόμβας και βομβών διασποράς.

Ο κάθε πολίτης συμπεριφέρεται πλέον σαν πολεμικός ανταποκριτής, τα trolls βρίσκονται σε θέση μάχης και οι πλατφόρμες Social Media βρίσκονται ήδη στο εδώλιο του κατηγορουμένου για μεροληπτική εμπλοκή σε προηγούμενες πολιτικές εξελίξεις.

Έλεγχος ΜΜΕ

Όπως σε κάθε αντίστοιχη συγκυρία, ο έλεγχος των ΜΜΕ έχει πρωτεύουσα θέση στην ατζέντα των εμπλεκομένων. Ο Πρόεδρος της Ρωσίας υπέγραψε νομοσχέδιο βάσει του οποίου θα επιβάλλονται βαριές ποινές φυλάκισης, μέχρι και 15 χρόνια, για όποιον διαδίδει «ψευδείς πληροφορίες», που έχουν «σοβαρές συνέπειες» για τις ρωσικές ένοπλες δυνάμεις. Ο νόμος στοχεύει και τους απλούς πολίτες και όχι μόνο τους δημοσιογράφους ή άλλους επαγγελματίες των ΜΜΕ. Επιπλέον, η ρωσική ρυθμιστική αρχή για τα ΜΜΕ έδωσε εντολή στα εθνικά ΜΜΕ να απαλείψουν από το περιεχόμενό τους κάθε αναφορά σε αμάχους που σκοτώθηκαν από τον ρωσικό στρατό στην Ουκρανία, καθώς και τους όρους «εισβολή», «επίθεση» ή «κήρυξη πολέμου».

Στον αντίποδα η Meta, ιδιοκτήτρια εταιρεία του Facebook, περιόρισε την πρόσβαση στα ρωσικά κρατικά μέσα ενημέρωσης RT και Sputnik σε όλη την Ε.Ε. Σύμφωνα με εκπρόσωπο της Meta, η εταιρεία είχε δεχθεί αιτήματα από αρκετές κυβερνήσεις και την Ε.Ε. να λάβει περαιτέρω μέτρα σε σχέση με τα ρωσικά κρατικά μέσα ενημέρωσης στις πλατφόρμες της. Επιπλέον, τα ρωσικά κρατικά μέσα ενημέρωσης RT και Sputnik έχουν σταματήσει να εκπέμπουν σε όλη την Ευρώπη, μετά τη σχετική απόφαση της Ε.Ε., η οποία κατηγορεί τα δύο δίκτυα για παραπληροφόρηση και προπαγάνδα. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, στοχοποιήθηκαν ΜΜΕ επειδή ο ιδιοκτήτης τους είναι ρωσικής καταγωγής. Ως αντίποινα στη στάση της Meta Platforms, το Κρεμλίνο διέταξε να απαγορευθεί η πρόσβαση στο Facebook και το Twitter σε ολόκληρη τη χώρα.

Πάντως, από το μικροσκόπιο των πολιτών περνά αυτές τις μέρες και η «αντικειμενικότητα» των ανταποκριτών και επώνυμων δημοσιογράφων που καλύπτουν το σχετικό ρεπορτάζ, με τους πολίτες να κάνουν λόγο για παραπληροφόρηση και μεροληπτική στάση.

Εργαλεία «Fact Checking»

Μέσα σε αυτόν τον ορυμαγδό δεν είναι εύκολο για τους πολίτες να αξιολογήσουν την πληροφόρηση. Χρειάζεται προσοχή και διασταύρωση για οτιδήποτε παρουσιάζεται ως είδηση. Οργανισμοί όπως το factcheck.org, onthemedia.org και politifact.com, που ειδικεύονται στο fact checking στο διαδίκτυο, δίνουν καθημερινά τη δική τους μάχη για σωστή ενημέρωση. Διαδικτυακά εργαλεία όπως το Google Images, το TinEye, το InVid και το Washington Post Fact Checking μπορούν να δώσουν απαντήσεις για τη γνησιότητα του υλικού. Ωστόσο, ακόμη και σε αυτό το επίπεδο προέκυψαν fake fact checkers, οι οποίοι στην πραγματικότητα εξυπηρετούν την προπαγάνδα. Σημασία έχει επίσης και το χρονικό σημείο της διασταύρωσης / αξιολόγησης της είδησης, διότι σε μεγάλο βαθμό ισχύει το γνωμικό «ένα ψέμα έχει ήδη ταξιδέψει στον μισό πλανήτη, πριν η αλήθεια προλάβει να βάλει καν το παντελόνι της».

Ο κ. Χαράλαμπος Ρωσσίδης είναι διευθυντής Επικοινωνίας στην εταιρεία ΓΝΩΡΑ Σύμβουλοι Επικοινωνίας.

Από κοινού συνέντευξη κ. Βαγγέλη Μόσχου και Δρ. Ηρακλή Βλαδιμήρου

Η Coca-Cola HBC Κύπρου και το Πανεπιστήμιο Κύπρου στηρίζουν τη νέα γενεά στελεχών

• Βαγγέλης Μόσχος
Sales Director, Coca-Cola HBC Κύπρου

- Η Coca-Cola HBC Κύπρου μόλις ανακοίνωσε την ανανέωση και διεύρυνση της δεκαπενταετούς συνεργασίας της, με το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ποιο είναι το όραμα σας;

- Βρισκόμαστε εν μέσω σημαντικών προκλήσεων και αλλαγών που επηρεάζουν την οικονομία, την κοινωνία και κατ' επέκταση το επιχειρείν. Οι επιπτώσεις της πανδημίας και οι πρόσφατες ραγδαίες γεωπολιτικές εξελίξεις, προστέθηκαν στις προκλήσεις του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πράσινης ανάπτυξης.

Στην Coca-Cola HBC Κύπρου, όμως, παραμένουμε αισιόδοξοι και εργαζόμαστε συνεχώς, ώστε να ενισχύουμε το κοινωνικοοικονομικό αποτύπωμά μας. Υποστηρίζουμε ιδέες και θεσμούς που στηρίζουν την Κύπρο και συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της. Με τη στήριξη του κορυφαίου εκπαιδευτικού ιδρύματος της χώρας, ευελπιστούμε να στηρίξουμε τη νέα γενεά στελεχών, τους αυριανούς ηγέτες της κυπριακής επιχειρηματικότητας και μελλοντικών συναδέλφων μας, αλλά και να ενδυναμώσουμε την κυπριακή οικονομία και τις επιχειρήσεις μας, με νέο άξιο αίμα.

Πρόκειται για μία μακρόχρονη και ευδόκιμη συνεργασία, αμοιβαίου οφέλους που ξεκινήσαμε το 2008, μέσω της οποίας εμείς ήδη εργοδοτήσαμε πέραν των 15 συναδέλφων, τα τελευταία χρόνια.

- Πώς οι κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις επηρεάζουν το εργασιακό;

- Η πανδημία μας δίδαξε πως τα αναπάντεχα της ζωής μπορούν να αλλάξουν σημαντικά την καθημερινότητά μας. Το εργασιακό πλαίσιο μεταμορφώνεται συνεχώς, με το υβριδικό μοντέλο εργασίας, που περιλαμβάνει και την εργασία εξ αποστάσεως να αποτελεί πλέον μέρος της κουλτούρας των επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα η τεχνολογία αφομοιώνεται ολοένα και περισσότερο στις επιχειρήσεις προκαλώντας επαναστατικές αλλαγές.

Σήμερα, η βιωσιμότητα των οργανισμών κρίνεται από την ικανότητα τους να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς και να διαχειρίζονται αποτελεσματικότερα τις νέες επιχειρηματικές προκλήσεις και ευκαιρίες. Καίρια συμβολή στην επιτυχία των επιχειρήσεων διαδραματίζει ο ανθρώπινος παράγοντας.

Η συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου στοχεύει στην ενδυνάμωση των φοιτητών και την κατάρτιση αλλά και παροχή ουσιαστικών ευκαιριών σε φοιτητές που διαπρέπουν, με σκοπό τη ρεαλιστική σύνδεση της θεωρητικής γνώσης που έχει αποκτηθεί κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, με την αγορά εργασίας.

- Πώς ακριβώς η Coca-Cola HBC Κύπρου ενισχύει τη στήριξη της στο πρόγραμμα ΜΒΑ και το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης (ΔΕΔΔ) για την επόμενη τριετία;

Αποφασίσαμε να επενδύσουμε στους νέους ανθρώπους, με αισιοδοξία και υπευθυνότητα και με την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο. Επιλέγουμε να αφήσουμε το δικό μας ουσιαστικό κληροδότημα στην κοινωνία, στηρίζοντας την ανώτατη εκπαίδευση και τους μελλοντικούς συναδέλφους, που άξια θα ηγηθούν της επιχειρηματικής ζωής του τόπου.

Η ανανέωση των Μνημονίων Συνεργασίας μας με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα (ΜΒΑ) και επιπρόσθετα, με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης (ΔΕΔΔ) θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

Στους φοιτητές του ΜΒΑ θα προσφέρουμε κάθε χρόνο:

- Μία υποτροφία αξίας €10,250 στον καλύτερο τελειόφοιτο για φοίτηση στο Πρόγραμμα ΜΒΑ.
- Συνεχίζουμε να παρέχουμε το ετήσιο βραβείο €2,500 στην ομάδα τελειόφοιτων που εκπονεί την καλύτερη εφαρμοσμένη επιχειρηματική μελέτη.
- Μια μόνιμη θέση εργασίας στην εταιρεία σε Ελλάδα ή Κύπρο απόφοιτων του ΜΒΑ μέσω του προγράμματος της εταιρείας "CCHBC Graduate Trainee" .
- Συμμετοχή φοιτητών του ΜΒΑ στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα "Market Execution in Coca-Cola Hellenic" με πρακτική εξάσκηση μέσω της συμμετοχής τους στο "Market Impact Team (MIT)" της εταιρείας μας.
- Mentorship των φοιτητών σε επιχειρησιακούς τομείς που εξειδικεύεται η εταιρεία.

Στους φοιτητές του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης θα προσφέρουμε ετησιώς:

- Χορηγίες για βραβεύσεις 3 αρίστων φοιτητών. ύψους μέχρι €1,000 έκαστη, οι οποίες θα απονέμονται με απόφαση του Συμβουλίου του Τμήματος σε τελειόφοιτους οι οποίοι διακρίθηκαν για την ακαδημαϊκή τους επίδοση στο καθένα από τα τρία πτυχιακά προγράμματα σπουδών που προσφέρει το Τμήμα ΔΕΔΔ: (α) Διοίκηση, (β) Επιχειρησιακή Διοίκηση / Διοικητική Επιστήμη, και (γ) Μάρκετινγκ.
- Διοργάνωση του εκπαιδευτικού μας προγράμματος "Empowered" αποκλειστικά για τους φοιτητές και απόφοιτους του Πανεπιστημίου Κύπρου.
- Προσφορά αριθμού θέσεων για πρακτική άσκηση φοιτητών στα πλαίσια του προγράμματος τοποθετήσεων φοιτητών σε οργανισμούς το οποίο προσφέρει το Τμήμα ΔΕΔΔ.

• Δρ. Ηρακλής Βλαδιμήρου
Καθηγητής Διοικητικής Επιστήμης και συν-Διευθυντής του Προγράμματος ΜΒΑ

- Η Coca-Cola HBC Κύπρου και το Πανεπιστήμιο Κύπρου διατηρούν στενή συνεργασία για 15 χρόνια. Μπορείτε να μας πείτε λίγα λόγια για τη φύση αυτής της συνεργασίας; Ποια πιστεύετε είναι η αξία συνεργασιών αυτής της δυναμικής;

- Το Πρόγραμμα ΜΒΑ του Πανεπιστημίου Κύπρου και η Coca-Cola HBC Κύπρου διατηρούν πολύχρονη και ευδόκιμη συνεργασία που αποφέρει σημαντικά αμοιβαία, και ευρύτερα, οφέλη. Οι φοιτητές του μεταπτυχιακού προγράμματος στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (ΜΒΑ) εκπαιδεύονται για να είναι σε θέση να αναλάβουν θέσεις ευθύνης - μεσο-διευθυντικές με σταδιακή ανέλιξη σε ανώτερα και ανώτατα επίπεδα - σε εταιρείες και οργανισμούς. Τα μαθήματα του προγράμματος καλύπτουν το εύρος των θεμάτων που αφορούν τομείς ευθύνης διοικητικών και διευθυντικών στελεχών - π.χ., κατανόηση των λειτουργιών της οικονομίας, καταρτισμό και υλοποίηση στρατηγικών, μεθοδολογίες ανάλυσης για στήριξη αποτελεσματικών αποφάσεων σε όλο το φάσμα επιχειρησιακών λειτουργιών, πρακτικές υλοποίησης αποφάσεων / στρατηγικών, οργάνωση και διεύθυνση ανθρωπίνων πόρων, κλπ.

- Τι ανάγκες θεωρείτε ότι έχουν οι φοιτητές μας σήμερα, πέραν της ακαδημαϊκής μόρφωσης, για να ενταχθούν ομαλά στην αγορά εργασίας αλλά και να επιτύχουν στην καριέρα τους;

- Η άμεση επαφή των φοιτητών με επιχειρήσεις και οργανισμούς αποτελεί αναπόσπαστο μέρος ολοκλήρωσης της εκπαίδευσής τους. Τους δίνει την ευκαιρία να εκτεθούν απευθείας σε σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζονται σε επιχειρήσεις, να εξοικειωθούν με επιχειρηματικές πρακτικές, να αναγνωρίσουν ευκαιρίες και τρόπους για να θέσουν σε εφαρμογή τις μεθοδολογικές γνώσεις που αποκτούν κατά τις σπουδές τους προς όφελος των οργανισμών στους οποίους θα υπηρετήσουν. Η δικτύωση φοιτητών και ακαδημαϊκών με στελέχη του επιχειρηματικού κόσμου προάγει επίσης πολλές ευκαιρίες ανταλλαγής ιδεών, μεταφοράς τεχνογνωσίας, προώθησης συνεργασιών στην επίλυση πρακτικών προβλημάτων. Βοηθά τους φοιτητές να διερευνήσουν τους τομείς επαγγελματικής δραστηριοποίησης που τους ενδιαφέρουν περισσότερο, αλλά και τους οργανισμούς στις προσπάθειες τους για προσέλκυση ικανών στελεχών.

- Πόσο σημαντικό είναι για τους φοιτητές και νέους επαγγελματίες, η παροχή τεχνογνωσίας από μεγάλους οργανισμούς με διεθνή απήχηση, όπως η Coca-Cola HBC Κύπρου;

- Η συνεργασία που διατηρούμε με την Coca-Cola HBC Κύπρου για πολλά χρόνια περιλαμβάνει εύρος κοινών δράσεων προώθησης των σκοπών που προανέφερα. Ομάδες τελειόφοιτων του μεταπτυχιακού προγράμματος ΜΒΑ εκπονούν τις εφαρμοσμένες επιχειρηματικές τους μελέτες (διπλωματικές εργασίες) σε στενή συνεργασία με στελέχη της εταιρείας σε πρακτικά προβλήματα ενδιαφέροντος για τον επιχειρηματικό κόσμο, εμβαθύνοντας έτσι σε πρωτοβουλίες εκσυγχρονισμού του επιχειρείν στον τόπο μας. Στελέχη της εταιρείας μοιράζονται τις γνώσεις και εμπειρίες τους στους τομείς εξειδίκευσης τους με διαλέξεις, παρουσιάσεις και άλλες επαφές που έχουν με το ακαδημαϊκό προσωπικό και φοιτητές του προγράμματος. Φοιτητές του προγράμματος συμμετέχουν κάθε χρόνο σε ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που διοργανώνει η εταιρεία σε θέματα μάρκετινγκ και πρακτικές προώθησης λιανεμπορίου. Οι φοιτητές εκδηλώνουν ζωηρό ενδιαφέρον για όλες αυτές τις δραστηριότητες δικτύωσης με τον επιχειρηματικό κόσμο.

Είμαστε ευγνώμονες για την εμπιστοσύνη που η Coca-Cola HBC Κύπρου έμπρακτα επιδεικνύει προς το Πρόγραμμα ΜΒΑ του Πανεπιστημίου Κύπρου. Σημαντικός αριθμός αποφοίτων μας έχει εργοδοτηθεί σε θέσεις ευθύνης στην εταιρεία. Είμαστε επίσης ευγνώμονες για τη γενναιόδωρη στήριξη της εταιρείας για επιβράβευση της αριστείας με υποτροφίες και βραβεία.

Η αμοιβαία εκτίμηση για τη συνεισφορά της συνεργασίας μας στην πανεπιστημιακή κοινότητα, στον επιχειρηματικό κόσμο και στην ευρύτερη κοινωνία, μας οδήγησε σε επέκταση και ενίσχυση της μεταξύ μας συνεργασίας, που επισφραγίζεται με την πρόσφατη υπογραφή ανανεωμένων μνημονίων συνεργασίας. Στοχεύουμε να αξιοποιήσουμε στο βέλτιστο βαθμό το πλαίσιο των συμφωνιών συνεργασίας που ανανεώνουμε, και να ενώσουμε δυνάμεις στην υλοποίηση περαιτέρω δράσεων προς όφελος νέων επαγγελματιών. Η μακρόχρονη συνεργασία που διατηρούμε παρέχει στέρεα βάση για επιδίωξη των ευγενών στόχων που έχουμε θέσει για το μέλλον.

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Μια υποδειγματική ενέδρα της ΕΟΚΑ

Με αφορμή την ημέρα της 1ης Απριλίου ανατρέχουμε στην εκ του συστάδην μάχη που έδωσε ο Μάρκος Δράκος στην «Ξεραρκάκαν»

Των Δρα **ΑΝΤΡΕΑ ΚΑΡΥΟΥ*** *και* **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Τον Νοέμβριο του 1956 οι προσπάθειες της Βρετανίας επικεντρώθηκαν στη διασφάλιση των στρατηγικών της συμφερόντων στο Σουέζ, εφόσον εκείνο το διάστημα κλιμακωνόταν η ομώνυμη Κρίση του Σουέζ στην Αίγυπτο. Εντούτοις, ο συνωστισμός βρετανικών στρατευμάτων στην Κύπρο, ενόψει της βρετανικής εισβολής στην Αίγυπτο (επιχείρηση «Musketeer»), παρείχε στο ένοπλο επαναστατικό κίνημα της Κύπρου, την ΕΟΚΑ, μια ξεκάθαρη ευκαιρία για ευκολότερο εντοπισμό στόχων. Όντως, λόγω των πολλών χτυπημάτων που δέχτηκε το βρετανικό αποικιακό καθεστώς από την ΕΟΚΑ, το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα έλαβε την ονομασία «Μαύρος Νοέμβριος». Μεταξύ της ένοπλης δράσης της επαναστατικής οργάνωσης εκείνη την περίοδο, σημαντική θέση καταλαμβάνει η ενέδρα στην «Ξεραρκάκαν», στις 12 Νοεμβρίου 1956, λόγω της σφοδρότητας με την οποία διεξήχθη, τη μεγάλη ισχύ πυρός που χρησιμοποιήθηκε, τον ατομικό οπλισμό των αγωνιστών της ΕΟΚΑ που συμμετείχαν –με επικεφαλής τον ήρωα Μάρκο Δράκο– και την προετοιμασία-διάταξή της σε τακτικό/επιχειρησιακό επίπεδο. Με αφορμή την επέτειο της 1ης Απριλίου, αναλύουμε τα γεγονότα της ενέδρας και μέσω του «small arms identification» αλλά και της χρήσης βρετανικών αρχειακών πηγών περιγράφουμε τη μάχη και τη χρήση οπλισμού –εκ μέρους μιας τυπικής ανταρτικής ομάδας της ΕΟΚΑ της περιόδου.

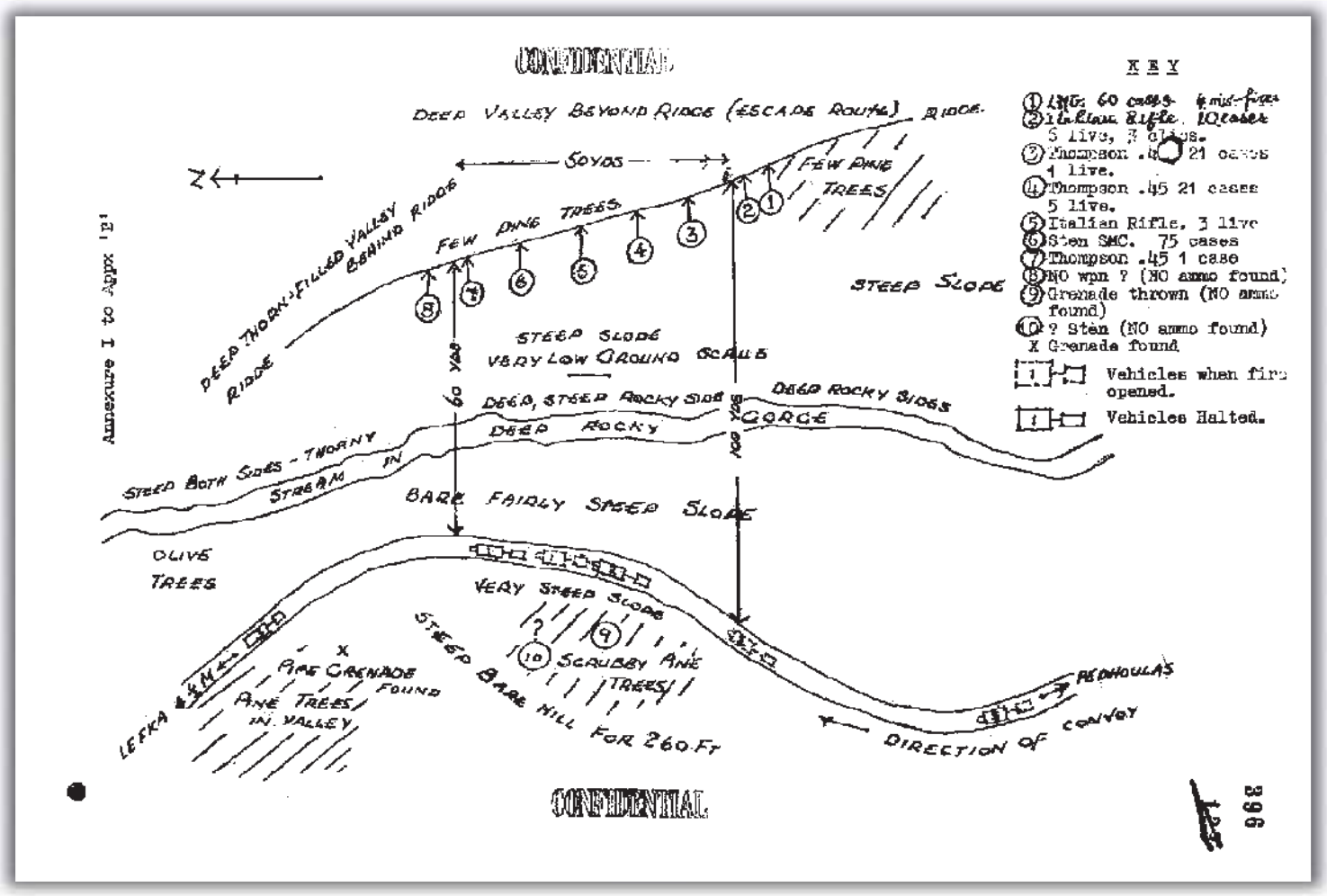

Η διάταξη της ομάδας Δράκου και του οπλισμού του στην τοποθεσία «Ξερακάρκαν» μέσα από σχέδιο των Βρετανών.

ΑΡΧΕΙΑ WAR OFFICE / THE NATIONAL ARCHIVES

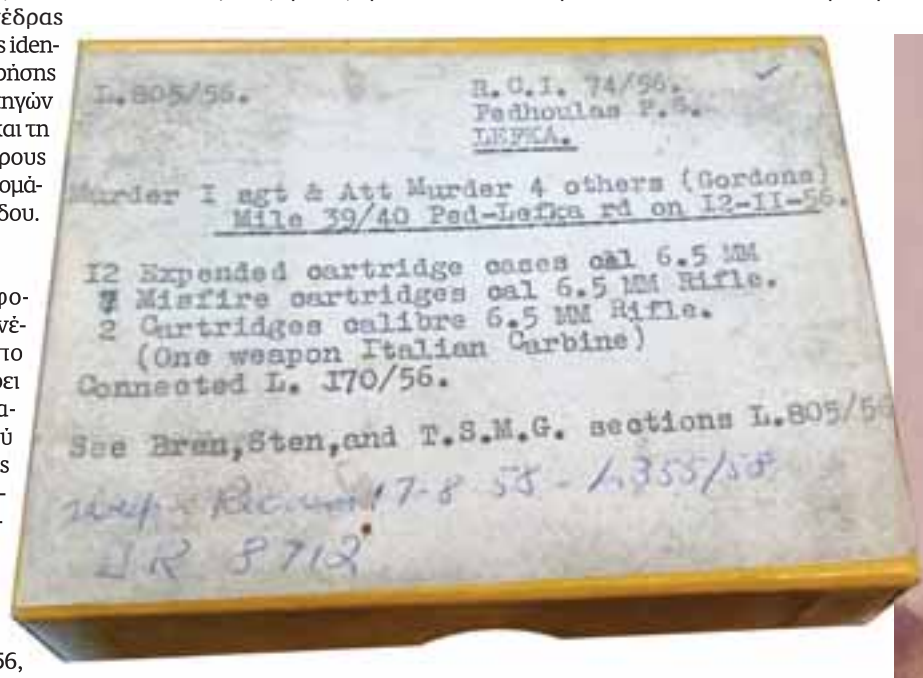

Κιβώτιο με κάλυκες 6.5 χλστ. της ιταλικής αραβίδας Carcano που χρησιμοποιήθηκαν στην ενέδρα της ομάδας του Μάρκου Δράκου.

Ο ήρωας του αγώνα της ΕΟΚΑ, Μάρκος Δράκος (1932-1957).

Τα γεγονότα

Η συλλογή πληροφοριών για την πιο πάνω ενέδρα μέσα από τον Τύπο της εποχής δεν προσφέρει πολλά. Η επίσημη ανακοίνωση του βρετανικού αποικιακού καθεστώτος στην Κύπρο ανέφερε, λακωνικά, ότι αυτοκινητοπομπή, αποτελούμενη από τρία στρατιωτικά οχήματα, έπεσε σε ενέδρα της ΕΟΚΑ, το πρωί της 12ης Νοεμβρίου 1956, επί της οδού Λεύκας-Πεδουλά. Οι βρετανικές απώλειες από την επιθετική ενέργεια της ΕΟΚΑ ήταν ο θάνατος ενός Βρετανού στρατιώτη και ο ελαφρύς τραυματισμός ακόμη τεσσάρων (βλ. εφημερίδες «Φιλελεύθερος», «Times of Cyprus» και «Έθνο»s, 13 Νοεμβρίου 1956).

Συνεπακόλουθα, περισσότερες πληροφορίες για τα πιο πάνω γεγονότα αντλούνται από δευτερογενείς πηγές (Ελενίτσα Σεραφείμ-Λοΐζου, «Μάρκος Δράκος», Λευκωσία, 1997, Γεώργιος Γρίβας-Διγενής, «Χρονικόν Αγώνος ΕΟΚΑ 1955-1959», Αθήνα, 1971), αλλά και από αρχειακό υλικό του Υπουργείου Πολέμου (War Office) που εντοπίστηκε στις συλλογές του βρετανικού κρατικού αρχείου (The National Archives). Από τις δύο πρώτες πηγές πληροφορούμαστε ότι για την υλοποίηση της ενέδρας υπήρξε συνεργασία μεταξύ των αντάρτικων ομάδων του Μάρκου Δράκου και του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη. Τα μέλη της ΕΟΚΑ έφθασαν στο σημείο της επιχείρησης, στην περιοχή «Ξεραρκάκαν» (κατά μήκος της οδού Πεδουλά προς Λεύκα), στις 9 Νοεμβρίου 1956. Έφεραν μαζί τους επαρκή ποσότητα εφοδίων και πόσιμου νερού για 15 μέρες.

Μετά από αναμονή τριών ημερών, στις 12 Νοεμβρίου 1956, γύρω στις 9 π.μ., στρατιωτική αυτοκινητοπομπή με μέλη του σκωτσέζικου συντάγματος Gordon Highlanders άρχισε να πλησιάζει το σημείο της ενέδρας. Με σύνθημα του Μάρκου Δράκου τα στρατιωτικά αυτοκίνητα βλήθηκαν με μεγάλη ισχύ πυρός. Το πρώτο στρατιωτικό αυτοκίνητο σταμάτησε λόγω του τραυματισμού του οδηγού του. Οι στρατιώτες πήραν θέσεις πέριξ του οχήματος και άρχισαν να ανταποδίδουν τα πυρά. Το ίδιο έπραξαν και οι συνάδελφοί τους στο δεύτερο όχημα. Λίγο αργότερα, το τρίτο αυτοκίνητο έκανε έναν ελιγμό, κατορθώνοντας να εξέλθει της ζώνης πυρός (killing zone) και να αποβιβάσει στρατιώτες στην άλλη στροφή του δρόμου. Σύντομα άρχισε η διαδικασία απαγκίστρωσης των μαχητών της ΕΟΚΑ: οι Μάρκος Δράκος, Τεύκρος Λοΐζου, Χρίστος Αποστόλου και Νεόφυτος Σοφοκλέους κάλυψαν τη διαφυγή των έξι άλλων συναγωνιστών τους. Στη συνέχεια αποχώρησαν –πάντα καλυπτόμενοι από φίλια πυρά– οι Χρίστος Αποστόλου και Νεόφυτος Σοφοκλέους και τέλος οι Μάρκος Δράκος και Τεύκρος Λοΐζου.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η ενέδρα διήρκησε περίπου 15-20 λεπτά. Η διαφορά της σε σύγκριση με αντίστοιχες επιθέσεις του παρελθόντος ήταν ότι ενώ συνήθως οι αντάρτες εφάρμοζαν την τακτική του hit-and-run, στην προκειμένη περίπτωση παρέμειναν στις θέσεις τους, βάλλοντας εναντίον των αντιπάλων τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η επιχείρηση να εξελιχθεί σε μάχη εκ του συστάδην.

Η βρετανική στρατιωτική αναφορά, που υποβλήθηκε για το εν λόγω γεγονός στο War Office, ενισχύει τις γνώσεις μας για το ανθρώπινο δυναμικό και τον οπλισμό του αποσπάσματος των Gordon Highlanders που υπέστησαν την επίθεση της ΕΟΚΑ (τμήμα της εν λόγω αναφοράς, αλλά όχι το σύνολό της, περιλαμβάνεται και στο βιβλίο της Ε. Σεραφείμ-Λοΐζου για τον Μάρκο Δράκο). Από ποσοτικής πλευράς, το ισοζύγιο δυνάμεων ήταν υπέρ των Gordon Highlanders: στα τρία αυτοκίνητα επέβαιναν συνολικά ένας υπολοχαγός, ένας λοχίας, δύο δεκανείς, ένας υποδεκανέας και 12 στρατιώτες, οι οποίοι διέθεταν τον φορητό οπλισμό τους (τυφέκια των 7.62 mm). Επιπρόσθετα, καθένα από τα δύο πρώτα οχήματα ενισχύονταν από ένα οπλοπολυβόλο. Το τρίτο αυτοκίνητο ήταν εξοπλισμένο με φορητό όλμο των δύο ιντσών, η χρήση του οποίου προσέλκυσε το κύριο βάρος του πυρός των μαχητών της ΕΟΚΑ. Αυτό, σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασαν τα μέλη του στρατιωτικού αποσπάσματος, είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο του χειριστή του (λοχίας Dow), αλλά ταυτόχρονα συνέβαλε στην αποφυγή μεγαλύτερων απωλειών.

Στο βρετανικό έγγραφο περιλαμβάνονται ενδιαφέρουσες πληροφορίες και για το επιχειρησιακό πεδίο, η ορθή επιλογή του οποίου, σε συνδυασμό με το στοιχείο του αιφνιδιασμού λειτούργησε ιδιαίτερα θετικά για τους μαχητές της ΕΟΚΑ: η τοπογραφία του περιβάλλοντος (κατωφέρειες, δέντρα, βράχοι, βραχώδης κρημνός) καθιστούσε ιδιαίτερα δυσχερή την προσέγγιση των Gordon Highlanders επί των θέσεων της ενέδρας. Οι κύριες θέσεις των ανταρτών ήταν οκτώ, ενώ δύο άλλες κατασκευάστηκαν για να εξυπηρετούν δύο άνδρες έκαστη. Οι εν λόγω θέσεις μάχης ήταν κατασκευασμένες με πέτρες και χώμα και καμουφλαρισμένες με κλαδιά πεύκων και τοπική βλάστηση ώστε να παρέχουν κάλυψη και απόκρυψη. Όπως παρατηρεί ο συντάκτης της βρετανικής αναφοράς, η επιλογή του επιχειρησιακού πεδίου και των θέσεων μάχης υποδεικνύει άτομο με σημαντική πείρα σε ανάλογες επιχειρήσεις. Μάλιστα, παρόλο που οι αντάρτες άνοιξαν πυρ απ' όλες τις θέσεις τους και η δράση διήρκεσε 15-20 λεπτά, μόνο δύο θέσεις κατέστη δυνατό να εντοπιστούν από το σύνολο των στρατιωτών που ανταπέδιδαν τα πυρά (εντοπίστηκαν οι θέσεις των Μάρκου Δράκου και Κώστα Λοΐζου). Τέλος, η σωστή αξιοποίηση της τοπογραφίας του περιβάλλοντος κατέστησε αδύνατη την εκτέλεση αντεπίθεσης από το στρατιωτικό απόσπασμα. Βέβαια, ρόλο στη λήψη της απόφασης αυτής διαδραμάτισαν και οι βρετανικές απώλειες, καθώς και η έλλειψη πυρομαχικών. Σχετικά με τις απώλειες των Gordon Highlanders, έχασε τη ζωή του ο λοχίας Alexander Michael Dow και τραυματίστηκαν ο υπολοχαγός Humphrey Maitland Bradshaw και οι στρατιώτες Edward Aiken, Alexander Symon, και Alexander Paxton.

Διάταξη μάχης

Το πώς οι αγωνιστές εμπλέκουν τους Βρετανούς (σε αποστάσεις από 90 μ. η μεγαλύτερη μέχρι 50 μ. η εγγύτερη), πώς τοποθετούνται ως οκταμελής ομάδα σε μια απόσταση με τα δύο άκρα να καλύπτουν μια μεταξύ των περιοχή συνολικού μήκους 45 μ. και πώς τοποθετούν τον οπλισμό τους (οπλοπολυβόλο Bren σε υπερυψωμένη θέση, στο σημείο εισόδου της ενέδρας, τυφέκια σε θέσεις ακροβολιστών και αυτόματα υποπολυβόλα στο σημείο εγγύτερα της παράταξης των Βρετανών για μάχη εκ του συστάδην) καταδεικνύει όχι μόνο –για τα δεδομένα της ΕΟΚΑ– καλή προετοιμασία της ενέδρας αλλά και στοιχειώδη διαχείρισή της σε τακτικό επίπεδο σύγχρονης ομάδας μάχης. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως τα μέλη των Gordon Highlanders ήταν –όλοι– οπλισμένοι με σύγχρονα τυφέκια (battle rifles) FN (L1A1) των 7,62 χλστ. το σύγχρονο, δηλαδή, για την εποχή διαμέτρημα του ΝΑΤΟ στο οποίο μεταπήδησε ο βρετανικός στρατός, το 1954, χωρίς ωστόσο να αντικαταστήσει το σύνολο του ατομικού του οπλισμού και δη στη Κύπρο. Ήταν δηλαδή εξ ορισμού οπλισμένοι με πιο σύγχρονα και αποτελεσματικά όπλα.

Ο Δρ Αντρέας Κάρυος είναι επιστημονικός συνεργάτης του Μουσείου Αγώνος και διδάσκων στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Τι μας λένε τα όπλα;

Ο αριθμός των τεκμηρίων για τα υπό μελέτη γεγονότα ενισχύεται περαιτέρω από μια πρόσφατη ανακάλυψη: στο αρχείο του Μουσείου Αγώνος υπάρχουν κάλυκες που περισυλλέχθηκαν από τους Βρετανούς μετά το πέρας της ενέδρας που διεξήγαγε η ΕΟΚΑ. Επίσης, στο κουτί που βρίσκονται τοποθετημένοι οι κάλυκες, η βρετανική πλευρά σημειώνει ότι η επίθεση της ΕΟΚΑ οδήγησε στον θάνατο ενός λοχία και τεσσάρων στρατιωτών της μονάδας Gordon Highlanders (σ.σ. με τη φονική βολίδα των 6.5 χλστ. να συμπεριλαμβάνεται στη συλλογή). Η πιο ενδιαφέρουσα πτυχή της καταγραφής της ενέδρας είναι τα στοιχεία που αντλούνται για τον ατομικό οπλισμό των ανταρτών η οποία περιλαμβάνει όπλο υποστήριξης (οπλοπολυβόλο), ατομικό οπλισμό με υποπολυβόλα και τυφέκια και αντιαρματικό στοιχείο –καθώς και υποστηρικτική ομάδα με λειόκαννα όπλα (κυνηγετικά) και χειροβομβίδες. Η τυποποίηση του οπλισμού της ανταρτοομάδας δείχνει αρκετά ποιοτικά στοιχεία για το πως πολεμάει η ΕΟΚΑ σε επίπεδο ομάδας-μάχης αλλά και τους περιορισμούς της ως προς την διοικητική επιμέλεια –με πανσπερμία οπλισμού διαφορετικής προέλευσης και διαμετρήματος.

Η ομάδα μάχης αποτελείται, συνολικά, από δύο υποομάδες:

- Στην πρώτη συμμετέχουν οι Μάρκος Δράκος (φέρει υποπολυβόλο Sten 9 χλστ.), Κώστας Λοΐζου με οπλοπολυβόλο Bren, .303 χλστ. και οι αγωνιστές Τεύκρος Λοΐζου και Νίκος Ιωάννου με υποπολυβόλα Thompson των 0.45 χλστ. Η εν λόγω ομάδα φέρει τον κύριο όγκο πυρός ωστόσο με τον περιορισμό του πως οι τρεις από τους τέσσερις αγωνιστές φέρουν όπλα που μεταξύ τους δεν είναι συμβατά σε ζήτημα αναχορηγίας πυρομαχικών
- Στη δεύτερη συμμετέχουν ο Πολύκαρπος Γιωργκάτζης με φορητό αντιαρματικό M1 «Bazooka», οι αγωνιστές Νεόφυτος Σοφοκλέους και Σάββας Ταλιαδώρος με ιταλικά τυφέκια (αραβίδες) Carcano των 6.5 χλστ. και οι αγωνιστές Χρίστος Αποστόλου, Αντώνης Κυριάκου κι Ανδρέας Καραΐσκος που φέρουν λειόκαννα, κυνηγετικά, τυφέκια και χειροβομβίδες. Η δεύτερη ομάδα φαίνεται πως προσανατολίζεται στο να πλήξει όχημα της αυτοκινητοπομπής, ενώ περιέχει και τυφεκιοφόρους σε ρόλο ακροβολιστών

Η καταγραφή του οπλισμού μάς προσφέρει δύο πολύτιμες πληροφορίες: Την ύπαρξη φορητού αντιαρματικού όπλου τύπου Bazooka, η οποία καταγράφεται και σε άλλες πηγές και παραπέμπει ως προς την προέλευσή της σε βρετανικό οπλισμό (οι Αμερικανοί είχαν δανείσει μεγάλο αριθμό τέτοιων όπλων στο Η.Β. μετά το 1943) που έλαβε ο ελληνικός στρατός κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου (1946-1949) και φυσικά στο ιταλικό τυφέκιο Carcano –λάφυρο του Ελληνοϊταλικού Πολέμου (1940-1941). Οι κάλυκες στο αρχείο του Μουσείου ΕΟΚΑ μας δείχνουν μάλιστα πως από τα ιταλικά τυφέκια ερίφθησαν συνολικά 19 σφαίρες. Επιβεβαιώνουν μάλιστα την προέλευση του οπλισμού από λάφυρα του Ελληνοϊταλικού Πολέμου μιας και η πλειοψηφία των καλύκων φέρει σφραγίδες SMI 927 (εργοστάσιο Societa Metallurgica Italiana της Φλωρεντίας, το 1927), που σημαίνει πως πρόκειται για κοινά πυρομαχικά του ιταλικού στρατού της περιόδου εισβολής της Ιταλίας στην Ελλάδα. Η βρετανική καταγραφή δείχνει πως το τυφέκιο Carcano ευθύνεται για τον τραυματισμό Βρετανών στρατιωτών εκείνο το πρωινό της 12ης Νοεμβρίου, ενώ η υποσημείωση πως επτά σφαίρες δεν πυροδοτήθηκαν δεικνύει πως πιθανές εμπλοκές των τυφεκίων στην εν λόγω ενέδρα ευθύνονται και λόγω της παλαιότητας των πυρομαχικών, κατασκευής του 1927, που από τα παγωμένα βουνά της Αλβανίας κατέληξαν στα ξερά αργάκια του Τροόδους.

Το παράθυρο συγκυβέρνησης και η δεξαμενή του ΚΙΝΑΛ

Πού αποσκοπεί η στροφή στην επικοινωνιακή στρατηγική της Ν.Δ.

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Το ξαφνικό «παράθυρο» του Κυριάκου Μητσοτάκη εντός της εβδομάδας για κυβέρνηση συνεργασίας μετά τις επόμενες εκλογές, αποτέλεσε για πολλούς «κεραυνό εν αιθρία», καθώς φάνηκε να αποτελεί ένα βήμα πίσω στη μέχρι τώρα αδιαπραγμάτευτη στρατηγική περί αυτοδυναμίας. Η προσεκτική ανάγνωση των όσων είπε ο πρωθυπουργός και οι δηλώσεις που ακολούθησαν, αποκρυπτογραφούν τι ακριβώς ήθελε να πετύχει ο κ. Μητσοτάκης με αυτή τη μη αναμενόμενη –βάσει της έως τώρα στρατηγικής– αναφορά.

Ο πρώτος και κυριότερος στόχος είναι πως στο Μαξίμου επιδιώκουν να πιέσουν το Κίνημα Αλλαγής να πάρει ξεκάθαρη θέση για το θέμα. Βάζοντας στην ατζέντα το ζήτημα της συγκυβέρνησης ο πρωθυπουργός πιέζει τον Νίκο Ανδρουλάκη να τοποθετείται επί του ζητήματος διαρκώς, από εδώ και στο εξής – και έως τις εκλογές. Στέλεχος της κυβέρνησης έλεγε στην «Κ» πως το ΚΙΝΑΛ δεν μπορεί να λειτουργεί σε αυτή τη συγκυρία ως «επιτήδειος ουδέτερος» και θα πρέπει να πάρει θέση για τη στάση που θα κρατήσει μετά τις εκλογές.

Η πίεση που θέλει να ασκήσει το Μαξίμου στο μικρό κόμμα της Κεντροαριστεράς, επιβεβαιώθηκε από την αντίδραση του Γιάννη Οικονόμου μετά την πρώτη τοποθέτηση του κ. Ανδρουλάκη για το θέμα. Ο πρόεδρος του ΚΙΝΑΛ ανέφερε πως δεν θα δώσει σωσίβιο στην κυβέρνηση Μητσοτάκη και είναι ανοιχτός σε συνεργασία μόνο με σοσιαλδημοκρατική κατεύθυνση, κάτι που ερμηνεύτηκε από το Μαξίμου ως ξεκάθαρο όχι σε πιθανή συνεργασία. Λίγες ώρες μετά ο κυβερνητικός εκπρόσωπος πήρε την «πάσα» Ανδρουλάκη και πέρασε ένα σαφές μήνυμα. «Ο κ. Ανδρουλάκης απέκλεισε ξεκάθαρα τη συνεργασία με όποιον δεν ασπάζεται τη σοσιαλδημοκρατία. Η Ν.Δ. είναι γνωστό ότι δεν ανήκει σε αυτή την ομάδα», είπε και κατηγόρησε το ΚΙΝΑΛ πως επιδιώκει τελικά συνεργασία με τον ΣΥΡΙΖΑ. Ο κ. Οικονόμου καταλήγοντας επανήλθε άμεσα στο δίλημμα της αυτοδυναμίας λέγοντας πως «αν και απέχουμε περισσότερο από ένα χρόνο από τις εκλογές, το διακύβευμα είναι ξεκάθαρο», εκπέμποντας το μήνυμα πως ουσιαστικά η σταθερότητα της χώρας περνάει μέσα από την αυτοδυναμία.

INTIME NEWS

Ολες οι δημοσκοπήσεις δείχνουν πως η πλειοψηφία της εκλογικής βάσης του ΚΙΝΑΛ βλέπει θετικά τον Κυριάκο Μητσοτάκη και αυτό το Μέγαρο Μαξίμου δεν μπορεί να το αφήσει ανεκμετάλλευτο.

Στέλεχος της κυβέρνησης έλεγε στην «Κ» πως το Κίνημα Αλλαγής δεν μπορεί να λειτουργεί σε αυτή τη συγκυρία ως «επιτήδειος ουδέτερος».

Η αναφορά Οικονόμου είχε ως τελικό αποδέκτη τους ίδιους τους ψηφοφόρους του ΚΙΝΑΛ, που αποτελούν για τη Ν.Δ. μία σημαντική –και ίσως τη μόνη– δεξαμενή ψηφοφόρων που μπορεί να δώσει ώθηση προς την αυτοδυναμία. Ολες άλλωστε οι δημοσκοπήσεις δείχνουν πως η πλειοψηφία της εκλογικής βάσης του ΚΙΝΑΛ βλέπει θετικά τον Κυριάκο Μητσοτάκη και αυτό το Μέγαρο Μαξίμου δεν μπορεί να το αφήσει ανεκμετάλλευτο. Οσο πάμε προς τις εκλογές και όσο ο κ. Ανδρουλάκης επιμένει «σε κυβέρνηση με σοσιαλδημοκρατική κατεύθυνση», τόσο το Μέγαρο Μαξίμου θα εντείνει την πίεση προς τους ψηφοφόρους του κόμματος, επαναφέροντας το δίλημμα αυτοδυναμία ή αστάθεια.

Η αναφορά Μητσοτάκη ήρθε σε ένα χρονικό σημείο, που ήδη από την περασμένη εβδομάδα ο πρωθυπουργός είχε ξεκαθαρίσει πως δεν πρόκειται να κάνει πρόωρες εκλογές, ούτε να αλλάξει τον εκλογικό νόμο, «καθαρίζοντας» το εκλογικό τοπίο. Στην κυβέρνηση γνωρίζουν πως η προσπάθεια για την αυτοδυναμία, που κάθε άλλο παρά έχει εγκαταλειφθεί, δεν είναι ένας αγώνας δρόμου, αλλά αγώνας αντοχής. Και έχτισαν ένα θεσμικό τρίπτυχο: όχι σε πρόωρες εκλογές, όχι σε πείραγμα του εκλογικού νόμου, ναι στη συγκυβέρνηση εφόσον αυτό επιλέξει ο ελληνικός λαός. Τα τρία αυτά στοιχεία, σε συνδυασμό με την πεποίθηση πως «οι πολίτες ψηφίζουν στις εκλογές για πρωθυπουργό», όπως λέει στην «Κ» κυβερνητικό στέλεχος, αποτελούν την εκκίνηση πάνω στην οποία ο κ. Μητσοτάκης θα επιδιώξει στις δεύτερες εκλογές την αυτοδυναμία.

Τρεις παράγοντες

Στην προσπάθεια αυτή υπάρχουν τρεις ακόμα παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν θετικά: πρώτον, το τέλος του πολέμου, που ακόμα και με τις πιο απαισιόδοξες προβλέψεις είναι βέβαιο πως έως το φθινόπωρο θα έχει τερματιστεί, δεύτερον, η καλή τουριστική σεζόν, στην οποία αναφέρθηκε ο πρωθυπουργός και στην τελευταία συνάντησή του με την Πρόεδρο της Δημοκρατίας και, τρίτον, τα χρήματα από το Ταμείο Ανάκαμψης που μπορούν να βελτιώσουν το οικονομικό και ψυχολογικό κλίμα. Και αυτό είναι ένα μεγάλο στοίχημα, τόσο για το οικονομικό όσο και για το κυβερνητικό εν γένει επιτελείο, ώστε έως τις εκλογές να έχουν αρχίσει να φαίνονται στην αγορά.

Η αναφορά πάντως περί συγκυβέρνησης κρύβει και μία παγίδα: γιατί κάτι τέτοιο να μη συμβεί από τις πρώτες εκλογές και χρειάζεται να πάμε σε δεύτερες; Είναι μία ερώτηση που χρήζει απάντησης, ώστε η Ν.Δ. να αποφύγει τυχόν ελιγμό Ανδρουλάκη, τον οποίο υπονόησε στην πρώτη του αντίδραση.

Ο ΣΥΡΙΖΑ «βλέπει» οφέλη από την κόντρα των αντιπάλων του

Νέα τακτική από την Κουμουνδούρου

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ επιχειρούν να βάλουν τα νέα δεδομένα σε μια σειρά. Τι είδε ο Κυριάκος Μητσοτάκης –λένε– και άνοιξε την πόρτα των συνεργασιών; Πρώτον, πως δεν μπορεί να κάνει πολύ σύντομα εκλογές. Η πτωτική πορεία της Ν.Δ., ο πόλεμος, η ακρίβεια και ο κίνδυνος μιας υπηρεσιακής κυβέρνησης καθιστούν απαγορευτική μια τέτοια κίνηση. Δεύτερον, η μεγάλη πιθανότητα να μην περάσει το όριο του 35% στις κάλπες μετά την απλή αναλογική έκαψε τις σκέψεις για αλλαγή του εκλογικού νόμου.

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης αποκλείει τις τριπλές εκλογές και όλα αλλάζουν με φόντο ένα τριπολικό σκηνικό. Το πολιτικό παιχνίδι μετατοπίζεται στο κυνήγι των συμμαχιών στον χώρο του Κέντρου και ο ΣΥΡΙΖΑ καλείται να αναπροσαρμόσει ένα μέρος της στρατηγικής του. Αν μέχρι πρότινος στην Κουμουνδούρου έκαναν τα στραβά μάτια για να μη χρειαστεί να επιτεθούν στο ΚΙΝΑΛ, πλέον ακόμα και η σκέψη σύγκρουσης είναι απαγορευτική. Η «γαλάζια» παράταξη έρχεται σε ευθεία αντιπαράθεση με τη Χαριλάου Τρικούπη, καθώς επιχειρεί να ενεργοποιήσει το μέτωπο στο εσωτερικό του ΚΙΝΑΛ που κοιτάει προς τα δεξιά. Και ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έχει κανέναν λόγο να εμπλακεί σε αυτόν τον πόλεμο. Ο Νίκος Ανδρουλάκης απέκλεισε τη μετεκλογική συμπόρευση με τη σημερινή κυβέρνηση, γεγονός που ήχησε περίπου σαν μουσική στα αυτιά της Κουμουνδούρου. Σε αυτή τη φάση παραβλέπουν το γεγονός πως ο πρόεδρος του ΚΙΝΑΛ έχει κλείσει την πόρτα και στον ΣΥΡΙΖΑ. Τι έχουν κερδίσει; Τη «νομιμοποίηση» να ζητούν πλέον από τον Κυριάκο Μητσοτάκη να απαντήσει με ποιον θα συνεργαστεί. Ταυτίζοντας τη Ν.Δ. με την Ελληνική Λύση –ως τον μοναδικό εν δυνάμει εταίρο– χρωματίζουν ακόμα πιο πολύ τη διαχωριστική γραμμή Αριστεράς - Δεξιάς.

Το «κόλπο»

«Εγγύηση για το ενδεχόμενο προοδευτικής διακυβέρνησης είναι η πρωτιά του ΣΥΡΙΖΑ», τόνιζε ο Αλέξης Τσίπρας την Παρασκευή σε συνεργάτες του, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ». Η απλή αναλογική που νομοθετήθηκε το 2016 αναδεικνύεται το «κόλπο» πάνω στο οποίο ο τέως πρωθυπουργός θα επενδύσει για να ξαναδιαβεί την πόρτα του Μεγάρου Μαξίμου. Το επόμενο διάστημα μάλιστα, θα ρωτούν συνεχώς τον Κυριάκο Μητσοτάκη «πώς είναι δυνατόν από τη μια να ανοίγει παράθυρο για κυβέρνηση συνεργασίας και να υποστηρίζει πως κινείται θεσμικά και ταυτόχρονα να απαξιώνει την πρώτη κάλπη;». Στην Κουμουνδούρου έχουν αποφασίσει ο προεκλογικός αγώνας που θα δώσουν να μην περιλαμβάνει το «αύριο» των δεύτερων εκλογών. Το αποτέλεσμα της απλής αναλογικής, αν δεν είναι ικανοποιητικό και δεν μπορεί να οδηγήσει σε μια κυβέρνηση ειδικού σκοπού και ορισμένου χρόνου, επιθυμούν να είναι τέτοιο που να ανοίγει τον δρόμο για τον σχηματισμό προοδευτικής διακυβέρνησης ένα μήνα μετά.

Η «φούσκα» της δήθεν αυτοδυναμίας υποστηρίζουν πως έσκασε, η ηγεμονία του Κυριάκου Μητσοτάκη στο κέντρο εκτιμούν ότι σύντομα θα είναι παρελθόν και το παιχνίδι είναι ανοιχτό. Ολα αυτά μπορεί να έχουν σημαντική επίδραση στο εκλογικό σώμα που μέχρι τώρα έβλεπε την παράσταση νίκης υπέρ της Ν.Δ. να αποκλείει οποιαδήποτε ανατροπή. Η κάλπη αναμένεται να δώσει το σήμα για το πώς θα κινηθούν οι συνεργασίες. Στην Κουμουνδούρου χαμογελούν από την περιορισμένη έστω άνοδο του κόμματος, που συνοδεύεται από τη σταθερή μικρή πτώση των κυβερνητικών ποσοστών και το «ξεφούσκωμα» του τρίτου πόλου που εμφάνισε μια δυναμική από την αλλαγή ηγεσίας.

INTIME NEWS

«Εγγύηση για το ενδεχόμενο προοδευτικής διακυβέρνησης είναι η πρωτιά του ΣΥΡΙΖΑ», τόνιζε ο Αλέξης Τσίπρας την Παρασκευή σε συνεργάτες του.

«Πώς είναι δυνατόν ο πρωθυπουργός από τη μια να ανοίγει παράθυρο για κυβέρνηση συνεργασίας και ταυτόχρονα να απαξιώνει την πρώτη κάλπη;».

Αναμένουν πως οι αυξήσεις σύντομα θα ενεργοποιήσουν τα κοινωνικά αντανακλαστικά. Οι εκρηκτικές ανατιμήσεις στην ενέργεια, κυρίως λόγω των επιλογών με τη ΔΕΗ εκτίναξε τον πληθωρισμό στο 8% τον Μάρτιο. Αυτό οδηγεί σε άνοδο των τιμών σε βασικά προϊόντα και αποτελεί το υπ' αριθμόν ένα θέμα που απασχολεί τους πολίτες καθημερινά. Για παράδειγμα, ο διπλασιασμός της τιμής στα λιπάσματα έχει πραγματοποιηθεί από τον Οκτώβριο, τονίζουν από τον ΣΥΡΙΖΑ και θεωρούν ότι για την ακρίβεια σε αντίθεση με την πανδημία το επιχείρημα πως πρόκειται για παγκόσμιο φαινόμενο δεν θα δουλέψει. Γιατί στον ΣΥΡΙΖΑ δεν εφησυχάζουν; Κατ' αρχάς υπάρχει το στοίχημα του συνεδρίου που αρχίζει σε 11 ημέρες και πρέπει να κερδηθεί. Εικόνα διχασμού μεταξύ των δύο ομαδοποιημένων τάσεων «προεδρικών» και «ομπρέλας» θα γυρίσει πίσω το κόμμα. Ζητούμενο είναι επίσης ο αριθμός των μελών που θα ψηφίσουν τον πρόεδρο και τη νέα Κεντρική Επιτροπή να ξεκολλήσει από τις 60.000 δείχνοντας πως το αντικυβερνητικό ρεύμα είναι ισχυρό. Τρίτον, και εξίσου βασικό είναι το κυνήγι της ψήφου μέχρι την τελευταία στιγμή. Στέλεχος του κόμματος υπενθύμιζε στην «Κ» τη συμπεριφορά του εκλογικού σώματος, σύμφωνα με τα exit polls του 2019. Το 30% των ψηφοφόρων παίρνουν απόφαση τι θα ψηφίσουν όταν ξεκινήσει επίσημα η προεκλογική περίοδος. Και το 10% (περίπου 600.000) καταλήγει το Σαββατοκύριακο πριν από τις κάλπες. Παραπέμπουν μάλιστα στις προηγούμενες εθνικές εκλογές που το 31,5% του ΣΥΡΙΖΑ εξέπληξε τους πάντες.

«Φυγή προς τα εμπρός» για τη Χαρ. Τρικούπη

Με πολιτικές πρωτοβουλίες σκοπεύει να «απαντήσει» στην κυβερνητική πίεση

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

«Σε περίπτωση μη αυτοδυναμίας ή αν προδιαγράφεται ένα τέτοιο σκηνικό, οι μεν θα θέσουν διλήμματα πολιτικής σταθερότητας, οι δε ζήτημα συνεργασίας για να πέσει μια δεξιά κυβέρνηση», εκτιμούσε στην «Κ» στις αρχές του έτους παλαιό πασοκικό στέλεχος, αναφερόμενο στις κινήσεις Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ στο προεκλογικό έδαφος. Λίγες εβδομάδες αργότερα, το πρώτο σκέλος, τουλάχιστον κατά την ανάγνωση της Χαρ. Τρικούπη, φαίνεται να επιβεβαιώνεται. Το πρώτο «παράθυρο» του Κυριάκου Μητσοτάκη για μετεκλογικές συνεργασίες φέρνει το Κίνημα Αλλαγής στο επίκεντρο ενός σύνθετου πολιτικού πόκερ, με δύο βασικά ερωτήματα για τον ίδιο: πρώτον, πώς «διαβάζει» τη στρατηγική στροφή του Μαξίμου και δεύτερον, πώς σκοπεύει να κινηθεί στο νέο περιβάλλον και σε μια διαδρομή που μπορεί να εξελιχθεί σε μαραθώνιο ενός έτους.

Εκκινώντας από το τελευταίο σημείο, πάντως, παρά την προαναγγελία Μητσοτάκη για κάλπες την άνοιξη του 2023, στο ΚΙΝΑΛ η εκτίμηση για εκλογές φέτος παραμένει ισχυρή, διαβλέποντας κυβερνητική φθορά διαρκείας τους προσεχείς μήνες. «Από τον Σεπτέμβριο και μετά, όλα είναι ανοιχτά», λέγεται χαρακτηριστικά.

Επιστρέφοντας στο πρώτο ερώτημα, για τη Χαρ. Τρικούπη τα κίνητρα του πρωθυπουργού είναι ευανάγνωστα: βλέποντας τον στόχο της αυτοδυναμίας να απομακρύνεται, σημειώνουν, επιχειρεί να μεθοδεύσει τον εγκλωβισμό του ΚΙΝΑΛ σε μια στενωπό υπό το γνωστό ερώτημα «με ποιον θα πάτε;», εντείνοντας την πίεση. Επιπλέον, λένε, οι συνεχείς αλλαγές στρατηγικής απέναντί τους «επιβεβαιώνουν την αλλαγή των συσχετισμών». «Οι διαρκείς μετατοπίσεις, από τις αρχικές επιθέσεις, στη μετέπειτα σιγή και τώρα στις συνεργασίες επικυρώνει ότι έχουμε επιστρέψει στο παιχνίδι, η άνοδός μας δεν είναι συγκυριακή», είναι το μήνυμα που εκπέμπεται.

INTIME NEWS

«Αν κάποιος πιστεύει στις προγραμματικές συνεργασίες, θα το αποδείξει την πρώτη Κυριακή», είπε ο Νίκος Ανδρουλάκης, επιστρέφοντας την μπάλα στο πρωθυπουργικό τερέν.

Οσο, πάντως, κι αν οι εξελίξεις εκλαμβάνονται και σαν παγίωση της παράταξης ως «τρίτου πόλου», το τελευταίο που θα ήθελαν στη Χαρ. Τρικούπη είναι να εγκλωβιστούν σε μια διαβρωτική συζήτηση περί συνεργασιών. Σε αυτό το σημείο, αναδύεται το δεύτερο ερώτημα, δηλαδή το πώς θα αποκρουστεί η νέα κυβερνητική πίεση.

Από την πρώτη απάντηση του Νίκου Ανδρουλάκη, ένα 24ωρο μετά τα όσα είπε ο κ. Μητσοτάκης, έγινε σαφής η πρόθεσή του να παίξει ακόμη πιο δυνατά το «χαρτί» του πρώτου εκλογικού γύρου. «Αν κάποιος πιστεύει στις προγραμματικές συνεργασίες, θα το αποδείξει την πρώτη Κυριακή», είπε ο πρόεδρος του ΚΙΝΑΛ, επιχειρώντας να επιστρέψει την μπάλα στο πρωθυπουργικό τερέν, μιας και είναι γνωστό ότι το Μαξίμου έχει στραμμένο το βλέμμα στις δεύτερες κάλπες. Εν ολίγοις, η ήδη παγιωμένη «στρατηγική πρώτου γύρου» φαίνεται ότι θα ενταθεί από τη Χαρ. Τρικούπη, λειτουργώντας και ως μοχλός αποσυμπίεσης ή, κατά άλλους, ως ελιγμός.

Από εκεί και πέρα, ο καλύτερος τρόπος για να απεμπλακεί κανείς από μια «ανεπιθύμητη» συζήτηση, είναι να θέσει ο ίδιος νέους όρους στο τραπέζι. Πώς μεταφράζεται αυτό για το ΚΙΝΑΛ; «Να προτάξει και να εμβαθύνει το σοσιαλδημοκρατικό του πρόγραμμα», όπως περιγράφει κομματική πηγή. Το προσυνεδριακό έδαφος, η αυτοοργάνωση, τα περιφερειακά συνέδρια (αρχής γενομένης σήμερα στη Θεσσαλονίκη) φιλοδοξούν να αποτελέσουν τη «φυγή προς τα εμπρός» για τη Χαρ. Τρικούπη, εντός του νέου σκηνικού. Οπως και η συνέχιση των επαφών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μετά τη συνάντηση Ανδρουλάκη - Κόστα στη Λισσαβώνα, που αναδείχθηκε ιδιαίτερα και ως μήνυμα «περιχαράκωσης» από τον ΣΥΡΙΖΑ στο σοσιαλδημοκρατικό πεδίο.

Πάντως, ένας ακόμη παράγοντας στην ευρύτερη εικόνα που διαμορφώνεται είναι και οι εσωκομματικές ισορροπίες στο ΚΙΝΑΛ. Κάποιες εκτιμήσεις θέλουν τη στροφή Μητσοτάκη προς τις συνεργασίες να στοχεύει στην ανάδειξη διλημμάτων και προς το εσωτερικό και τη βάση της Χαρ. Τρικούπη, κομμάτι των οποίων δεν βλέπει με κακό μάτι μια πιθανή συγκυβέρνηση, ειδικά υπό τη σκιά της ακυβερνησίας. Ως προς το εσωκομματικό έδαφος, προς το παρόν δεν έχει υπάρξει κινητικότητα, σε ένα παζλ που παραμένει υπό διαμόρφωση, τουλάχιστον έως το συνέδριο του Μαΐου. Εκεί, με όλες τις πλευρές να ανοίγουν περισσότερο τα χαρτιά τους, πιθανώς να προκύψουν πιο σαφείς ενδείξεις. Ως προς το δεύτερο, δηλαδή τη βάση, οι δημοσκοπήσεις καταγράφουν για μεγάλο διάστημα και την εν λόγω τάση, ωστόσο υπάρχει και η εκτίμηση ότι τα ποιοτικά δεδομένα της έχουν αλλάξει τους τελευταίους μήνες. «Η βάση του 6%-7% δεν είναι ίδια με την τωρινή του 14%, καθώς υπάρχουν σημαντικές εισροές από τη δεξαμενή των δυσαρεστημένων με την κυβέρνηση», έλεγε στην «Κ» έμπειρο στέλεχος.

Απαντήσεις για τον χαμό της Μαλένας και της Ιριδας

Οι έρευνες και τα επόμενα βήματα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Εχει ή όχι ανάμειξη η Ρούλα Πισπιρίγκου στους θανάτους των άλλων δύο παιδιών της, Μαλένας και Ιριδας; Αυτό είναι το βασικό ερώτημα στο οποίο καλούνται να απαντήσουν οι δικαστικές και αστυνομικές αρχές, μετά την άσκηση ποινικής δίωξης εις βάρος της για ανθρωποκτονία από πρόθεση της πρωτότοκης κόρης της Τζωρτζίνας στα τέλη Ιανουαρίου. Η 3,5 ετών Μαλένα άφησε την τελευταία της πνοή τον Απρίλιο του 2019 στην παιδογκολογική κλινική του νοσοκομείου Παίδων «Αγλαΐα Κυριακού» και η μόλις 6 μηνών Ιριδα ένα χρόνο αργότερα στο σπίτι της οικογένειας, στην Πάτρα.

Και οι δύο αυτοί θάνατοι έχουν κοινά στοιχεία με τη δολοφονία της Τζωρτζίνας, με πιο χαρακτηριστικό ότι τα δύο παιδιά κατέληξαν τη στιγμή που μαζί τους βρισκόταν μόνο η μητέρα τους. Σε κατάθεσή της το 2019 στην Αστυνομία, η Ρούλα Πισπιρίγκου είχε περιγράψει ως εξής τη στιγμή του θανάτου της 3,5 ετών κόρης της: «Ο σύζυγός μου αποχώρησε για λίγο από το νοσηλευτικό ίδρυμα και παρέμεινα δίπλα της εγώ και κοιμήθηκα μαζί της. Στις 4.40 μ.μ. το παιδί τινάχτηκε, με κοίταξε, έβγαλε ένα ρόγχο και έμεινε με τα μάτια μισάνοιχτα».

Ομως και η 6 μηνών Ιριδα κατέληξε σε χρόνο που από το σπίτι της οικογένειας στην Πάτρα απουσίαζε ο πατέρας των κοριτσιών. Μάλιστα, ο Μάνος Δασκαλάκης φέρεται ένα ή δύο εικοσιτετράωρα νωρίτερα να είχε καταθέσει αίτηση διαζυγίου από την 33χρονη. Το βρέφος είχε βρεθεί νεκρό στην κούνια του, το πρωί της 20ής Μαρτίου 2021. Ηδη από το βράδυ της παραμονής στο σπίτι βρισκόταν η 33χρονη Ρούλα Πισπιρίγκου μαζί με την αδελφή της, που είχε πάει για να τη βοηθήσει. Μητέρα και θεία έκαναν μπάνιο το μωρό, το τάισαν και το έβαλαν στην κούνια του για ύπνο. Στις 2.30 τα ξημερώματα της επομένης το μωρό ξύπνησε, με τη μητέρα του να σηκώνεται και να του βάζει την πιπίλα έως ότου κοιμηθεί εκ νέου. Στις 11.30 π.μ. η 33χρονη ζήτησε από την αδελφή της να σηκώσει το μωρό προκειμένου να το ετοιμάσουν για την πρωινή βόλτα. Ηταν τότε που η αδελφή της Ρούλας, Δήμητρα, είδε ότι το παιδί ήταν αναίσθητο. Το μετέφεραν στο Καραμανδάνειο, όπου διαπιστώθηκε ο θάνατός του.

Από τις ιστολογικές και κυρίως τις τοξικολογικές εξετάσεις στην Τζωρτζίνα, που πέθανε από ανακοπή στα τέλη Ιανουαρίου του τρέχοντος έτους, προέκυψε ως γνωστόν ότι της χορηγήθηκε θανατηφόρα δόση κεταμίνης, με κατηγορούμενη ως δράστιδα τη μητέρα της. Οι αστυνομικοί που χειρίστηκαν την υπόθεση και εξακολουθούν να ερευνούν τους δύο προηγούμενους θανάτους στην οικογένεια θεωρούν πιθανό να είναι η Ρούλα Πισπιρίγκου εκείνη που έκοψε το νήμα της ζωής και των άλλων δύο παιδιών της, αφήνοντας μάλιστα ανοικτό το ενδεχόμενο ο θάνατός τους να επήλθε από χορήγηση κεταμίνης.

Και οι δύο θάνατοι έχουν κοινά στοιχεία με εκείνον της Τζωρτζίνας, με πιο χαρακτηριστικό ότι τα δύο παιδιά κατέληξαν τη στιγμή που μαζί τους βρισκόταν μόνον η μητέρα τους.

Η λύση του μυστηρίου είναι πιθανόν να κρύβεται στους ιατροδικαστικούς φακέλους των δύο παιδιών. Ο θάνατος της 3,5 ετών Μαλένας αποδόθηκε σε ηπατική ανεπάρκεια. Οι τοξικολογικές εξετάσεις της έγιναν στο εργαστήριο της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών. Εγινε έλεγχος για το ενδεχόμενο να της χορηγήθηκαν έξι διαφορετικού τύπου ναρκωτικές ουσίες, με αρνητικό πάντως αποτέλεσμα. Ιατροδικαστικές πηγές εξήγησαν στην «Κ» ότι οι ίδιες ακριβώς τοξικολογικές εξετάσεις που έγιναν στην Τζωρτζίνα και αποκάλυψαν χορήγηση κεταμίνης είχαν γίνει στη Μαλένα με αρνητικό αποτέλεσμα. Πιθανολογείται λοιπόν ότι είναι διαφορετικός ο «μηχανισμός» που επέφερε τον θάνατο της Μαλένας, με τις ίδιες πηγές ενημέρωσης να αφήνουν ανοικτό το ενδεχόμενο ασφυκτικού θανάτου.

Κατά τις ιστολογικές εξετάσεις, εξάλλου, προέκυψαν ευρήματα όπως «έντονη πνευμονική συμφόρηση» και «κενοτοπιώδης εκφύλιση των ηπατικών κυττάρων», που παραπέμπουν, μεταξύ άλλων, σε ασφυξία.

Αλλες πάντως ιατροδικαστικές πηγές σημειώνουν ότι οι τοξικολογικές εξετάσεις της Μαλένας μπορεί να βγήκαν αρνητικές επειδή ο οργανισμός της πρόλαβε να μεταβολίσει τη χημική ουσία που πιθανόν να της χορηγήθηκε. Οι αναφορές ενισχύονται και από πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες οι τοξικολογικές εξετάσεις που έγιναν στην Τζωρτζίνα, στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου όπου διεκομίσθη μετά την πρώτη ανακοπή που υπέστη τον Απρίλιο του 2021, είχαν βγει αρνητικές.

Νέο ιατροδικαστικό πόρισμα για την υπόθεση της Μαλένας πρόκειται να καταθέσουν τις επόμενες ημέρες ο προϊστάμενος της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών Νίκος Καρακούκης και οι ιατροδικαστές Νίκος Καλόγρηας και Χριστίνα Τσάκωνα που έχουν αναλάβει την αναψηλάφηση της υπόθεσης. Επιπλέον, δείγματα ιστών του κοριτσιού που έχουν διατηρηθεί σε αρχείο ενδεχομένως να επανεξεταστούν.

Η αγενεσία φλεβόκομβου

Ο θάνατος της Ιριδας αντίστοιχα είχε αποδοθεί σε αγενεσία φλεβόκομβου, μια σπάνια καρδιολογική φύσεως πάθηση. Στο πλαίσιο της τοξικολογικής εξέτασης είχε γίνει έλεγχος για το ενδεχόμενο να της χορηγήθηκαν ναρκωτικές ουσίες (κοκαΐνη, οπιούχα, βενζοδιαζεπίνες) και οινόπνευμα, με αρνητικό πάντως και σε αυτή την περίπτωση αποτέλεσμα. Ιατρική πηγή με γνώση των αποτελεσμάτων της διαδικασίας πάντως δήλωσε στην «Κ» ότι οι εξετάσεις διαφέρουν από αυτές που έγιναν στη Μαλένα και την Τζωρτζίνα, ήταν δηλαδή πιο «γενικές» και δεν θα μπορούσαν να έχουν ανιχνεύσει τη δραστική ουσία κεταμίνη. Και στην περίπτωση της Ιριδας, πάντως, οι ιστολογικές εξετάσεις ανέδειξαν ευρήματα συμβατά με ασφυκτικό θάνατο, όπως για παράδειγμα η ύπαρξη ασφυκτικών κηλίδων στους πνεύμονες και αλλοιώσεων στα εγκεφαλικά κύτταρα, συμβατών με υποξυγοναιμία, ήτοι έλλειψη οξυγόνου. Δεν συνέβη το ίδιο με την Τζωρτζίνα, καθώς ο παθολογοανατόμος Σταμάτης Θεοχάρης αποτύπωσε στην έκθεσή του ευρήματα συμβατά με χρήση «φαρμακευτικού παράγοντα» και όχι ασφυξίας. Σε κάθε περίπτωση το τμήμα Δίωξης Ανθρωποκτονιών σε συνεννόηση με την Εισαγγελία αναμένεται το επόμενο διάστημα να εστιάσει σε αυτούς τους δύο θανάτους λαμβάνοντας, όπως συνέβη και στην περίπτωση της Τζωρτζίνας, καταθέσεις από γιατρούς και νοσηλευτές που χειρίστηκαν τα δύο αυτά περιστατικά.

INTIME NEWS

Στο πλαίσιο της έρευνας, οι αστυνομικοί κατάσχεσαν το κινητό τηλέφωνο και τον υπολογιστή της Ρούλας Πισπιρίγκου σε αναζήτηση στοιχείων με ποινικό ενδιαφέρον (φωτογραφία από την προσαγωγή της στην Εισαγγελία Αθηνών).

Η θέση του πρώην συζύγου

Στο πλαίσιο της κύριας ανάκρισης αλλά και της προκαταρκτικής εξέτασης που έχει ήδη από τις αρχές Φεβρουαρίου διατάξει η Εισαγγελία Πάτρας, θα γίνει προσπάθεια να διαλευκανθούν δύο πτυχές της υπόθεσης. Η πρώτη απ' αυτές είναι ο ρόλος του πρώην συζύγου της Ρούλας Πισπιρίγκου, Μάνου Δασκαλάκη. Οι εκτιμήσεις των αστυνομικών κατατείνουν στο συμπέρασμα ότι δεν είχε γνώση για όσα φέρεται να έπραξε η κατηγορουμένη, ενώ την Παρασκευή μέσω του συνηγόρου του φέρεται να εξέφρασε την πρόθεσή του να παραστεί ως πολιτική αγωγή στην υπόθεση. Στο πλαίσιο της έρευνας οι αστυνομικοί κατάσχεσαν, τέλος, το κινητό τηλέφωνο και τον υπολογιστή της 33χρονης σε αναζήτηση στοιχείων με ποινικό ενδιαφέρον.

«Δεμένη» από 70 μαρτυρικές καταθέσεις

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΔΡΟΥ**

Το αδιανόητο του εγκλήματος στην Πάτρα, που έχει προκαλέσει σοκ στο κοινωνικό σώμα, κατέληξε προς το παρόν σε βαριά ποινική δίωξη κατά της Ρούλας Πισπιρίγκου, για τον βασανιστικό και φρικτό θάνατο της 9χρονης κόρης της. Με δεδομένη την αρνητική στάση της Ρούλας Πισπιρίγκου, που κρατάει το στόμα της κλειστό, την ώρα που η έρευνα στρέφεται και στους αιφνίδιους και ανεξήγητους θανάτους των άλλων δύο παιδιών της οικογένειας, το ερώτημα που βρίσκεται στα χείλη των περισσοτέρων είναι ένα: είναι «δεμένη» η κατηγορία εις βάρος της;

Οι εισαγγελικές και δικαστικές αρχές που χειρίζονται την υπόθεση καταλήγουν στην εκτίμηση ότι η κατηγορία εις βάρος της Πισπιρίγκου είναι «δεμένη» και τα στοιχεία της δικογραφίας στηρίζονται σε αδιάσειστα επιστημονικά δεδομένα και σε 70 σημαντικές μαρτυρικές καταθέσεις.

Η συγκλονιστική δικογραφία που στηρίζει το βαρύ κατηγορητήριο κατά της Ρούλας Πισπιρίγκου, που απολογείται αύριο Δευτέρα ενώπιον της ανακρίτριας Χριστίνας Σαλάπα, βασίζεται στα εξής στοιχεία:

Οι έρευνες που θα περάσουν στα χέρια της Εισαγγελίας Αθηνών στρέφονται και στον ρόλο συγγενικών προσώπων της Ρούλας Πισπιρίγκου.

– Σε λεπτομερείς τοξικολογικές εξετάσεις που διενεργήθηκαν σε δύο εργαστήρια σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Από αυτές προκύπτει ότι το άτυχο παιδάκι είχε λάβει την ψυχοδραστική ουσία κεταμίνη, που δεν περιλαμβανόταν σε καμία φαρμακευτική αγωγή που του χορηγείτο κατά τη μακρά διάρκεια της νοσηλείας του. Η ποσότητα της συγκεκριμένης ουσίας, που ανιχνεύτηκε στο αίμα της μικρής, ήταν πολύ μεγάλη και θανατηφόρα. Η κεταμίνη, όπως βεβαιώνουν οι ειδικοί, ανιχνεύεται μόνον όταν ο άνθρωπος πεθάνει, διότι όσο ζει η ουσία μεταβολίζεται πολύ γρήγορα από τον οργανισμό και δεν ανιχνεύεται. Για αυτό, ενώ είχε χορηγηθεί κι άλλες φορές στο παιδάκι από τη μητέρα του, εννέα συνολικά, οι γιατροί δεν μπορούσαν να την εντοπίσουν και να δικαιολογήσουν τους σπασμούς που πάθαινε η Τζωρτζίνα.

Σημειώνεται ότι η κατηγορουμένη Ρούλα Πισπιρίγκου ήταν μόνη της με την Τζωρτζίνα, όταν έπαθε σπασμούς και κατέληξε, ενώ η ίδια ειδοποίησε τους νοσηλευτές και τους γιατρούς, όταν η 9χρονη είχε ουσιαστικά αποβιώσει.

Σημειώνεται ακόμη στη δικογραφία:

– Οταν πήγε η κατηγορουμένη με την Τζωρτζίνα στο Παίδων τον περασμένο Ιανουάριο –το κοριτσάκι ήταν εγκεφαλικά ανάπηρο και τετραπληγικό από τον Απρίλιο του 2021, όταν και τότε η μητέρα του είχε και πάλι αποπειραθεί να το «τελειώσει»– το πρώτο πράγμα που ζήτησε ήταν μονόκλινο δωμάτιο. Ρώτησε μάλιστα αν υπάρχουν κάμερες για να βεβαιωθεί, όπως ισχυρίστηκε, τι πρέπει να κάνει με τα προσωπικά της είδη και την τσάντα της για να μην την κλέψουν. Την ενημέρωσαν ότι κάμερες δεν υπάρχουν.

– Στο Παίδων έπεισε τους γιατρούς ότι ξέρει να χορηγεί φάρμακα μέσω γαστροστομίας στο παιδί, κάτι που έκανε έως την παραμονή του θανάτου του, όταν οι γιατροί πια την είχαν υποπτευθεί για τους σπασμούς του παιδιού και την είχαν αποκλείσει από τη χορήγηση των φαρμάκων σε αυτό.

– Το παιδί πάθαινε σπασμούς όταν ήταν μόνο του με τη μητέρα του. Ποτέ με άλλον.

– Μία ημέρα πριν πεθάνει η Τζωρτζίνα, η Πισπιρίγκου –το καταθέτουν γιατροί και νοσηλευτές– τους είπε, προαναγγέλλοντας τη δολοφονία του παιδιού της, «αυτά τα επεισόδια που έχει κάνει δεν είναι τίποτα. Τώρα θα κάνει το μεγάλο».

Μετά τον θάνατο του παιδιού οι γιατροί στο Παίδων «Αγλαΐα Κυριακού» ειδοποίησαν τις εισαγγελικές και αστυνομικές αρχές γνωστοποιώντας τις υποψίες τους, κι άρχισε η έρευνα με εντολή του προϊσταμένου της Εισαγγελίας Εφετών Πάτρας, Γ. Μπισμπίκη, που εξελίχθηκε σε γενικευμένη έρευνα για τους θανάτους και των τριών παιδιών της οικογένειας Δασκαλάκη, φθάνοντας στη σύλληψη της μητέρας.

Μεταξύ άλλων οι αρχές θα εξετάσουν με ποιον τρόπο προμηθεύτηκε η κατηγορούμενη την κεταμίνη. Σημειώνεται ότι ο σύζυγός της και ο πεθερός της για ένα μεγάλο διάστημα εργάζονταν σε φαρμακευτική εταιρεία.

Οι έρευνες, που θα περάσουν στα χέρια της Εισαγγελίας Αθηνών με την εποπτεία της προϊσταμένης της Σωτηρίας Παπαγεωργακοπούλου, στρέφονται και σε άλλες κατευθύνσεις για τον ρόλο συγγενικών προσώπων της Πισπιρίγκου, του συζύγου της, της αδελφής και της μητέρας της, αλλά και πού βρήκε η κατηγορουμένη την κεταμίνη, καθώς έχει επιβεβαιωθεί ότι ο σύζυγός της και ο πεθερός της ένα μεγάλο διάστημα δούλευαν σε φαρμακευτική εταιρεία. Και κάτι ακόμα. Οι έρευνες θα στραφούν στις αιτίες του αιφνίδιου θανάτου της σπιτονοικοκυράς της οικογένειας Δασκαλάκη - Πισπιρίγκου, που έφυγε από τη ζωή υπό συνθήκες που τώρα διερευνώνται...

Δουλεύουμε εντατικά για ετήσιο εμβόλιο

Ο CEO της Pfizer Αλμπερτ Μπουρλά μιλάει στην «Κ» για τη μάχη της επιστήμης κατά της πανδημίας και τα νέα δεδομένα

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Ζήτημα ημερών είναι το εσωτερικό πράσινο φως για το εμβόλιο που θα καλύπτει όλες τις γνωστές μεταλλάξεις της COVID-19, όπως προκύπτει από συνέντευξη που παραχωρεί στην «Κ» ο CEO της Pfizer, Αλμπερτ Μπουρλά. Σε αυτή την περίπτωση, το νέο σκεύασμα θα κυκλοφορήσει «πάρα πολύ γρήγορα» και σειρά έχει το εμβόλιο ετήσιας δόσης. Ο κ. Μπουρλά εξηγεί γιατί στο μεταξύ είναι απαραίτητες οι αναμνηστικές δόσεις και εμφανίζεται αρκετά βέβαιος ότι ο επόμενος χειμώνας θα είναι σχεδόν κανονικός. Για τις δύσκολες ώρες του 2020, με αφορμή το βιβλίο του «Moonshot», αποκαλύπτει ότι δεν έχουν ξαναμιλήσει με τον Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος θύμωσε επειδή δεν είχε το εμβόλιο πριν από τις προεδρικές εκλογές. Περιγράφει πόσες φορές κινδύνευσε η δημιουργία του εμβολίου και μοιράζεται γιατί προτίμησε το Ισραήλ από χώρες όπως η Ελλάδα για τους πρώτους μαζικούς εμβολιασμούς με στόχο να μελετηθεί η ανοσία της αγέλης. Ενθουσιασμένος δηλώνει με τα «χειροπιαστά αποτελέσματα» της επένδυσης στη Θεσσαλονίκη.

> *Ο Τραμπ πίστευε ότι θα μπορούσα να είχα φέρει το εμβόλιο πριν από τις εκλογές και ότι δεν το έκανα επειδή δεν ήθελα. Εκτοτε, δεν έχουμε ξαναμιλήσει.*

> *Από τη στιγμή που τα στοιχεία θα είναι σαφή, θα προχωρήσουμε στην παραγωγή εμβολίου για όλες τις μεταλλάξεις πολύ γρήγορα.*

BRYAN DERBALLA / THE NEW YORK TIMES

«Ημουν βέβαιος για την επιτυχία της επένδυσης στη Θεσσαλονίκη, διότι ήξερα τους ανθρώπους. Απλώς χρειαζόταν να πείσω και τους υπόλοιπους στην Pfizer, που δεν ήξεραν καν ποια ήταν η Θεσσαλονίκη. Γι' αυτό και είμαι πραγματικά ευτυχισμένος», λέει ο κ. Μπουρλά.

– Στο βιβλίο περιγράφετε το επίτευγμα της Pfizer για τη δημιουργία εμβολίου κατά της COVID-19 ως το «Μεγάλο Αλμα» μέσα σε οκτώ μήνες. Βεβαίως υπήρχε ήδη έτοιμη έρευνα και τεχνολογία συναφής με το τελικό αποτέλεσμα, σωστά;

Στην έρευνα ποτέ δεν ξεκινάς από το μηδέν. Η τεχνολογία mRNA, αν και είναι πολύ πρόσφατη, έχει τουλάχιστον 20 χρόνια εντατικής έρευνας σε πολλούς τομείς. Στην Pfizer ασχοληθήκαμε με αυτήν πέντε χρόνια πριν από το εμβόλιο και το 2018 κάναμε συμφωνία με την BioNTech, που ήταν και ο συνεταίρος μας στην πανδημία, για να φτιάξουμε εμβόλιο κατά της γρίπης με mRNA. Γι' αυτό και το 2020, όταν απευθύνθηκα στους επιστήμονες για την COVID, μου πρότειναν τη συγκεκριμένη τεχνολογία. Στην αρχή μου έκανε εντύπωση. Ημουν διστακτικός, διότι μέχρι τότε δεν είχε κυκλοφορήσει κανένα εμβόλιο ή φάρμακο αυτής της τεχνολογίας. Ομως, επειδή το δούλευαν μαζί μας από το 2018, αισθάνονταν σιγουριά ότι ήταν ώριμη και μπορούσε να δώσει άμεσα εμβόλιο. Υπήρχε λοιπόν δουλειά ετών από πίσω.

– Γι' αυτό και έγινε εφικτό το εμβόλιο τόσο σύντομα;

– Δεν είναι ακριβώς έτσι, γιατί σε άλλες περιπτώσεις, όπου επίσης υπήρχε γνώση από πριν, κάναμε δέκα χρόνια για να βγάλουμε εμβόλια, όχι οκτώ μήνες. Ο βασικός λόγος ήταν ότι ζούσαμε στιγμές χωρίς προηγούμενο. Ο πολιτισμός μας όπως τον ξέραμε ήταν σε κίνδυνο και αυτό μας έκανε όλους να δουλέψουμε πάρα πολύ διαφορετικά, γνωρίζοντας καλά ότι το διακύβευμα δεν ήταν η επιτυχία ενός φαρμάκου ή μιας εταιρείας, αλλά η σωτηρία του κόσμου.

– Υπήρξαν στιγμές που αμφιβάλατε για την επιτυχία του εγχειρήματος; Ποια ήταν ίσως η πιο δύσκολη στιγμή που βιώσατε;

– Σε ένα τόσο περίπλοκο πρόγραμμα, στο οποίο δουλεύουν χιλιάδες άνθρωποι σε επιμέρους τομείς, κάθε μέρα έχεις νέα, καλά και κακά. Υπήρχαν πολλές στιγμές που τα προβλήματα με τρόμαζαν και που πίστευα ότι δεν θα καταφέρναμε να τα ξεπεράσουμε. Και σκεφτόμουν τις συνέπειες αν δεν θα τα ξεπερνούσαμε. Για παράδειγμα, ήμασταν προς το τέλος των αποτελεσμάτων όταν ξαφνικά διαπιστώσαμε ότι είχαμε ένα πρόβλημα στην παραγωγή. Δεν μπορούσαμε να κάνουμε scale up, δηλαδή να ανεβάσουμε την παραγωγή στο σημείο που χρειαζόμασταν. Παίρναμε συνεχώς κάποιο σήμα ότι κάτι δεν πήγαινε καλά με τις ενώσεις όταν πηγαίναμε από το μικρό στο μεγάλο. Δεν είχε να κάνει ούτε με την ασφάλεια ούτε με την αποτελεσματικότητα του εμβολίου. Ομως θα μπορούσε να είναι ο τάφος του προγράμματος, αν δεν θα μπορούσαμε να το «τρέξουμε» βιομηχανικά. Αντιμετωπίσαμε πολλές τέτοιες περιπτώσεις.

– Η προσπάθεια για την παραγωγή του εμβολίου συνδυάστηκε χρονικά με μια φάση πολιτικής πόλωσης στις ΗΠΑ. Κάνετε και στο βιβλίο αναφορά περί πολιτικοποίησης της πανδημίας και του εμβολίου. Πώς ήταν η συνεργασία σας με τον Ντόναλντ Τραμπ; Θέλετε ενδεχομένως να μοιραστείτε κάποια στιγμιότυπα από εκείνη την περίοδο;

– Είναι αλήθεια. Σε πολλά μέρη του κόσμου, αλλά ιδίως στην Αμερική, όπου είχαμε την προεκλογική περίοδο για τις προεδρικές εκλογές, τα πράγματα ήταν πάρα πολύ πολωμένα. Φτάσαμε στο σημείο αν φοράς μάσκα ή αν κάνεις το εμβόλιο να είναι πολιτική δήλωση. Κοιτάξτε, ο πρόεδρος Τραμπ πίστευε ότι η καλύτερη λύση γι' αυτόν προεκλογικά θα ήταν να βγει ένα εμβόλιο, το οποίο θα μπορούσε να επικαλεστεί ο ίδιος ως αποτέλεσμα των δικών του κινήσεων. Το είχε κάνει πάρα πολύ σαφές. Ελεγε ότι θα φέρει ένα εμβόλιο πριν από τις εκλογές. «Κάτι ωραίο έρχεται πριν από τις εκλογές», συνήθιζε να λέει. Στο πλαίσιο αυτό, πολλές φορές επικοινώνησε μαζί μου. Είχα φιλικές σχέσεις εκείνη την περίοδο και με την κυβέρνηση και με την αντιπολίτευση. Θεωρούσα ότι είχα υποχρέωση να ενημερώνω και τις δύο πλευρές για το πώς εξελίσσονταν τα πράγματα. Γι' αυτό και είχα συχνά επαφή και με τον Τραμπ και με τον Μπάιντεν. Οταν τελικά το εμβόλιο δεν ήρθε πριν, αλλά μετά τις εκλογές, ο ίδιος απογοητεύτηκε πάρα πολύ. Θύμωσε. Με κάποιον τρόπο πίστευε ότι θα μπορούσα να το είχα φέρει πριν από τις εκλογές και ότι δεν το έκανα επειδή δεν ήθελα. Και αυτό του δημιούργησε μια πικρία. Εκτοτε, δεν έχουμε ξαναμιλήσει.

– Πώς οδηγηθήκατε στην απόφαση να γίνει στο Ισραήλ ο πρώτος μαζικός εμβολιασμός, για να αντληθούν και οι πρώτες στατιστικές για την επιστημονική κοινότητα;

– Αναζητούσαμε μια χώρα στην οποία θα μπορούσαμε να δούμε στην πράξη τα αποτελέσματα από τη λεγόμενη ανοσία της αγέλης. Μια χώρα όπου θα μπορούσαμε πολύ γρήγορα να έχουμε μαζικούς εμβολιασμούς, ώστε να στείλουμε το μήνυμα ότι υπάρχει ελπίδα και ότι ο κόσμος δεν θα πρέπει να ανησυχεί. Γιατί ξέραμε ότι θα έπαιρνε χρόνια για να πάμε σε όλον τον κόσμο. Κοιτούσαμε σχετικά μικρές χώρες για να μπορεί να γίνει αυτό. Το Ισραήλ ήταν μία από αυτές. Υπήρχαν κι άλλες, όπως η Δανία και η Ελλάδα. Το Ισραήλ όμως είχε και κλειστά σύνορα, σε αντίθεση με μια ευρωπαϊκή χώρα στην οποία κυκλοφορεί κόσμος και από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Θα ήταν άλλωστε περίπλοκο να εξαιρέσεις μια χώρα της Ε.Ε. όπου οι χώρες-μέλη προμηθεύονταν όλες μαζί τα εμβόλια. Επιπλέον, το Ισραήλ έχει σχεδόν 100% ηλεκτρονικά δεδομένα για τους ασθενείς του, πηγαίνοντας έως και 30 χρόνια πίσω, γεγονός που μας έδινε τη δυνατότητα για εξαιρετικής ποιότητας έρευνα. Επίσης, λόγω της εμπόλεμης κατάστασης στην περιοχή ξέρει πώς να συμπεριφέρεται σε κρίσεις. Ηξερα λοιπόν ότι στο Ισραήλ θα μπορούσαμε να το κάνουμε πάρα πολύ γρήγορα, γιατί είναι πραγματικά καλοί στην οργάνωση.

– Ηταν δύσκολη η κατανομή των εμβολίων στην αρχή αυτής της ιστορίας; Βρεθήκατε σε διλήμματα ως προς τις χώρες στις οποίες θα δίνατε προτεραιότητα;

– Βρέθηκα απλώς στη δύσκολη θέση να εξηγώ σε πολλούς γιατί δεν είχαμε εμβόλια. Δεν βρέθηκα σε διλήμματα, διότι ακολουθήσαμε μια διαφανή διαδικασία. Πήγαμε σε όλες τις χώρες του κόσμου, πολύ έγκαιρα, και τους ζητήσαμε να δώσουν παραγγελίες, επισημαίνοντας τις διαφορετικές τιμές. Ηταν άλλη η τιμή στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ ή στην Ιαπωνία, δηλαδή στις πλούσιες χώρες. Αλλη στις χώρες μεσαίου εισοδήματος, οι οποίες πλήρωναν τα μισά. Και άλλη στις πολύ φτωχές χώρες, για τις οποίες παρείχαμε τιμή κόστους. Με τη σειρά που έρχονταν οι παραγγελίες δεσμεύαμε τις αντίστοιχες ποσότητες. Οταν κάποιος άλλαζε γνώμη εκ των υστέρων για τις ποσότητες, πήγαινε αναγκαστικά στο τέλος της ουράς, όχι στην αρχή, καθώς άλλοι είχαν ήδη αγοράσει. Ομως όλο αυτό τελείωσε στους έξι μήνες. Στο δεύτερο μισό της χρονιάς είχαμε πλέον εμβόλια για όλους. Και δυστυχώς, αυτή τη στιγμή, η αμερικανική κυβέρνηση έχει αγοράσει 800 εκατ. δόσεις σε τιμή κόστους για να τις διαθέσει δωρεάν στην Αφρική και δεν μπορεί να το κάνει. Γιατί στην Αφρική έχουν άλλα προβλήματα. Είναι περισσότεροι αυτοί που δεν θέλουν να κάνουν το εμβόλιο, οι αρνητές, σε σχέση με τις χώρες υψηλότερου εισοδήματος και μορφωτικού επιπέδου. Επίσης δεν έχουν τις υποδομές και τους ανθρώπους να κάνουν τα εμβόλια. Είναι θέματα στα οποία θα έπρεπε να είχαμε εστιάσει περισσότερο πριν βιαστούμε να τους στείλουμε τα εμβόλια.

– Πότε θα έχουμε έτοιμη τη μετεξέλιξη του εμβολίου της Pfizer ώστε να καλύπτει όλες τις μεταλλάξεις;

– Ελπίζω σύντομα. Περιμένουμε κάποιες πιο μεγάλες έρευνες να ολοκληρωθούν. Είναι ζήτημα ημερών για να δούμε αν έχουμε κάτι και τι είναι αυτό. Θα πάμε με το καινούριο εμβόλιο; Θα μείνουμε με το παλιό; Θα έχουμε διπλό εμβόλιο; Δηλαδή το καινούριο και το παλιό μαζί; Από τη στιγμή που τα στοιχεία θα είναι σαφή και δεν θα δημιουργούν αμφιβολίες, θα προχωρήσουμε στην παραγωγή πάρα πολύ γρήγορα.

– Ενας στόχος θα ήταν να προλάβουμε τον επόμενο χειμώνα;

– Αυτός είναι πάρα πολύ ρεαλιστικός στόχος. Συζητάμε και για πιο σύντομα.

– Και θα έχουμε πλέον ετήσιο εμβολιασμό ή θα μείνουμε κι άλλο στις επαναληπτικές δόσεις;

– Χρειαζόμαστε ετήσιο εμβόλιο και δουλεύουμε πάνω σε αυτό. Οι επαναληπτικές δόσεις κουράζουν τον κόσμο και ρίχνουν τον βαθμό συμμόρφωσης. Αυτή τη στιγμή, μέσα σε ένα περιβάλλον «Ομικρον», δεν είναι βέβαιο ότι η ανοσία από το υφιστάμενο εμβόλιο θα κρατήσει για ένα χρόνο, ακόμη και μετά την 4η δόση. Δεν είναι βέβαιο ούτε για το καινούργιο εμβόλιο, που θα καλύπτει όλες τις μεταλλάξεις. Ομως ξέρουμε τι μπορούμε να κάνουμε για να φτιάξουμε ένα ετήσιο εμβόλιο. Και δουλεύουμε πάρα πολύ εντατικά πάνω και σε αυτό το σκέλος.

– Ορισμένοι στην Ελλάδα εμφανίζονται διστακτικοί μπροστά στην 3η και την 4η επαναληπτική δόση, καθώς θεωρούν ότι το εμβόλιο δεν καλύπτει επαρκώς την περίπτωση της «Ομικρον», και άρα δεν έχει αυτή τη στιγμή τόσο νόημα να εμβολιαστούν. Ποια είναι η γνώμη σας;

– Κάνουν λάθος. Δεν είναι τυχαίο ότι οι Αρχές σε όλες τις χώρες συνιστούν οπωσδήποτε την 3η δόση. Και πάρα πολλές συνιστούν και την 4η δόση. Γιατί ξέρουν πως υπάρχει τεράστια διαφορά ανάμεσα σε αυτούς που έχουν κάνει και σε αυτούς που δεν έχουν κάνει τις αναμνηστικές δόσεις. Οι αριθμοί αυτών που νοσούν πολύ βαριά και πεθαίνουν είναι τεράστιοι στη δεύτερη κατηγορία. Η 3η δόση χρειάζεται οπωσδήποτε, γιατί αν νοσήσεις μπορεί να νοσήσεις πάρα πολύ βαριά. Και αν έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που έχεις κάνει την 3η δόση, χρειάζεται και η 4η δόση, γιατί πέφτει η ανοσία σου.

Το στοίχημα

– Πώς προχωρεί η επένδυση της Pfizer στη Θεσσαλονίκη;

– Εξαιρετικά, είμαι ενθουσιασμένος. Μπορέσαμε και δημιουργήσαμε το κέντρο, καταφέραμε και το στελεχώσαμε με εξαιρετικούς επιστήμονες -δεν πιστεύαμε αυτό που βλέπαμε, το πόσο και πόσοι καλοί επιστήμονες εκδήλωσαν ενδιαφέρον- και τώρα βλέπουμε υπέροχο έργο με χειροπιαστά αποτελέσματα, το οποίο παράγεται αυτή τη στιγμή στη Θεσσαλονίκη. Πνευματική ιδιοκτησία τεράστιας αξίας και επιπέδου, σε πάρα πολλά διεθνή πρότζεκτ, που αφορούν και την COVID. Ηταν και αυτό ένα στοίχημα. Εγώ ήμουν βέβαιος για την επιτυχία, διότι ήξερα τους ανθρώπους. Απλώς χρειαζόταν να πείσω και τους υπόλοιπους στην Pfizer, που δεν ήξεραν καν ποια ήταν η Θεσσαλονίκη. Γι' αυτό και είμαι πραγματικά ευτυχισμένος.

Κοντά στην κανονικότητα ο επόμενος χειμώνας, πλέον έχουμε θεραπείες

– Πόσο διαφορετικός θα είναι ο επόμενος χειμώνας; Θα είμαστε πιο κοντά σε αυτό που θυμόμαστε ως κανονικότητα; Πολλοί έχουν στο μυαλό τους την απαλλαγή από τη μάσκα ως ένα χαρακτηριστικό ορόσημο.

– Ναι, θα είμαστε. Δεν είναι μόνο τα εμβόλια, ούτε το γεγονός ότι ο κόσμος κουράστηκε και άρα δεν έχουμε άλλη επιλογή. Είναι επειδή τώρα έχουμε και θεραπείες, οι οποίες δεν αφορούν μόνο τα τελευταία στάδια, δηλαδή τους βαριά ασθενείς. Εχουμε πια θεραπείες για όλους. Αν νοσήσεις με COVID, μπορείς να πάρεις το χάπι και να αποφύγεις το νοσοκομείο, όπου θα εισάγεται πλέον ένας για κάθε δέκα που εισάγονταν μέχρι σήμερα. Είναι τεράστια η διαφορά και θα μειώσει πάρα πολύ τη σοβαρότητα των συμπτωμάτων, τις εισαγωγές και τους θανάτους.

– Από τη μια πλευρά, το εμβόλιο απαίτησε γενναίες επενδύσεις. Από την άλλη, οι προοπτικές στα έσοδα είναι διόλου ευκαταφρόνητες. Σε οικονομικούς όρους τι σημαίνει όλη αυτή η ιστορία για την Pfizer;

– Ξοδέψαμε πράγματι πάρα πολλά χρήματα και με ρίσκο. Ομως τα πράγματα δούλεψαν, και δούλεψαν δύο φορές, και με το εμβόλιο και με το φάρμακο. Αυτή τη στιγμή έχουμε τη μερίδα του λέοντος στην αγορά, καθώς το εμβόλιο της Pfizer το προτιμούν οι περισσότεροι. Εχουμε το 80% της ζήτησης στην Ευρώπη και το 75% παγκοσμίως – στο υπόλοιπο 25% αντιστοιχούν όλα τα άλλα εμβόλια μαζί. Επομένως, ο απολογισμός είναι ιδιαίτερα επωφελής και οικονομικά για την εταιρεία μας.

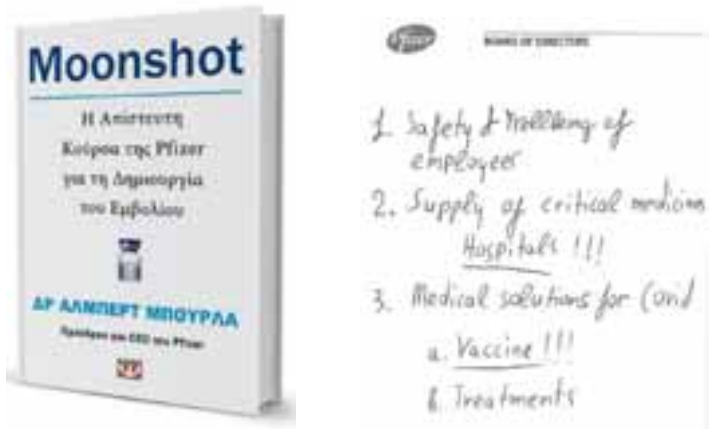

Το βιβλίο του Αλμπερτ Μπουρλά κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός. Δεξιά, ιδιόχειρο σημείωμα του CEO της Pfizer για τις προτεραιότητες της εταιρείας τις πρώτες ημέρες της πανδημίας, το οποίο έγραψε εν πτήσει επιστρέφοντας από την Ελλάδα (Μάρτιος 2020).

– Αν βγάλατε κάποια συμπεράσματα από όλη αυτή την εμπειρία, σε επίπεδο ηγεσίας και διαχείρισης, ποια είναι αυτά;

– Το δίδαγμα είναι κάτι που δεν έμαθα απαραίτητα τώρα, αλλά το οποίο επιβεβαιώθηκε εντυπωσιακά στη συνείδησή μου: ο άνθρωπος ποτέ δεν ξέρει τι μπορεί να καταφέρει. Εχει μια τάση να θεωρεί ότι κάποια πράγματα είναι άπιαστα και υπερβάλλει στην απαισιοδοξία του απέναντι στη δυσκολία. Αν βάλεις ένα στόχο και πεις ότι δεν πρόκειται ποτέ να παρεκκλίνεις από αυτόν, ότι θα προσπαθείς να βρίσκεις τρόπους να επιτευχθεί, τότε θα εντυπωσιαστείς με αυτά που μπορείς να πετύχεις.

– Νιώθετε περισσότερο Αμερικανός ή περισσότερο Ελληνας; Για να κάνω πιο συγκεκριμένη την ερώτηση, θα συνεχίσετε την καριέρα σας στις ΗΠΑ ή υπάρχει η πιθανότητα να σας δούμε κάποια στιγμή στην Αθήνα, αν όχι στη Θεσσαλονίκη;

– Νιώθω περισσότερο Ελληνας. Οταν έχεις μεγαλώσει σε μια χώρα, όπου έχεις τους συγγενείς και τους φίλους σου, όπου έμαθες τη μουσική που ακούς, τότε εκεί αισθάνεσαι ότι ανήκεις. Οταν με ρωτούν εδώ στην Αμερική κάτι αντίστοιχο, τους λέω ότι είμαι Ελληνας εκ γενετής και Αμερικανός από επιλογή. Η καρδιά μου είναι στην Ελλάδα. Από εκεί και ύστερα, αν θα γυρίσω στην Ελλάδα για επαγγελματικούς λόγους; Δεν το βλέπω. Πιστεύω ότι και τα παιδιά μου θα επιλέξουν να μείνουν στις ΗΠΑ, και πάλι για επαγγελματικούς λόγους, επομένως θα θέλουμε κι εμείς να είμαστε εκεί που είναι τα παιδιά μας. Νομίζω ότι θα περνάω μισό χρόνο στην Αμερική και μισό χρόνο στην Ελλάδα.

Η αρχή του τέλους ή το τέλος της αρχής;

Το ενδεχόμενο παρατεταμένης σύρραξης

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Ολοι, και πρώτα απ' όλα ο σκληρότατα δοκιμαζόμενος ουκρανικός λαός, θα θέλαμε να πιστέψουμε ότι η πολύ περιορισμένη προσέγγιση στις διαπραγματεύσεις της Κωνσταντινούπολης, την περασμένη Τρίτη, σηματοδοτεί την αρχή του τέλους για τον πόλεμο που άλλαξε την Ευρώπη και τον κόσμο προς το χειρότερο. Ωστόσο τίποτα δεν φαίνεται περισσότερο αβέβαιο, καθώς η αιματοχυσία συνεχίζεται με αμείωτη ένταση, ενώ καμία από τις δύο πλευρές δεν μετακινήθηκε στα πιο δύσκολα προβλήματα που εμποδίζουν την ειρήνευση. Οσο κι αν η Τουρκία, για τους δικούς της, προφανείς λόγους πάσχισε να μεγεθύνει την όποια πρόοδο, γεγονός παραμένει ότι οι υποχωρήσεις των εμπολέμων δεν ήταν τίποτα περισσότερο από την επίσημη αναγνώριση της ήδη διαμορφωμένης επί του πεδίου κατάστασης.

Η μόνη ουσιώδης υποχώρηση της ουκρανικής αντιπροσωπείας ήταν η αποδοχή του καθεστώτος ουδετερότητας, με απόσυρση του αιτήματος για ένταξη στο ΝΑΤΟ. Αλλά αυτό είχε ήδη κριθεί με την κατάκτηση και νέων εδαφών από τη Ρωσία και προαναγγελθεί από τον Ουκρανό πρόεδρο Βολοντίμιρ Ζελένσκι. Επιπλέον, το Κιέβο συναρτά το καθεστώς ουδετερότητας όχι μόνο με διεθνείς εγγυήσεις, αλλά και με δέσμευση της Μόσχας ότι δεν θα αντιταχθεί στην ένταξη της χώρας στην Ε.Ε., κάτι καθόλου αυτονόητο. Ας θυμηθούμε ότι η διαμάχη για την ένταξη της Ουκρανίας στην Ε.Ε. ή στην «Ευρασιατική Ενωση» του Βλαντιμίρ Πούτιν πυροδότησε την εξέγερση του Μαϊντάν και τον ουκρανικό εμφύλιο του 2014.

Από ρωσικής πλευράς, η μόνη χειρονομία καλής θέλησης ήταν η υπόσχεση για «δραστικό περιορισμό» των στρατιωτικών επιχειρήσεων στη βόρεια Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένου του Κιέβου. Αλλά και σε αυτή την περίπτωση, η ανάγκη μεταμφιέστηκε σε αρετή. Τα ρωσικά στρατεύματα είχαν ούτως ή άλλως καθηλωθεί στις πύλες του Κιέβου και άλλων πόλεων, στο βόρειο και το βορειοανατολικό μέτωπο, αντιμετωπίζοντας σθεναρή αντίσταση αρχικά και πετυχημένες αντεπιθέσεις των αμυνομένων στη συνέχεια. Ολοι κατάλαβαν (και οι Ρώσοι δεν έκρυψαν) ότι επρόκειτο για αναδιάταξη δυνάμεων, που προμηνύει σε πρώτο χρόνο όχι εξασθένιση, αλλά εντατικοποίηση των ρωσικών επιχειρήσεων στο στρατηγικής σημασίας νοτιοανατολικό μέτωπο, δηλαδή στο ρωσόφωνο Ντονμπάς.

Ηδη οι θύλακοι αντίστασης των Ουκρανών στη Μαριούπολη συρρικνώνονται από μέρα σε μέρα και η άλωση της πόλης φαίνεται αναπότρεπτη. Παρόμοια είναι η εικόνα στο Ιζιούμ, μεγάλης σημασίας κόμβο ανάμεσα στο Ντονέτσκ και το Χάρκοβο. Εάν ολοκληρώσουν την κατάληψη των δύο πόλεων, οι Ρώσοι θα έχουν τη δυνατότητα να εξαπολύσουν διμέτωπη επίθεση, από Βορρά και Νότο, για να περικυκλώσουν και να εξασθενίσουν σοβαρά τον βασικό όγκο των πιο μάχιμων ουκρανικών δυνάμεων, που είναι συγκεντρωμένος ακριβώς σε αυτή την περιοχή. Παράλληλα θα έχουν έρθει πιο κοντά στον βασικό, διακηρυγμένο στόχο τους, που είναι η «απελευθέρωση» ολόκληρου του Ντονμπάς, δηλαδή της βιομηχανικής καρδιάς της Ουκρανίας και λίκνου πολλών από τους ισχυρότερους ολιγάρχες της.

Η Δύση καλείται να αποφασίσει εάν προτεραιότητά της είναι η ειρήνευση στην Ουκρανία ή η ανατροπή του Βλαντιμίρ Πούτιν.

Σε αυτή την περίπτωση, το πιθανότερο είναι ότι ο Πούτιν δεν θα αρκεστεί στην αναγνώριση των αυτόκλητων Δημοκρατιών του Ντονέτσκ και του Λουγκάνσκ, κάτι που έχει κάνει ήδη, αλλά θα προσαρτήσει τις δύο περιοχές στη Ρωσική Ομοσπονδία, όπως έκανε με την Κριμαία. Προ ημερών οι Αρχές του Λουγκάνσκ προανήγγειλαν δημοψήφισμα γι' αυτόν τον σκοπό, για να βρουν μιμητές από τους ηγέτες της Νότιας Οσετίας, περιοχής της Γεωργίας που βρίσκεται υπό ντε φάκτο ρωσικό έλεγχο. Το Κιέβο επισήμως μένει στη θέση ότι δεν πρόκειται να παραδώσει το Ντονμπάς, αλλά ο Ζελένσκι δήλωσε πρόσφατα ότι «είμαστε ρεαλιστές και αναγνωρίζουμε ότι δεν μπορούμε να διώξουμε τα ρωσικά στρατεύματα από όλη την Ουκρανία», προσθέτοντας ότι είναι πρόθυμος να συζητήσει ένα «συμβιβασμό» για το Ντονμπάς.

Μπορεί να υποθέσει κανείς, όμως, ότι η μεγάλη διαπραγμάτευση δεν θα γίνει τελικά –αν γίνει ποτέ– ανάμεσα στους προέδρους των εμπολέμων, αλλά ανάμεσα στον Πούτιν και τον Μπάιντεν. Ο Ρώσος πρόεδρος πιθανόν να προσφέρει γη για κυρώσεις: απόσυρση από ουκρανικές περιοχές εκτός Ντονμπάς (εννοείται και Κριμαίας) με αντάλλαγμα την άρση αν όχι όλων, τουλάχιστον μέρους των δυτικών κυρώσεων, που πλήττουν με πολύ επώδυνο τρόπο τη ρωσική οικονομία.

Εάν έτσι εξελιχθούν τα πράγματα, η Δύση θα πρέπει να ξεκαθαρίσει γρήγορα αν βασική προτεραιότητά της είναι η ειρήνευση στην Ουκρανία ή η ανατροπή του Πούτιν μέσα από έναν μακρύ πόλεμο. Οι δηλώσεις Μπάιντεν το περασμένο Σαββατοκύριακο ότι ο Ρώσος πρόεδρος είναι «χασάπης» και «δεν μπορεί να μένει στην εξουσία» έδειξαν ότι κλίνει προς τη δεύτερη επιλογή, κάτι εξαιρετικά παρακινδυνευμένο. Πρώτα απ' όλα, βέβαια, για την ίδια την Ουκρανία, αλλά όχι μόνο.

Δοκιμασία

Ενας παρατεταμένος πόλεμος θα θέσει σε δεινή δοκιμασία την ενότητα του δυτικού στρατοπέδου, που νεκραναστήθηκε μέσα από τις στάχτες της ρωσικής εισβολής, όπως επισημαίνει στους Financial Times ο Γκίντεον Ράχμαν. Γιατί όλοι αναρωτιούνται πόσο θα αντέξουν οι ελίτ και ο λαός της Ρωσίας αυτόν τον πόλεμο, αλλά το ίδιο ερώτημα αρχίζει να τίθεται επί τάπητος και για τους δυτικούς. Ηδη η Γερμανία εξετάζει το ενδεχόμενο επιβολής δελτίου στο φυσικό αέριο, ενώ ο πληθωρισμός κινείται σε ετήσια βάση προς το 7,3% – και όλοι ξέρουν τι σημαίνει αυτό για μια χώρα που φέρει στη συλλογική της συνείδηση το βαρύ τραύμα από τον υπερπληθωρισμό του μεσοπολέμου. Ενεργειακό, ακρίβεια και έκρηξη του μεταναστευτικού (όχι μόνο από Ουκρανία, αλλά και από Μέση Ανατολή και Αφρική λόγω της προϊούσας επισιτιστικής κρίσης) μπορεί να δημιουργήσουν καταστάσεις πολιτικής αποσταθεροποίησης στην Ευρώπη, ακόμη και σε μεγάλες χώρες όπως η Γαλλία, όπου ο Εμανουέλ Μακρόν θα κερδίσει μεν τις εκλογές αυτού του μήνα, αλλά με πολύ λιγότερες ψήφους από το άθροισμα της ακροδεξιάς και της ριζοσπαστικής Αριστεράς του Μελανσόν.

Δεν είναι τυχαίο ότι τόσο ο Εμανουέλ Μακρόν όσο και ο Ολαφ Σολτς αποστασιοποιήθηκαν από τις δηλώσεις Μπάιντεν για τον Πούτιν, κρατώντας ανοιχτά κανάλια επικοινωνίας με το Κρεμλίνο, παρά τη βαθύτατη και δικαιολογημένη μνησικακία που τους άφησαν ο πόλεμος και η εξαπάτηση από την πλευρά του Ρώσου προέδρου. Ακόμη και η Βρετανία, διά στόματος της υπουργού Εξωτερικών Λιζ Τρας, έκρινε ότι εκτός από το ρόπαλο πρέπει να υπάρχει και κάποιο καρότο, αφήνοντας ανοιχτό το ενδεχόμενο να αρθούν κυρώσεις κατά της Ρωσίας αν αποχωρήσουν τα στρατεύματά της από την Ουκρανία.

A.P. PHOTO / RODRIGO ABD

Φάλαγγα αρμάτων με Ουκρανούς στρατιώτες στα περίχωρα του Κιέβου. Οι αμυνόμενοι κατάφεραν να καθηλώσουν τα ρωσικά στρατεύματα στις πύλες του Κιέβου και άλλων πόλεων, στο βόρειο και στο βορειοανατολικό μέτωπο.

Οι θύλακοι αντίστασης των Ουκρανών στη Μαριούπολη συρρικνώνονται από μέρα σε μέρα και η άλωση της πόλης φαίνεται αναπότρεπτη.

Νέο Ελσίνκι;

Σε αυτό το φόντο, μερίδα των αμερικανικών ελίτ θεωρεί ότι όσο δυσκολοχώνευτος κι αν είναι οποιοσδήποτε συμβιβασμός με τον Πούτιν, οι εναλλακτικές θα ήταν χειρότερες. Ο αναλυτής της RAND Σάμιουελ Σαράπ έγραψε στο Foreign Affairs ότι ένας παρατεταμένος πόλεμος μπορεί να κάνει τη Ρωσία ανεξέλεγκτη, κάτι σαν μια τεράστια Βόρεια Κορέα, προκαλώντας παγκόσμιο γεωπολιτικό χάος. Κεντρική του ιδέα είναι ότι αυτό που απαιτείται είναι όχι μια πρόσκαιρη ειρήνευση, που θα διαιωνίζει το δυναμικό της σύγκρουσης στην Ουκρανία, αλλά μια συνολική συμφωνία ασφαλείας Δύσης - Ρωσίας κατά το πρότυπο του Ελσίνκι, επί Ψυχρού Πολέμου, όπου τα δύο στρατόπεδα θα αναγνωρίζουν ότι είναι πλέον αντίπαλα, αλλά με εγγυήσεις ασφαλείας ώστε να μη φθάσουν οι αντιθέσεις τους στο όριο της ρήξης.

Βόμβες και εγκλωβισμένοι άμαχοι εμποδίζουν τον διάλογο ειρήνευσης

Παρά τους ισχυρισμούς της Μόσχας ότι οι δυνάμεις της αποσύρονται από την περιοχή του Κιέβου, το ΝΑΤΟ επιμένει πως δεν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις προς το παρόν και πως οι Ρώσοι ανασυντάσσονται σε όλα τα μέτωπα. Ο δήμαρχος του Κιέβου, Βιτάλι Κλιτσκό, έκανε λόγο για τεράστιες μάχες στα βόρεια και τα ανατολικά της ουκρανικής πρωτεύουσας, προειδοποιώντας τους κατοίκους του Κιέβου να μην επιστρέψουν ακόμη στις εστίες τους. Βρετανικές και αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες πιστεύουν ότι ο Βλαντιμίρ Πούτιν βρίσκεται σε ένα χρυσό κλουβί, το οποίο ο ίδιος δημιούργησε, καθώς ουδείς τολμά να του πει την αλήθεια για την κατάσταση των ρωσικών δυνάμεων στην Ουκρανία. «Θεωρούμε ότι οι σύμβουλοί του τον παραπληροφορούν για τις κακές επιδόσεις του ρωσικού στρατού και τα πλήγματα που έχει δεχθεί η ρωσική οικονομία από τις κυρώσεις», ανέφερε η διευθύντρια επικοινωνίας του Λευκού Οίκου, Κέιτ Μπέντινγκφιλντ, στους δημοσιογράφους. «Οι ανώτατοι σύμβουλοί του φοβούνται να του πουν την αλήθεια», ανέφερε χαρακτηριστικά. Σαν αποτέλεσμα, η εισβολή αποδεικνύεται καταστροφική για τον Ρώσο πρόεδρο. Από τη μία υπερεκτίμησε τις δυνατότητες του ρωσικού στρατού κι από την άλλη υποτίμησε την ικανότητα του ουκρανικού να αντισταθεί.

Συνεχίζονται οι μάχες έξω από το Κιέβο, ενώ κρύβουν την αλήθεια από τον Πούτιν.

Σε ρωσικό έδαφος

Πράγματι οι ουκρανικές δυνάμεις έχουν πραγματοποιήσει μικρές αλλά σημαντικές αντεπιθέσεις, ενώ προχθές έπληξαν αποθήκη καυσίμων στο εσωτερικό της Ρωσίας, στην πόλη Μπελγκορόντ βόρεια της Ουκρανίας, γεγονός που εξόργισε τη Μόσχα. Κατά τον εκπρόσωπο του Κρεμλίνου, Ντμίτρι Πεσκόφ, το επεισόδιο δεν βοηθάει τις συνθήκες συνέχισης των συνομιλιών, οι οποίες ούτως ή άλλως έχουν σημειώσει περιορισμένη πρόοδο παρά το παράθυρο που άνοιξε στα μέσα της εβδομάδας για την επίτευξη ανακωχής. Είναι η πρώτη φορά που ουκρανικά ελικόπτερα εισήλθαν στον ρωσικό εναέριο χώρο και έπληξαν κάποιον στόχο, εξέλιξη που φέρνει τον πόλεμο στην ίδια τη Ρωσία.

Οι ενδείξεις ότι κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων οι ρωσικές δυνάμεις έχουν διαπράξει σοβαρά εγκλήματα πολέμου πληθαίνουν και οι πρόσφυγες από την Ουκρανία έχουν ξεπεράσει τα τέσσερα εκατομμύρια, το 90% από αυτούς γυναίκες και παιδιά. Εξω από το Κιέβο δημοσιογράφοι του BBC εντόπισαν 13 σορούς ανάμεσα στις επαρχίες Μρία και Μίλα, που στα ουκρανικά σημαίνουν «Ονειρο» και «Γλυκό μου». Τουλάχιστον δύο από τους νεκρούς έχει επιβεβαιωθεί ότι είναι άμαχοι, που δολοφονήθηκαν από Ρώσους, ενώ μόνο δύο από τους υπόλοιπους φορούν ουκρανικές στρατιωτικές στολές.

A.P. PHOTO/OLEKSANDR RATUSHNIAK

Καθημερινότητα οι εικόνες πολέμου. Οι ενδείξεις ότι οι ρωσικές δυνάμεις έχουν διαπράξει σοβαρά εγκλήματα πολέμου πληθαίνουν, ενώ οι πρόσφυγες έχουν ξεπεράσει τα 4 εκατομμύρια, το 90% από αυτούς γυναίκες και παιδιά.

Ανθρωπιστική καταστροφή

Η ανθρωπιστική καταστροφή σε όλη τη χώρα είναι ανυπολόγιστη. Ο διάδρομος που χρειαζόταν ο Ερυθρός Σταυρός για να μεταφέρει βοήθεια στη μαρτυρική Μαριούπολη για την απομάκρυνση των κατοίκων της παραβιάστηκε επανειλημμένως τις τελευταίες μέρες, με αποτέλεσμα τα κονβόι της οργάνωσης να επιστρέφουν στη Ζαπορίζια. Στην ίδια πόλη έλαβε την Παρασκευή χώρα ανταλλαγή Ρώσων και Ουκρανών κρατουμένων: 86 συνολικά Ουκρανοί στρατιώτες απελευθερώθηκαν, ανάμεσά τους και 15 γυναίκες. Από τη Μαριούπολη κατάφεραν να διαφύγουν μόνο λίγες χιλιάδες άνθρωποι τις τελευταίες μέρες, ενώ 150.000 παραμένουν εγκλωβισμένοι εκεί.

Το παράδοξο της COVID-19 στην Αφρική

Η χαμηλή θνητότητα στην ήπειρο δημιουργεί ερωτήματα για τα αίτιά της

Της **ΣΤΕΦΑΝΙ ΝΟΛΕΝ**
THE NEW YORK TIMES

Στη Σιέρα Λεόνε ουδείς φοβάται τον κορωνοϊό. Τα κρούσματα είναι ελάχιστα και ο θάλαμος απομόνωσης στο νοσοκομείο έρημος. Οι άνθρωποι ανταμώνουν σε γάμους, ποδοσφαιρικούς αγώνες και συναυλίες, χωρίς μάσκες. Η πανδημία δεν τους αγγίζει. Η Σιέρα Λεόνε, μία χώρα οκτώ εκατομμυρίων κατοίκων στα παράλια της Δυτικής Αφρικής, παρέμεινε αλώβητη από την πανδημία. Τι ακριβώς συνέβη εδώ και στα άλλα κράτη της Υποσαχάριας Αφρικής, παραμένει μυστήριο.

Τα χαμηλά ποσοστά λοιμώξεων, νοσηλειών και θανάτων από COVID-19 στη δυτική και κεντρική Αφρική βρίσκονται στο επίκεντρο του επιστημονικού ενδιαφέροντος. Δεν καταμετρήθηκαν οι άρρωστοι και οι νεκροί; Αν ο κορωνοϊός προκάλεσε μικρότερη καταστροφή εδώ, ποιος είναι ο λόγος; Αν ήταν εξίσου φονικός, πώς δεν το πήραμε είδηση;

Στην αρχή της πανδημίας όλοι εκτιμούσαν ότι ο κορωνοϊός θα σάρωνε στην Αφρική, ιδιαίτερα σε κράτη όπως η Σιέρα Λεόνε, με αδύναμα έως ανύπαρκτα υγειονομικά συστήματα, όπου υπάρχουν, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, τρεις γιατροί ανά 100.000 κατοίκους. Θεωρητικά, ο υψηλός αριθμός πασχόντων από ελονοσία, AIDS, φυματίωση και υποσιτισμό, θα συνιστούσε ιδανικό προσάναμμα για ολική καταστροφή.

Ευτυχώς, αυτό το σενάριο δεν επαληθεύτηκε. Οι μεταλλάξεις «Βήτα», «Δέλτα» και «Ομικρον» θέρισαν στη Νότια Αφρική. Στην υπόλοιπη ήπειρο οι απώλειες είναι μηδαμινές. Το παράδοξο έγκειται στο ότι πρόσφατες μελέτες επιβεβαιώνουν ότι ο κορωνοϊός εξαπλώθηκε σαν την πυρκαγιά και στη Μαύρη Ήπειρο. Τα δύο τρίτα του πληθυσμού της Υποσαχάριας Αφρικής έχουν αντισώματα για την COVID-19, τα οποία πυροδοτήθηκαν από φυσική λοίμωξη. Μελέτη του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας έδειξε ότι, μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2021, το 65% των Αφρικανών είχε προσβληθεί από τον κορωνοϊό. Μόλις το 4% του πληθυσμού είχε εμβολιαστεί, κατά την ολοκλήρωση της έρευνας.

Γιατί λοιπόν ο κορωνοϊός στην Αφρική είναι λιγότερο θανατηφόρος; Αρχικά, η ιδιαιτερότητα αποδόθηκε στη σχετική νεότητα των κατοίκων. Ο μέσος όρος ηλικίας στην ήπειρο είναι τα 19 χρόνια, ενώ στην Ευρώπη τα 43 και στις ΗΠΑ τα 38. Τα δύο τρίτα του πληθυσμού της Υποσαχάριας Αφρικής είναι νεότερα των 25 ετών και μόλις το 3% άνω των 65. Αυτό σημαίνει ότι πολλοί λιγότεροι γέρασαν αρκετά, ώστε να εμφανίσουν χρόνια προβλήματα υγείας (καρδιαγγειακά νοσήματα, διαβήτης, χρόνια αναπνευστικά προβλήματα και καρκίνο) που πολλαπλασιάζουν τον κίνδυνο θανάτου από COVID-19. Οι υγιείς νέοι όταν προσβάλλονται από κορωνοϊό ενδέχεται να είναι ασυμπτωματικοί και χωρίς διάγνωση.

Οφείλεται στη νεότητα του πληθυσμού; Στις υψηλές θερμοκρασίες; Στη διαμονή των ανθρώπων σε ανοιχτούς χώρους; Οι ίδιες περίπου συνθήκες υπάρχουν και στην Ινδία, που επλήγη σφοδρά από τον κορωνοϊό.

Μια διαφορετική θεωρία υποθέτει ότι οι υψηλές θερμοκρασίες και η διαβίωση σε ανοικτούς χώρους βοήθησε στην ελαχιστοποίηση της διασποράς. Κομβικό ρόλο, επίσης, ενδέχεται να διαδραμάτισε η χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα σε πολλές περιοχές και η δυσχέρεια στις μετακινήσεις. Δεν αποκλείεται, επίσης, η έκθεση σε άλλους παθογόνους οργανισμούς, (κορωνοϊούς, αλλά και στον ιό έμπολα και τον πυρετό λάσα) να έδρασε προστατευτικά.

Αυτές οι θεωρήσεις καταρρίπτονται επειδή η COVID-19 έκανε θραύση στη νότια και νοτιοανατολική Ασία. Ο πληθυσμός της Ινδίας είναι νεαρός (28 ετών), οι θερμοκρασίες υψηλές, όπως και τα ποσοστά ελονοσίας και άλλων λοιμώξεων. Η μετάλλαξη «Δέλτα», ωστόσο, προκάλεσε περισσότερους από 400.000 θανάτους.

Μήπως οι θάνατοι από COVID-19 στην Αφρική απλώς δεν καταγράφηκαν; Στη Σιέρα Λεόνε, παραδείγματος χάριν, η δυνατότητα διαγνωστικών τεστ είναι μηδενική και έχουν καταγραφεί μόλις 125 θάνατοι. Έρευνα του Πανεπιστημίου Νιαλά απέδειξε ότι το 78% των κατοίκων είχε αντισώματα στην COVID-19. Οι άνθρωποι εδώ πεθαίνουν στα σπίτια τους, είτε επειδή δεν έχουν πρόσβαση σε νοσοκομείο είτε επειδή αυτό επιθυμούν οι οικείοι τους. Πολλοί θάνατοι δεν δηλώνονται ποτέ. Το ίδιο συμβαίνει σε όλη την Υποσαχάρια Αφρική. Μελέτη της Οικονομικής Επιτροπής για την Αφρική του ΟΗΕ διαπίστωσε ότι δηλώνεται μόλις ο ένας στους τρεις θανάτους.

Τα στοιχεία του Economist

Ο Economist, που καταγράφει την υπερβάλλουσα θνητότητα στην Αφρική, διαπιστώνει 1 έως 2,9 εκατομμύρια περισσότερους από το σύνηθες θανάτους στην ήπειρο κατά την πανδημική περίοδο. Ο δρ Σαλίμ Αμπντούλ Καρίμ, μέλος της «ομάδας κρούσης για την COVID-19» του Αφρικανικού Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων, πιστεύει ότι οι θάνατοι στην Υποσαχάρια Αφρική είναι ανάλογοι με της Νότιας Αφρικής. Δεν υπάρχει, άλλωστε, λόγος που να καθιστά τους Νοτιοαφρικανούς πιο ευάλωτους στον κορωνοϊό από τους Αιθίοπες ή τους κατοίκους της Γκάμπια. Η νεότητα του πληθυσμού αποτελεί μία αιτία του «αφρικανικού παράδοξου», καθώς οι νέοι φορείς της νόσου δεν έφτασαν στα νοσοκομεία, ενώ οι ηλικιωμένοι που πέθαναν από εγκεφαλικό ή άλλες επιπλοκές του κορωνοϊού δεν καταγράφηκαν ως θάνατοι αυτής της αιτιολογίας. Πολλοί θάνατοι, απλώς δεν δηλώθηκαν.

Δεν πρέπει, ωστόσο, να υπάρξει εφησυχασμός. Τίποτα δεν αποκλείει την εμφάνιση μίας νέας μετάλλαξης, εξίσου μεταδοτικής με την «Ομικρον» και εξίσου φονικής με τη «Δέλτα». Είναι πολύ σημαντικό να μη θεωρηθεί ότι οι κάτοικοι της Αφρικής διαθέτουν, για οποιονδήποτε λόγο, προστασία έναντι της πιο δυσμενούς έκβασης της COVID-19 και έτσι δεν είναι απαραίτητος ο εμβολιασμός τους ή δεν είναι προτεραιότητα η προώθηση προς τα εκεί εμβολιαστικών δόσεων. Αντιθέτως, και σήμερα είναι επιτακτική η επιτάχυνση της εμβολιαστικής εκστρατείας. Κάθε άλλη θεώρηση θα συνιστούσε ύβρη με δραματικά αποτελέσματα.

FINBARR O' REILLY / THE NEW YORK TIMES

Μητέρα στο πλευρό του τρίχρονου γιου της που νοσηλεύεται με μαλάρια σε νοσοκομείο της Σιέρα Λεόνε. Η χώρα διαθέτει αδύναμο –έως και ανύπαρκτο– υγειονομικό σύστημα. Υπάρχουν, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, τρεις γιατροί ανά 100.000 κατοίκους.

Δύο χώρες – δύο ιστορίες

Η Νότια Αφρική ξεχώρισε κατά τη διάρκεια της πανδημίας από τα υπόλοιπα κράτη της Υποσαχάριας Αφρικής όχι μόνο εξαιτίας της δριμύτητας του πλήγματος που δέχθηκε, αλλά επειδή κάθε θάνατος από κορωνοϊό καταγραφόταν. Ακόμα και έτσι, οι νεκροί από COVID-19 είναι πολύ περισσότεροι από αυτούς που εγγράφηκαν στα αρχεία. Την περίοδο Μαρτίου 2020 - Σεπτεμβρίου 2021 κατέληξαν, από φυσικά αίτια, 250.000 άνθρωποι περισσότεροι από το αναμενόμενο, με βάση τα στοιχεία από παλαιότερες αντίστοιχες περιόδους. Καθώς η αύξηση των θανάτων συμπίπτει με την έξαρση των πανδημικών κυμάτων, είναι προφανές ότι οφείλεται στην COVID-19. Αντιθέτως η Ζάμπια, μια χώρα 18 εκατομμυρίων κατοίκων, κατέγραψε μόνο 4.000 θανάτους από COVID-19. Ομως το 87% των σορών στα νεκροτομεία των νοσοκομείων της ήταν μολυσμένες με κορωνοϊό. Η διαφορά Ζάμπιας και Νότιας Αφρικής δεν οφείλεται στη «θωράκιση» των κατοίκων της πρώτης, αλλά στην εξαιρετικά κακή ποιότητα των επιδημιολογικών δεδομένων.

Βρίσκεται στον αέρα, σαν τον καπνό του τσιγάρου

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

«Αλληλούια!» Ετσι υποδέχθηκε η καθηγήτρια Χημείας της Ατμόσφαιρας στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, Κίμπερλι Πράδερ, την ανακοίνωση με την οποία ο Λευκός Οίκος περιγράφει επιτέλους –έστω και με δυόμισι χρόνια καθυστέρηση– τον βασικό τρόπο μετάδοσης του κορωνοϊού. Το γεγονός ότι ο SARS-CoV-2 μεταδίδεται κυρίως σε χώρους με ανεπαρκή εξαερισμό και αιωρείται επί ώρες στον αέρα ολόκληρου του δωματίου σαν τον καπνό του τσιγάρου είναι μια θεμελιώδης πληροφορία που ακόμη και σήμερα δεν έχει λάβει την προσοχή που της αξίζει. Ακόμα και τώρα, ανάμεσα σε ένα αντισηπτικό και σε ένα μετρητή διοξειδίου του άνθρακα, ο περισσότερος κόσμος που θέλει να προφυλαχθεί από τον ιό θα επιλέξει, ατυχώς, το πρώτο. Ακόμη και όσοι κατανοούν την πραγματικότητα της αερογενούς μετάδοσης θεωρούν ότι το κύριο μέσο προστασίας στους εσωτερικούς χώρους είναι η χρήση της κατάλληλης μάσκας ή ότι αν κρατηθούν σε απόσταση μεγαλύτερη των τριών μέτρων από τον φορέα δεν κινδυνεύουν.

Η ανακοίνωση του Λευκού Οίκου και το σχετικό σεμινάριο που οργάνωσε την Τρίτη ήταν μια αργοπορημένη προσπάθεια να ενημερωθούν οι διαχειριστές κτιρίων και εσωτερικών χώρων ότι άθελά τους βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της μάχης κατά του κορωνοϊού. Οτι αν σε ένα χώρο εργασίας, ένα χώρο διασκέδασης ή ένα σχολείο παρατηρηθούν περιστατικά υπερμετάδοσης, το πρώτο που πρέπει να γίνει είναι να ελεγχθεί η ποιότητα του αέρα. Οπως οι εταιρείες ύδρευσης αποτρέπουν τη μετάδοση ασθενειών φιλτράροντας και χλωριώνοντας το νερό, έτσι και οι διαχειριστές των κτιρίων μπορούν να αποτρέψουν τη μετάδοση του κορωνοϊού βελτιώνοντας την ποιότητα του αέρα. «Οι έρευνες δείχνουν ότι αν ο αέρας ενός δωματίου ανανεώνεται πέντε φορές την ώρα, ο κίνδυνος μετάδοσης του κορωνοϊού μειώνεται κατά 50%», ανέφερε η ανακοίνωση της επιστημονικής υπευθύνου του Λευκού Οίκου. Οπου δεν υπάρχουν παράθυρα ή δεν είναι δυνατό να μείνουν για πολλή ώρα ανοικτά, ο αέρας μπορεί να καθαρίζεται με την τοποθέτηση καλύτερων φίλτρων στα συστήματα εξαερισμού/κλιματισμού (φίλτρα MERV13 στην δεκαεξαβάθμια κλίμακα, αντί των συνηθισμένων MERV8) ή και με φορητές συσκευές φίλτρων HEPA.

Ο SARS-CoV-2 μεταδίδεται κυρίως σε εσωτερικούς χώρους με ανεπαρκή εξαερισμό και αιωρείται επί ώρες – Χρησιμότερος ένας μετρητής διοξειδίου του άνθρακα από ένα... αντισηπτικό.

A.P. PHOTO / BRYNN ANDERSON

Φίλτρα καθαρισμού του αέρα χρησιμοποιήθηκαν και στα στάδια της Κίνας κατά τους πρόσφατους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες.

Σε κάποιες χώρες ο έλεγχος της ποιότητας του αέρα στους εσωτερικούς χώρους έχει ήδη γίνει κοινός τόπος. Στην Ιαπωνία, έξω από τις αίθουσες των κινηματογράφων υπάρχουν ενδείξεις με τις συγκεντρώσεις διοξειδίου του άνθρακα σε κάθε αίθουσα. (Αυξημένη συγκέντρωση διοξειδίου του άνθρακα σημαίνει αυξημένη συγκέντρωση αέρα που έχει περάσει πρώτα από τους πνεύμονες άλλων.) Στην Ταϊβάν έχουν τοποθετηθεί φορητά φίλτρα αέρα μέσα στα λεωφορεία, ενώ στην Αυστραλία, φορητά φίλτρα βρίσκονται δίπλα στα κρεβάτια των πασχόντων από κορωνοϊό, ώστε να εισπνέουν μικρότερο ιικό φορτίο και να αναρρώσουν πιο γρήγορα.

Την άνοιξη του 2020, ενώ στην Ευρώπη και στην Αμερική διαφωνούσαμε για το αν είναι καλύτερος ο Αντονι Φάουτσι, ο Σωτήρης Τσιόδρας ή ο Σουηδός Αντερς Τέγκνελ που δεν επέβαλε lockdown, ο Ιάπωνας επιδημιολόγος Χιτόσι Οσιτάνι κατάλαβε από τους πρώτους τι συμβαίνει και εισηγήθηκε μέτρα που αντιμετώπισαν το πρόβλημα στη ρίζα του. Σήμερα η Ιαπωνία, χώρα με έντεκα φορές μεγαλύτερο πληθυσμό από την Ελλάδα και με ακόμη υψηλότερο ποσοστό ηλικιωμένων από ό,τι η Ελλάδα, έχει χάσει τον ίδιο αριθμό ανθρώπων από κορωνοϊό (περίπου 28.000).

Καθυστερήσεις

Το καλοκαίρι του 2020 ήταν ήδη τόσο πολλά τα στοιχεία που έδειχναν ότι το πρόβλημα είναι στον αέρα, ώστε 239 επιστήμονες, μεταξύ των οποίων και ο Οσιτάνι, εισηγήθηκαν στον ΠΟΥ να λάβει αμέσως μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση. Ο ΠΟΥ και το αμερικανικό CDC καθυστέρησαν δραματικά, ενώ όταν αναγνώρισαν την αερογενή μετάδοση δεν έγινε καμία εκστρατεία του μεγέθους που θα έπρεπε. Ετσι, ο περισσότερος κόσμος έχει μείνει με την εντύπωση ότι για να αποφύγει τη λοίμωξη πρέπει να αερίζει τα ρούχα, να καθαρίζει τις συσκευασίες και να «πλένει τα χέρια πολύ σχολαστικά». Εν τω μεταξύ, στα σχολεία, ολόκληρες τάξεις γεμάτες παιδιά, ακόμη και εμβολιασμένα, ακόμη και με τις σωστές μάσκες, πέφτουν σαν τις μύγες.

Ενα μέρος που απέφυγε αυτή τη μοίρα ήταν η περιφέρεια Μάρκε της κεντρικής Ιταλίας, στην περιοχή της Ανκόνας. Εκεί, από την αρχή της σχολικής χρονιάς εγκαταστάθηκε μηχανικός αερισμός σε 300 σχολικές τάξεις και μετρήθηκαν τα κρούσματα κορωνοϊού σε σχέση με 10.000 τάξεις στις οποίες ο αερισμός γινόταν μέσω των παραθύρων. «Ο μηχανικός αερισμός μειώνει σημαντικά τον κίνδυνο μετάδοσης», λέει στην «Κ» ο Ιταλός καθηγητής στο Πολυτεχνείο Κουίνσλαντ της Αυστραλίας, Τζόρτζο Μπουονάνο, ο οποίος συμμετείχε στον σχεδιασμό της έρευνας, έχοντας δημοσιεύσει εργασίες για τους μηχανισμούς διάδοσης παθογόνων οργανισμών. «Διαπιστώσαμε ότι αν ο αέρας στην τάξη ανανεώνεται έξι φορές την ώρα, ο κίνδυνος μετάδοσης μειώνεται κατά 80%». Μετά την επιτυχία του πειράματος, η περιφέρεια θα χρηματοδοτήσει την εγκατάσταση συσκευών καθαρισμού σε περισσότερες τάξεις.

Η φροντίδα της ποιότητας του αέρα στους εσωτερικούς χώρους απαιτεί αλλαγή παραδείγματος και απομακρύνεται από την κυρίαρχη λογική της ατομικής ευθύνης για την αποτροπή της διάδοσης του κορωνοϊού. Ομως, η ιστορία των τελευταίων δυόμισι χρόνων δείχνει ότι η μετάβαση είναι αναπόφευκτη αν θέλουμε να επιστρέψουμε σε μια πραγματική και όχι κατ' όνομα «κανονικότητα».

Stoiximan

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

Stoiximan

Ο πόλεμος στην Ουκρανία αλλάζει και το ποδόσφαιρο

Καταρρέει στην Ευρώπη το μοντέλο με τους βαθύπλουτους ιδιοκτήτες όπως ο Αμπράμοβιτς

Μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία η Κυβέρνηση της Βρετανίας αποφάσισε την επιβολή κυρώσεων σε επτά Ρώσους επιχειρηματίες και δέσμευση των περιουσιακών τους στοιχείων. Ανάμεσα τους και ο Ρομάν Αμπράμοβιτς, τον δισεκατομμυριούχο ιδιοκτήτη της Τσέλσι ο οποίος διατηρούσε «στενή σχέση εδώ και δεκαετίες» με τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν.

Η εξέλιξη αυτή καθιστά εξαιρετικά δύσκολο το μέλλον του Αγγλικού συλλόγου, ο οποίος συνεχίζει να εμφανίζει οικονομική ζημία (145,6 εκατ. λίρες κατά την τελευταία χρήση) και οι «τρύπες» καλύπτονταν ως τώρα με δανεισμό από την εταιρεία "Fordstam Limited", μέσω της οποίας ο Ρόμαν Αμπράμοβιτς ελέγχει την Τσέλσι.

Η αλλαγή ιδιοκτησιακού της Τσέλσι, θα προχωρήσει μόνο με ειδική άδεια από τις Αρχές, υπό την προϋπόθεση ότι ο Αμπράμοβιτς δεν θα εισπράξει οποιοδήποτε ποσό από την πώληση του κλαμπ. Πάντως πριν μια εβδομάδα η βρετανική κυβέρνηση επέτρεψε στον Ρομάν Αμπράμοβιτς να δώσει 30 εκατομμύρια λίρες (33 εκατομμύρια ευρώ) στην Τσέλσι. Το ποσό αυτό θα διατεθεί για τα καθημερινά έξοδα του συλλόγου, προκειμένου να αποτρέψει την καταστροφή του λονδρέζικου συλλόγου.

Εκτός από αυτή την ώθηση στα ταμεία του συλλόγου, η Τσέλσι από έλαβε άδεια να πουλήσει εισιτήρια για αγώνες Champions League, FA Cup και παιχνίδια γυναικών τόσο στο «Stamford Bridge», όσο και εκτός έδρας.

Τα έσοδα από αυτές τις πωλήσεις δεν θα πάνε στον σύλλογο, αλλά θα πάνε σε φορείς όπως η UEFA και η αγγλική ομοσπονδία, περιμένοντας να «ξεπαγώσει» η κατάσταση στην Τσέλσι με μελλοντική πώληση. Μια εξέλιξη που θα καθορίσει και το μέλλον του Λονδρέζικου συλλόγου.

Με την έλευση του Αμπράμοβιτς στην Τσέλσι, πέραν των τηλεοπτικών δικαιωμάτων, εισιτηρίων και εμπορικών συμφωνιών, η Τσέλσι έλαβε υπό μορφήν δανείου 2 δισ. δολάρια από την προσωπική του περιουσία.

Τέλος μιας εποχής

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα ρεπορτάζ στους «New York Times». Το αναδημοσιεύουμε γιατί αναφέρεται στη νέα πραγματικότητα, στη νέα εποχή για το ποδόσφαιρο:

Τις τελευταίες δεκαετίες, τα έσοδα των ευρωπαϊκών ποδοσφαιρικών συλλόγων δέχθηκαν πολλαπλά πλήγματα, αν και για εκείνους των οποίων οι ιδιοκτήτες έχουν... βαθύτερες τσέπες, τα πράγματα ήταν πολύ καλύτερα. Και όμως, οι μέρες των βαθύπλουτων ιδιοκτητών που ξελασπώνουν συλλόγους φαντάζουν πλέον μετρημένες.

Ενας από τους πρώτους διδάξαντες του μοντέλου ιδιοκτήτης - ευεργέτης ήταν ο Ρομάν Αμπράμοβιτς, ο Ρώσος ολιγάρχης που ανέστησε

> *Οι ευρωπαϊκές δυνάμεις στρέφονται πλέον όλο και περισσότερο σε αμερικανικά επενδυτικά funds με αυστηρότερο μάνατζμεντ.*

την Τσέλσι. Μετά τη ρωσική εισβολή έθεσε την Τσέλσι υπό πώληση για να μην κατασχεθεί από το βρετανικό κράτος. Πλέον το μέλλον του συλλόγου είναι άδηλο, αλλά η αποχώρηση του Αμπράμοβιτς ίσως έχει ευρύτερες συνέπειες: τι μπορεί να σημαίνει για το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο το τέλος της χρηματοδότησης από ολιγάρχες;

Η απόκτηση της Τσέλσι από τον Ρώσο μεγιστάνα, το 2003, τόνωσε το ποδόσφαιρο στην Ευρώπη. Πριν από την έλευσή του στο Στάμφορντ Μπριτζ, τα έσοδα των συλλόγων είχαν τρεις πηγές: τηλεοπτικά δικαιώματα, εισιτήρια και εμπορικές συμφωνίες. Ο Αμπράμοβιτς προσέθεσε τέταρτη πηγή, προσφέροντας υπό μορφήν δανείου 2 δισ. δολάρια από την προσωπική του περιουσία. Αυτό επέτρεψε τεράστιες δαπάνες και οδήγησε στην κατάκτηση 21 τροπαίων, μεταξύ τους και δύο Τσάμπιονς Λιγκ. Επιπλέον, ενθάρρυνε και άλλους να ξοδέψουν για να ανταγωνιστούν την Τσέλσι.

Μια σειρά συλλόγων, από την Πόρτσμουθ μέχρι την Μπαρτσελόνα, ξόδεψαν πέρα από τις δυνατότητές τους τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Το μοντέλο της Τσέλσι βρήκε πολλούς μιμητές: η Μάντσεστερ Σίτι αγοράστηκε από τον σεΐχη Μανσούρ, η Παρί Σεν Ζερμέν από τη βασιλική οικογένεια του Κατάρ κ.λπ. και προσφάτως σαουδαραβικό κρατικό ταμείο πήρε τη Νιούκαστλ.

Τα πράγματα όμως άλλαξαν. Η αξία των τηλεοπτικών δικαιωμάτων έπαψε να μεγαλώνει και σε πολλές χώρες έπεσε. Τα lockdowns επέφεραν σημαντική μείωση στα έσοδα εισιτηρίων και χορηγιών. Παράλληλα αυξάνεται ο έλεγχος του... πόθεν έσχες των επενδυτών και ιδιοκτητών. Τώρα που ο Αμπράμοβιτς υποχρεώθηκε να αποχωρήσει από την Τσέλσι, οι σύλλογοι έχουν κάθε λόγο να είναι πιο προσεκτικοί με τους χρηματοδότες τους που συνδέονται με αμφιλεγόμενα καθεστώτα.

Ταυτόχρονα, για τους δυνητικούς αγοραστές ομάδων, οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι παύουν να είναι ασφαλή σημεία αποθήκευσης του πλούτου τους. Ηδη οι ευρωπαϊκές δυνάμεις στρέφονται όλο και περισσότερο σε αμερικανικά επενδυτικά funds. Από την αρχή της πανδημίας τέτοιες εταιρείες έχουν γίνει κύριοι μέτοχοι σε συλλόγους όπως η Μπέρνλι, η Ρόμα, η Βενέτσια, η Πάρμα και η Τουλούζ. Οι Αμερικανοί θεωρούν τους ευρωπαϊκούς συλλόγους υποτιμημένους έναντι των αμερικανικών στα εκεί δημοφιλή σπορ, και εάν έχουν πιο επαγγελματική διαχείριση θα αποφέρουν μεγαλύτερα κέρδη. Πράγμα που σημαίνει αυστηρότερο μάνατζμεντ, σε αντίθεση με ό,τι έκαναν ιδιοκτήτες τύπου Αμπράμοβιτς.

Αλλη πιθανή συνέπεια μπορεί να είναι η πίεση για αναμόρφωση του ποδοσφαιρικού καλανταρίου, ενώ οι σύλλογοι που δεν έχουν βαθύπλουτους ιδιοκτήτες όπως οι Ρεάλ, Μπαρτσελόνα και Γιουβέντους μπορεί να συνεχίσουν να πιέζουν για μια ανεξάρτητη λίγκα.

Οσο για την Τσέλσι, η μοίρα της εξαρτάται από τον νέο της ιδιοκτήτη. Δυνητικοί αγοραστές υπάρχουν, αλλά ένα πράγμα είναι πλέον σίγουρο: Η εποχή των ολιγαρχών επενδυτών τελείωσε και μαζί τους οι ανεξέλεγκτες δαπάνες.

THE NEW YORK TIMES

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Επικίνδυνα αντικείμενα

Μετά από μια μακρά περίοδο ηρεμίας, συχνό φαινόμενο, σχεδόν σε κάθε αγωνιστική αποτελούν ξανά οι παραπομπές ομάδων ενώπιον του Αθλητικού Δικαστή, για πυρσούς, φωτοβολίδες, κροτίδες και καπνογόνα στις κερκίδες κατά τη διάρκεια των αγώνων. Και επειδή συζητάμε τις τελευταίες μέρες για το ενδεχόμενο αλλαγών στη νομοθεσία για τη βία στα γήπεδα, καλό θα ήταν οι αρμόδιοι, όσοι ειδικά προτείνουν αλλαγές, να ξαναδούν το θέμα του (ανύπαρκτου) ελέγχου στις εισόδους των σταδίων.

* * * * *

Μεγάλο επίτευγμα

Η 29η Μαΐου 2022 είναι ιστορική μέρα για την Κύπρο. Το Δ.Σ. της FIBA Europe με απόφαση του ανέθεσε στην χώρα μας την διεξαγωγή ενός από τους 4 ομίλους του Ευρωμπάσκετ 2025. Η Κύπρος θα αγωνιστεί ως διοργανώτρια χώρα, και θα είναι η μεγαλύτερη διοργάνωση στην οποία θα συμμετέχει. Για πρώτη φορά επίσης θα υπάρξει συμμετοχή Εθνικής Ομάδας ομαδικού αθλήματος, που θα συμμετέχει σε τελική φάση Ευρωπαϊκής διοργάνωσης.
Μεγάλο επίτευγμα για την Κύπρο. Και καθόλου τυχαίο. Γιατί έχουμε παρουσιάσει διαπιστευτήρια στην οργάνωση διεθνών αγώνων.

* * * * *

Διαβάζουν ανάποδα

Η υπουργός Δικαιοσύνης Στέφη Δράκου στην τοποθέτησή της στην πρόσφατη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, είπε ότι η εφαρμογή της κάρτας φιλάθλου αποτέλεσε σημαντικό μέτρο καταπολέμησης της βίας στους αθλητικούς χώρους και συνέβαλε στον να περιοριστούν στο ελάχιστο τα φαινόμενα αυτά. Παρέπεμψε σε στατιστικά στοιχεία που δείχνουν την αποτελεσματικότητα του μέτρου και είπε ότι έχουν μέχρι σήμερα εκδοθεί 130.000 κάρτες φιλάθλου. Ο υπαρχηγός της Αστυνομίας Δημήτρης Δημητρίου αναφέρθηκε σε αισθητή μείωση των επεισοδίων βίας με την κάρτα φιλάθλου. Για όσους συνεχίζουν να διαβάζουν ανάποδα τα πράγματα – δυστυχώς - δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα.

* * * * *

Θα τελειώσει;

Ποινική έρευνα ξεκινά για το παιχνίδι κυπέλου μεταξύ ΕΝΠ - Ερμή μετά από οδηγίες του Γενικού Εισαγγελέα της Κυπριακής Δημοκρατίας Γιώργου Σαββίδη. Το ματς έληξε με σκορ 5-0 για την ΕΝΠ. Στον φάκελο που ήλθε από την ΟΥΕΦΑ καταλογίζονταν

* * * * *

Περί επενδυτών...

Της... μόδας τελευταίως το θέμα επενδυτών σε κυπριακούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους. Καινούργιο δεν είναι, η παρουσία επενδυτών έχει ωφελήσει σε μεγάλο βαθμό κάποιες ομάδες, καλό είναι, ωστόσο, κάποιοι να κρατάνε μικρό καλάθι. Η τελική έκβαση των διαπραγματεύσεων με τον υποψήφιο επενδυτή στην Ανόρθωση αλλά και το αδιέξοδο στο οποίο έχει περιέλθει το σωματείο της Αλκής μετά την αιφνιδιαστική αποχώρηση του ξένου επενδυτή – προέδρου, είναι παραδείγματα που επιβεβαιώνουν πως το όλο θέμα, μόνο εύκολη λύση δεν είναι για κάποια σωματεία...

ΑΠΟΨΕΙΣ

Φταιν οι δημοσιογράφοι ή μας κοροϊδεύουν;

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Δεν φτάνει που μας έχουν «σήκω, σήκω, κάτσε, κάτσε», δεν φτάνει που ποτέ δεν εισχωρήσαμε στα άδυτα της τσαπατσουλιάς τους, δεν είναι που δεν έχουμε καν την τόλμη ή την τεχνογνωσία να βγάλουμε τ' άπλυτα τους στην φόρα...όπου και να γυρίσεις, ότι και αν ακούσεις ως δικαιολογία, οι κακοί δημοσιογράφοι φταιν για τα δεινά του ποδοσφαίρου. Όλων των μεγάλων ομάδων του νησιού, πλέον και της Εθνικής ομάδας. Δεν εξηγείται αλλιώς. Κάθε φορά που καλούνται να μιλήσουν για τα «επιτεύγματα» τους, πάντοτε ευθύνονται οι κακοί δημοσιογράφοι. Ναι αυτοί που ως επί το πλείστον ελέγχονται από τους παράγοντες ακόμη και στις ερωτήσεις που θα θέσουν. Αυτοί που τους αποθεώνουν κατά καιρούς ή προωθούν τα συμφέροντα τους.

Έχουμε και λέμε. Με τόσες ισοπαλίες ο Απόλλωνας που συνοδεύτηκαν κιόλας με κακές εμφανίσεις, δεν ήθελε και πολύ, οι «κακοί δημοσιογράφοι» ευθύνονται που ασκούν πίεση στην ομάδα και δεν μπορεί να ορθοποδήσει. Το γεγονός ότι η ομάδα ορθοπόδησε τελικώς στο ματς με τον ΑΠΟΕΛ... φυσικά δεν χρεώνεται στον δημοσιογράφο αλλά στην ομάδα. Αρνούνται οι παίκτες του ΑΠΟΕΛ να κάνουν προπόνηση για λόγους αποκλειστικά οικονομικούς, φταιν οι «κακοί δημοσιογράφοι» που δημιουργούν αρνητικά σενάρια που δεν συνάδουν με την πραγματικότητα. Βουίζει ο τόπος, μέχρι και οι οργανωμένοι άφησαν τον καρφί τους σε ανακοίνωση τους, ότι οι σχέσεις Πουλλαίδη με πολλούς εκ των συνεργατών του δεν είναι και οι καλύτερες, φταιν οι δημοσιογράφοι που δεν προστατεύουν την ομάδα από την εσωστρέφεια. Στην Ομόνοια έτσι και αλλιώς εδώ και χρόνια υιοθέτησαν τον συγκεντρωτισμό των ειδήσεων και της ενημέρωσης, ενώ στην ΑΕΛ, τόσο κακοί είναι οι δημοσιογράφοι που σοβαρό ρεπορτάζ δεν υπάρχει και ας το αρνηθούν κάποιοι. Καπάκι και οι δηλώσεις που έγιναν εκ μέρους της Εθνικής ομάδας για το γεγονός ότι «κάποιοι» -δεν μας καθορίζουν κιόλας- σπέρνουν ζιζάνια για να χαλάσουν το κλίμα... συμπεραίνεις ότι σ' αυτό το νησί, είτε οι αθλητικογράφοι κάνουν άριστα τη δουλειά τους, είτε πρόκειται για άτομα δόλια που δρουν μακιαβελικά με σκοπό να προκαλέσουν κακό στην ομάδα και τους γκράντε παράγοντες. Ή υπάρχει κιόλας το ενδεχόμενο κάποιοι απλά να μας κοροϊδεύουν και ρίχνουν τις ευθύνες στους αδύναμους για σκοπούς αποπροσανατολισμού, μήπως και την βγάλουν καθαρή. Ο καθένας ας βγάλει τα συμπεράσματα του.

Η εθνική, η ΚΟΠ και εμείς

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Δικαίωμα των αρμοδίων της ΚΟΠ να αξιολογούν, με όποια κριτήρια αυτοί θεωρούν σωστά, τη μέχρι τώρα θητεία του προπονητή Νίκου Κωστένογλου. Δικαίωμα μαζί και υποχρέωση, των Μέσων Ενημέρωσης να εκφέρουν άποψη, στηριζόμενη σε αξιόπιστο δείγμα της δουλειάς ενός προπονητή, σωστά αξιολογημένη και στη βάση σημαντικού αριθμού αποτελεσμάτων και εμφανίσεων. Και μια θητεία δεκαπέντε σχεδόν μηνών, με αρκετούς αγώνες σε δύο διοργανώσεις, σαφώς και αποτελεί αξιόπιστο δείγμα, ασφαλώς και προσφέρεται για συμπεράσματα.

Εδώ λοιπόν προκύπτει και η σημαντική διαφωνία. Ως προς την άποψη της Ομοσπονδίας, του εργοδότη δηλαδή του κυρίου Κωστένογλου και της συντριπτικής πλειοψηφίας των ΜΜΕ. Μετά την απογοητευτική παρουσία της Εθνικής, σε εμφανίσεις και αποτελέσματα, στην πρόσφατη προκριματική διοργάνωση για το Μουντιάλ, μετά το κατάντημα της συμμετοχής σε αγώνες μπαράζ, για την παραμονή ή όχι στην τρίτη κατηγορία δυναμικότητας του πρωταθλήματος των εθνών, το συμπέρασμα της αξιολόγησης από πλευράς ΚΟΠ, κάνει λόγο για συνεργασία με προοπτική η οποία επιβάλλεται να συνεχισθεί! Προχωρώντας μάλιστα ένα βήμα πάρα κάτω και υπερασπιζόμενος την απόφαση για συνέχιση της συνεργασίας των δύο πλευρών, ο πρόεδρος της επιτροπής εθνικών ομάδων Μιχάλης Πηεκρής, απέδωσε ευθύνες στα ΜΜΕ για την κριτική. Προφανώς, για τον ίδιο και την ΚΟΠ, η αγωνιστική παρουσία της εθνικής τους τελευταίους μήνες ήταν άξια συγχαρητηρίων και όχι κριτικής... Λογικά, τα κριτήρια αξιολόγησης της ΚΟΠ, διαφέρουν απ' αυτά των υπολοίπων, ίσως μάλιστα να σχετίζονται με το πλάνο και το σχεδιασμό που συμφωνήθηκε στην αρχή της συνεργασίας ΚΟΠ – Νίκου Κωστένογλου, πλάνο και σχεδιασμός τα οποία ουδέποτε δημοσιοποιήθηκαν....

Όπως ουδέποτε δημοσιοποιήθηκε έγκαιρα και με το σωστό τρόπο, η αποχώρηση μετά από τόσα χρόνια και λίγο πριν τους σημαντικούς αγώνες με την Εσθονία του Μιχάλη Κωνσταντίνου από το πόστο του. Όπως κατόπιν εορτής και αφού διέρρευσε, προέκυψε η επίσημη ενημέρωση, για την ολοκλήρωση του συμβολαίου, ενός εκ των βοηθών του κυρίου Κωστένογλου, από τον περασμένο Δεκέμβριο. Όπως και η απουσία επίσημων τοποθετήσεων, σε κάποιες περιπτώσεις, στα δύσκολα και μετά από ανεπιτυχή αποτελέσματα.

Η κριτική δεν θα έπρεπε να ενοχλεί. Και η ενόχληση της ΚΟΠ για την κριτική και τις διαφορετικές απόψεις σε σχέση με το μέλλον του Νίκου Κωστένογλου και γενικότερα τον τρόπο λειτουργίας και διαχείρισης της εθνικής, μάλλον την ανυπαρξία διαφάνειας, σωστών (αντίθετων) επιχειρημάτων και ξεκάθαρων θέσεων, υποδηλώνει...

EUROBANK
Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

EUROBANK
Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-1,40%	-1,36%	1,11%	1,43%	-0,92%	2,26%	1,58%	9,10%	1,56%

ΕΚΤ
Αναμένονται αυξήσεις των επιτοκίων μέσα στο 2022
Σελ. 9

Ψάχνουν για την τρίτη συστημική τράπεζα

Συμώσεις και επαφές με τους επόπτες μετά την αποχώρηση της RCB - Επικρατέστερη η Eurobank

Με την αποχώρηση της RCB η Κύπρος έμεινε με δύο συστημικές τράπεζες, δηλαδή τις τράπεζες που εποπτεύονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τον Ευρωπαϊκό Ενιαίο Μηχανισμό (SSM) : την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική. Ετσι οι ευρωπαίοι επόπτες σε συνεννόηση με τους εγχώριους (ΚΤΚ), θα πρέπει να αναζητήσουν πλέον άλλη τράπεζα από αυτές που δραστηριοποιούνται εντός Κύπρου, για να γίνει η τρίτη συστημική. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι το θέμα αυτό δεν έχει απασχολήσει ακόμα τους επόπτες αλλά αναμένεται να γίνει σύντομα.

Ενώ η Eurobank Κύπρου ενδεχομένως να προκρίνεται να μπει στην εποπτεία των Ευρωπαίων εποπτών, λόγω του μεγέθους της, η Alpha Bank Κύπρου δεν θα πρέπει να μείνει εκτός «χάρτη». Θα πρέπει να θεωρείται απομακρυσμένο το σενάριο η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου) να μπει ως συστημική. Ακόμα μία τράπεζα που ενδεχομένως θα μπορούσε να μπει ως συστημική είναι η Astrobank, η μοναδική που είναι κυπριακή και δεν είναι θυγατρική, αν και μικρή. **Σελ. 3**

Ρεκόρ πτήσεων με ιδιωτικά τζέτ το 2021

Την περίοδο της πανδημίας η μετακίνηση με ιδιωτικά τζετ εκτινάχθηκε, διότι οι ταξιδιώτες ήθελαν να αποφύγουν τον συνωστισμό ή το να φορούν επί ώρες τη μάσκα εν πτήσει. Ολοι αυτοί από τα συνήθη επιβατικά αεροσκάφη στράφηκαν στα ναυλωμένα και το 2021 οι απογειώσεις και προσγειώσεις επαγγελματικής χρήσης αεροσκαφών αυξήθηκαν 40% σε σύγκριση με το 2020, βάσει ορισμένων εκτιμήσεων. Η WingX, η οποία παρακολουθεί τα επαγγελματικά αεροπορικά ταξίδια, ανέφερε ότι το 2021 αποδείχθηκε η χρονιά με την υψηλότερη κίνηση στην Ιστορία για τις μετακινήσεις αυτές. **Σελ. 11**

Δίνουν στέγη και ανοίγουν πόρτα εργασίας σε ουκρανούς

Ξενοδοχεία στην Κύπρο

Πόρτα εργασίας και στέγη σε ουκρανούς πρόσφυγες ανοίγουν ξενοδοχεία στην Κύπρο. Μια πρακτική που ακολουθείται ύστερα από πρωτοβουλία του εκπαιδευτικού Ομίλου Μεσόγειος, σε συνεργασία με το Δίκτυο Θεματικών Κέντρων Τροόδους και την πρεσβεία της Ουκρανίας στην Κύπρο. Ενδιαφέρον επέδειξαν τέσσερα ξενοδοχεία σε Λεμεσό και το Forest Park στις Πλάτρες. **Σελ. 5**

Με αλλαγές η επιδότηση των διακοπών

Σχέδιο ύψους 3 εκατ.

Στα 3 εκατ. ευρώ θα ανέλθουν οι δαπάνες για το πρόγραμμα επιχορηγημένων διακοπών του Υφυπ. Τουρισμού, μέχρι τέλους Ιουλίου. Στο φετινό σχέδιο το ύψος του ανώτατου κόστους διανυκτέρευσης ανεβαίνει στα 100 ευρώ και σταθεροποιείται η δαπάνη του Υφυπουργείου στα 20 ευρώ ανά δίκλινο δωμάτιο. Αλλάζει επίσης το όριο ελάχιστης διαμονής. **Σελ. 4**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Σχέδιο εκτάκτου ανάγκης για επάρκεια ενέργειας

Με τη διαδικασία του κατεπείγοντος η Αθήνα προωθεί σχέδιο εκτάκτου ανάγκης προκειμένου να εξασφαλίσει την επάρκεια ηλεκτρικής ενέργειας. Το σχέδιο προβλέπει μεταξύ άλλων την προσθήκη μιας πλωτής δεξαμενής LNG στον σταθμό της Ρεβυθούσας και την αγορά φορτίων LNG. **Σελ. 6**

ΕΞΑΓΟΡΑΣΤΗΚΕ Η SKY CAC

Στην Cerberus δάνεια 2,4 δισ. της Alpha Bank

Η Promontoria της Cerberus αποκτά την SKY CAC της Alpha Bank. Το Χαρτοφυλάκιο των 2,4 δισ. ευρώ πωλήθηκε μέσω της Alpha Διεθνών Συμμετοχών Μ.Α.Ε., 100% (έμμεσης) θυγατρικής εταιρείας του Ομίλου. Παράλληλα κλίνει στην «doValue» η εξυπηρέτηση των ΜΕΔ που απέκτησε. **Σελ. 3**

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 2021

Επένδυσαν 1,22 δισ. στην αγορά ακινήτων

Επενδύσεις 1,22 δισ. ευρώ για απόκτηση ακινήτων στην ελληνική αγορά καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια του 2021. Πρόκειται για ποσό αυξημένο κατά 34% έναντι του 2020 και κατά 35% έναντι του 2019, δείγμα της αυξημένης ζήτησης για ακίνητα εισοδήματος από ντόπιους και ξένους. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**2,10%**	**0,16%**
Γερμανία	0,66%	0,18%
Γαλλία	0,97%	0,01%
Ιταλία	2,13%	0,15%
Ισπανία	1,54%	0,17%
Ιρλανδία	1,05%	-0,05%
Ελλάδα	2,73%	0,02%
Ην. Βασίλειο	1,66%	0,04%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Bal	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ, ΚΑΛΟΥΜ ΠΙΚΕΡΙΝΓΚ** *και* **ΣΑΛΟΜΟΝ ΦΙΝΤΛΕΡ***

Σοκ στις ευρωπαϊκές οικονομίες από τον πόλεμο στην Ουκρανία

Στις αρχές της χρονιάς η Ευρώπη φαινόταν πως είχε τις προδιαγραφές για μια πολυετή περίοδο στέρεης οικονομικής ανάπτυξης. Οι ισολογισμοί ήταν υγιείς, οι αποταμιεύσεις αυξημένες, οπότε οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές φαινόταν πως είχαν τη δυνατότητα να αντεπεξέλθουν σε έναν πρόσκαιρα υψηλό πληθωρισμό, ο οποίος είχε προκληθεί από τις εκτεταμένες, αλλά μετριαζόμενες επιπτώσεις της συμφόρησης στην εφοδιαστική αλυσίδα. Σε τουλάχιστον βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, όμως, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου αμφισβητεί το συγκεκριμένο αφήγημα. Οι αρχικές ενδείξεις της επιχειρηματικής δραστηριότητας του Μαρτίου, όπως, λόγου χάριν, οι Δείκτες Διευθυντών Προμηθειών, είναι καλύτεροι από όσο αναμενόταν, γεγονός που φανερώνει σταθερό βηματισμό και χαλάρωση των περιορισμών του κορωνοϊού. Εντούτοις, οι δείκτες μελλοντικών τάσεων με γνώμονα την εμπιστοσύνη φανερώνουν προβλήματα. Εξαιτίας του σοκ ενός μείζονος ευρωπαϊκού πολέμου και μιας ανόδου στον πληθωρισμό, η καταναλωτική εμπιστοσύνη και οι προσδοκίες των επιχειρήσεων προκαλούν ανησυχία, καθώς έχουν βυθιστεί σε πρωτόγνωρα επίπεδα, στα οποία τελευταία φορά είχαν φθάσει την περίοδο της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, της κρίσης χρέους του ευρώ και των απαρχών της πανδημίας.

> **Η καταναλωτική εμπιστοσύνη και οι προσδοκίες των επιχειρήσεων έχουν βυθιστεί σε πρωτόγνωρα επίπεδα.**

Εν μέσω μιας ασυνήθιστα έντονης αβεβαιότητας, τώρα πλέον αναμένουμε πως το πραγματικό ΑΕΠ της Βρετανίας θα παραμείνει στάσιμο το δεύτερο τρίμηνο έναντι προηγούμενης εκτίμησης για αύξηση 0,1% σε τριμηνιαία βάση, ενώ το ΑΕΠ της Ευρωζώνης θα ενισχυθεί μόλις 0,2% σε τριμηνιαία βάση έναντι του 0,6%. Από τον Μάιο και μετά προβλέπουμε πως θα αμβλυνθεί ο κραδασμός της εμπιστοσύνης, διότι θα υπάρξει μεγαλύτερη σαφήνεια σχετικά με τον δυνητικό αντίκτυπο του πολέμου του Βλαντιμίρ Πούτιν και τις πιθανές περαιτέρω κυρώσεις εις βάρος της Ρωσίας. Ο πληθωρισμός θα διατηρηθεί σε πολύ υψηλά επίπεδα έως τα τέλη του 2022. Υπολογίζουμε πως οι πλεονάζουσες αποταμιεύσεις θα συμβάλουν σε κάποια ενίσχυση της κατανάλωσης και οι ελλείψεις θα μετριαστούν. Ουσιαστικά, στη Γηραιά Ηπειρο θα επανέλθει σε σημαντικό ρυθμό η ανάπτυξη χάρη στην αθροιστική ζήτηση και την επαναφορά σε μια κανονικότερη τουριστική περίοδο στη Νότια Ευρώπη. Οι κυβερνήσεις και οι επιχειρήσεις θα επενδύσουν περισσότερα. Αναφορικά με το τρίτο τρίμηνο, αναμένουμε ότι σε τριμηνιαία βάση ο ρυθμός ανάπτυξης θα επιταχυνθεί στο 1,2% στις χώρες της Ευρωζώνης και στο 0,5% στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ αντιστοίχως θα υπάρξει περαιτέρω αύξηση του ΑΕΠ κατά 1% και 0,8% το τελευταίο τρίμηνο του τρέχοντος έτους. Τέλος, αξίζει να επισημανθεί πως το βασικό μας σενάριο λαμβάνει υπόψη δύο καίριες υποθέσεις, ότι δεν θα στραφεί η Ρωσία κατά μέλους του ΝΑΤΟ και πως οι τιμές πετρελαίου και φυσικού αερίου δεν θα αυξηθούν σημαντικά επί μακρόν.

* Οικονομολόγοι της επενδυτικής τράπεζας Berenberg Bank.

pwc
Junior Achievement

Στηρίζουμε το πρόγραμμα "Μαθητική Επιχείρηση"

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των ΜΙΣΕΛ ΡΟΣ και ΕΛΙΖΑΜΠΕΤ ΠΙΝΟ / REUTERS

Η ακρίβεια βάζει ξανά στο παιχνίδι τη Μαρίν Λεπέν

Οταν μια υποψήφια της Ακροδεξιάς στις γαλλικές προεδρικές εκλογές, η οποία κατά τις παλαιότερες αναμετρήσεις είχε επικεντρωθεί σε μια ρητορική σφόδρα κατά της μετανάστευσης και της Ευρωπαϊκής Ενωσης, αλλάζει το μήνυμά της προς το εκλογικό σώμα, αυτό αποδίδει. «Θα βάλω και πάλι χρήματα στις τσέπες σας», λέει. Η Μαρίν Λεπέν εστιάζει στη δυσαρέσκεια από την αύξηση στο κόστος διαβίωσης, αφού ο πληθωρισμός

«Θα βάλω και πάλι χρήματα στις τσέπες σας», λέει, εστιάζοντας στη δυσαρέσκεια από την αύξηση στο κόστος διαβίωσης.

εκτινάσσεται σε πρωτοφανή επίπεδα μετά την εισβολή της Ρωσίας. Η αναρρίχησή της στις δημοσκοπήσεις ούτε δύο εβδομάδες προ των εκλογών ανησυχεί το στρατόπεδο του προέδρου της Γαλλίας, Εμανουέλ Μακρόν. Πολιτικοί παρατηρητές θεωρούσαν πως η καριέρα της Μαρίν Λεπέν πλέον είχε τελειώσει, μετά την ηχηρή ήττα από τον Μακρόν το 2017, αλλά έκτοτε αναδιαμόρφωσε προς το ηπιότερο την εικόνα της. Επίσης άφησε κατά μέρος τα μη δημοφιλή σχέδια για αποχώρηση από το ευρώ, δημοσιοποιούσε πιο πολλά μηνύματα στο Twitter για τη γατοφιλία της και σε μια περίσταση «ανέβασε» φωτογραφία μαζί με μουσουλμάνα κοπέλα με καλυμμένο πρόσωπο.

Ναι μεν η μετανάστευση και η ασφάλεια παραμένουν κομβικά στο μανιφέστο της, αλλά μια ανάλυση του Reuters φανέρωσε ότι οι αναφορές της στην αγοραστική δύναμη στα σχόλιά της στο Twitter έχουν δραστικά αυξηθεί από τις αρχές του 2022. Και μάλιστα έχουν εκτοπίσει τις αναφορές στη μετανάστευση, στην οποία επανέρχεται πιο αραιά. Μια εκλογική νίκη της Λεπέν θεωρείται αδύνατη. Ο Μακρόν και οι λοιποί βασίζονται στο λεγόμενο «δημοκρατικό μέτωπο», υπό το πρίσμα του οποίου οι πολίτες συλλήβδην ψηφίζουν οποιονδήποτε αντιτάσσεται στην ακροδεξιά στον δεύτερο γύρο. Εντούτοις, η έμφαση στην άνοδο των τιμών τη βοήθησε στο να μη δοθεί σημασία σε παλαιότερες διασυνδέσεις της με τον Βλαντιμίρ Πούτιν. Μετά την έκρηξη του πολέμου στην Ουκρανία, ο Μακρόν φάνηκε πως προηγείται στην πρόθεση ψήφου στις δημοσκοπήσεις, αλλά τώρα υποχωρεί και κερδίζει έδαφος η Μαρίν Λεπέν. Στα εκλογικά γραφεία της η ίδια δήλωσε, απευθυνόμενη στο Reuters, πως είναι όπως «ο φοίνικας που αναγεννάται από τις στάχτες του». Πηγές πλησίον του Μακρόν επισημαίνουν πως δεν πρέπει να την υποτιμούν. «Εμφανίζεται λιγότερο ριζοσπαστική έναντι πολλών ψηφοφόρων, λιγότερο επιθετική του Ερίκ Ζεμούρ και χαίρει σεβασμού, ενώ έχει διδαχθεί από τις προηγούμενες εκλογές», επισημαίνει ο πολιτικός επιστήμονας Μπρινό Κοτρ. Η Μαρίν Λεπέν δηλώνει ότι θα δαπανήσει 68 δισ. ευρώ σε μέτρα, όπως εξαιρέσεις στον φόρο εισοδήματος για τους κάτω των 30 ετών και μείωση ΦΠΑ στη βενζίνη από το 20% στο 5,5%, μέτρα που θα αντισταθμιστούν από την εξοικονόμηση πόρων, όπως η κατάργηση επιδομάτων για μη Γάλλους πολίτες. Τέλος, σημειώνεται ότι η κυβέρνηση Μακρόν κατήρτισε δέσμη μέτρων 25 δισ. ευρώ για την άμβλυνση του αντικτύπου από τον πληθωρισμό και τις υψηλές τιμές στην ενέργεια.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Πράσινη συνένωση

Η ενίσχυση της σιδηροδρομικής σύνδεσης και η ενθάρρυνση της χρήσης εντός της Ευρώπης αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα της ΕΕ για πιο «πράσινες» μορφές μετακίνησης. Προς αυτήν την κατεύθυνση η Κομισιόν ενέκρινε τη συνένωση των εταιρειών Eurostar και Thalys διευρύνοντας το ενοποιημένο δίκτυο, το οποίο πλέον καλύπτει πέντε χώρες (Αγγλία, Γαλλία, Βέλγιο, Ολλανδία και Γερμανία). Οι συζητήσεις για τη συνένωση είχαν ξεκινήσει τον Σεπτέμβριο του 2019 αλλά διακόπηκαν λόγω της πανδημίας, διάστημα κατά το οποίο η επιβατική κίνηση είχε μειωθεί σημαντικά οδηγώντας το Eurostar στα πρόθυρα της χρεωκοπίας. Σύμφωνα με εκτιμήσεις το νέο ενοποιημένο δίκτυο θα διακινεί μέχρι το 2030 περίπου 30 εκ. επιβάτες ετησίως.

Πράσινη κριτική

Έντονη κριτική άσκησε η υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας στην απελθούσα κυβέρνηση Μέρκελ για αδράνεια σε σχέση με την ενεργειακή απεξάρτηση της Γερμανίας και κατά συνέπεια όλης της Ευρώπης από τη Ρωσία. Η αναφορά κάνει λόγο για την περίοδο από το 2014 και μετά, όταν η Ρωσία προσάρτησε την περιοχή της Κριμαίας. Κρίνεται ότι αυτή ήταν μια εξέλιξη που κάποιος θα ανέμενε να λειτουργήσει προειδοποιητικά προς το Βερολίνο για τη λήψη μέτρων. Τουναντίον, αναφέρουν τα κορυφαία κυβερνητικά στελέχη των πρασίνων, η καγκελάριος Μέρκελ προχώρησε σε βήματα περαιτέρω ενεργειακής σύνδεσης των δύο χωρών επιτρέποντας την κατασκευή του αγωγού Nordstream2.

Αναπτυξιακό μούδιασμα

Η Ευρώπη, σε αντίθεση με το τι συμβαίνει στις υπόλοιπες περιοχές του πλανήτη, εισάγει το 90% των ενεργειακών της αναγκών με αποτέλεσμα να πληρώνει βαρύ τίμημα σε αυτό το ενεργειακό σοκ που προκάλεσε η πανδημία και επέκτεινε η γεωπολιτική κρίση. Δεν είναι όμως μόνο η ψηλή τιμή αλλά και η περιορισμένη ποσότητα διαθέσιμων ενεργειακών προϊόντων που δημιούργει προβλήματα στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας, με αποτέλεσμα αυτήν την περίοδο να καταγράφεται μούδιασμα όσον αφορά στις εκτιμήσεις των οικονομικών μεγεθών για το υπόλοιπο τους έτους.

Μετοχική διαχείριση

Σημαντικά ευρήματα για τον κλάδο της διαχείρισης κεφαλαίων δημοσιοποίησε η ESMA, εξετάζοντας την κρίσιμη περίοδο της πανδημίας. Για την περίοδο που εκτείνεται από τον Φεβρουάριο μέχρι τον Ιούλιο του 2020, προκύπτει ότι τα ταμεία με ενεργητική διαχείριση δεν κατάφεραν να πετύχουν καλύτερα αποτελέσματα από τους δείκτες αναφοράς αποδεικνύοντας ότι η παθητική διαχείριση την συγκεκριμένη περίοδο ήταν η ενδεδειγμένη στρατηγική. Το ποσοστό των μετοχικών ταμείων που υστέρησαν σε αποδόσεις κυμαίνεται περίπου στο 50% την περίοδο του πρώτου lockdown, ενώ συστηματικά καλύτερες αποδόσεις από τους δείκτες είχαν μόνο τα λίγα ταμεία που θεωρούνται υψηλής αξιολόγησης.

Σημαντική για την εργατική ειρήνη στον τραπεζικό τομέα θεωρείται η στάση της κυβέρνησης στο θέμα των πλεονασμών προσώπων που δεν έχουν αποδεχθεί το σχέδιο εθελούσιας αποχώρησης που τους προσφέρθηκε.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Ομόλογα στο Διηνεκές

Τα ομόλογα στο διηνεκές ή αορίστου χρόνου (perpetual bonds) αποτελούν ένα εξειδικευμένο είδος ομολόγων τα οποία δεν έχουν ημερομηνία λήξης, επομένως είθισται να έχουν υψηλότερο επιτόκιο από άλλα ομόλογα, και για τα οποία δεν απαιτείται αποπληρωμή κεφαλαίου αλλά ο δανειζόμενος έχει την υποχρέωση καταβολής μόνο των τόκων για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Τρίτο Ευρωομόλογο

Το τρίτο στην σειρά ευρωομόλογο, ύψους €3 δισ., ανακοίνωσε ο EFSF με επιτόκιο 0,875% και δείκτη κάλυψης 7 προς 3. Η διάρκεια του ομολόγου είναι για 6 χρόνια και λειτουργεί συμπληρωματικά στις άλλες δύο εκδόσεις που προηγήθηκαν και αφορούν λήξεις σε 31 και 8 χρόνια αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι με τη συγκεκριμένη έκδοση καλύπτεται το 50% των χρηματοδοτικών αναγκών για το 2022, που προκύπτουν από εκταμιεύσεις δανείων που είχαν συμφωνηθεί ως μέρος των προγραμμάτων στήριξης που δόθηκαν σε συγκεκριμένες χώρες την περίοδο της κρίσης του ευρώ. Υπενθυμίζουμε ότι τον EFSF έχει πλέον διαδεχθεί ο ESM.

Νέα στρατηγική

Με μια νέα στρατηγική υψηλού ρίσκου φαίνεται να φλερτάρει η τουρκική οικονομία προκειμένου να εκμεταλλευθεί τη δύσκολη συγκυρία προς όφελός της. Σύμφωνα με υψηλόβαθμους Τούρκους αξιωματούχους, η χώρα είναι έτοιμη να υποδεχθεί Ρώσους ολιγάρχες οι οποίοι αυτή την περίοδο δυσκολεύονται να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά. Την προσοχή όλων κέντρισαν δηλώσεις τόσο από τον Τούρκο πρόεδρο όσο και από τον επικεφαλής της εξωτερικής πολιτικής της χώρας. Οι δηλώσεις έγιναν μετά από πληροφορίες ότι ο Ρόμαν Αμπράμοβιτς προχώρησε στη μεταφορά σημαντικών περιουσιακών στοιχείων στην Τουρκία.

Επισφαλές για την καρδιά και το ένα ποτήρι κρασί

Της ΤΖΙΝΑ ΚΟΛΑΤΑ

Ανατρεπτική για την ασφάλεια της ήπιας κατανάλωσης κρασιού στην καρδιακή υγεία, είναι μία νέα έρευνα που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Jama. Οπως διαπιστώθηκε, ακόμα και τα επτά ποτήρια κρασί εβδομαδιαίως εγκυμονούν μικρό κίνδυνο για την καρδιά, ο οποίος αυξάνεται αναλόγως της ποσότητας που καταναλώνεται. Ο δρ Κρίσνα Αραγκάμ, ειδικός στην προληπτική καρδιολογία στο Γενικό

Οι ερευνητές αναζήτησαν τα γονίδια που δημιουργούν προδιάθεση για βαριά ή ήπια κατανάλωση αλκοόλ.

Νοσοκομείο της Μασαχουσέτης και συντάκτης της μελέτης, επισημαίνει ότι όλα εξαρτώνται από την ποσότητα. Η έρευνα βασίστηκε στα δεδομένα 400.000 ανθρώπων, που βρίσκονται στην Uk BioBank. Η μέση ηλικία τους ήταν τα 57 χρόνια και έπιναν 9,2 ποτήρια κρασιού την εβδομάδα.

Οι επιστήμονες διαπίστωσαν ότι όσοι έκαναν ήπια κατανάλωση (μέχρι 14 ποτήρια εβδομαδιαίως) ήταν ως ομάδα καρδιολογικώς υγιέστεροι συγκριτικά με τους βαρείς πότες και εκείνους που απείχαν ολοκληρωτικά. Αυτό δεν συνέβαινε επειδή το κρασί προστάτευε την καρδιά, αλλά επειδή η ομάδα αυτή ταυτόχρονα κάπνιζε λιγότερο, γυμναζόταν περισσότερο και είχε μικρότερο σωματικό βάρος.

Αλλες παθολογίες

Οι ερευνητές αναζήτησαν τα γονίδια που δημιουργούν προδιάθεση για βαριά ή ήπια κατανάλωση αλκοόλ. Στη συνέχεια διαπίστωσαν ότι η γενετική προδιάθεση για κατάχρηση οινοπνεύματος συνδεόταν με μεγαλύτερο κίνδυνο για υπέρταση και καρδιολογικά προβλήματα που αυξανόταν ανάλογα με την ποσότητα του αλκοόλ και κορυφωνόταν όταν η κατανάλωση ξεπερνούσε τα 21 ποτήρια εβδομαδιαίως. Βέβαια, ο πραγματικός κίνδυνος εξαρτιόταν και από άλλες παθολογίες, όπως η παχυσαρκία και ο διαβήτης. Αναλύοντας τα δεδομένα ο δρ Αραγκάμ διαπίστωσε ότι ένας μεσήλικας που δεν πίνει καθόλου διατρέχει κίνδυνο 9% για ανάπτυξη στεφανιαίας νόσου, ο οποίος αυξάνεται στο 10,5% με την προσθήκη ενός ποτηριού κρασιού ανά ημέρα. Η αύξηση του κινδύνου γίνεται εκθετική όταν τα καθημερινά ποτά πληθαίνουν.

Μια διαφορετική διάσταση στο πρόβλημα έθεσε ο δρ Χέιζεν, καρδιολόγος στο Κλίβελαντ, που αναρωτήθηκε για τις συνέπειες της αύξησης κατανάλωσης οινοπνεύματος κατά την περίοδο της πανδημίας. Πρόσφατη έρευνα, άλλωστε, έδειξε ότι οι θάνατοι από αλκοόλ αυξήθηκαν το 2020 κατά 25%. Επίσης, τόνισε ότι και η υπέρταση αυξήθηκε τους πανδημικούς μήνες. Δεν αποκλείεται και για αυτό να ευθύνεται η αύξηση της κατανάλωσης οινοπνεύματος.

Σώζουμε τη Γη και νικούμε τον Πούτιν

Απεξάρτηση από ορυκτά καύσιμα, ο πιο αποτελεσματικός τρόπος

Του ΤΟΜΑΣ ΦΡΙΝΤΜΑΝ

Παρότι είναι αδύνατο να προβλέψουμε πώς θα τελειώσει ο πόλεμος στην Ουκρανία, οι ΗΠΑ δεν πρέπει να σπαταλήσουν αυτή την κρίση. Αυτή είναι η πολλοστή μας αντιπαράθεση με πετρελαιοπαραγωγό δικτάτορα, η μοχθηρία και η αποκοτιά του οποίου καθίστανται δυνατές μόνο χάρη στον ορυκτό πλούτο της χώρας του. Οπως και να λήξει ο πόλεμος, η Αμερική οφείλει να δώσει οριστικό τέλος στην πετρελαϊκή της εξάρτηση.

Η εξάρτησή μας αυτή έχει αλλοιώσει την εξωτερική μας πολιτική, τη δέσμευσή μας στην προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και την εθνική μας ασφάλεια. Είθε ο πόλεμος στην Ουκρανία να είναι ο τελευταίος, στον οποίο οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους χρηματοδοτούν και τις δύο πλευρές της σύρραξης. Την ώρα που τα κράτη-μέλη του ΝΑΤΟ βοηθούν τον ουκρανικό στρατό, γεμίζουμε τα ταμεία του Πούτιν αγοράζοντας το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο της Ρωσίας.

Από τη μεριά της, η κλιματική αλλαγή δεν διέκοψε την επέλασή της, παρά τον πόλεμο στην Ουκρανία. Ταυτόχρονοι καύσωνες σημειώθηκαν σε τμήματα της Ανταρκτικής αυτόν τον μήνα, οδηγώντας τη θερμοκρασία σε ύψη-ρεκόρ. Επιστήμονες ανέφεραν ότι η ολική τήξη των πάγων της ανατολικής Ανταρκτικής θα σήμαινε άνοδο της στάθμης των υδάτων κατά 50 μέτρα (160 πόδια) σε όλο τον κόσμο. Για όλους αυτούς τους λόγους αισθάνθηκα έντονη απογοήτευση όταν είδα τον πρόεδρο Μπάιντεν και τον υπουργό Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν να αρνούνται την απεξάρτησή μας από τα ορυκτά καύσιμα, αντί να ενισχύουν τις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Η απεξάρτηση από τα καύσιμα είναι η αποτελεσματικότερη απειλή κατά του Πούτιν. Η κατάρρευση των τιμών του πετρελαίου το 1988-1992 ήταν αυτή που βοήθησε στην πτώχευση της ΕΣΣΔ και στην κατάρρευση του καθεστώτος. Οι Αμερικανοί πολίτες συνειδητοποιούν την ανάγκη τέτοιας πολιτικής. Οι πωλήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων έχουν ενισχυθεί σημαντικά, ενώ η συντηρητική πολιτεία του Τέξας ηγείται στην παραγωγή αιολικής ενέργειας στις ΗΠΑ. Οπως οι Αμερικανοί υπάκουσαν στο κέλευσμα του Ρούζβελτ για επισιτιστική αυτάρκεια στον Β΄ Παγκόσμιο, φυτεύοντας λαχανικά στα παρτέρια πόλεων, έτσι οφείλουμε σήμερα να καταπολεμήσουμε την πετρελαϊκή μας εξάρτηση και τους «πετροδικτάτορες», δημιουργώντας αυτοσχέδια ηλιακά πάρκα στις ταράτσες μας.

Η κλιματική αλλαγή δεν διέκοψε την επέλασή της, παρά τον πόλεμο στην Ουκρανία. Ταυτόχρονοι καύσωνες σημειώθηκαν σε τμήματα της Ανταρκτικής αυτόν τον μήνα. Η ολική τήξη των πάγων της ανατολικής Ανταρκτικής θα σήμαινε άνοδο της στάθμης των υδάτων κατά 50 μέτρα σε όλο τον κόσμο.

Ζυμώσεις για τρίτη τράπεζα που θα εποπτεύει η ΕΚΤ

Προκρίνεται η Eurobank Κύπρου, ενώ δεν αποκλείεται και η Alpha Bank Κύπρου αν μπουν θυγατρικές συστημικών

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Η αποχώρηση της RCB Bank από τον τραπεζικό χάρτη της Κύπρου και η συνέχιση της λειτουργίας της ως «asset management company» αλλάζει τα δεδομένα ποικιλοτρόπως. Αποχωρεί επί της ουσίας η τρίτη συστημική τράπεζα της Κύπρου και οι εποπτες θα πρέπει να αναζητήσουν πλέον άλλη τράπεζα από αυτές που δραστηριοποιούνται εντός Κύπρου να γίνει η τρίτη συστημική που θα εποπτεύεται από τους Ευρωπαίους Εποπτες, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και Ευρωπαϊκό Ενιαίο Μηχανισμό (SSM). Στην παρούσα φάση έχουν απομείνει η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική Τράπεζα υπό την εποπτεία της ΕΚΤ και SSM και οι Ευρωπαίοι εποπτες σε συνεννόηση με τους εγχώριους (ΚΤΚ) θα κληθούν να βρουν τη συνταγή που θα τους ικανοποιεί. Όπως είναι εις θέση να γνωρίζει η «Κ» από πηγές που είναι πλήρως ενημερωμένες για την κατάσταση, ακόμα δεν έχει απασχολήσει τους εποπτες για το ποια τράπεζα θα μπει ως τρίτη συστημική στην Κύπρο, αλλά όπως υπέδειξαν στην εφημερίδα θα τους απασχολήσει στο επόμενο διάστημα. Σχετικά με το ποια τράπεζα αναμένεται να εποπτεύεται από τους Ευρωπαίους εποπτες το ζήτημα δεν θα είναι μόνο το μέγεθός της, αλλά θα καθοριστεί και από άλλα κριτήρια, μεταξύ των οποίων φυσικά και το μέγεθος. Εν προκειμένω, οι απόψεις διίστανται. Υπάρχουν δύο σχολές σκέψης. Από τη μία φέρεται να προκρίνεται η Eurobank Κύπρου να αρχίσει να εποπτεύεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα λόγω μεγέθους και να παίρνει τη θέση που άφησε κενή η RCB Bank. Από την άλλη, όμως, μία δεύτερη σχολή σκέψης θέλει από τη στιγμή που είναι θυγατρική μίας ήδη συστημικής τράπεζας που

Στην παρούσα φάση έχουν απομείνει η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική Τράπεζα υπό την εποπτεία της ΕΚΤ και SSM.

εποπτεύεται στην Ελλάδα, τη Eurobank Ergasias, να μην είναι πιθανή η επιλογή της. Βλέποντας τα εναπομείναντα τραπεζικά δεδομένα όμως στην Κύπρο όπως έχουν διαμορφωθεί πλέον, η μόνη που «κάνει νόημα» να εποπτεύεται από τους Ευρωπαίους είναι η Eurobank Κύπρου, καθώς οι υπόλοιπες (εκτός Τράπεζας Κύπρου και Ελληνικής φυσικά) είναι αρκετά μικρότερες. Σε αυτό το «κόνσεπτ» της εποπτείας της μητρικής τράπεζας και να είναι περιττό να εποπτεύεται και η θυγατρική της, επίσης μπορεί να θεωρηθεί πως είναι και η Alpha Bank Κύπρου, αλλά και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου). Ερωτηματικό για το τι επιτρέπουν ακριβώς οι κανονισμοί των εποπτών

Παίζει και η Alpha Bank

Ενώ η Eurobank Κύπρου ενδεχομένως να προκρίνεται να μπει στην εποπτεία των Ευρωπαίων εποπτών, η Alpha Bank Κύπρου δεν θα πρέπει να μείνει εκτός «χάρτη». Η Alpha Bank Κύπρου προχώρησε σε μεγάλη πώληση των μη εξυπηρετούμενων δανείων της που την αφήνει δίχως πολλά μη εξυπηρετούμενα δάνεια στο νησί, ενώ εσωτερικά υπάρχουν και μεγάλα πλάνα για ανάπτυξη στην Κύπρο. Πλέον οι σχεδιασμοί έχουν αλλάξει και ενώ τα τελευταία χρόνια φαινόταν να έχει την Κύπρο σε «δεύτερη μοίρα», εμφανίζεται να θέλει να «ξαναποντάρει» στην Κύπρο. Στο γενικότερο πλάνο «ξαναπονταρίσματος» της μητρικής Alpha Bank στην Κύπρο βρίσκεται και η ανάπτυξη στη Ρουμανία. Όπως και να έχει, η Alpha Bank Κύπρου έχοντας στα πλάνα της την ανάπτυξη στο νησί δεν θα πρέπει να θεωρείται «αουτσάιντερ» για να καταλάβει αυτή τη θέση της RCB Bank.

Θα πρέπει να θεωρείται απομακρυσμένο το σενάριο η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου) να μπει αυτή ως συστημική, διότι ενώ έχει παραμείνει στο νησί και δεν πωλήθηκε στην Astrobank, προχωρά τις εργασίες της με καταστήματα μεταφοράς «Home Branch» και με στρατηγική συρρίκνωσης εργασιών, αποκτώντας χαρακτήρα «boutique» πιστωτικού ιδρύματος.

Ακόμα μία τράπεζα που ενδεχομένως να μπορούσε να μπει ως συστημική είναι η Astrobank, η μοναδική τράπεζα που είναι κυπριακή και δεν είναι θυγατρική, αν και μικρή. Ενδεχομένως να της δινόταν έτσι και η ευκαιρία – ώθηση για ενδυνάμωση στην κυπριακή αγορά και να σταματήσει να έχει την φήμη της «μικρής τράπεζας». Οι υπόλοιπες τράπεζες που δραστηριοποιούνται στο νησί είναι αρκετά μικρότερες και δεν προκρίνονται να μπουν αυτές κάτω από την εποπτεία της ΕΚΤ – SSM.

Η αποχώρηση της RCB Bank από τον τραπεζικό χάρτη της Κύπρου και η συνέχιση της λειτουργίας της ως «asset management company» αλλάζει τα δεδομένα σε αρκετές πτυχές.

Οι δείκτες της Eurobank Κύπρου

Η Eurobank Κύπρου συμπληρώνει φέτος 15 χρόνια παρουσίας στην Κύπρο και για το 2021 παρουσίασε κέρδη 52,3 εκατ. ευρώ. Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Capital Adequacy Ratio) όπως και ο δείκτης κοινών μετοχών (CET1) ανέρχεται στο 25,4% το τέλος του 2021, ενώ τα κεφάλαια και άλλα αποθεματικά της κυπριακής θυγατρικής ανήλθαν σε 571 εκατ. ευρώ. Οι συνολικές καταθέσεις φτάνουν τα 6,62 δισ. ευρώ και τα δάνειά της ανέρχονται στα 2,6 δισ. ευρώ. Ο δείκτης δανείων προς τις καταθέσεις ανέρχεται στο 31,4%, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων στο 2,4% και ο δείκτης κόστους προς τα έσοδα (cost to income) στο 37%.

Υπενθυμίζεται πως η RCB Bank μετεξελίχθηκε από τράπεζα σε μια εποπτευόμενη εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (asset management company), με τη συνεργασία της ίδιας, εγχώριων και ευρωπαίων εποπτών.

Η Promontoria της Cerberus αποκτά την SKY CAC της Alpha Bank

Εξαγορά χαρτοφυλακίου κόκκινων δανείων ύψους 2,4 δισ. ευρώ

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Προχωρά το deal της πώλησης δανείων μεταξύ της Alpha Bank και της Cerberus Capital Management για εξαγορά 2,4 δισεκατομμυρίων ευρώ μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η Υπηρεσία της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού ανακοίνωσε ότι η Cerberus Capital Management L.P. με κοινοποίηση της προς την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού γνωστοποίησε ότι πρόκειται να προβεί σε απόκτηση του μετοχικού κεφαλαίου της SKY CAC Ltd, μέσω της Promontoria Sky Designated Activity Company. Σύμφωνα με την ανακοίνωση, η Promontoria Sky Designated Activity Company είναι εταιρεία ειδικού σκοπού δεόντως εγγεγραμμένη σύμφωνα με τους νόμους της Ιρλανδίας, η οποία συστάθηκε για την υλοποίηση της προτεινόμενης εξαγοράς. Η Promontoria Sky είναι νεοσύστατη εταιρεία και δεν έχει καμία προηγούμενη επιχειρηματική δραστηριότητα ή κύκλο εργασιών. Στόχο στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης αποτελεί η SKY CAC Ltd, η οποία είναι εταιρεία δεόντως εγγεγραμμένη σύμφωνα με τους νόμους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η SKY CAC είναι εταιρεία εξαγοράς πιστώσεων που ιδρύθηκε από την Alpha International Holdings S.M.S.A. με σκοπό την απόκτηση χαρτοφυλακίου δανείων και ακινήτων από τις Alpha Credit Acquisition Company και Alpha Bank Cyprus Ltd. Η SKY CAC είναι νεοσύστατη εταιρεία και δεν έχει καμία προηγούμενη επιχειρηματική δραστηριότητα ή κύκλο εργασιών στην Κύπρο ή σε οποιαδήποτε άλλη δικαιοδοσία. Βάσει της σχετικής ανακοίνωσης, η Cerberus Capital Management L.P είναι σύμβουλος επενδύσεων, εγγεγραμμένη στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ και μέλος της Cerberus, μίας παγκόσμιας εταιρείας εναλλακτικών επενδύσεων που ασχολείται με επενδύσεις σε ακίνητη και προσωπική περιουσία κάθε είδους, συμπεριλαμβανομένου, μεταξύ άλλων, μετοχικών κεφαλαίων, αποθετηρίων εγγράφων (depository receipts), επενδυτικών εταιρειών, αμοιβαίων κεφαλαίων, συνδρομών (subscriptions), δικαιωμάτων αγοραπωλησίας μετοχών (warrants), ομολόγων (bonds), γραμματίων (notes), χρεογράφων (debentures), δικαιωμάτων προαίρεσης (options), και άλλων τίτλων διαφόρων ειδών και φύσης σε διάφορους κλάδους παγκοσμίως.

Η εταιρεία προχώρησε σε κοινοποίηση συγκέντρωσης αναφορικά με την απόκτηση του μετοχικού κεφαλαίου της SKY CAC Ltd, από τη Cerberus Capital Management L.P, μέσω της Promontoria Sky Designated Activity Company.

Στην «doValue» μάλλον κλίνει η Cerberus Capital Management για διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους 2,4 δισ. ευρώ που απέκτησε από την Alpha Bank.

Ενδεχομένως στην doValue

Όπως έγραψε η «Κ» ξανά τον Φεβρουάριο, στην «doValue» μάλλον κλίνει η Cerberus Capital Management για διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους 2,4 δισεκατομμυρίων ευρώ που απέκτησε τον ίδιο μήνα του 2022 από την Alpha Bank. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι η Cerberus εκδήλωσε ενδιαφέρον να αξιοποιήσει σημαντικό αριθμό εργαζομένων της Alpha Bank Κύπρου, για να απασχοληθούν στη διαχείριση του χαρτοφυλακίου Sky (project sky ονομαζόταν η διαδικασία της πώλησης του χαρτοφυλακίου και SKY CAC η εταιρεία που εξαγοράσθηκε από την Promontoria Sky Designated Activity Company).

Το Χαρτοφυλάκιο των 2,4 δισ. ευρώ πωλήθηκε μέσω της Alpha Διεθνών Συμμετοχών Μ.Α.Ε., 100% (έμμεσης) θυγατρικής εταιρείας του Ομίλου της Alpha Bank. Σύμφωνα με την τότε σχετική ανακοίνωση, το Project Sky εντάσσεται στη στρατηγική του Ομίλου Alpha Bank για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και αποτελεί το επιστέγασμα μίας σειράς παρόμοιων επιτυχημένων συναλλαγών του Ομίλου κατά τα τελευταία έτη. Μέσω της συγκεκριμένης συναλλαγής, ο Όμιλος εξυγιαίνει περαιτέρω τον ισολογισμό του, μειώνοντας τον δείκτη ΜΕΑ (NPE) κατά περίπου πέντε ποσοστιαίες μονάδες, στο 13% (με στοιχεία 30ης Σεπτεμβρίου 2021 pro forma). Η εκτιμώμενη επίπτωση της συναλλαγής στα Αποτελέσματα Χρήσης ύψους Ευρώ 0,2 δισ., κινείται εντός του προϋπολογισμού Ομίλου και εκτιμάται ότι θα έχει επίπτωση στον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας (CAD) του Ομίλου, ύψους 20 μονάδων βάσης (με στοιχεία 30ης Σεπτεμβρίου 2021 pro forma). Η ολοκλήρωση της συναλλαγής αναμένεται στο γ' τρίμηνο 2022 και υπόκειται στη λήψη των συνήθων εποπτικών εγκρίσεων. Τέλος, με την ολοκλήρωση του Project Sky, εξυγιαίνεται πλήρως το χαρτοφυλάκιο της Alpha Bank Κύπρου, καθώς η ακαθάριστη λογιστική αξία μη εξυπηρετούμενων δανείων και αποθεμάτων ακινήτων περιορίζεται σε λιγότερα από 80 εκατ. ευρώ.

Μήνυμα εμπιστοσύνης για κυπριακή οικονομία η επίσκεψη Λαγκάρντ

Η επίσκεψη της Προέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) Christine Lagarde στην Κύπρο ήταν ιδιαίτερης σημασίας, αφού έστειλε μήνυμα εμπιστοσύνης σε σχέση με τις αντοχές και τις δυνατότητες της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας μας, τόνισε ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) Κωνσταντίνος Ηροδότου, σχολιάζοντας την επίσκεψη εργασίας που πραγματοποίησε η κ. Lagarde στην Κύπρο μεταξύ 29 - 31 Μαρτίου μετά από πρόσκληση του Διοικητή της ΚΤΚ.

«Είμαι πεπεισμένος πως στη βάση των ευρωπαϊκών αξιών και με την εφαρμογή των απαραίτητων δράσεων, θα ξεπεράσουμε επιτυχώς κι αυτήν τη δύσκολη συγκυρία», υπογράμμισε ο κ. Ηροδότου, σύμφωνα με ανακοίνωση της ΚΤΚ.

Στην ανακοίνωση, η ΚΤΚ αναφέρει ότι η κ. Lagarde είχε εποικοδομητικές συναντήσεις με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Αναστασιάδη, τον Διοικητή της ΚΤΚ και τρεις φορείς προώθησης και ανάδειξης των δικαιωμάτων και του ρόλου της γυναίκας, ενώ συμμετείχε σε συνέδριο που διοργάνωσε η ΚΤΚ κατά τη διάρκεια του οποίου ανέλυσε τις προοπτικές της ευρωπαϊκής οικονομίας εν μέσω πρωτόγνωρων συνθηκών και απάντησε σε ερωτήσεις των παρευρισκόμενων. Η κ. Lagarde αναφέρθηκε στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρωζώνη και κατά συνέπεια η Κύπρος λόγω της αύξησης του πληθωρισμού ο οποίος επιταχύνθηκε λόγω της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ΚΤΚ, η κ. Lagarde αναφέρθηκε στη διατήρηση των τιμών ενέργειας σε υψηλά επίπεδα, στην πιθανή αύξηση των τιμών των τροφίμων και στη συνέχιση των προβλημάτων στη βιομηχανία διεθνώς, ενώ διαβεβαίωσε παράλληλα, πως η ΕΚΤ θα εφαρμόσει όλες τις αναγκαίες δράσεις για διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ευρωζώνης γενικότερα.

Στην ανακοίνωση η ΚΤΚ αναφέρει ότι η Πρόεδρος της ΕΚΤ εξέφρασε την πεποίθηση πως όπως και πριν μερικά χρόνια, λόγω της σκληρής δουλειάς που έγινε μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση, έτσι και σήμερα, η χώρα μας θα ανταπεξέλθει των δυσκολιών και θα συνεχίσει την αναπτυξιακή της πορεία. «Παράλληλα, υπογράμμισε την εξαιρετική συνεργασία της ΕΚΤ με την ΚΤΚ και διαβεβαίωσε πως μέσω του Διοικητή Ηροδότου, η Κύπρος έχει ισχυρή φωνή στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ», προστίθεται.

Η Κύπρος θα ανταπεξέλθει των δυσκολιών και θα συνεχίσει την αναπτυξιακή της πορεία.

Από την πλευρά του, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μετά από τη συνάντηση τους, εξήρε το διαχρονικό ενδιαφέρον της κ. Lagarde για την Κύπρο, σύμφωνα με την ανακοίνωση της ΚΤΚ, και «παράλληλα, δήλωσε σίγουρος πως αν και τα σημερινά δεδομένα ακολουθούν μία περίοδο με πολλές προκλήσεις, όπως αυτή της πανδημίας, η κυπριακή οικονομία θα εξέλθει πιο δυνατή συνεχίζοντας την πορεία της προς τη βιώσιμη ανάπτυξη».

Επιδοτήσεις 3 εκατ. για καλοκαιρινές διακοπές

Το σχέδιο αναμένεται να έχει μεγαλύτερη απήχηση στα καταλύματα ελεύθερης Αμμοχώστου, λόγω του Ουκρανικού

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μέχρι τέλος Ιουλίου, χωρίς να αποκλείεται η επαναπροκήρυξή του, θα εφαρμοστεί το πρόγραμμα επιχορηγημένων διακοπών του Υφυπουργείου Τουρισμού. Εξάλλου, τα ψηλά επίπεδα ανταπόκρισης του κοινού στις προηγούμενες προκηρύξεις του και η θετική επίδραση στην λειτουργία των ξενοδοχειακών μονάδων, ήταν αυτά που έπεισαν και το Υπουργείο Οικονομικών, ώστε να δοθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους τριών εκατ. ευρώ για την εφαρμογή του από 1η Μαΐου μέχρι τέλος Ιουλίου. Το σχέδιο όμως θα εφαρμοστεί με σημαντικές διαφοροποιήσεις. Συγκεκριμένα αλλάζει το ύψος του ανώτατου κόστους διανυκτέρευσης και ανεβαίνει στα 100 ευρώ και σταθεροποιείται η δαπάνη του Υφυπουργείου στα 20 ευρώ ανά δίκλινο δωμάτιο (ανά ημέρα).

Υπάρχουν σκέψεις για μόνιμη εφαρμογή του σχεδίου στήριξης εγχώριου τουρισμού, σε πιο στοχευμένη βάση και κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες.

Για όλο το 2021, το πρόγραμμα αξιοποίησαν 130 χιλιάδες άτομα και έγιναν 295 χιλιάδες διανυκτερεύσεις, ενώ για τους μήνες Ιουλίου και Αυγούστου το πρόγραμμα αξιοποίησαν 78 χιλιάδες άτομα και έγιναν 280 χιλιάδες διανυκτερεύσεις (έκτακτο πρόγραμμα επιδοτημένων διακοπών).

Επιπλέον αλλάζει το όριο ελάχιστης διαμονής. Από 1η Μαΐου 2022 μέχρι και την 9η Ιουνίου η ελάχιστη παραμονή είναι τα δυο βράδια και για την περίοδο από την 10η Ιουνίου 2022 μέχρι και την 31η Ιουλίου είναι τα τρία βράδια. Η μέγιστη διαμονή ανά κράτηση καθορίζεται στα επτά βράδια. Τέλος, το σχέδιο δεν σχετίζεται πλέον με το πρόγραμμα εμβολιαστικής κάλυψης του πληθυσμού, αλλά απευθύνεται σε όλους τους μόνιμους κατοίκους Κύπρου.

Δαπάνες και κρατήσεις

Σύμφωνα με τον Υφυπουργό, κατά την περσινή χρονιά, οι δαπάνες του Υφυπουργείου για το πρόγραμμα εγχώριου τουρισμού ανήλθαν στα 6 εκατ. ευρώ. Το καλοκαιρινό πρόγραμμα Ιουλίου - Αυγούστου, ανήλθε στα 4 εκατ. ευρώ, ενώ φέτος, από 1η Μαΐου-31η Ιουλίου, το κόστος ανέρχεται στα 3 εκατ. ευρώ.

Το ποσό αυτό αφορά πρόσθετες πιστώσεις, και δεν προέρχεται από εσωτερική κατανομή κονδυλίων και εξοικονομήσεις του Υφυπουργείου Τουρισμού. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα διαθέσιμα στοιχεία του Υφυπουργείου Τουρισμού για τις κρατήσεις που έγιναν στο πλαίσιο του προγράμματος. Συγκεκριμένα, για όλο το 2021, το πρόγραμμα ενίσχυσης εγχώριου τουρισμού αξιοποίησαν 130 χιλιάδες άτομα και έγιναν 295 χιλιάδες διανυκτερεύσεις. Για τους μήνες Ιουλίου και Αυγούστου, όπου ίσχυε το έκτακτο πρόγραμμα επιδοτημένων διακοπών, είχαν επωφεληθεί 78 χιλιάδες άτομα και έγιναν 280 χιλιάδες διανυκτερεύσεις.

Επίσης, κατά την τελευταία εφαρμογή του σχεδίου, από Νοέμβριο μέχρι Μάρτιο, επωφελήθηκαν 25 χιλιάδες άτομα, ενώ στο πλαίσιο του πραγματοποιήθηκαν 65 χιλιάδες διανυκτερεύσεις. Από την εφαρμογή του προγράμματος ενίσχυσης εγχώριου τουρισμού, φαίνεται ότι κινήθηκαν αρκετά καλά οι ορεινές περιοχές, περισσότερο σε σχέση με τις παραλιακές περιοχές.

Λόγω Ουκρανικού

Είναι γνωστό ότι το Υφυπουργείο ήταν σε σκέψεις τους τελευταίους μήνες για το ενδεχόμενο συνέχισης του σχεδίου (το οποίο ολοκληρώθηκε στις 31 Μαρτίου). Τα δεδομένα σε σχέση με τις αγορές της Ουκρανίας και της Ρωσίας, καθώς και οι πληθωριστικές πιέσεις που έχουν δημιουργηθεί, ενίσχυσαν την επιχειρηματολογία του Υφυπουργείου Τουρισμού στην τελευταία σύσκεψη του Υπουργικού Συμβουλίου και οδήγησαν στην έγκριση της πρότασης για παράταση του θεσμού. «Αναπόφευκτα οι αυξήσεις και οι πληθωριστικές πιέσεις μπορεί να οδηγήσουν σε αναπροσαρμογή του πλάνου των διακοπών μιας οικογένειας, οπότε με αυτό τον τρόπο, στηρίζουμε τον εγχώριο τουρισμό», αναφέρει σχετικά ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίος, προσθέτοντας ότι μειώνει το ρίσκο και για τις επιχειρήσεις, αυξάνοντας τον αριθμό των ξενοδοχείων που θα επιλέξουν να λειτουργήσουν από τον Μάη.

Το κόστος διανυκτέρευσης

Το ανώτατο ύψος διανυκτέρευσης έχει αυξηθεί στα 100 ευρώ. Από αυτό το ποσό το Υφυπουργείο θα επιχορηγεί τα 20 ευρώ ανά διανυκτέρευση και το κόστος δεν αυξάνεται ανάλογα με το ύψος της διανυκτέρευσης. Από την στιγμή που έχει κλειδώσει το ποσό της επιχορήγησης, αυξάνεται και το value for money για τον πελάτη, εκτιμά ο αρμόδιος Υφυπουργός. Επισήμανε επίσης ότι από την στιγμή που έχει αυξηθεί το ύψος της διανυκτέρευσης, θα υπάρχει και μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τους ξενοδόχους για συμμετοχή στο πρόγραμμα και ο πελάτης θα έχει περισσότερες επιλογές. Αυτό ήταν ένα μήνυμα που έστειλαν πέρσι οι ξενοδόχοι, το οποίο ενισχύεται φέτος λόγω της αύξησης του λειτουργικού κόστους των επιχειρήσεων (κόστος ηλεκτρικού ρεύματος κ.ο.κ). «Αυτό θα δώσει την ευκαιρία και σε άλλες μονάδες πιο ψηλού επιπέδου να συμβληθούν με το σχέδιο, δίνοντας περισσότερες επιλογές στο κοινό», επισημαίνει σχετικά ο ΠΑΣΥΞΕ. Αναμένεται λοιπόν ότι θα υπάρχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον τόσο σε επίπεδο προσφοράς όσο και σε επίπεδο ζήτησης.

Με τη νέα έκδοση του προγράμματος εκτιμάται ότι θα ενταχθούν περισσότεροι ξενοδόχοι στην επαρχία Αμμοχώστου- Πρωταράς και Αγία Νάπα - οι οποίοι έχουν πληγεί σε μεγαλύτερο βαθμό από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Θεωρείται επίσης ότι μέσω του προγράμματος ενισχύεται και η τοπική κοινωνία, αφού επιχορηγείται μόνο η διαμονή και το πρόγευμα.

Αυτό σημαίνει ότι ο επισκέπτης έχει έμμεσο κίνητρο να κυκλοφορήσει και να δαπανήσει χρήματα και στην τοπική κοινωνία, σε άλλες επιχειρήσεις όπως εστιατόρια, καφετέριες και λιανικά καταστήματα. Ιδιαίτερα δε στα ορεινά και την ύπαιθρο το σχέδιο επιχορηγημένων διακοπών παντρεύεται ιδανικά με το σχέδιο επιχορηγημένων εργαστηρίων χειροτεχνίας και οινογαστρονομίας, το οποίο φέτος θα απορροφήσει σχεδόν 1 εκατ. ευρώ για 4 χιλιάδες επιχορηγημένα εργαστήρια, αναφέρει σχετικά ο Σάββας Περδίος.

Ήρθε για να μείνει;

Τώρα το σενάριο να ενταχθεί το πρόγραμμα σε μόνιμη βάση στον προϋπολογισμό του Υφυπουργείου Τουρισμού, αντιμετωπίζεται με θετικό φακό από πλευράς τουλάχιστον του αρμόδιου Υφυπουργείου. Όπως ανέφερε ο κ. Περδίος, το 2019, είχαμε στην Κύπρο 2,7 δισ. έσοδα από τον τουρισμό, από 4 εκατ. αφίξεις. Την ίδια ώρα, οι δαπάνες των Κυπρίων στο εξωτερικό ήταν 1,5 δισ., από 500 χιλιάδες αφίξεις Κυπρίων στο εξωτερικό. Αυτό σημαίνει ότι ο Κύπριος είναι πολύ καλός πελάτης και στο εξωτερικό και στην Κύπρο. Μπορεί σε απόλυτους αριθμούς διανυκτερεύσεων να μην μπορούμε να κτυπήσουμε τους αριθμούς που φέρνει ένας τουριστικός πράκτορας του εξωτερικού, όμως η κατά κεφαλή δαπάνη του Κύπριου καταναλωτή είναι πιο ψηλή από την μέση κατά κεφαλή δαπάνη του εισερχόμενου τουρίστα, επισήμανε ο Σάββας Περδίος.

«Είναι λοιπόν μια καλή αγορά στόχευσης, τόσο το καλοκαίρι όσο κυρίως τους χειμερινούς μήνες. Το αν θα γίνει μόνιμο κομμάτι του προϋπολογισμού μας, αυτό θα πρέπει να γίνει στοχευμένα, ώστε να εξυπηρετούνται και οι στόχοι της εθνικής στρατηγικής τουρισμού». Αυτό μεταφράζεται σε εφαρμογή του προγράμματος κυρίως τους χειμερινούς μήνες, μεταξύ Νοεμβρίου και Απριλίου, ώστε να εξυπηρετηθεί και ο στόχος της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού για αύξηση στο 40% του συνόλου των διανυκτερεύσεων ως το 2030. Μπορεί λοιπόν να μην είναι ετήσιος θεσμός το πρόγραμμα για καλοκαιρινές διακοπές, αλλά θα μπορεί να εφαρμόζεται τους χειμερινούς μήνες σε περιοχές αναπτυσσόμενες στον τουριστικό τομέα.

Το σχέδιο δεν σχετίζεται πλέον με το πρόγραμμα εμβολιαστικής κάλυψης του πληθυσμού, αλλά απευθύνεται σε όλους τους μόνιμους κατοίκους Κύπρου.

Κάτι τέτοιο φυσικά προϋποθέτει και την συμμετοχή των τουριστικών καταλυμάτων, κάτι που θεωρείται πιθανότερο αν το πρόγραμμα εφαρμόζεται για μήνες χαμηλών τουριστικών αφίξεων. Το κατά πόσο το πρόγραμμα θα ανανεωθεί και τον μήνα Αύγουστο, αυτό είναι κάτι που θα εξαρτηθεί από το πώς θα κινηθούν οι τουριστικές αφίξεις το επόμενο διάστημα.

«Εμείς είμαστε σε απόλυτη σύμπλευση με τις ενέργειες του Υφυπουργείου και στηρίζουμε τέτοιες ενέργειες, επισημαίνει ο γεν. διευθυντής του ΠΑΣΥΞΕ Φιλόκυπρος Ρουσουνίδης». Και από την πλευρά του ο Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων ΣΤΕΚ, εκφράζει ικανοποίηση για την συνέχιση του σχεδίου, με την γενική Διευθύντρια του Συνδέσμου Χρυσαίμιλη Ψηλογένη να επισημαίνει ότι δεν μπορεί να αναπληρωθεί το κενό στις πληρότητες από Ρωσία και Ουκρανία.

Πρώτη επιλογή φέτος των Ευρωπαίων για διακοπές η Κρήτη

Ελλάδα και Ισπανία συναγωνίζονται για την πρώτη θέση της λίστας των χωρών που προτιμούν οι Ευρωπαίοι ταξιδιώτες να περάσουν τις καλοκαιρινές τους διακοπές και επί του παρόντος η Ισπανία προηγείται. Ωστόσο σε επίπεδο επιμέρους προορισμών η Κρήτη έχει ήδη κατακτήσει την πρώτη θέση. Αυτά προκύπτουν από την ετήσια έκθεση TUI Holiday Atlas Summer 2022, η οποία αποτυπώνει τα στοιχεία που συγκεντρώνει ο γερμανικός τουριστικός οργανισμός από τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες κρατήσεων και τα άλλα κανάλια πωλήσεών του. Μετά την Κρήτη δεύτερος δημοφιλέστερος προορισμός είναι η Μαγιόρκα, ενώ στους 5 δημοφιλέστερους περιλαμβάνονται επίσης τα Κανάρια Νησιά. Η Ελλάδα έχει άλλη μια συμμετοχή στην πεντάδα με τη Ρόδο, και ακολουθεί η Αττάλεια.

Η Ελλάδα συνεχίζει να έχει την ισχυρή ζήτηση του περασμένου έτους και προτιμάται ιδιαίτερα από επισκέπτες από τις σκανδιναβικές χώρες και τη Γαλλία. Εκτός από την Κρήτη, μεγάλη ζήτηση έχουν η Ρόδος και η Κως, σημειώνει η TUI. Η Μαγιόρκα παραμένει ο αγαπημένος προορισμός για τους Γερμανούς επισκέπτες. Αξίζει να σημειωθεί ωστόσο ότι δυναμική επιστροφή στην αγορά πραγματοποιεί φέτος η Τουρκία ειδικά στους Βρετανούς και τους Ολλανδούς αλλά και στους Γερμανούς τουρίστες. Οι πιο δημοφιλείς προορισμοί στη γείτονα που ευνοείται από την υποτίμηση της λίρας, είναι η Αττάλεια και η τουρκική ριβιέρα. Η TUI στην έκδοσή της Holiday Atlas Summer 2022 σημειώνει πως παρά τις διεθνείς πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις, τις τελευταίες εβδομάδες διαπιστώνει «καλή ζήτηση σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και ταυτόχρονα μια τάση προς διακοπές υψηλότερης αξίας. Οι επισκέπτες της TUI σχεδιάζουν υψηλότερο προϋπολογισμό για τις καλοκαιρινές τους διακοπές». Στα τέλη Ιανουαρίου, οι μέσες τιμές για το καλοκαίρι ήταν υψηλότερες σε σχέση με το προηγούμενο έτος και ειδικότερα κατά 22%. Αυτό αποδίδεται στην αυξημένη ζήτηση για προσφορές υψηλότερης αξίας και περισσότερες πρόσθετες υπηρεσίες, για παράδειγμα αναβαθμίσεις στην κατηγορία ξενοδοχείων ή δωματίων, καθώς και εκδρομές και δραστηριότητες στις περιοχές διακοπών. «Η τάση προς τις βραχυπρόθεσμες κρατήσεις συνεχίζεται και αναμένουμε το καλοκαίρι του 2022 να είναι κοντά στα προ κρίσης επίπεδα», εκτιμά η TUI.

Μετά την Κρήτη, δεύτερος δημοφιλέστερος προορισμός είναι η Μαγιόρκα, σύμφωνα με την έκθεση της TUI. Στις 5 κορυφαίες επιλογές περιλαμβάνονται επίσης τα Κανάρια Νησιά, ενώ η Ελλάδα έχει άλλη μία συμμετοχή στην πεντάδα με τη Ρόδο και ακολουθεί η Αττάλεια.

Υψηλή ζήτηση και για Ρόδο και Κω – Δυναμική επιστροφή της Τουρκίας διαπιστώνει η TUI, που ευνοείται από την υποτίμηση της λίρας.

Λόγω του υψηλού επιπέδου κρατήσεων που έχει λάβει για διακοπές στην Ελλάδα, η TUI ξεκίνησε ήδη τη θερινή περίοδο στη χώρα νωρίτερα από ποτέ με επίκεντρο Κρήτη, Ρόδο και Κω στις αρχές Απριλίου.

Γαλλία και σκανδιναβικές χώρες έχουν, με βάση τις κρατήσεις τους, ως πρώτη προτίμηση την Ελλάδα. Οι Βρετανοί ταξιδεύουν φέτος στην τουρκική ριβιέρα, ιδιαίτερα στο Νταλαμάν, ενώ ακολουθούν Αίγυπτος και Ελλάδα. Για τις αγορές Γερμανίας, Αυστρίας και Ελβετίας οι πέντε πρώτοι προορισμοί είναι Μαγιόρκα, Αττάλεια, Κρήτη, Ρόδος και Κως.

Δίνουν δουλειά και στέγη σε Ουκρανούς

Ανοίγουν πόρτα στην αγορά εργασίας τέσσερα ξενοδοχεία σε Λεμεσό και το Forest Park στις Πλάτρες

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το προηγούμενο διάστημα αλυσίδες ξενοδοχείων στην Ελλάδα όπως η Sani/Ikos Group και τα Atrium Hotels & Resorts στη Ρόδο, ανακοίνωσαν την πρόθεσ;η τους για απασχόληση και δωρεάν διαμονή σε Ουκρανούς πρόσφυγες, οι οποίοι ήταν μέχρι πρότινος εργαζόμενοι στον τομέα του τουρισμού στην πατρίδα τους. Αυτή την πρακτική ξεκίνησαν να υιοθετούν και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στην Κύπρο, ύστερα από πρωτοβουλία του εκπαιδευτικού Ομίλου Μεσόγειος, σε συνεργασία με το Δίκτυο Θεματικών Κέντρων Τροόδους και την πρεσβεία της Ουκρανίας στην Κύπρο, μέσα από το ολιστικό «Πρόγραμμα Ουκρανικής Ενσωμάτωσης στην Κύπρο. Σύμφωνα με τελευταίες δηλώσεις του Υπουργού Εσωτερικών, στην Κύπρο έφτασαν 14 χιλιάδες Ουκρανοί πρόσφυγες. Ο στόχος του εγχειρήματος είναι πρωτίστως να δοθεί η επιλογή σε Ουκρανούς πρόσφυγες οι οποίοι βρέθηκαν στην Κύπρο μετά την ρωσική εισβολή, να εκπαιδευτούν και να εργαστούν στο ξενοδοχειακό περιβάλλον, αναφέρει σχετικά στην «Κ» ο Παναγιώτης Παπαδόπουλος, πρόεδρος του Δικτύου Θεματικών Κέντρων Τροόδους και κοινοτάρχης Πλατρών. Βεβαίως έτσι μπορεί να καλυφθεί και μέρος των αναγκών προσωπικού σε τουριστικές επιχειρήσεις. Όπως έχει αναφερθεί επανειλημμένα από εκπροσώπους των συνδέσμων ξενοδόχων, οι ανάγκες προσωπικού στα ξενοδοχεία, κυμαίνονται μεταξύ 6-7 χιλιάδων σε όλες τις θέσεις.

Γύρω στα 100 άτομα εκδήλωσαν ενδιαφέρον για να παρακολουθήσουν την παρουσίαση του προγράμματος στη Λεμεσό.

Ποιοι ενδιαφέρθηκαν

Σε αυτόν τον αριθμό, περιλαμβάνονται και οι περίπου 2,5 χιλιάδες υπάλληλοι που αναζητεί το Casino Resorts στη Λεμεσό, το άνοιγμα του οποίου αναμένεται το καλοκαίρι του τρέχοντος έτους. Το θέρετρο βρίσκεται ανάμεσα στις επιχειρήσεις με τις οποίες συνεργάζεται ο εκπαιδευτικός όμιλος Μεσόγειος, και μεταξύ των εταιρειών που θα συμμετέχουν στο πρόγραμμα εκπαίδευσης και εργοδότησης προσωπικού από Ουκρανία. Άλλα τέσσερα ξενοδοχεία συμμετέχουν, τρία στην Λεμεσό- το Amathus Beach Hotel, το Alasia hotel και το Four Seasons- καθώς και το ξενοδοχείο Forest Park στις Πλάτρες. Στις Πλάτρες επίσης άλλα τέσσερα ξενοδοχεία και εστιατόρια είναι έτοιμα να δώσουν υποτροφίες για σπουδές και εργασία. Την προηγούμενη εβδομάδα ξεκίνησε η καταγραφή των αναγκών των ξενοδοχείων αλλά και των θέσεων απασχόλησης όσων εκφράσουν ενδιαφέρον, και αναλόγως θα γίνει η σύζευξη αναγκών- ενδιαφερομένων. Όπως εξηγεί ο κ. Παπαδόπουλος, αυτά τα ξενοδοχεία προτίθενται να προσφέρουν διαμονή, διατροφή, εκπαίδευση και εργοδότηση σε Ουκρανούς πολίτες που εκτοπίστηκαν λόγω του πολέμου στην χώρα τους και βρίσκονται στην Κύπρο. Πέραν της διαμονής, θα προσφέρεται και ποσό γύρω στα 300 ευρώ τον μήνα. Όσοι από αυτούς εκφράσουν ενδιαφέρον και επιλεγούν από τα ξενοδοχεία, θα ξεκινούν άμεσα το πρόγραμμα εκπαίδευσης και εργοδότησης, εφόσον συμπληρώσουν τουλάχιστον ομάδα των δέκα ατόμων. Οι εμπνευστές του προγράμματος εκτιμούν πάντως ότι θα υπάρξει ενδιαφέρον. Ήδη, γύρω στα 100 άτομα τα οποία έχουν ενημερωθεί σχετικά μέσω της ουκρανικής πρεσβείας, εκδήλωσαν ενδιαφέρον για να παρακολουθήσουν την πρώτη παρουσίαση του προγράμματος στη Λεμεσό. Εφόσον υπάρξει ανταπόκριση αναμένεται να πραγματοποιηθούν και άλλες στην συνέχεια. Σημειώνεται ότι τουλάχιστον στο παρόν στάδιο, το πρόγραμμα δεν καλύπτει τις ανάγκες των οικογενειών των εργαζομένων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, αναφέρει ο κ. Παπαδόπουλος, θα γίνεται προσπάθεια ώστε οι οικογένειες να λαμβάνουν βοήθεια- διαμονή και εργασία- εκτός ξενοδοχειακού κλάδου. Επισημαίνεται επίσης ότι δεν υπάρχει ανώτατο όριο ηλικίας, τουλάχιστον για την εξασφάλιση του επαγγελματικού διπλώματος. Η αξιολόγηση των αναγκών και η δικτύωση θα γίνεται από το Δίκτυο Τροόδους και τον Εκπαιδευτικό Όμιλο Μεσόγειος.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν και τα ξενοδοχεία Amathus Beach Hotel, το Alasia hotel και το Four Seasons, καθώς και το City of Dreams Mediterranean.

Την προηγούμενη εβδομάδα ξεκίνησε η καταγραφή των αναγκών των ξενοδοχείων αλλά και των θέσεων απασχόλησης όσων εκφράσουν ενδιαφέρον, και αναλόγως θα γίνει η σύζευξη αναγκών- ενδιαφερομένων.

Το κόστος

Όπως εξηγεί ο κ. Παπαδόπουλος, στο πλαίσιο του προγράμματος, το ξενοδοχείο θα εργοδοτήσει και θα αναλάβει και την επιχορήγηση των σπουδών του υπάλληλου. Εφόσον ολοκληρώσει επιτυχημένα τον κύκλο σπουδών του, τότε το ξενοδοχείο θα προσφέρει πλέον συμβόλαιο στον υπάλληλο. Τα μαθήματα θα γίνονται στις εγκαταστάσεις του εκπαιδευτικού ομίλου Μεσόγειος (ακαδημαϊκό δίπλωμα) και στο Forest Park για τις επιχειρήσεις των Πλατρών (επαγγελματικό δίπλωμα). Το κόστος του προγράμματος, ανέρχεται σε 3.600 ευρώ τον χρόνο ανά άτομο στην περίπτωση διαμονής και εργασίας στο ξενοδοχείο, και στα 6.800 ευρώ τον χρόνο ανά άτομο, στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος παρακολουθήσει τουριστικές σπουδές, με παράλληλη πρακτική εξάσκηση στο ξενοδοχείο (μόνο στη Λεμεσό). Οι ξενοδόχοι προσπαθούν να βρουν προσωπικό εκπαιδευμένο, αναφέρει ο Παπαδόπουλος, σε μια προσπάθεια να λύσουν και το κρίσιμο θέμα που υπάρχει, αυτό της έλλειψης προσωπικού. «Σίγουρα άτομα τα οποία βρίσκονται στην Κύπρο και είναι σε αβεβαιότητα για το τι μέλλει γενέσθαι, μπορούν να αξιοποιήσουν την ευκαιρία για εργασία». Πρόκειται για το ίδιο πρόγραμμα το οποίο, το εκπαιδευτικό κέντρο Μεσόγειος και το Δίκτυο Τροόδους επιχείρησαν να εφαρμόσουν προ μερικών μηνών (για study and work) απευθυνόμενοι στο κυπριακό κοινό, χωρίς ωστόσο να υπάρχει ιδιαίτερη ανταπόκριση, μέχρι στιγμής.

Η σημασία της έγκαιρης διάγνωσης και πρόληψης καρδιαγγειακών παθήσεων

Ένας στους τρεις καρδιαγγειακούς θανάτους μπορεί να προληφθεί μέσω έγκαιρης διάγνωσης και κατάλληλης κλινικής διαχείρισης

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 30 χρόνια οι καρδιαγγειακές παθήσεις αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτου παγκοσμίως. Με βάση τα στατιστικά στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, το 2019 περίπου 18 εκατομμύρια άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους λόγω καρδιαγγειακών επιπλοκών, με το 38% των θανάτων αυτών να αφορούν άτομα ηλικίας κάτω των 70 ετών.

Ο κίνδυνος ανάπτυξης μιας καρδιαγγειακής πάθησης επηρεάζεται από συγκεκριμένους παράγοντες κινδύνου, όπως ο τρόπος ζωής, ο υψηλός δείκτης μάζας σώματος, το κάπνισμα, η σωματική αδράνεια και η υψηλή χοληστερόλη στο αίμα. Επιπρόσθετα, οι κληρονομικοί παράγοντες, όπως συγκεκριμένες γενετικές μεταλλάξεις (αλλαγές στο DNA) μπορούν να αυξήσουν την πιθανότητα ανάπτυξης μιας καρδιαγγειακής πάθησης. Οι καρδιαγγειακές παθήσεις επηρεάζουν την καρδία και τα αιμοφόρα αγγεία. Μερικές από τις πιο κοινές παθήσεις είναι η καρδιακή ανεπάρκεια, η στεφανιαία νόσος ή αλλιώς καρδιακή προσβολή, η υπέρταση και η εγκεφαλοαγγειακή νόσος ή αλλιώς εγκεφαλικό επεισόδιο.

Οι γενετικές εξετάσεις για ανίχνευση κληρονομικών μεταλλάξεων είναι ζωτικής σημασίας, αφού όταν οι άνθρωποι με προδιάθεση ανάπτυξης μιας καρδιαγγειακής πάθησης διαγιγνώσκονται εγκαίρως ή στα αρχικά στάδια, έχουν καλύτερη πρόγνωση. Η έγκαιρη διάγνωση επιτρέπει στους ασθενείς να υποβληθούν στις κατάλληλες θεραπείες, όπως για παράδειγμα η αντιυπερτασική αγωγή ή η έγκαιρη χειρουργική επέμβαση, ή να αναπροσαρμόσουν τον τρόπο ζωής τους, αποφεύγοντας παράγοντες κινδύνου οι οποίοι θα αυξήσουν περαιτέρω το ρίσκο πρόκλησης ενός καρδιαγγειακού επεισοδίου.

Ο γενετικός έλεγχος συνιστάται από διεθνείς οργανισμούς όπως η Ευρωπαϊκή Καρδιολογική Εταιρεία και η Αμερικανική Ένωση Καρδιολογίας, για παθήσεις όπως οι αρρυθμίες, οι μυοκαρδιοπάθειες και η οικογενής υπερχοληστερολαιμία, σε άτομα με οικογενειακό ιστορικό ή υποψία μιας κληρονομικής καρδιαγγειακής νόσου.

Επιπλέον, οι κλινικές εξετάσεις που αξιολογούν τα επίπεδα βιοδεικτών όπως η χοληστερόλη, τα τριγλυκερίδια, οι απολιποπρωτεΐνες και η φερριτίνη, αποτελούν το κλειδί για την πρόληψη αιφνίδιων καρδιαγγειακών επεισοδίων, καθώς εντοπίζουν άτομα υψηλού κινδύνου για καρδιαγγειακές παθήσεις. Ανάλογα με τα επίπεδα αυτών των βιοδεικτών, μπορούν να ληφθούν τα κατάλληλα φάρμακα ή να γίνουν αλλαγές στον τρόπο ζωής, περιορίζοντας το ρίσκο ανάπτυξης ή επιδείνωσης μιας καρδιαγγειακής νόσου. Ταυτόχρονα, υπάρχουν και καρδιαγγειακοί βιοδείκτες που χρησιμοποιούνται για τη διάγνωση καρδιακής προσβολής, αλλά και για την ανίχνευση βλάβης στα καρδιακά μυϊκά κύτταρα. Αυτοί οι βιοδείκτες περιλαμβάνουν ένζυμα, ορμόνες και πρωτεΐνες, που απελευθερώνονται στην κυκλοφορία του αίματος κατά τη διάρκεια και μετά από καρδιακή προσβολή, όταν ένα άτομο βρίσκεται σε κατάσταση άγχους ή όταν ο καρδιακός μυς έχει υποστεί νέκρωση σε κάποια περιοχή.

Η έγκαιρη διάγνωση ενός καρδιαγγειακού προβλήματος, είτε μέσω γενετικών εξετάσεων σε περιπτώσεις οικογενειακού ιστορικού είτε μέσω τακτικών κλινικών ελέγχων, μπορεί να οδηγήσει στην κατάλληλη κλινική διαχείριση, μέσω της οποίας το ένα τρίτο των καρδιαγγειακών θανάτων μπορεί να προληφθεί.

Η εξειδικευμένη γενετική εξέταση Ventrilia, η οποία προσφέρεται από την NIPD Genetics, μπορεί να ανιχνεύσει μεταλλάξεις που προκαλούν καρδιαγγειακές παθήσεις. Για να μάθετε περισσότερα, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα https://nipd.com/ventrilia.

Τα Κλινικά Εργαστήρια της NIPD Genetics παρέχουν τον Έλεγχο Καρδίας, ο οποίος περιλαμβάνει κλινικές αναλύσεις σημαντικών βιοδεικτών για εκτίμηση της καρδιαγγειακής υγείας. Για να μάθετε περισσότερα, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.nipdlabs.com.cy.

Τα επόμενα πιθανά βήματα και η κλινική διαχείριση θα πρέπει πάντα να συζητούνται με τον γιατρό σας. Το περιεχόμενο του άρθρου προορίζεται μόνο για ενημερωτικούς σκοπούς και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο για τη λήψη ιατρικής συμβουλής. Οι επιστημονικές αναφορές που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη του παρόντος άρθρου βρίσκονται στην ιστοσελίδα www.nipdlabs.com.cy.

*Το κείμενο έχει συνταχθεί από την NIPD Genetics Scientific Communications Team

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

SHUTTERSTOCK

Ο ΔΕΣΦΑ «τρέχει» το σχέδιο της πλωτής δεξαμενής LNG στον σταθμό της Ρεβυθούσας.

Σχέδιο εκτάκτου ανάγκης για την ενεργειακή επάρκεια

Πλωτή δεξαμενή LNG στη Ρεβυθούσα, σε ετοιμότητα οι λιγνιτικές μονάδες

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Με διαδικασίες κατεπείγοντος η κυβέρνηση θέτει σε εφαρμογή τα εναλλακτικά σενάρια για τη διασφάλιση της ενεργειακής επάρκειας της χώρας σε περίπτωση καθολικής διακοπής των ροών ρωσικού φυσικού αερίου, μετά την απόφαση της Γερμανίας να θέσει τη χώρα σε κατάσταση «πορτοκαλί» συναγερμού και την αναστάτωση που προκλήθηκε στις ευρωπαϊκές αγορές.

Σύμφωνα με τις αποφάσεις που έλαβε η Ομάδα Διαχείρισης Κρίσεων που συγκάλεσε εκτάκτως ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ο ΔΕΣΦΑ θα πρέπει να υποβάλει μελέτη αξιολόγησης κόστους οφέλους στο υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την προσθήκη μιας πλωτής δεξαμενής LNG στον σταθμό της Ρεβυθούσας και έως την Τρίτη να ενημερώσει το ΥΠΕΝ για την εξέλιξη των διαβουλεύσεων με την ιταλική Snam για τις δυνατότητες διατήρησης στρατηγικών αποθεμάτων φυσικού αερίου σε υπόγειες αποθήκες στην Ιταλία.

Επίσης, θα πρέπει να επικαιροποιήσει τις εκτιμήσεις του αναφορικά με τα επιπλέον φορτία LNG που θα χρειαστούν μέχρι και τον Μάρτιο του 2023, ενώ η ΔΕΗ θα πρέπει την Τρίτη να καταθέσει στο ΥΠΕΝ το ετήσιο πλάνο εξόρυξης λιγνίτη στα ορυχεία της, για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας των διαθέσιμων λιγνιτικών μονάδων. Η ΔΕΠΑ Εμπορίας θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά τη διαθεσιμότητα των φορτίων LNG στις διεθνείς αγορές προκειμένου να προμηθευτεί επιπλέον φορτία εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο.

Συναγερμός στο υπουργείο Ενέργειας για να αντιμετωπίσει ενδεχόμενη καθολική διακοπή των ροών ρωσικού αερίου.

Η Gazprom

Οι αποφάσεις καταδεικνύουν τη σοβαρότητα της κατάστασης που διαμορφώνεται πανευρωπαϊκά σε σχέση με την ενεργειακή επάρκεια.

Τα συμβόλαια των ελληνικών εταιρειών (ΔΕΠΑ, Mytilineos και Κοπελούζου) με την Gazprom είναι μακροπρόθεσμα και το ζήτημα του νομίσματος πληρωμής θα το αντιμετωπίσουν στις 20-25 Απριλίου, που θα πρέπει να πληρώσουν για τον Μάρτιο. Οι ανησυχίες της Ελλάδας συνδέονται με το ενδεχόμενο πλήρους διακοπής του ρωσικού αερίου. Στη συνεδρίαση της Ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων εξετάστηκαν όλα τα εναλλακτικά σενάρια, όμως διαπιστώθηκε ότι «εύκολες λύσεις δεν υπάρχουν», όπως χαρακτηριστικά τονίζουν στην «Κ» αρμόδιοι παράγοντες.

Η μάχη για το LNG

Στην αγορά του LNG βρίσκεται σε εξέλιξη εδώ και μέρες μια πραγματική μάχη για τη διασφάλιση φορτίων, με τις τιμές να αλλάζουν πολλές φορές μέσα στην ημέρα. Μια διακοπή του ρωσικού αερίου, που θεωρείται πολύ πιθανή μετά την απόφαση του Πούτιν να νομοθετήσει ώστε από την 1η Απριλίου η πληρωμή παραδόσεων ενέργειας να γίνεται σε ρούβλια, θα προκαλέσει τέτοια στενότητα στην αγορά που οι τιμές LNG θα εκτιναχθούν σε απαγορευτικά ύψη για τις οικονομίες της Ευρώπης, οπότε οι χώρες θα στραφούν υποχρεωτικά και σε περικοπές βιομηχανικών φορτίων για να εξοικονομήσουν φορτία, με ό,τι αυτό συνεπάγεται στην απασχόληση και στην παραγωγή προϊόντων και ακολούθως σε ακρίβεια και πληθωρισμό.

Ενα επιτελείο 30 ατόμων στον ΔΕΣΦΑ έχει χωριστεί σε ομάδες εργασίας για να καταστρώσουν την εφαρμογή των σχεδίων προσθήκης αποθήκης στη Ρεβυθούσα και αγοράς στρατηγικών αποθεμάτων στην Ιταλία. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση οι δυσκολίες συνδέονται με τις νομικές δεσμεύσεις για τις δυνατότητες χρήσης αυτών των αποθεμάτων, δεδομένου ότι η γειτονική χώρα μπορεί, προκειμένου να καλύψει τις δικές της ανάγκες, να μην τα αποδεσμεύσει. Στην περίπτωση της νέας αποθήκης θα πρέπει να υπάρξουν συνεννοήσεις με τους προμηθευτές, αφού θα χρειαστεί να αγοράσουν το αέριο σε υψηλές τιμές, κάτι που εξετάζεται να επιλυθεί με νομοθετική ρύθμιση που θα καθιστά τις αναγκαίες ποσότητες υποχρεωτικές για την ασφάλεια της τροφοδοσίας και θα ορίζει πώς θα πληρώνονται.

Τη μεγαλύτερη πίεση θα δεχθεί το ηλεκτρικό σύστημα, το οποίο στηρίζεται σε ποσοστό 40% στο φυσικό αέριο. Οι λιγνιτικές μονάδες της ΔΕΗ είναι διαθέσιμες, δεν έχει διασφαλιστεί όμως το απαραίτητο καύσιμο για την αδιάλειπτη λειτουργία τους, ενώ τα νερά στους υδροηλεκτρικούς σταθμούς της ΔΕΗ βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα. Αυτό, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της αγοράς, θα πιέσει πολύ το σύστημα τους θερινούς μήνες που η ζήτηση αυξάνεται κατακόρυφα, γι' αυτό και εξετάζονται από τώρα σενάρια διακοπής βιομηχανικών φορτίων ή και εκ περιτροπής διακοπές ρεύματος.

Οι ευρωπαϊκές χώρες προετοιμάζονται για ελλείψεις αερίου

Το αίτημα της Ρωσίας να πληρώνουν εφεξής οι Ευρωπαίοι με ρούβλια το φυσικό αέριο και η απειλή της να διακόψει τις ροές σε περίπτωση μη συμμόρφωσης έχει θορυβήσει τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, με πρώτο το Βερολίνο, που προχωρεί στη λήψη αποφασιστικών μέτρων. Την ίδια στιγμή, πάντως, η Μόσχα τείνει να χαμηλώσει τους τόνους, δηλώνοντας ότι θα είναι σταδιακή η μετάβαση στο νέο σύστημα πληρωμών με ρούβλια. Ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας Ρόμπερτ Χάμπεκ ανακοίνωσε ότι ενεργοποιεί προϋπάρχον σύστημα «έγκαιρης προειδοποίησης» για τυχόν ανεπάρκεια φυσικού αερίου, βάσει του οποίου θα κατανεμηθούν οι υπάρχοντες ενεργειακοί πόροι με κριτήριο τις ανάγκες της κοινωνίας.

Το σύστημα συνίσταται στην παρακολούθηση των εισαγωγών και των αποθεμάτων αερίου από ομάδα αντιμετώπισης κρίσεων αποτελούμενη από το υπουργείο Οικονομικών, τη ρυθμιστική αρχή ενέργειας και εκπροσώπους του ιδιωτικού τομέα. Στην περίπτωση που μειώνονται οι ροές φυσικού αερίου και δεν αποδίδουν τα ήπια μέτρα για τη μείωση της κατανάλωσης, θα παρεμβαίνει η ρυθμιστική αρχή ενέργειας και θα αποκόπτει από το δίκτυο παροχής αερίου τμήματα της γερμανικής βιομηχανίας ώστε να προμηθεύει τα νοικοκυριά της χώρας. Εκτός από τα γερμανικά νοικοκυριά, η μεγαλύτερη προτεραιότητα θα δοθεί σε νοσοκομεία, μονάδες φροντίδας και ειδικούς οργανισμούς με αυξημένες ενεργειακές ανάγκες.

Ο Γερμανός καγκελάριος Ολαφ Σολτς παραμένει δεσμευμένος στη συμφωνία του G7, βάσει της οποίας οι προμήθειες ενέργειας από τη Ρωσία θα πληρώνονται μόνο σε ευρώ ή δολάρια, δήλωσε εκπρόσωπος της γερμανικής κυβέρνησης, μετά την τηλεφωνική συνομιλία του κ. Σολτς με τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν.

Ο Ρώσος πρόεδρος είπε στον Γερμανό καγκελάριο ότι τίποτα δεν θα αλλάξει για τους Ευρωπαίους και ότι οι πληρωμές θα εξακολουθήσουν να γίνονται σε ευρώ και θα μεταφέρονται στην Gazprombank, η οποία δεν επηρεάζεται από τις κυρώσεις για τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, είπε ο Γερμανός εκπρόσωπος. Οπως πρόσθεσε, στη συνέχεια τα ποσά θα μετατρέπονται σε ρούβλια.

«Ο κ. Σολτς δεν συμφώνησε με αυτή τη διαδικασία στη συνομιλία, αλλά ζήτησε γραπτές πληροφορίες για να κατανοήσει καλύτερα τη διαδικασία», ανέφερε ο Γερμανός εκπρόσωπος, προσθέτοντας ότι παραμένει σε ισχύ η συμφωνία του G7.

Το αίτημα της Ρωσίας για πληρωμές σε ρούβλια αρχικά αιφνιδίασε τους Ευρωπαίους την περασμένη εβδομάδα, όταν το διατύπωσε ο εκπρόσωπος του Κρεμλίνου, Ντμίτρι Πεσκόφ. Χθες επανέλαβε ότι η κεντρική τράπεζα και η Gazprom θα παρουσιάσουν σήμερα σχέδιο για τη μετάβαση στις πληρωμές σε ρούβλια. Ερωτώμενος, όμως, από δημοσιογράφους κατά πόσον πρέπει από σήμερα να γίνουν οι πληρωμές σε ρούβλια, ο κ. Πεσκόφ τόνισε «ασφαλώς και όχι», και διευκρίνισε πως «οι πληρωμές και η παράδοση», αλλά και «από τεχνολογικής απόψεως» η διαδικασία, θα είναι σταδιακά. Νωρίτερα, πάντως, ο πρόεδρος του ρωσικού Κοινοβουλίου, Βιατσεσλάβ Βολοντίν, κάλεσε τους Ευρωπαίους ηγέτες «να πάψουν να φλυαρούν και να βρίσκουν δικαιολογίες για να μην πληρώσουν σε ρούβλια», και κατέληξε κατηγορηματικά λέγοντας ότι «αν θέλετε αέριο, βρείτε ρούβλια». Ο ίδιος πρόσθεσε μάλιστα πως η Ρωσία πιθανώς «θα διευρύνει το φάσμα των εξαγωγών της που θα πληρώνονται σε ρούβλια, όπως τα λιπάσματα, τα σιτηρά, τα μαγειρικά έλαια, το πετρέλαιο, ο άνθρακας, τα μέταλλα, η ξυλεία κ.λπ.».

Ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας, Ρόμπερτ Χάμπεκ, ανακοίνωσε ότι ενεργοποιεί ένα σύστημα «έγκαιρης προειδοποίησης» για τυχόν ανεπάρκεια αερίου.

Εκτακτα μέτρα λαμβάνουν Γερμανία, Αυστρία και Ολλανδία, καθώς η Μόσχα απειλεί να κλείσει τις στρόφιγγες.

Θα συνεχίσουμε να ζούμε με υψηλές τιμές ενέργειας για μεγάλο διάστημα

Την εκτίμηση ότι η αγορά φυσικού αερίου θα πάρει χρόνια να ισορροπήσει και άρα θα συνεχίσουμε να ζούμε με υψηλές τιμές ενέργειας εξέφρασαν από το βήμα του συνεδρίου Power & Gas Forum παράγοντες της ελληνικής αγοράς ενέργειας. «Είναι δύσκολο να γίνουν προβλέψεις για την τιμή του αερίου τα επόμενα χρόνια», τόνισε στην ομιλία της η διευθύνουσα σύμβουλος του ΔΕΣΦΑ, Μαρία Ρίτα Γκάλι, επισημαίνοντας ότι βρισκόμαστε σε μια περίοδο ανταγωνισμού διαφορετικών περιοχών του κόσμου για εξασφάλιση ποσοτήτων. Εκτίμησε, μάλιστα, ότι τον χειμώνα θα έχουμε μεγάλο ανταγωνισμό για τα φορτία LNG και το πρόβλημα ευελιξίας της αγοράς θα επιδεινωθεί, και ότι για να ισορροπήσει η αγορά θα πάρει χρόνια.

Την άποψη ότι οι τιμές φυσικού αερίου δεν πρόκειται να επιστρέψουν στα επίπεδα των 25 ευρώ η μεγαβατώρα των προηγούμενων ετών εξέφρασε ο καθηγητής του ΕΜΠ Παντελής Κάπρος εκτιμώντας ότι θα σταθεροποιηθούν, όταν αυτό συμβεί, σε ένα εύρος μεταξύ 40 και 60 ευρώ η μεγαβατώρα, ενώ ο γενικός διευθυντής της Protergia Ντίνος Μπενρουμπή χαρακτήρισε ως εύλογη μια τιμή της τάξης των 25-30 ευρώ, σημειώνοντας ότι το φυσικό αέριο παραμένει μια φθηνή πηγή ενέργειας παρά το γεγονός της εκτόξευσης της τιμής στο χρηματιστηριακό ταμπλό.

Η αγορά φυσικού αερίου θα πάρει χρόνια για να ισορροπήσει, ανέφεραν στο συνέδριο Power & Gas Forum παράγοντες του κλάδου.

Ο ίδιος σημείωσε ότι δεν υπάρχουν πλέον φθηνές λύσεις για την απανθρακοποίηση της ευρωπαϊκής οικονομίας και ότι όποια λύση προκριθεί θα είναι δυσβάσταχτη και ακριβή για τις οικονομίες και τους καταναλωτές.

Στη συζήτηση περί «ουρανοκατέβατων» κερδών ο κ. Μπενρουμπή υποστήριξε ότι δεν μπορεί το φυσικό αέριο που ορίζει «ταβάνι» στην τιμή της χονδρεμπορικής αγοράς να παράγει «ουρανοκατέβατα» κέρδη. Σημείωσε επίσης ότι «το μέτρο της αναδρομικής φορολόγησής τους δεν συνιστά μια βιώσιμη λύση, μια και υπάρχει σχετική συνταγματική πρόβλεψη που το απαγορεύει και μάλιστα ανάλογες αναφορές βρίσκουμε και στην κείμενη νομοθεσία άλλων χωρών και συνολικά στα κείμενα της Ε.Ε.».

«Θα εξετάσουμε τα κέρδη όλων των εταιρειών και ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου και όλες τις τεχνολογίες. Θα καταλήξουμε σε ένα πόρισμα και μετά θα το κοινοποιήσουμε. Δεν εξαιρούμε κανέναν», σημείωσε ο πρόεδρος της ΡΑΕ Αθανάσιος Δαγούμας, ενώ σε συνέντευξη που παραχώρησε νωρίτερα στο πλαίσιο του συνεδρίου ο υπουργός Κώστας Σκρέκας τόνισε ότι έχει δοθεί από τον Σεπτέμβριο εντολή στη ΡΑΕ να ελέγχει την εφαρμογή τυχόν αθέμιτων εμπορικών πρακτικών στις εταιρείες προμήθειας και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και την πιθανότητα να υπάρχουν υπερκέρδη ή ακόμη και αισχροκέρδεια. «Αυτό θα φανεί στους ισολογισμούς και τη διαφορά θα τη φορολογήσουμε», είπε ο υπουργός. Ερωτηθείς για πιθανή αναθεώρηση του προγράμματος απολιγνιτοποίησης λόγω της συγκυρίας, ο υπουργός αναφέρθηκε στο ορόσημο του 2028 που προβλέπει το ΕΣΕΚ και σημείωσε ότι ακόμη και εάν η κυβέρνηση έπαιρνε μια διοικητική απόφαση για τη διατήρηση των λιγνιτικών μονάδων πέραν του 2023 που προβλέπει ο προγραμματισμός της ΔΕΗ, η λειτουργία τους θα κριθεί με όρους αγοράς. Σε ό,τι αφορά τη λειτουργία της αγοράς, ο κ. Κάπρος αμφισβήτησε την αναγκαιότητα της ύπαρξης της προημερήσιας αγοράς (χρηματιστηριακής). Η λύση για τη μείωση των τιμών, σύμφωνα με τον κ. Κάπρο, είναι τα διμερή συμβόλαια, τα οποία θα πρέπει να γίνουν υποχρεωτικά. Ο ίδιος αμφισβήτησε το μοντέλο δημοπρασιών και κλειδωμένης τιμής για την ανάπτυξη των ΑΠΕ που εφαρμόζει η Ελλάδα, δηλώνοντας ξεκάθαρα ότι θα πρέπει να αποσυνδεθούν από την προστασία του Δημοσίου και να λειτουργήσουν με όρους αγοράς. Την άποψη του κ. Κάπρου περί ελλείμματος ανταγωνισμού και προώθησης διμερών συμβολαίων ως εργαλείου για τη μείωση των τιμών έδειξε με την ομιλία της να συμμερίζεται και η γ.γ. Ενέργειας, Αλεξάνδρα Σδούκου. Η εξυγίανση του ανταγωνισμού και τα διμερή συμβόλαια είναι ο μόνος τρόπος να μειώσουμε το συνολικό κόστος ρεύματος, είπε η κ. Σδούκου.

ΧΡΥΣΑ ΛΙΑΓΓΟΥ

ΑΠΕ

Την άποψη ότι οι τιμές φυσικού αερίου δεν πρόκειται να επιστρέψουν στα επίπεδα των 25 ευρώ η μεγαβατώρα των προηγούμενων ετών, εξέφρασε ο καθηγητής του ΕΜΠ Παντελής Κάπρος.

Ο ελληνόκτητος στόλος αυξάνεται, το ελληνικό νηολόγιο συρρικνώνεται

Μειώνονται τα πλοία που ταξιδεύουν υπό ελληνική σημαία

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Συνεχίζεται με ισχυρούς ρυθμούς η μεγέθυνση του ελληνόκτητου εμπορικού στόλου τόσο σε αριθμό πλοίων και χωρητικότητα όσο και ως μερίδιο του παγκόσμιου στόλου. Ωστόσο, παράλληλα συνεχίζεται και η συρρίκνωση του ελληνικού νηολογίου, καθώς η έλλειψη ανταγωνιστικότητάς του οδηγεί πολλά πλοία σε ξένες σημαίες. Ο ελληνικά ελεγχόμενος στόλος, σύμφωνα με τη φετινή ετήσια έκθεση της Ελληνικής Επιτροπής Ναυτιλιακής Συνεργασίας (Greek Shipping Cooperation Committee ή «Committee»), έχει αυξηθεί ως προς τον αριθμό των πλοίων κατά τη διάρκεια του έτους έως τον Μάρτιο του 2022 και έχει φθάσει σε επίπεδο-ρεκόρ τόσο σε όρους DWT (χωρητικότητας εκτοπίσματος) όσο και σε όρους GT (ολικής χωρητικότητας). Σύμφωνα με στοιχεία της 1ης Μαρτίου 2022 που συγκέντρωσε η IHS Markit και τα οποία επεξεργάστηκε το Committee για την ετήσια έκθεσή του, ελληνικά συμφέροντα ελέγχουν 4.140 πλοία διαφόρων κα-

Ελληνικά συμφέροντα ελέγχουν 4.140 πλοία διαφόρων κατηγοριών, με συνολική χωρητικότητα 355.342.694 DWT.

τηγοριών, με συνολική χωρητικότητα 355.342.694 DWT και 210.077.273 GT. Σε σύγκριση με τα στοιχεία κατά την ίδια χρονική στιγμή του προηγούμενου έτους, αυτό αντιπροσωπεύει αύξηση 102 πλοίων, 4.876.695 DWT και 4.429.704 GT. Τα μεγέθη αυτά περιλαμβάνουν και 167 πλοία διαφόρων κατηγοριών που βρίσκονται υπό παραγγελία σε ναυπηγεία.

Αλλά ο στόλος που είναι νηολογημένος υπό ελληνική σημαία έχει μειωθεί και ως προς τον αριθμό των πλοίων και ως προς τη συνολική χωρητικότητά του (και σε DWT και σε GT), αποτελούμενος πλέον από 570 πλοία (χωρητικότητας 35.600.214 GT και 59.614.661 DWT), σε αντίθεση με τα στοιχεία του προηγούμενου έτους, οπότε και απαριθμούσε 584 πλοία (36.623.355 GT και 62.317.858 DWT).

Η ανάλυση της σημαίας των πλοίων που ανήκουν σε ελληνικές μητρικές εταιρείες και η οποία απεικονίζει τον συνολικό αριθμό πλοίων και χωρητικότητας που είναι νηολογημένα σε κάθε ένα από τα κύρια νηολόγια που χρησιμοποιούν οι Έλληνες ιδιοκτήτες, σε σύγκριση με την αντίστοιχη κατάταξη του περασμένου έτους, δείχνει ότι οι Νήσοι Μάρσαλ κέρδισαν 132 πλοία, η Λιβερία 83, η Κύπρος 7 και οι Μπαχάμες 2 πλοία. Από την άλλη πλευρά, μειώσεις καταγράφηκαν στον αριθμό των ελληνόκτητων πλοίων υπό σημαία Παναμά, Σιγκαπούρης και Χονγκ Κονγκ.

Ο αριθμός των πλοίων που είναι νηολογημένα με σημαία Μάλτας παρέμεινε αμετάβλητος. Συνολικά, οι σημαίες της Λιβερίας και των Νήσων Μάρσαλ βρίσκονται στις πρώτες θέσεις του ελληνόκτητου στόλου με 1.014 και 1.009 ελληνικά πλοία, αντίστοιχα, στα νηολόγιά τους.

Σε ό,τι αφορά τα υπό παραγγελία πλοία ως προς τον τύπο τους υπάρχουν υπό παραγγελία ή ναυπήγηση 54 πετρελαιοφόρα για λογαριασμό Ελλήνων ιδιοκτητών, 18 δεξαμενόπλοια χημικών και προϊόντων, 43 δεξαμενόπλοια υγραερίου, 17 πλοία μεταφοράς μεταλλευμάτων και χύδην φορτίου, και 35 πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων. Αξίζει να σημειωθεί πως οι ελληνικές μητρικές πλοιοκτήτριες εταιρείες αντιπροσωπεύουν το 26,1% του παγκόσμιου στόλου δεξαμενόπλοιων και το 15% του στόλου μεταλλευμάτων και χύδην φορτίου. Συνολικά, ο ελληνόκτητος στόλος ανέρχεται στο 7% του παγκόσμιου ως προς τον αριθμό των πλοίων, στο 12,9% σε χρηστικότητα GT και στο 15,3% σε χωρητικότητα DWT. Ο μέσος όρος ηλικίας του ελληνόκτητου στόλου αυξήθηκε οριακά σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, αλλά παρ' όλα αυτά εξακολουθεί να είναι 2,4 χρόνια κάτω από τον μέσο όρο ηλικίας του παγκόσμιου στόλου. Ειδικότερα, ο μέσος όρος ηλικίας του ανέρχεται πλέον στα 12,3 έτη έναντι 14,7 ετών για τον παγκόσμιο στόλο.

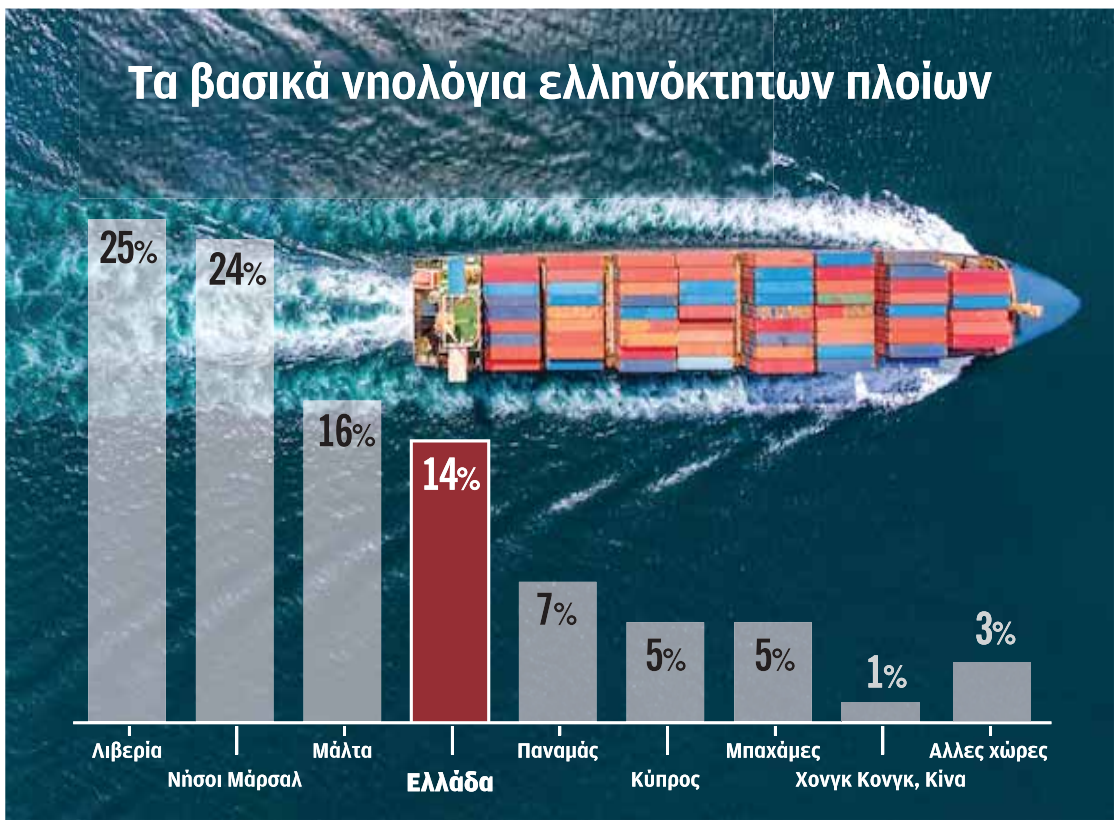

ΠΗΓΗ: Ελληνική Επιτροπή Ναυτιλιακής Συνεργασίας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στο 63,4% του 2019 η κίνηση το πρώτο δίμηνο στα περιφερειακά αεροδρόμια

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Σημαντικά αυξημένη σε σχέση με πέρυσι, αλλά χαμηλότερη έναντι του 2019 είναι η επιβατική κίνηση το δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια που διαχειρίζεται η Fraport Greece. Ειδικότερα, από την αρχή της χρονιάς έως και τον Φεβρουάριο ο αριθμός των επιβατών στα μεγαλύτερα περιφερειακά αεροδρόμια της χώρας διαμορφώθηκε σε 765.000 άτομα, έχοντας αυξηθεί κατά 277% σε σχέση με πέρυσι. Σε σύγκριση, όμως, με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, οπότε ο αριθμός των επιβατών είχε ανέλθει σε 1,2 εκατ., η κίνηση παραμένει χαμηλότερη κατά 36,6%. Τον Φεβρουάριο, έναντι του ίδιου μήνα του 2021, η επιβατική κίνηση αυξήθηκε κατά 320%, σε 394.000 άτομα, και είναι χαμηλότερη κατά 33% συγκριτικά με τον Φεβρουάριο του 2019.

Το πρώτο δίμηνο της χρονιάς, από το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης διακινήθηκαν 455.000 επιβάτες, αριθμός που είναι χαμηλότερος κατά 40% έναντι του αντίστοιχου διαστήματος του 2019. Από το «Ιωάννης Δασκαλογιάννης» των Χανίων διακινήθηκαν κατά 26,5% λιγότεροι ταξιδιώτες (72.500) σε σχέση με το πρώτο δίμηνο του 2019, ενώ στον αερολιμένα της Σαντορίνης η επιβατική κίνηση ήταν κατά 58% μικρότερη συγκριτικά με πριν από τρία χρόνια.

Στον αντίποδα, τον Φεβρουάριο στο αεροδρόμιο της Μυκόνου η επιβατική κίνηση άγγιξε τα επίπεδα του 2019, με τον αριθμό των επιβατών να είναι κατά 100 άτομα μικρότερος (6.800) έναντι εκείνης της χρονιάς. Αντίστοιχα, το χάσμα με τον αντίστοιχο μήνα του 2019 περιόρισαν οι αερολιμένες της Σκιάθου (-1%), της Σάμου (-13%), της Ζακύνθου (-16%), της Κέρκυρας (-20%) και της Μυτιλήνης (-23%).

Σύμφωνα με παράγοντες των αερομεταφορών, εάν η αύξηση

Από την αρχή της χρονιάς έως και τον Φεβρουάριο ο αριθμός των επιβατών στα μεγαλύτερα περιφερειακά αεροδρόμια της χώρας διαμορφώθηκε σε 765.000 άτομα, έχοντας αυξηθεί κατά 277% σε σχέση με πέρυσι.

του ενεργειακού κόστους δεν τεθεί εκτός ελέγχου σε βαθμό που να υποχρεώσει τις ξένες αεροπορικές σε περικοπή της προγραμματισμένης χωρητικότητάς τους για την Ελλάδα, φέτος, παρά τον πόλεμο στην Ουκρανία, η επιβατική κίνηση θα μπορούσε να βρεθεί κοντά στα επίπεδα του 2019. Κι αυτό δεδομένου ότι το πρώτο δίμηνο, που είναι διαχρονικά αδύναμο, στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια η επιβατική κίνηση ανήλθε στο 63,4% του 2019, με το αντίστοιχο ποσοστό να τοποθετείται στο 59% για το «Ελ. Βενιζέλος». Εάν δηλαδή, οι τουριστικές αφίξεις ενισχυθούν, όπως αναμένεται τους προσεχείς μήνες, εκτιμάται ότι το χάσμα με το 2019 θα περιοριστεί σημαντικά.

Σε επίπεδο πτητικής δραστηριότητας, πανευρωπαϊκά, οι επιπτώσεις του πολέμου είναι περιορισμένες ή τουλάχιστον δεν έχουν ακόμη φανεί. Σύμφωνα με τα στοιχεία του οργανισμού για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας (Eurocontrol), για το διάστημα 7 έως 13 Μαρτίου ο αριθμός των πτήσεων αντιστοιχεί στο 73,6% των επιπέδων του 2019. Στην πρώτη πεντάδα με τον μεγαλύτερο αριθμό πτήσεων βρίσκονται η Ryanair, η EasyJet, η Turkish Airlines, η Air France και η Lufthansa.

Εκτίναξη κρατήσεων μέσω Airbnb στην Ελλάδα για το καλοκαίρι

Μέχρι την 1η Μαρτίου καταγράφεται ετήσια αύξηση 232% συγκριτικά με το 2021

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Με τον ταχύτερο ρυθμό στην Ευρώπη αυξάνονται οι κρατήσεις καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Ελλάδα για την περίοδο του καλοκαιριού. Ειδικότερα, καταγράφεται ετήσια αύξηση της τάξεως του 232% σε σχέση με τις κρατήσεις που είχαν γίνει πέρυσι την ίδια περίοδο, ενώ ακολουθούν η Πορτογαλία με αύξηση κατά 196% και η Κροατία με αύξηση 151%. Ο πανευρωπαϊκός μέσος όρος διαμορφώνεται σε 74%. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από στοιχεία που συγκέντρωσε η εταιρεία ερευνών βραχυχρόνιας μίσθωσης AirDNA και αφορούν τις κρατήσεις που είχαν γίνει μέχρι την 1η Μαρτίου, για διαμονή σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης κατά την περίοδο από τις αρχές Ιουνίου έως και το τέλος Σεπτεμβρίου του τρέχοντος έτους.

Μεταξύ των επιμέρους περιοχών της χώρας, τη μεγαλύτερη αύξηση με 552% σε σχέση με πέρυσι καταγράφουν οι κρατήσεις στη Σαντορίνη, ενώ μεγάλες αυξήσεις παρατηρούνται επίσης στην Αθήνα με 429% έναντι του 2021 και στην Κέρκυρα με αύξηση κατά 317%. Ακόμα σημαντικότερο κρίνεται το γεγονός ότι σε πανελλαδικό επίπεδο, ο αριθμός των κρατήσεων που έχουν γίνει φέτος είναι και κατά 7% υψηλότερος έναντι του αντίστοιχου μεγέθους του 2019, δηλαδή της τελευταίας χρονιάς πριν από την πανδημία. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει την αντιστροφή της τάσης που είχε κυριαρχήσει την τελευταία διετία λόγω πανδημίας, δηλαδή των κρατήσεων της τελευταίας στιγμής. Τόσο το 2020 όσο και το 2021, μεγάλο ποσοστό των κρατήσεων είχαν γίνει τις αμέσως προηγούμενες ημέρες της άφιξης των επισκεπτών. Αυτό φαίνεται πως αλλάζει τη φετινή περίοδο και η αγορά αρχίζει να λειτουργεί όπως και πριν από την πανδημία.

Τη μεγαλύτερη αύξηση, με 552%, σε σχέση με πέρυσι καταγράφουν οι κρατήσεις στη Σαντορίνη, ενώ σημαντικές αυξήσεις παρατηρούνται επίσης στην Αθήνα με 429% έναντι του 2021 και στην Κέρκυρα κατά 317%.

Σε πανελλαδικό επίπεδο, ο αριθμός των κρατήσεων που έχουν γίνει φέτος είναι κατά 7% υψηλότερος έναντι του 2019.

Αντίστοιχα, όπως σημειώνουν οι αναλυτές της AirDNA, σε αντίθεση με τους προορισμούς του ευρωπαϊκού Νότου, σε χώρες με πιο ψυχρό κλίμα, όπως η Μεγ. Βρετανία, η Ιρλανδία και η Φινλανδία, καταγράφεται σημαντική πτώση των επισκεπτών κατά τους θερινούς μήνες, τουλάχιστον με βάση την εικόνα των κρατήσεων. Αυτό σημαίνει ότι όλο και περισσότεροι θα κινηθούν φέτος προς τις χώρες της Μεσογείου, καθώς είναι πρόθυμοι να ταξιδέψουν, κάτι που δεν συνέβη ούτε πέρυσι αλλά ακόμα περισσότερο το 2020, καθώς πλέον έχουν αρθεί οι περισσότεροι περιορισμοί που είχαν επιβληθεί την περασμένη διετία.

Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι η πολεμική σύρραξη στην Ουκρανία δεν φαίνεται να έχει επιδράσει αρνητικά στον ρυθμό των κρατήσεων για το φετινό καλοκαίρι, τουλάχιστον για τους δημοφιλείς προορισμούς, όπως η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η εικόνα των κρατήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί σε περιοχές κοντινές με την Ουκρανία. Σε πολλές πόλεις που συνορεύουν με την Ουκρανία, καταγράφηκε εκτίναξη των κρατήσεων σε σχέση με την περίοδο πριν από την εισβολή. Στο Χελμ της Πολωνίας, οι κρατήσεις αυξήθηκαν κατά 614% το διάστημα από τις 24 Φεβρουαρίου έως τις 19 Μαρτίου.

Αντίστοιχα, στην Τουλτσέα της Ρουμανίας η αύξηση άγγιξε το 319%, ενώ στο Βελένσε της Ουγγαρίας η αύξηση ήταν της τάξεως του 311%. Στο δε Κισινάου της Μολδαβίας, οι κρατήσεις αυξήθηκαν κατά 80%. Υπενθυμίζεται ότι τόσο η Airbnb όσο και το Vrbo έχουν «κόψει» τις αγγελίες τους σε Ρωσία και Λευκορωσία, ενώ πολλοί υποστηρικτές της Ουκρανίας έχουν προχωρήσει σε δεκάδες χιλιάδες (61.406 μέχρι τις 4 Μαρτίου) εικονικές κρατήσεις καταλυμάτων, ώστε να υποστηρίξουν οικονομικά τους ιδιοκτήτες στη χώρα.

Αλλεπάλληλες αυξήσεις στις τιμές των ακτοπλοϊκών εισιτηρίων

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Αυξήσεις στις τιμές των ακτοπλοϊκών εισιτηρίων της τάξης του 7% στα δρομολόγια από τον Πειραιά και του 12% σε αυτά από τη Ραφήνα θα ισχύσουν από τις επόμενες ημέρες εξαιτίας της πολύ μεγάλης αύξησης των τιμών των ναυτιλιακών καυσίμων. Οι αυξήσεις στον Πειραιά έρχονται μάλιστα έπειτα από προηγούμενη αύξηση της τάξης του 10% που έχει ήδη γίνει νωρίτερα φέτος, ενώ αναμένεται, αν οι τιμές των καυσίμων δεν αποκλιμακωθούν δραστικά, να συνοδευτούν και από μια τρίτη αύξηση της τάξης του 5% μετά το Πάσχα. Αντίστοιχου εύρους αυξήσεις με αυτές των δρομολογίων που ξεκινούν από τον Πειραιά έχουν ήδη γίνει ή αναμένεται να γίνουν και στις γραμμές που εξυπηρετεί ο ιταλικός όμιλος Γκριμάλντι στην Αδριατική. Με δεδομένο ότι οι τιμές των καυσίμων που χρησιμοποιούν οι ακτοπλοϊκές έχουν υπερδιπλασιαστεί κατά το τελευταίο έτος, διατυπώνονται εντονότατες ανησυχίες πως εφόσον το ράλι των τιμών του πετρελαίου δεν αναστραφεί, θα υπάρξουν και περαιτέρω αυξήσεις προς το καλοκαίρι.

Το συνολικό επιπλέον ποσό που καλούνται να πληρώσουν οι ακτοπλοϊκές-μέλη του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας φέτος σε σχέση με πέρυσι υπολογίζεται στα 200 εκατομμύρια ευρώ, εφόσον οι τιμές δεν κλιμακωθούν περαιτέρω. Πρόκειται για μια επιβάρυνση στα λειτουργικά αποτελέσματα των επιχειρήσεων που ακόμα και μετά τις αυξήσεις ενδέχεται να σπρώξει ολόκληρο τον κλάδο σε ζημίες. Σημειώνεται πως στα τέλη του προηγούμενου έτους η τιμή του πετρελαίου χαμηλού θείου ήταν στα επίπεδα των 570 ευρώ ο τόνος, ενώ στην αρχή του 2021 βρισκόταν πιο κοντά στα 400 ευρώ ο τόνος. Τις προηγούμενες εβδομάδες όμως ξεπέρασε τα 1.000 ευρώ και εξακολουθεί να κινείται κοντά σε αυτά τα επίπεδα.

Επί του παρόντος, και παρά τις σχετικές διαβουλεύσεις που πραγματοποιούνται μεταξύ των συναρμόδιων υπουργείων, δεν έχει ακόμα ανακοινωθεί κάποια πρωτοβουλία για έκτακτη δημόσια στήριξη στις ακτοπλοϊκές, όπως για παράδειγμα έχει γίνει για τις οδικές μεταφορές και τα φορτηγά. Οι ενώσεις των φορτηγών διαμαρτυρήθηκαν πρώτες για τις αυξήσεις των τιμών στα ακτοπλοϊκά εισιτήρια, καθώς οι μεταφορές από μεγάλα νησιά όπως η Κρήτη συνεχίζονται όλο τον χειμώνα και έχουν γίνει οι αισθητές στα μεταφορικά κόστη των επιχειρήσεων. Ωστόσο με τις αργίες του Πάσχα κοντά, οι ανατιμήσεις θα γίνουν σύντομα αισθητές και στο ευρύ κοινό, ενώ ζήτημα ανταγωνιστικότητας λόγω υψηλότερων τιμών των εισιτηρίων σχεδιάζουν να εγείρουν και ενώσεις ξενοδόχων σε νησιωτικούς προορισμούς.

Τις επόμενες ημέρες τα εισιτήρια στα δρομολόγια από τον Πειραιά θα αυξηθούν κατά 7%, ενώ έχει ήδη προηγηθεί μια αύξηση 10%.

Θα ξεπεράσουν το 20% εάν δεν ανακοπεί ή αντισταθμιστεί η άνοδος των τιμών στα καύσιμα.

Περαιτέρω ασφυκτικές συνθήκες στην ταμειακή ρευστότητα των επιχειρήσεων, και όχι μόνο, δημιουργεί και το γεγονός πως το Δημόσιο δεν έχει εξοφλήσει ακόμα απαιτήσεις των ακτοπλοϊκών έναντι δρομολογίων που πραγματοποιήθηκαν με συμβάσεις δημόσιας υπηρεσίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ύψους 45 εκατομμυρίων ευρώ περίπου.

Ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας έχει προτείνει στο υπουργείο Ναυτιλίας την επιβολή μηχανισμού προστασίας από τις υπερβολικές αυξήσεις στις τιμές των ναυτιλιακών καυσίμων, στη βάση της μέσης τιμής του προηγούμενου διαστήματος, την προσωρινή μείωση του ΦΠΑ στα επίπεδα του 6%, την επιδότηση των εργοδοτικών εισφορών, όπως κατά τη διάρκεια της πανδημίας, την προκήρυξη επιπλέον γραμμών δημόσιας υπηρεσίας (αφού όλες οι γραμμές έχουν γίνει de facto άγονες), την αύξηση των μισθωμάτων κατά τουλάχιστον 30% για τις υφιστάμενες άγονες γραμμές, την προσωρινή αναστολή των υποχρεωτικών εκπτώσεων που προβλέπονται για διάφορες κατηγορίες επιβατών και την ενίσχυση της ρευστότητας του κλάδου με την άμεση καταβολή του μεγαλύτερου μέρους των οφειλών του Δημοσίου.

Στα επίπεδα του 2019 επανέρχονται οι πτήσεις

Αμετάβλητες παραμένουν οι προβλέψεις για ισχυρή ανάκαμψη των αερομεταφορών κατά τη φετινή θερινή περίοδο, όπως προκύπτει και από την τελευταία περιοδική έκθεση του ευρωπαϊκού οργανισμού για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας (Eurocontrol) για το χρονικό διάστημα μέχρι τις 8 Μαΐου. Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο (το Eurocontrol καλύπτει 44 χώρες) κατά την έκθεση, με χρονικό σημείο αναφοράς το 2019, αναμένονται ποσοστά ανάκτησης της αεροπορικής δραστηριότητας από 80% την τρέχουσα εβδομάδα μέχρι 87% το διάστημα 2 έως 8 Μαΐου. Στην Ελλάδα, βάσει των πτητικών προγραμμάτων των αερομεταφορών μέχρι τις 8 Μαΐου, το πτητικό έργο υπερβαίνει τα επίπεδα του 90% του 2019. Τα στοιχεία για τη δραστηριότητα των αεροπορικών συμβαδίζουν με τις προβλέψεις των παραγόντων της αγοράς για αφίξεις και αναχωρήσεις –δηλαδή τα αεροπλάνα δεν θα πετούν με χαμηλές πληρότητες– που ενδέχεται να αγγίξουν ή και να ξεπεράσουν αυτές του 2019. Οπως εξάλλου εκτίμησε ο διευθύνων σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς, Χρήστος Μεγάλου, κατά το πρόσφατο συνέδριο Banking summit της ιστοσελίδας Moneyreview.gr, τα έσοδα του τουρισμού εκτιμάται ότι θα αγγίξουν φέτος τα επίπεδα του 2019 (περίπου 18 δισ. ευρώ).

Στην Ελλάδα, βάσει των πτητικών προγραμμάτων των αερομεταφορών μέχρι τις 8 Μαΐου, το πτητικό έργο υπερβαίνει τα επίπεδα του 90% του 2019.

Επίσης, σύμφωνα με την οικονομική έκθεση της Aegean για τα αποτελέσματα του 2021, οι συνθήκες ζήτησης το καλοκαίρι εκτιμάται ότι θα ακολουθήσουν την πορεία ανάκαμψης που ξεκίνησε το 2021, βάσει και των προκρατήσεων που διαθέτει η αεροπορική από τις αρχές της χρονιάς. Την ίδια στιγμή, σε επίπεδο αεροπορικής κίνησης, οι επιπτώσεις από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία δεν είναι σημαντικές, δεδομένου ότι η συνεισφορά των δύο χωρών στην επιβατική κίνηση της Aegean και την τουριστική αγορά συνολικά αντιστοιχεί στο 3% και 2% αντίστοιχα. Από τις αρχές της χρονιάς έως τα μέσα Μαρτίου, η Aegean προσέφερε 33% λιγότερες θέσεις σε σχέση με τα επίπεδα της προσφερόμενης χωρητικότητας του 2019, με την αεροπορική να προχωράει στην αύξηση της προσφερόμενης χωρητικότητάς της σταδιακά όσο πλησιάζει η θερινή περίοδος.

Αύξηση πωλήσεων 7,2% και κερδών 12,3% για ΟΛΘ

Ενοποιημένα έσοδα 77,9 εκατ. και λειτουργικά κέρδη (EBITDA) 33,4 εκατ., με τα καθαρά κέρδη στα 19,8 εκατ. ανακοίνωσε για τη χρήση του 2021 ο Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης (ΟΛΘ). Ο κύκλος εργασιών αυξήθηκε κατά 7,2%, με 1,3 εκατ. πρόσθετα έσοδα από τον σταθμό εμπορευματοκιβωτίων και 3,3 εκατ. από τον σταθμό συμβατικού φορτίου. Επίσης σημειώθηκε αύξηση στην εκμετάλλευση χώρων αλλά και πρόσθετα έσοδα από τον επιβατικό σταθμό (+110,5%), όπου οι προσεγγίσεις κρουαζιερόπλοιων αυξήθηκαν σε 17 έναντι μόλις ενός το 2020. Σε αυτό το περιβάλλον τα κέρδη EBITDA αυξήθηκαν από 30,9 εκατ. το 2020 σε 34,7 εκατ. (+12,3%) κυρίως λόγω των αυξημένων διακινούμενων όγκων. Τα καθαρά κέρδη μετά φόρων αυξήθηκαν κατά 5% στα 21,1 εκατ., με το προτεινόμενο από τη διοίκηση μέρισμα να είναι 1,50 ευρώ ανά μετοχή.

Η διακίνηση στον σταθμό εμπορευματοκιβωτίων αυξήθηκε συνολικά κατά 2,2%, από 461.000 TEU σε 471.000, ενώ ο όγκος του συμβατικού φορτίου αυξήθηκε κατά 13,3% και οι προσεγγίσεις πλοίων αυξήθηκαν κατά 7,1%, από 1.286 σε 1.377 το 2021, συμπεριλαμβανομένων των πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, συμβατικού φορτίου και επιβατών. Οι επενδυτικές δαπάνες διαμορφώθηκαν πέρυσι στα 17,4 εκατ. από 8,1 εκατ. το 2020, και αφορούν κυρίως επενδύσεις για την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων και των υποδομών, την αγορά νέου εξοπλισμού και των προκαταβολών για την αγορά δύο νέων μεγάλων γερανών που θα είναι σε πλήρη λειτουργική ετοιμότητα τον Ιούλιο. Σημειώνεται πως οι ενοποιημένες καταστάσεις περιλαμβάνουν πλέον και την 100% θυγατρική «ThPA Sofia EAD» που ιδρύθηκε τον Νοέμβριο του 2020 στη Βουλγαρία.

Ο εκτελεστικός πρόεδρος του ΟΛΘ, Αθανάσιος Λιάγκος, επισημαίνει πως στρατηγικός στόχος παραμένει η υλοποίηση του επενδυτικού πλάνου προϋπολογισμού 180 εκατ., αναπτύσσοντας παράλληλα όλους τους τομείς του λιμανιού. Παράλληλα θυμίζει ότι στις αρχές του 2022 «υπογράψαμε συμφωνία συνεργασίας με την Οικονομική Ζώνη της Διώρυγας του Σουέζ, θέτοντας τα θεμέλια για κοινές πρωτοβουλίες που θα ενισχύσουν τις εμπορευματικές και επιβατικές ροές μεταξύ Αιγύπτου και Ελλάδας», ενώ αναμένει «εντυπωσιακή ανάπτυξη στον τομέα της κρουαζιέρας, με 62 επιβεβαιωμένες αφίξεις κρουαζιερόπλοιων να έχουν προγραμματιστεί για το 2022, έναντι 17 αφίξεων το 2021».

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Η διακίνηση στον σταθμό εμπορευματοκιβωτίων αυξήθηκε συνολικά κατά 2,2%, από 461.000 TEU σε 471.000, ενώ ο όγκος του συμβατικού φορτίου αυξήθηκε κατά 13,3% και οι προσεγγίσεις πλοίων αυξήθηκαν κατά 7,1%, από 1.286 σε 1.377 το 2021, συμπεριλαμβανομένων των πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, συμβατικού φορτίου και επιβατών.

Ισχυρές πιέσεις στα ομόλογα

Ανοδικά οι αποδόσεις, καθώς η ΕΚΤ αναμένεται να αυξήσει τα επιτόκια

«Η Ευρώπη μπαίνει σε μια δύσκολη φάση», προειδοποίησε η πρόεδρος της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ μιλώντας στο πλαίσιο εκδήλωσης της κεντρικής τράπεζας της Κύπρου, τονίζοντας ότι «θα αντιμετωπίσουμε, βραχυπρόθεσμα, υψηλότερο πληθωρισμό και βραδύτερη ανάπτυξη».

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Οι προσδοκίες για ταχύτερη ομαλοποίηση της νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, με τις αυξήσεις επιτοκίων να ξεκινούν εντός του 2022 και το τέλος των αρνητικών βασικών επιτοκίων της Κεντρικής Τράπεζας να έρχεται πιο γρήγορα από ό,τι αναμενόταν, έχουν οδηγήσει σε ισχυρές πιέσεις στα ομόλογα, ανεβάζοντας σημαντικά τα κόστη δανεισμού τόσο για τα κράτη όσο και για τις εταιρείες. Είναι χαρακτηριστικό, πως η αξία των ομολόγων διεθνώς που έχουν αρνητικές αποδόσεις διαμορφώνεται πλέον κάτω από τα 3 τρισ. δολάρια, σύμφωνα με τα στοιχεία της Deutsche Bank και της Morgan Stanley, έναντι 18,5 τρισ. δολ. που είχαν κορυφωθεί στα τέλη του 2020, ενώ κανένα 10ετές ομόλογο διεθνώς δεν έχει αρνητική απόδοση, τη στιγμή που μόλις 15 μήνες πριν περισσότερες από 10 χώρες είχαν αρνητικό κόστος δανεισμού. Η απόδοση του γερμανικού 10ετούς κινείται στο 0,7% και στα υψηλότερα επίπεδα από το 2018, ενώ του 2ετούς –ο πιο «ευαίσθητος» τίτλος σε ό,τι αφορά τις αλλαγές επιτοκίων– πέρασε χθες στα θετικά για πρώτη φορά από το 2014.

Η ΕΚΤ, όπως και άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες, δίνει μεγαλύτερο βάρος στην εκτόξευση του πληθωρισμού παρά στη μείωση της ανάπτυξης που προκαλεί ο πόλεμος στην Ουκρανία και το ενεργειακό σοκ και για αυτόν τον λόγο δεν θα καθυστερήσει τη σύσφιγξη της πολιτικής της. Σημειώνεται πως ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη άγγιξε το ρεκόρ του 5,9% τον Φεβρουάριο, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις δεν έχει ακόμη κορυφωθεί. Η Moody's εκτιμά ότι θα παραμείνει πάνω από το 5% τουλάχιστον μέχρι το τέλος του καλοκαιριού, αν όχι περισσότερο, ενώ σύμφωνα με το βασικό της σενάριο θα κορυφωθεί στο 7% -8% την άνοιξη. Κατά την Goldman Sachs, ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη θα κορυφωθεί τον Ιούλιο στο 8,9% και στο σύνολο του έτους θα διαμορφωθεί στο 7,8%, πριν υποχωρήσει προς το επίπεδο του 2% το 2023.

Όπως προειδοποίησε η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ, «η Ευρώπη μπαίνει σε μια δύσκολη φάση», ενώ τόνισε ότι «θα αντιμετωπίσουμε, βραχυπρόθεσμα, υψηλότερο πληθωρισμό και βραδύτερη ανάπτυξη». Σε ομιλία της στο πλαίσιο εκδήλωσης που διοργάνωσε η κεντρική τράπεζα της Κύπρου σημείωσε πως υπάρχει σημαντική αβεβαιότητα σχετικά με το πόσο μεγάλες θα είναι οι επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία και πόσο θα διαρκέσουν. «Οσο περισσότερο διαρκεί ο πόλεμος, τόσο μεγαλύτερο πιθανώς θα είναι το κόστος», είπε χαρακτηριστικά.

Κανένα 10ετές ομόλογο διεθνώς δεν έχει αρνητική απόδοση, τη στιγμή που μόλις 15 μήνες πριν περισσότερες από 10 χώρες είχαν αρνητικό κόστος δανεισμού.

Οι αγορές χρήματος αποτιμούν τέσσερις αυξήσεις επιτοκίων εντός των επόμενων 12 μηνών από την ΕΚΤ, εξαιτίας της συνεχιζόμενης ανόδου του πληθωρισμού, με το βασικό επιτόκιο της Ευρωζώνης να διαμορφώνεται στο 0,5% από -0,5% σήμερα. Ο οίκος αξιολόγησης S&P εκτιμά ότι η ΕΚΤ θα καταργήσει σταδιακά τις καθαρές αγορές ομολόγων στο τρίτο τρίμηνο και θα αυξάνει τα επιτόκια κατά 25 μονάδες βάσης κάθε τρίμηνο από τον προσεχή Δεκέμβριο μέχρι να φτάσουν το 1,5% έως τα μέσα του 2024.

Ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννης Στουρνάρας, άφησε ανοιχτό άλλωστε το ενδεχόμενο η ΕΚΤ να προχωρήσει σε μικρή αύξηση του βασικού της επιτοκίου προς το τέλος του έτους. Μιλώντας στο συνέδριο του «Οικονομικού Ταχυδρόμου», ο κ. Στουρνάρας ανέφερε ότι η ΕΚΤ οφείλει να είναι πολύ προσεκτική με το «όπλο των επιτοκίων» στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει την αλματώδη αύξηση του πληθωρισμού, καθώς, όπως είπε, πρόκειται για «πληθωρισμό από την πλευρά της προσφοράς, ο οποίος δεν μπορεί να τιθασευθεί με μέτρα νομισματικής πολιτικής». Ωστόσο, «μπορεί να υπάρξει μία μικρή αύξηση του επιτοκίου προς το τέλος του έτους».

Προσεκτικά βήματα

Και η Λαγκάρντ διαμήνυσε πως η σύσφιγξη της νομισματικής πολιτικής θα είναι σταδιακή και προσεκτική. Οπως τόνισε, ο καλύτερος τρόπος με τον οποίο η νομισματική πολιτική μπορεί να αντιμετωπίσει την αβεβαιότητα που έχει προκαλέσει ο πόλεμος είναι να δώσει έμφαση στις αρχές της ευχέρειας επιλογής, της σταδιακής αλλαγής και της ευελιξίας. Οπως εξήγησε, η ευχέρεια επιλογής σημαίνει ότι η ΕΚΤ είναι έτοιμη να αντιδράσει σε σειρά σεναρίων. Εάν τα εισερχόμενα δεδομένα υποστηρίζουν την προσδοκία ότι οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές για τον πληθωρισμό δεν θα επιδεινωθούν, τότε το πρόγραμμα APP θα λήξει στο γ΄ τρίμηνο του τρέχοντος έτους. Αν όμως οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές για τον πληθωρισμό μεταβληθούν και αν οι συνθήκες χρηματοδότησης δεν είναι συμβατές με την επίτευξη του στόχου του 2%, τότε το APP θα αναθεωρηθεί ως προς το μέγεθος ή και τη διάρκεια. Η σταδιακή αλλαγή σημαίνει ότι η ΕΚΤ θα κινείται προσεκτικά και πως τυχόν προσαρμογές των επιτοκίων θα πραγματοποιηθούν κάποια στιγμή μετά τη λήξη των καθαρών αγορών στο πλαίσιο του προγράμματος APP και θα είναι σταδιακές.

Νέο έμφραγμα στη διεθνή εφοδιαστική αλυσίδα

Λόγω του πολέμου και της έξαρσης της πανδημίας στην Κίνα

EPA

Στη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών το εμπόριο ανάμεσα στην Ασία και στις ΗΠΑ έχει δεχθεί καίριο πλήγμα και τώρα η μεγαλύτερη ναυτιλιακή μεταφοράς φορτίου, η δανική Maersk, προειδοποιεί πως ο αποκλεισμός της Σαγκάης θα δημιουργήσει νέα προβλήματα στις μεταφορές με φορτηγά και θα αυξήσει το κόστος των μεταφορικών.

Δεν έχει ακόμη ορθοποδήσει η παγκόσμια οικονομία από τις παρενέργειες της πανδημίας και η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία περιπλέκει περισσότερο την ήδη προβληματική κατάσταση. Σε συνδυασμό με το νέο κύμα της πανδημίας στην Κίνα και τα lockdowns που αυτό υπαγορεύει ιδιαιτέρως στη Σαγκάη, ο πόλεμος επιδεινώνει περαιτέρω το έμφραγμα στην εφοδιαστική αλυσίδα, δίνει νέα ώθηση στον πληθωρισμό και απειλεί να επιβραδύνει σημαντικά την ανάπτυξη.

Στη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών έχει δεχθεί καίριο πλήγμα το εμπόριο ανάμεσα στην Ασία και τις ΗΠΑ, και τώρα η μεγαλύτερη ναυτιλιακή μεταφοράς φορτίου, η δανική Moller-Maersk, προειδοποιεί πως ο αποκλεισμός της Σαγκάης θα δημιουργήσει νέα προβλήματα στις μεταφορές με φορτηγά και θα αυξήσει το κόστος των μεταφορικών. Το κυριότερο και το σοβαρότερο πρόβλημα όμως είναι πως παράλληλα θα επιτείνει περαιτέρω το έμφραγμα στην εφοδιαστική αλυσίδα, ενώ μόλις είχε αρχίσει κάποια αποσυμφόρηση στις αρχές του έτους. Τώρα το πλήγμα που έχει καταφέρει ο πόλεμος στις εμπορικές συναλλαγές γίνεται περισσότερο αισθητό στη Γερμανία, η οποία είναι σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένη από τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες αλλά και από τους προμηθευτές των βιομηχανιών της που προέρχονται από την Ανατολική Ευρώπη.

Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων στη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης σημείωσαν μέσα στον Μάρτιο τη μεγαλύτερη πτώση που έχει καταγραφεί σε διάστημα ενός μηνός. Στο μεταξύ, οι βιομηχανίες της Γερμανίας αντιμετωπίζουν το αυξημένο κόστος του πετρελαίου, ενώ δεν έχει λυθεί το πρόβλημα των ελλείψεων εξαρτημάτων και ορισμένων πρώτων υλών. Και στο μεταξύ ο πόλεμος υπαγορεύει την επιμήκυνση ορισμένων δρομολογίων μεταφοράς φορτίου μέσω της Βόρειας Θάλασσας. Επισημαίνοντας τη σοβαρότητα της κατάστασης, ο Βίνσεντ Στάμερ, οικονομολόγος με ειδίκευση σε θέματα εμπορίου στο Γερμανικό Ινστιτούτου Παγκόσμιας Οικονομίας του Κιέλου, τονίζει πως «νομίζαμε αρχικά ότι το πρόβλημα με τη Ρωσία θα ήταν μόνον οι φυσικοί της πόροι που θα οδηγούσαν σε άνοδο τις τιμές της ενέργειας και θα καθιστούσαν ακριβότερες τις εφοδιαστικές αλυσίδες, χωρίς όμως να τις καταστρέψουν». Ο ίδιος προσθέτει πως «τώρα φαίνεται πιο επικίνδυνο και απειλητικό απ' όσο νομίζαμε αρχικά».

Παραθέτοντας ένα παράδειγμα, ο Στάμερ αναφέρθηκε στα ηλεκτρικά σύρματα και στα δίκτυα που συναρμολογούνται στην Ουκρανία για λογαριασμό των γερμανικών αυτοκινητοβιομηχανιών. «Κατασκευάζονται συνήθως κατά παραγγελία του πελάτη και δεν μπορούν να αντικατασταθούν ούτε εύκολα ούτε φθηνά από άλλους προμηθευτές», τονίζει ο ίδιος.

Οι κινήσεις των φορτηγών από και προς τη Σαγκάη θα πληγούν τουλάχιστον κατά 30% μετά το lockdown στην πόλη.

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, το νέο κύμα της πανδημίας στην Κίνα υπαγόρευσε lockdown στη Σαγκάη, και όπως τονίζει η ναυτιλιακή μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων Moller-Maersk ορισμένα λιμάνια της περιοχής έχουν κλείσει οριστικά και αυτό θα έχει μεγάλο αντίκτυπο στις μεταφορές με φορτηγά από και προς τους τερματικούς σταθμούς αυτών των λιμανιών. Σύμφωνα με τη ναυτιλιακή, οι κινήσεις των φορτηγών από και προς τη Σαγκάη θα πληγούν τουλάχιστον κατά 30% καθώς παραμένουν σε lockdown δύο καίριες εμπορικές περιοχές της πόλης. Θα παραμείνουν, άλλωστε, κλειστές οι αποθήκες της Σαγκάης μέχρι την Παρασκευή. Το πρόβλημα είναι οξύτατο εξαιτίας της ιδιαίτερης εμπορικής και χρηματοπιστωτικής κίνησης της Σαγκάης, που αντιπροσωπεύει περίπου το 4% του ΑΕΠ της Κίνας.

Σύμφωνα με δείκτες του Bloomberg που καταγράφουν τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα, τα προβλήματα οξύνθηκαν περαιτέρω τον Φεβρουάριο τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη, ενώ τους προηγούμενους μήνες είχαν αρχίσει να υποχωρούν.

Και στο μεταξύ διαφαίνεται άμεσος κίνδυνος να διακοπεί η δραστηριότητα σε δύο από τα μεγαλύτερα και σημαντικότερα από εμπορικής απόψεως λιμάνια των ΗΠΑ. Λήγουν οι συμβάσεις τουλάχιστον 22.000 λιμενεργατών σε συνολικά 29 λιμάνια της Δυτικής Ακτής των ΗΠΑ και διαφαίνεται άμεσος κίνδυνος μετωπικής αντιπαράθεσης με τους εργοδότες τους και εκτεταμένων απεργιών. Όμως τουλάχιστον τα 3/4 από αυτούς απασχολούνται στα λιμάνια του Λονγκ Μπιτς και του Λος Αντζελες, τα οποία είναι οι σημαντικότερες πύλες εισόδου των προϊόντων που καταφθάνουν στις ΗΠΑ από την Ασία. Πρόκειται για τα δύο λιμάνια που γνώρισαν τις μεγαλύτερες πιέσεις στην κορύφωση του εμφράγματος στην εφοδιαστική αλυσίδα, με μεγάλο αριθμό πλοίων να περιμένει στη ράδα για να παραδώσει εμπορευματοκιβώτια. Σε περίπτωση απεργιών, το πλήγμα θα είναι καίριο για το παγκόσμιο εμπόριο.

Σε ό,τι αφορά, άλλωστε, την έκταση του προβλήματος που μπορεί να δημιουργηθεί από την έλλειψη των ρωσικών πρώτων υλών, περισσότερες από 2.100 αμερικανικές εταιρείες και 1.200 ευρωπαϊκές έχουν τουλάχιστον έναν άμεσο προμηθευτή στη Ρωσία. Αν συνυπολογιστούν και οι έμμεσοι προμηθευτές, τότε σύμφωνα με την Interos, εταιρεία διαχείρισης κινδύνου στην εφοδιαστική αλυσίδα με έδρα στη Βιρτζίνια, φθάνουν τις 300.000 οι Ρώσοι προμηθευτές που είναι αναγκαίοι στις ευρωπαϊκές και τις αμερικανικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα, άλλωστε, με τη FourKites, πλατφόρμα ενημέρωσης για τις εφοδιαστικές αλυσίδες, οι επιπτώσεις του πολέμου στο εμπόριο είναι ήδη σαφείς. Οι ρωσικές εισαγωγές μειώθηκαν κατά 62% τον πρώτο μήνα του πολέμου, ενώ οι φορτώσεις από την Ουκρανία έκαναν «βουτιά» 97%. Η Ρωσία δεν αντιπροσωπεύει παρά μόνο το 5% του παγκόσμιου εμπορίου διά θαλάσσης και η Ουκρανία μόλις το 1%, αλλά οι εξελίξεις εγκυμονούν τον κίνδυνο νέας παγκόσμιας επιβράδυνσης.

BLOOMBERG, REUTERS, THE NEW YORK TIMES

Ευρωπαϊκό ψηφιακό διαβατήριο προϊόντων προτείνει η Κομισιόν

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Μια ευρεία πρωτοβουλία για την προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και της ανακυκλωσιμότητας των προϊόντων, με ειδική αναφορά στην κλωστοϋφαντουργία και στα υλικά που χρησιμοποιούνται στις κατασκευές, παρουσίασε χθες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στο επίκεντρο της δέσμης προτάσεων βρίσκεται η ιδέα ενός ψηφιακού διαβατηρίου προϊόντος, το οποίο θα παρέχει πληροφόρηση στους καταναλωτές για τη βιωσιμότητα του κάθε αγαθού (κάτι αντίστοιχο με τις ετικέτες ενεργειακής αποδοτικότητας).

Μεταξύ των πτυχών του «οικολογικού σχεδιασμού» που θα λαμβάνονται υπόψη για τις ανάγκες του ψηφιακού διαβατηρίου προϊόντος, στο πλαίσιο του προτεινόμενου νέου κανονισμού, είναι η διάρκεια ζωής των υλικών, η αξιοπιστία τους, η δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης, αναβάθμισης και επιδιόρθωσης των προϊόντων, η ενεργειακή αποδοτικότητα, τα απορρίμματα που παράγουν και το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα γενικότερα.

Ο νέος κανονισμός φιλοδοξεί να καλύψει κλάδους που ευθύνονται για το 65% των συνολικών εκπομπών άνθρακα από την παραγωγή προϊόντων και για το 70% της εξάντλησης των φυσικών πόρων. Μεταξύ των νέων κατηγοριών προϊόντων που θα τεθούν εντός του κανονιστικού πλαισίου είναι τα smartphones και τα tablets, τα φωτοβολταϊκά πάνελ, οι εκτυπωτές και τα scanners.

Για τους καταναλωτές, σύμφωνα με την Κομισιόν, η εφαρμογή του νέου πλαισίου θα μεταφραστεί σε μειωμένο κόστος αγορών, εξοικονόμηση ενέργειας και αποφάσεις βασισμένες σε καλύτερη πληροφόρηση. Σύμφωνα με τον εκτελεστικό αντιπρόεδρο, αρμόδιο για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, Φρανς Τίμερμανς, ήδη με το υφιστάμενο πλαίσιο για τον οικολογικό σχεδιασμό οι καταναλωτές εξοικονόμησαν 120 δισ. ευρώ πέρυσι στην Ε.Ε. χάρη στη χαμηλότερη κατανάλωση ενέργειας. Για την ευρωπαϊκή οικονομία τα οφέλη περιλαμβάνουν τη μειωμένη εξάρτηση από εισαγόμενες πρώτες ύλες (ένας στόχος του οποίου η σημασία έχει αναδειχθεί γλαφυρά από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία). Η Κομισιόν παρουσίασε επίσης ειδική στρατηγική για τη βιωσιμότητα της κλωστοϋφαντουργίας δεδομένου ότι μόλις το 1% των υφασμάτων ανακυκλώνεται και ότι η παγκόσμια κατανάλωση στον συγκεκριμένο κλάδο αναμένεται να αυξηθεί κατά 63% έως το 2030. Μεταξύ άλλων, προτείνονται μέτρα για τη γνωστοποίηση των ποσοτήτων υφασμάτων που δεν πωλούνται από μεγάλες επιχειρήσεις και για την αποτροπή της απόρριψής τους. Προτείνονται επίσης μέτρα για την αντιμετώπιση της ρύπανσης από μικροπλαστικά και για την καλύτερη διαχείριση απορριμμάτων (ξεχωριστή συλλογή, απαγόρευση εξαγωγής απορριμμάτων υφασμάτων).

Σύμφωνα με τον εκτελεστικό αντιπρόεδρο, αρμόδιο για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, Φρανς Τίμερμανς, ήδη με το υφιστάμενο πλαίσιο για τον οικολογικό σχεδιασμό οι καταναλωτές εξοικονόμησαν 120 δισ. ευρώ πέρυσι στην Ε.Ε. χάρη στη χαμηλότερη κατανάλωση ενέργειας.

Το τρίτο μέρος του πακέτου αφορά την αναθεώρηση του κανονισμού (του 2011) για τα υλικά που χρησιμοποιούνται στις κατασκευές. Η αναθεώρηση κατέστη αναγκαία, σύμφωνα με την Κομισιόν, καθώς είχαν εντοπιστεί σοβαρά ελαττώματα στην εφαρμογή του. Επιπλέον, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία και του κύματος ανακαινίσεων, ο συγκεκριμένος κανονισμός θεωρείται βασικό ρυθμιστικό εργαλείο για την αναβάθμιση της βιωσιμότητας του κατασκευαστικού κλάδου, συμπεριλαμβανομένης και της επιβολής ελάχιστων επιπέδων χρήσης υλικών που έχουν προέλθει από ανακύκλωση. Η αναθεώρηση περιλαμβάνει επίσης τη σύσταση ενός ψηφιακού καταλόγου κτιρίων, με όλα τα σχετικά περιβαλλοντικά, κλιματικά αλλά και δομικά στοιχεία.

Οπως σημειώνεται από την Επιτροπή, η εξόρυξη φυσικών πόρων έχει τριπλασιαστεί από το 1970, ενώ η παραγωγή απορριμμάτων αναμένεται να αυξηθεί κατά 70% έως το 2050.

Φιάσκο το σχήμα Ερντογάν για αναπλήρωση καταθέσεων

Εντονες αντιδράσεις προκαλεί στην Τουρκία το σχήμα προστασίας των καταθέσεων που επινόησε στα τέλη Δεκεμβρίου ο Τούρκος πρόεδρος για να πείσει νοικοκυριά και επιχειρήσεις να διατηρήσουν τις καταθέσεις τους σε λίρες και να στηρίξουν το νόμισμα της χώρας. Πρόκειται για την υπόσχεση πως θα αναπληρώνονται οι καταθέσεις στο ποσοστό που χάνουν την αξία τους εξαιτίας της υποτίμησης της τουρκικής λίρας. Τα αποτελέσματα του επίμαχου αυτού σχήματος φάνηκαν τις τελευταίες ημέρες στην Τουρκία καθώς οι πρώτες πληρωμές καταβλήθηκαν στις 24 Μαρτίου, οπότε και συμπληρώθηκαν οι πρώτοι τρεις μήνες από τη θέσπισή του.

Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του Al Monitor, το σχήμα αυτό έχει επιβαρύνει σημαντικά τα οικονομικά του τουρκικού κράτους ενώ δεν έχει ανακόψει στο ελάχιστο τη δολαριοποίηση της οικονομίας. Επιπλέον, πολλοί επικριτές αυτού του ευρήματος του Ταγίπ Ερντογάν αμφισβητούν ακόμη και τη νομιμότητά του, τονίζοντας ότι η αναπλήρωση των καταθέσεων γίνεται με χρήματα των φορολογουμένων που πηγαίνουν σε πολλές περιπτώσεις στις τσέπες όσων πλούσιων διατηρούν μεγάλες καταθέσεις.

Επιβαρύνθηκαν τα δημόσια οικονομικά, δεν ανακόπηκε η δολαριοποίηση της τουρκικής οικονομίας.

Οπως επισημαίνει το Al Monitor, το ανορθόδοξο αυτό σύστημα δεν έχει ανακόψει τη δολαριοποίηση της οικονομίας, καθώς το 64,6% των καταθέσεων σε λογαριασμούς τουρκικών τραπεζών παραμένει σε σκληρό νόμισμα. Σε ό,τι αφορά τη στήριξη της τουρκικής λίρας, που ήταν υποτίθεται ο στόχος του επίμαχου σχήματος, η αποτυχία είναι προφανής. Στις 24 Δεκεμβρίου, όταν ανακοινώθηκε και θεσπίστηκε η ισοτιμία της τουρκικής λίρας, ήταν 11,4 λίρες προς ένα δολάριο. Στους μήνες που μεσολάβησαν, έχει υποχωρήσει περαιτέρω και σήμερα βρίσκεται περίπου στις 14,85 λίρες προς ένα δολάριο. Εν ολίγοις έχουν κερδίσει περίπου 30% όσοι διατήρησαν τις αποταμιεύσεις τους σε δολάρια. Σε ό,τι αφορά το κόστος του για τα δημόσια οικονομικά της Τουρκίας, αυτό πρόκειται βέβαια να εξαρτηθεί από το πώς θα διαμορφωθεί η ισοτιμία της τουρκικής λίρας.

Αναμένεται, πάντως, βάσει των πρώτων εκτιμήσεων να κυμανθεί κάπου ανάμεσα στα 75 και στα 100 δισ. λίρες, ποσά αντίστοιχα των 5 δισ. δολαρίων και 6,74 δισ. δολαρίων, αντιστοίχως. Στο μεταξύ, τα δημόσια οικονομικά της Τουρκίας επιδεινώνονται διαρκώς με τον πληθωρισμό να βρίσκεται στο 54,4% τον Φεβρουάριο, τη λίρα να βρίσκεται σε νέα πτωτική πορεία μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών να έχει διευρυνθεί στα 202 δισ. δολάρια στα τέλη Ιανουαρίου.

Το 64,6% των καταθέσεων σε λογαριασμούς τουρκικών τραπεζών παραμένει σε σκληρό νόμισμα.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το στοίχημα μείωσης ελλειμμάτων και χρέους

Του **ΒΙΤΟΡ ΓΚΑΣΠΑΡ***

Προ της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 υπήρχε μια γενικότερη συναίνεση ότι η σημαντικότερη συμβολή της δημοσιονομικής πολιτικής στα μακροοικονομικά ήταν να μην καταστεί πηγή αστάθειας. Αυτό σημαίνει πως, ενώ η στέρεη φορολογική πολιτική φόρων και δημοσίων δαπανών λογιζόταν ως το θεμέλιο της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, ήταν η νομισματική πολιτική, η οποία, επικεντρωνόμενη στη σταθερότητα τιμών, θα απέφερε τα καλύτερα επίπεδα παραγωγής και απασχόλησης. Μια αρωγή από τη δημοσιονομική πολιτική για τη σταθεροποίηση της οικονομίας ούτε αναγκαία ήταν ούτε επιθυμητή – κι αυτό διότι οι όποιες μεταβολές της καθυστερούσαν πολύ και η άσκηση της εξουσίας από τους κυβερνώντες μπορούσε να οδηγήσει σε αδύναμες πολιτικές. Τελικώς, όμως, το 2020, ως απάντηση στην πανδημία του κορωνοϊού, η δημοσιονομική πολιτική διαδραμάτισε καίριο ρόλο στη μακροοικονομική σταθεροποίηση. Κι ενώ οι τιμές και η ζήτηση καταβυθίστηκαν και οι κεντρικές τράπεζες σε πολλές προηγμένες οικονομίες εμποδίζονταν από τα επιτόκια, που δεν μπορούσαν να μειωθούν κι άλλο, η δημοσιονομική πολιτική προσέλαβε νέα σημασία: προσέφερε ανάσα ζωής σε ευάλωτες επιχειρήσεις και νοικοκυριά, και περιόρισε τον αντίκτυπο από το κλείσιμο εταιρειών στην οικονομική δραστηριότητα και την απασχόληση.

Σε πολλές χώρες διατυπώνονται φόβοι ότι μια πρόωρη πολιτική λιτότητας θα υπονόμευε την ανάκαμψη.

Το να αντιπαλέψει κανείς, όμως, τις επιπτώσεις της πανδημίας απαιτεί μαζικές αυξήσεις στις δημόσιες δαπάνες κι αυτό προκάλεσε διόγκωση ελλειμμάτων και πρωτοφανή επίπεδα δημοσίου χρέους. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα ιστορικά υψηλά επίπεδα δημοσίου χρέους συνοδεύονται από ιστορικά χαμηλά επιτόκια. Για τις προηγμένες οικονομίες ειδικότερα, αυτό μεταφράζεται και σε χαμηλό κόστος εξυπηρέτησης του χρέους τους. Ωστόσο, σήμερα, εφόσον ανέρχονται πληθωρισμός και επιτόκια, το ζήτημα που προκύπτει είναι το πώς και το πόσο γρήγορα ελλείμματα και χρέος θα μειωθούν. Υπάρχει σοβαρός λόγος να ανησυχούμε ότι το βάρος των πολιτικών για την περιστολή ελλειμμάτων και χρέους, όπως η μείωση δαπανών και η αύξηση φόρων, θα επιπέσει κατά κύριο λόγο επί των ανθρώπων που ήδη επλήγησαν περισσότερο από όλους από την πανδημία, όπως οι φροντιστές/ριες, οι χαμηλόμισθοι και χαμηλής εξειδίκευσης εργαζόμενοι. Πέραν τούτου, σε πολλές χώρες διατυπώνονται φόβοι ότι μια πρόωρη πολιτική λιτότητας θα υπονόμευε την ανάκαμψη. Οι ΗΠΑ συνιστούν ένα σημαντικό παράδειγμα των ευεργετημάτων μιας ακτιβιστικής δημοσιονομικής πολιτικής. Το 2020 ουσιαστικά η φτώχεια στη χώρα σμικρύνθηκε, διότι διευρύνθηκε μαζικά το δίχτυ κοινωνικής προστασίας.

Ο Δείκτης Φτώχειας του Γραφείου Απογραφής των ΗΠΑ, ο οποίος, σε αντίθεση με τον επίσημο, συνυπολογίζει και τα κρατικά επιδόματα σε οικογένειες και άτομα, ήταν στο 9,1% του πληθυσμού το 2020, πρώτη χρονιά της πανδημίας, ήτοι είχε υποχωρήσει 2,6 ποσοστιαίες μονάδες από το 2019. Η επέκταση του πλαισίου κοινωνικής ασφάλειας με επιταγές και γενναιόδωρα επιδόματα ανεργίας ουσιαστικά υπεραντιστάθμισε την απώλεια μισθών και θέσεων εργασίας. Η κυβέρνηση ανέλαβε ειδικό ρόλο στο να προστατεύσει τους αδυνάμους, όταν τα πράγματα πήγαιναν άσχημα, και το 2020 απέδειξε πως είχε τη δύναμη να το κάνει πράξη. Οι ΗΠΑ δεν είναι η μοναδική τέτοια περίπτωση. Και σε άλλες χώρες, όπως η Βραζιλία, ο Δείκτης Φτώχειας υποχώρησε το 2020, μια και το φαινόμενο αυτό, όπως και η ανισότητα επηρεάζονται σε ύψιστο βαθμό από τις επιλογές των πολιτικών ηγεσιών. Η ισχύς της δημοσιονομικής πολιτικής μεγεθύνεται εκείνες τις περιόδους που τη χρειαζόμαστε περισσότερο.

* Ο κ. Βίτορ Γκασπάρ είναι διευθυντής του Τμήματος Δημοσιονομικών του ΔΝΤ. Το άρθρο δημοσιεύεται στο περιοδικό «Χρηματοοικονομικά και Ανάπτυξη» του ΔΝΤ.

Επικίνδυνο παιχνίδι της Τουρκίας με τους Ρώσους ολιγάρχες

Τους προσκαλεί για επενδύσεις, κινδυνεύει με πολιτικές και οικονομικές επιπτώσεις

Σε καταφύγιο των ολιγαρχών και όσων πλούσιων Ρώσων έχουν υποστεί τις κυρώσεις της Δύσης τείνει να εξελιχθεί η Τουρκία, που προσβλέπει εμφανώς σε επενδύσεις του ρωσικού κεφαλαίου. Κάποιοι αναλυτές προειδοποιούν, όμως, πως η τακτική της αυτή είναι κοντόφθαλμη και εγκυμονεί κινδύνους για την παραπαίουσα οικονομία της.

Ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών, Μεβλούτ Τσαβούσογλου, είπε ότι είναι ευπρόσδεκτοι στην Τουρκία όσοι Ρώσοι ολιγάρχες ενδιαφέρονται να έρθουν είτε ως τουρίστες είτε ως επενδυτές. Είχε προηγηθεί δήλωση του Τούρκου προέδρου πως «ορισμένες ομάδες κεφαλαιούχων» θα μπορούσαν «να τοποθετήσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία εδώ σε εμάς». Ήταν προφανής η αναφορά του Ταγίπ Ερντογάν στην άφιξη πολυτελών θαλαμηγών Ρώσων ολιγαρχών. Ανάμεσά τους οι δύο πολυτελείς θαλαμηγοί και το ιδιωτικό αεροσκάφος του Ρομάν Αμπράμοβιτς, που κατέφθασαν προ ημερών στην Τουρκία.

Οι πολυτελείς θαλαμηγοί και τα κεφάλαια πλούσιων Ρώσων μπορούν να τονώσουν προσωρινά την τουρκική οικονομία που υποφέρει από έναν πληθωρισμό ύψους 54,4% και ένα νόμισμα σε συνεχή διολίσθηση, ενώ τους τελευταίους μήνες βυθίζεται σε κρίση. Παράλληλα, όμως, εγκυμονούν τον κίνδυνο να υπονομεύσουν τις εξωτερικές σχέσεις της Τουρκίας, που προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στη Ρωσία και τη Δύση. Μιλώντας στο αμερικανικό δίκτυο CNBC, η Ντεφνέ Αρλσλάν, διευθυντικό στέλεχος του Ατλαντικού Συμβουλίου στην Τουρκία και πρώην οικονομολόγος της αμερικανικής πρεσβείας στην Αγκυρα, υπογραμμίζει πως «προσελκύοντας τα ρωσικά κεφάλαια, η Τουρκία μπορεί μακροπρόθεσμα να υποστεί πλήγμα». Οπως επισημαίνουν πολιτικοί αναλυτές, είναι κατανοητή η προσπάθεια της Τουρκίας να διατηρήσει ένα είδος ουδετερότητας στην αντιπαράθεση της Μόσχας με τη Δύση, δεδομένων των στενών οικονομικών και διπλωματικών δεσμών που τη συνδέουν με τη Ρωσία και ιδιαιτέρως στους τομείς της ενέργειας, της άμυνας, του εμπορίου και του τουρισμού. Η Ντεφνέ Αρλσλάν εκτιμά πως υπάρχουν περιθώρια για να επωφεληθεί οικονομικά η Τουρκία από τη φυγή των πλούσιων Ρώσων, χωρίς να υποστεί πολιτικές και οικονομικές επιπτώσεις, καθώς έχει τη δυνατότητα να προσελκύσει επενδύσεις από τις 450 δυτικές εταιρείες που έχουν αποσυρθεί από τη Ρωσία.

Ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών, Μεβλούτ Τσαβούσογλου, είπε το Σάββατο ότι είναι ευπρόσδεκτοι στην Τουρκία όσοι Ρώσοι ολιγάρχες ενδιαφέρονται να έρθουν είτε ως τουρίστες είτε ως επενδυτές. Είχε προηγηθεί δήλωση του Τούρκου προέδρου πως «ορισμένες ομάδες κεφαλαιούχων» θα μπορούσαν «να τοποθετήσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία εδώ σε εμάς». Ήταν προφανής η αναφορά του Ταγίπ Ερντογάν στην άφιξη πολυτελών θαλαμηγών Ρώσων ολιγαρχών, όπως αυτές του Ρομάν Αμπράμοβιτς.

Αναλυτές προειδοποιούν πως η τακτική της με τους πλούσιους Ρώσους είναι κοντόφθαλμη και εγκυμονεί κινδύνους για την παραπαίουσα οικονομία της.

Η ανοχή της Δύσης προς την Τουρκία θα αρχίσει όμως να εξανεμίζεται όσο η Αγκυρα καλεί απροκάλυπτα και ενεργά το ρωσικό κεφάλαιο. Αυτό επισημαίνει ο Εμρε Πεκέρ, διευθυντής και ειδικός επί θεμάτων Τουρκίας στη συμβουλευτική επί πολιτικών κινδύνων Eurasia Group. Οπως τονίζει, «όταν αγκυροβολούν τις θαλαμηγούς τους είναι εντάξει», αλλά προσθέτει πως η Αγκυρα έχει επίγνωση πως «η Τουρκία δίνει λαβή για να της επιβληθούν κυρώσεις και θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτική για να τις αποφύγει». Κάτι τέτοιο θα ήταν, όμως, εξαιρετικά επιζήμιο για την τουρκική οικονομία, που έχει ήδη πληγεί εξαιτίας της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και τις κυρώσεις της Δύσης στη Ρωσία. Η Τουρκία καλύπτει μεγάλο μέρος των ενεργειακών της αναγκών με ρωσικούς υδρογονάνθρακες και τον Ιανουάριο υπέγραψε συμβόλαιο με την Gazprom για την παροχή 5,75 δισ. κυβικών μέτρων φυσικού αερίου τον χρόνο επί τέσσερα χρόνια. Επιπλέον εισάγει μαζικά πλιέλαιο από τη Ρωσία και την Ουκρανία και ο πόλεμος έχει οδηγήσει στα ύψη τις τιμές του βασικού αυτού είδους διατροφής, οδηγώντας τους καταναλωτές σε μαζικές αγορές.

Σύμφωνα με τον Πεκέρ, «η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία επιτείνει τα δεινά της τουρκικής οικονομίας και οι επιπτώσεις είναι σαφείς». Πράγματι εντείνονται οι πληθωριστικές πιέσεις και αποσταθεροποιείται η τουρκική οικονομία. Οι κυρώσεις που έχει επιβάλει η Δύση στη Ρωσία θα πλήξουν άλλωστε τον τουρισμό της Τουρκίας, καθώς θα της στερήσουν τους Ρώσους και τους Ουκρανούς τουρίστες που αντιπροσώπευαν τα τελευταία χρόνια περίπου το 1/3 των τουριστών της. Και φυσικά θα πλήξει τις επενδύσεις της Τουρκίας σε Ρωσία και Ουκρανία. Υπάρχουν αυτή τη στιγμή περισσότερες από 700 τουρκικές επιχειρήσεις στην Ουκρανία με επενδύσεις άνω των 4,5 δισ. δολαρίων και έχουν όλες αναστείλει τη λειτουργία τους. Εχουν, άλλωστε, πληγεί οι βιομηχανίες ετοίμων ενδυμάτων που βρίσκονται στα περίχωρα της Κωνσταντινούπολης, καθώς οι παραγγελίες τους από τη Ρωσία και την Ουκρανία αντιπροσωπεύουν συνήθως το 40% των ετήσιων εμπορικών συναλλαγών ύψους 3 δισ. δολαρίων. Από τη στιγμή που άρχισε η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έχουν ανασταλεί οι παραγγελίες και οι πωλήσεις.

REUTERS, CNBC

Ρεκόρ κατέγραψαν το 2021 οι πτήσεις με ιδιωτικά τζετ

Της **ΝΤΕΜΠΡΑ ΚΑΜΙΝ**
THE NEW YORK TIMES

Οταν ο Μάικ Πελιτέρι άρχισε να πιλοτάρει το δικό του αεροσκάφος το 2013, δεν δυσκολευόταν να βρει θέση στάθμευσης, αλλά έκτοτε η κατάσταση άλλαξε. Οι χώροι σπανίζουν πλέον. Ο ίδιος ως εργολάβος γενικών έργων εντάχθηκε στη χορεία των ολοένα και αυξανόμενων επαγγελματιών συναδέλφων του, που δεν έχουν προηγουμένως εργαστεί στις αερομεταφορές. Και τώρα ο ίδιος κατασκευάζει υπόστεγα αεροσκαφών. Την περίοδο της πανδημίας η μετακίνηση με ιδιωτικά τζετ εκτινάχθηκε, διότι οι ταξιδιώτες ήθελαν να αποφύγουν τον συνωστισμό ή το να φορούν επί ώρες τη μάσκα εν πτήσει.Ολοι αυτοί από τα συνήθη επιβατικά αεροσκάφη στράφηκαν στα ναυλωμένα και το 2021 οι απογειώσεις και προσγειώσεις επαγγελματικής χρήσης αεροσκαφών αυξήθηκαν 40% σε σύγκριση με το 2020, βάσει ορισμένων εκτιμήσεων.

Η WingX, η οποία παρακολουθεί τα επαγγελματικά αεροπορικά ταξίδια, ανέφερε ότι το 2021 αποδείχθηκε η χρονιά με την υψηλότερη κίνηση στην Ιστορία για τις μετακινήσεις αυτές. Ενόσω, όμως, πληθαίνουν τα ιδιωτικά αεροσκάφη στους αιθέρες, τόσο σπανίζουν οι χώροι στάθμευσής τους στο έδαφος, κάτι το οποίο έγινε εμφανές το 2019.

SHUTTERSTOCK

Η μετακίνηση με ιδιωτικά τζετ εκτινάχθηκε κατά την πανδημία.

Ο κ. Πελιτέρι, κάτοικος Σιάτλ, επισημαίνει ότι εισήλθε στις δραστηριότητες κατασκευής υποστέγων διότι είχε πλέον απογοητευθεί από τη δυσκολία να βρει χώρο πάρκινγκ για το ιδιωτικό του τζετ, όταν μετακόμισε στο Κερ ντ' Αλίν του Αϊντάχο. Μέχρι τη λήξη του 2023 σχεδιάζει να έχει ολοκληρώσει τέσσερα νέα υπόστεγα εκεί. Αν και οι ΗΠΑ διαθέτουν τα περισσότερα αεροδρόμια από κάθε άλλη χώρα στον κόσμο, φθάνοντας τις 20.000 με τις τοπικές αρχές να κατέχουν τα περισσότερα εξ αυτών, η περίπτωση των υποστέγων για ιδιωτικά τζετ διαφέρει.

Αυξήθηκαν 40% σε σύγκριση με το 2020 – Σπανίζουν πλέον οι χώροι στάθμευσής τους στο έδαφος.

Οι εργολάβοι θα πρέπει να συνεργαστούν με εταιρείες σταθερής βάσης, όπως λέγονται, που λειτουργούν όπως οι μαρίνες για τα σκάφη, προσφέροντας όλες τις αναγκαίες υπηρεσίες πτήσης. Οι εργολάβοι διαπραγματεύονται μακροπρόθεσμες μισθώσεις μαζί τους και κτίζουν υπόστεγα. Κατά το Αμερικανοϊσραηλινό Ταλ Κέιναν, πρώην πιλότο μαχητικών, που η εταιρεία του Sky Harbour δημιουργεί δίκτυο πολυτελών υποστέγων στις ΗΠΑ, η χρόνια έλλειψη έχει να κάνει εν μέρει με το ότι τα περισσότερα αεροδρόμια ανήκουν στο δημόσιο. «Δεν είναι καλή ιδέα οι Αρχές να κάνουν χρήση δημοσίων κονδυλίων για να κτίσουν υπόστεγα επαγγελματικής χρήσης στα αεροδρόμια της περιοχής τους», επισημαίνει.

Τα υπόστεγα που ο ίδιος κατασκευάζει περιλαμβάνουν γραφεία και κουζίνες, παρέχοντας και υπηρεσίες τροφοδοσίας, καθαρισμού, διακίνησης κ.ά.

Τέλος, η Κατρίν Τζιστ, διευθύντρια ακινήτων αερομεταφορών της κτηματομεσιτικής CBRE, διευκρινίζει πως πλέον πλησίον των μεγάλων περιαστικών αεροδρομίων απλά δεν υπάρχει διαθέσιμη γη προς μίσθωση.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

Αλμα επενδύσεων σε ακίνητα με πρωταγωνιστές ξενοδοχεία και logistics

Το 45% των αγοραπωλησιών αφορούσαν συμφωνίες μεγάλου ύψους από 20 έως και 100 εκατ.

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Επενδύσεις συνολικού ύψους 1,22 δισ. ευρώ για την απόκτηση ακινήτων στην ελληνική αγορά καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια του 2021. Σύμφωνα με στοιχεία που συγκέντρωσε η εταιρεία παροχής υπηρεσιών ακινήτων JLL-Αθηναϊκή Οικονομική, πρόκειται για ποσό που ήταν αυξημένο κατά 34% έναντι του 2020 και κατά 35% έναντι του 2019, δείγμα της αυξημένης ζήτησης για ακίνητα εισοδήματος από τους επενδυτές τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό. Ενα ακόμα χαρακτηριστικό των επενδύσεων σε ακίνητα κατά το 2021 είναι ότι σχεδόν οι μισές αγοραπωλησίες (45%) αφορούσαν συμφωνίες μεγάλου ύψους, από 20 εκατ. ευρώ έως και 100 εκατ. ευρώ.

Εφτασαν το 2021 το 1,22 δισ. ευρώ, ποσό που ήταν αυξημένο κατά 34% έναντι του 2020 και κατά 35% έναντι του 2019.

Ο όγκος επενδύσεων ανά κατηγορία ακινήτου το 2021

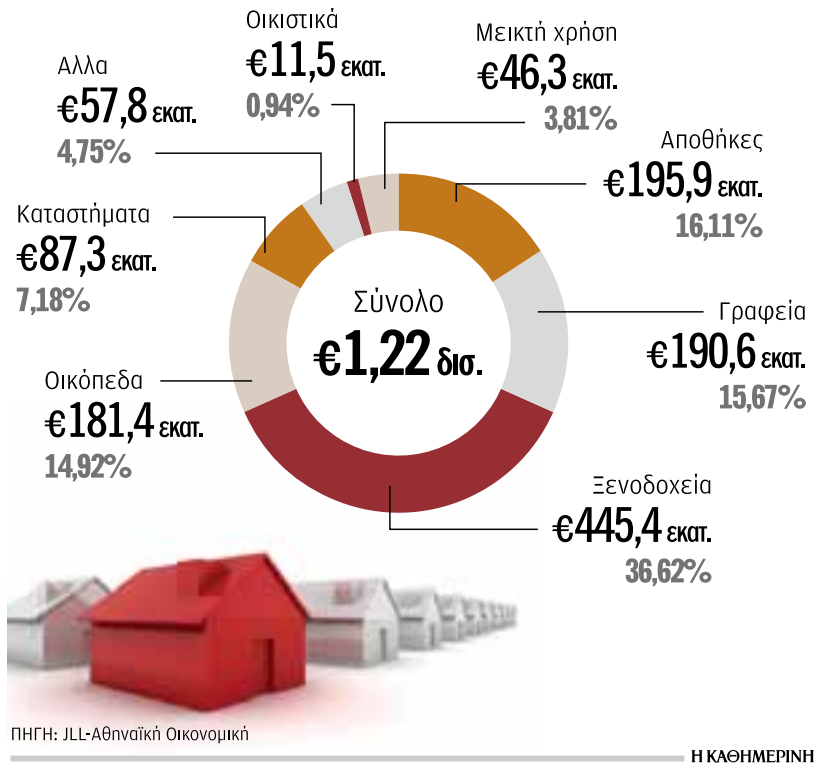

ΠΗΓΗ: JLL-Αθηναϊκή Οικονομική

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οπως αναφέρει η Δίκα Αγαπητίδου, γενική διευθύντρια της JLL-Αθηναϊκή Οικονομική, «η ανθεκτικότητα της αγοράς ακινήτων στην Ελλάδα εξηγείται από τρεις κύριους λόγους: το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων που διαμορφώθηκε τα τελευταία χρόνια, τις υψηλότερες αποδόσεις που προσφέρουν τα ακίνητα στην Ελλάδα συγκριτικά με άλλες, πιο ώριμες, αγορές και την έλλειψη επαρκούς και ποιοτικού προϊόντος, που αποδίδεται στην καθίζηση που υπέστη η κατασκευαστική δραστηριότητα κατά τα χρόνια της οικονομικής κρίσης».

Κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2022 η θετική πορεία των επενδύσεων στην αγορά ακινήτων διατηρήθηκε. Ωστόσο, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα, όπως αυξανόμενα επιτόκια δανεισμού, πολιτική και οικονομική αβεβαιότητα, υψηλό ενεργειακό κόστος και ακρίβεια πρώτων υλών και τροφίμων. Στο πλαίσιο αυτό, η κ. Αγαπητίδου σημειώνει ότι «οι νέες συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί τον τελευταίο μήνα συνηγορούν υπέρ μιας πιο επιφυλακτικής στάσης των επενδυτών στο άμεσο μέλλον».

Σύμφωνα με τα στοιχεία για το 2021, τη μερίδα του λέοντος απορρόφησαν για ακόμα μια χρονιά τα ξενοδοχειακά ακίνητα, καθώς καταγράφηκαν συναλλαγές συνολικού ύψους 445 εκατ. ευρώ, ή το 37% του συνόλου. Μεταξύ των κινήσεων που ξεχώρισαν περιλαμβάνεται η απόκτηση του ξενοδοχείου Capsis στην Κρήτη από τον αμερικανικό όμιλο ανάπτυξης ακινήτων Hines σε συνεργασία με τον επενδυτικό όμιλο Henderson Park. Το τουριστικό θέρετρο στην περιοχή της Αγίας Πελαγίας εκτιμάται ότι αποκτήθηκε αντί ποσού της τάξεως των 125 εκατ. ευρώ. Το συγκρότημα Capsis προσφέρει μοναδικά χαρακτηριστικά λόγω της τοποθεσίας του σε μια ιδιωτική χερσόνησο με απρόσκοπτη θέα στο Αιγαίο, ενώ προσφέρει 1.155 δωμάτια και συνολική δομημένη επιφάνεια 45.255 τ.μ.

Σύμφωνα με την ανάλυση της JLL-Αθηναϊκή Οικονομική, τα ξενοδοχεία διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες, τα καταλύματα πόλης και τα καταλύματα διακοπών (τουριστικά θέρετρα).

Στην πρώτη περίπτωση, οι επενδυτές κινούνται για την απόκτηση παλιών και συχνά εγκαταλελειμμένων κτιρίων, τα οποία στη συνέχεια ανακατασκευάζουν και προχωρούν σε αλλαγή χρήσης. Αντιστοίχως, τα καταλύματα διακοπών αποκτώνται κυρίως με σκοπό την πλήρη ανακαίνισή τους και την ανάθεση της διαχείρισής τους σε κάποιον επώνυμο ξενοδοχειακό όμιλο ή εταιρεία διαχείρισης ξενοδοχείων. Ετσι, και στις δύο περιπτώσεις οι επενδυτές προσθέτουν αξία στα υπάρχοντα κτίρια, την οποία δύνανται να κεφαλαιοποιήσουν σε μια πιθανή μεταπώληση στο μέλλον.

Μία ακόμα σαφής τάση που διακρίνεται αφορά τη στροφή όλο και περισσότερων επενδυτών στην κατηγορία των logistics. Το 2021 οι αποθήκες αποτέλεσαν τη δεύτερη δημοφιλέστερη κατηγορία επενδυτικών ακινήτων, προσελκύοντας κεφάλαια 196 εκατ. ευρώ (16,11% του συνόλου). Πρόκειται για μια τάση η οποία έχει τροφοδοτηθεί και από την πανδημία, λόγω της μετατόπισης του καταναλωτικού ενδιαφέροντος από τα καταστήματα με φυσική παρουσία προς το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Σύμφωνα με την κ. Αγαπητίδου, η εξέλιξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα τη μετατόπιση του επενδυτικού και κατασκευαστικού ενδιαφέροντος σε αποθηκευτικούς χώρους - last mile logistics για διανομή αγαθών κοντά στα αστικά κέντρα και ειδικούς χώρους για αποθήκευση ειδών σούπερ μάρκετ, επίσης σε μικρή απόσταση από τους τελικούς παραλήπτες.

Αλλη μια τάση που έχει γίνει εμφανής στην αγορά τα τελευταία χρόνια αφορά τη γενικευμένη πλέον συνειδητοποίηση της κλιματικής αλλαγής. «Είναι γεγονός ότι οι προτεραιότητες της βιώσιμης ανάπτυξης έχουν μπει για τα καλά στη ζωή και στις προτεραιότητες όλων όσοι μετέχουν στο γίγνεσθαι του real estate – κατασκευαστές και σχεδιαστές, επενδυτές και σύμβουλοι, εταιρείες που ιδιοχρησιμοποιούν τα κτίριά τους και μισθωτές», σημειώνει η κ. Αγαπητίδου. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερης μνείας χρήζει και ο ρόλος των κριτηρίων βιωσιμότητας που λαμβάνει ολοένα και περισσότερο υπόψη του ο τραπεζικός κλάδος, προσφέροντας καλύτερους όρους ή και κίνητρα στη δανειοδότηση πράσινων κατασκευών.

Ισχυρή ανάκαμψη της οικοδομικής δραστηριότητας το 2021

Τη μεγαλύτερη άνοδο των τελευταίων ετών σημείωσε η οικοδομική δραστηριότητα το 2021, παρά το γεγονός ότι οι συνέπειες της πανδημίας ήταν ιδιαίτερα εμφανείς, ιδίως κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), η συνολική οικοδομική δραστηριότητα για το 2021 διαμορφώθηκε σε 23.970 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 6.055.300 τ.μ. επιφάνειας και 25.627.100 κ.μ. όγκου. Σε σχέση με το 2020 παρατηρήθηκε αύξηση κατά 26,6% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, αύξηση κατά 46,6% στην επιφάνεια και αύξηση κατά 45,7% στον όγκο.

Αντιστοίχως, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα σημείωσε αύξηση κατά 26,8% στον αριθμό των εκδοθεισών οικοδομικών αδειών, κατά 47,2% στην επιφάνεια και κατά 45,9% στον όγκο. Πρόκειται για τον ταχύτερο ρυθμό των τελευταίων ετών, καθώς το 2020 η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα είχε παρουσιάσει άνοδο κατά 8,8% με βάση τον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 8,9% με βάση την επιφάνεια και κατά 5,9% με βάση τον όγκο. Αντιστοίχως, το 2019 είχε καταγραφεί αύξηση κατά 13,3% στον αριθμό των αδειών, κατά 9,2% στην επιφάνεια και κατά 9,8% στον όγκο σε σύγκριση με το 2018. Σημειωτέον ότι η οικοδομική δραστηριότητα υπέστη συνολική πτώση της τάξεως του 90% κατά την περίοδο από το 2005 έως και το 2017.

Ο αριθμός των οικοδομικών αδειών αυξήθηκε κατά 26,6% σε σύγκριση με το 2020.

Το 2021, στην Αττική, ο όγκος της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας ενισχύθηκε κατά 35,7%, ενώ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας η αύξηση άγγιξε το 43,6%. Σημαντική ενίσχυση κατά 62,5% σημείωσε ο όγκος της οικοδομικής δραστηριότητας στην Κρήτη, ενώ στο Νότιο Αιγαίο σημειώθηκε αύξηση κατά 52,9%.

Κατά τη διάρκεια του Δεκεμβρίου του 2021 η συνολική οικοδομική δραστηριότητα διαμορφώθηκε σε 2.170 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 513.000 τ.μ. επιφάνειας και 2.257.800 κυβικά μέτρα όγκου, παρουσίασε δηλαδή αύξηση κατά 18,3% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, αύξηση κατά 3,1% στην επιφάνεια και αύξηση κατά 13,1% στον όγκο σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2020. Η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα σημείωσε αύξηση κατά 18,2% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 4,1% στην επιφάνεια και κατά 14,1% στον όγκο σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2020.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι οικονομικές εξελίξεις και ο απόηχος της Κριστίν

Οι ενδείξεις είναι ότι βρισκόμαστε σε ένα μονοπάτι που οδηγεί σε μια κατάσταση στασιμοπληθωρισμού (stagflation) στην οικονομία. Και αυτό δεν αφορά μόνο την κυπριακή οικονομία, αλλά ισχύει σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό σε πολλές άλλες οικονομίες του πλανήτη. Στασιμοπληθωρισμός υπάρχει όταν σε μια οικονομία συνυπάρχει μια κατάσταση αυξανόμενου πληθωρισμού, μείωση στο ΑΕΠ και αύξηση στην ανεργία. Η αιτία είναι ο πόλεμος στην Ουκρανία που οδήγησε σε αύξηση στην τιμή του πετρελαίου που με τη σειρά της οδήγησε σε γενική αύξηση στις τιμές πρώτων υλών, αγαθών κλπ. Αυτό το γεγονός υπερακόντισε την ήδη προβληματική εφοδιαστική αλυσίδα που προέκυψε λόγω της πανδημίας με αποτέλεσμα να έχουμε αυτή την προβληματική εικόνα.

Δεν είναι εύκολο να αντιμετωπιστεί μια κατάσταση στασιμοπληθωρισμού. Τουλάχιστον δεν υπάρχουν εργαλεία νομισματικής πολιτικής που να είναι ικανά να διαχειριστούν ταυτόχρονα τον πληθωρισμό και την ανεργία. Αντίθετα, τα εργαλεία είτε επιδρούν θετικά στο ένα και αρνητικά στο άλλο ή το αντίθετο. Για παράδειγμα, μια Κεντρική Τράπεζα μπορεί να αυξήσει τα επιτόκια για να μειώσει τον πληθωρισμό ή να μειώσει τα επιτόκια για να μειώσει την ανεργία. Είναι θέμα στρατηγικής επιλογής σε κάθε συγκεκριμένη περίοδο τι είναι πιο σημαντικό να τύχει διαχείρισης πρώτα. Είναι δηλαδή κάτι αντίστοιχο της κατάστασης ενός τραυματία που γίνεται εισαγωγή στο νοσοκομείο. Οι γιατροί θα κρίνουν ποια τραύματα χρήζουν άμεσης διαχείρισης και ποια σε δεύτερη φάση. Δεν είναι τυχαίο (πιστεύω) που η Κριστίν Λαγκάρντ μας είπε προχθές πως οι αποφάσεις νομισματικής πολιτικής αυτή την περίοδο καθορίζονται σχεδόν αποκλειστικά από ανάλυση των (οικονομικών) δεδομένων όπως αυτά τρέχουν.

Μικρή διάρκεια του πολέμου οδηγεί σε ελαφριάς μορφής στασιμοπληθωρισμό και πιο εύκολα διαχειρίσιμο μεγάλης διάρκειας πόλεμος οδηγεί σε βαθιά μορφή στασιμοπληθωρισμού και δύσκολη αντιμετώπιση.

Προσωπικά συμμερίζομαι την άποψη πως οι αποφάσεις είναι άρρηκτα δεμένες με τη διάρκεια του πολέμου. Αν τελειώσει σύντομα τότε και η κανονικότητα επιστρέφει συντομότερα και το κύριο πρόβλημα είναι η αντιμετώπιση του πληθωρισμού. Οπότε σε τέτοιο ενδεχόμενο θα δούμε αυξήσεις στα επιτόκια – κάτι που φυσικά ήταν αναμενόμενο από πριν τον πόλεμο. Και ήταν αναμενόμενο από πριν καθώς στη μετα- κόβιντ εποχή είδαμε μεγάλες αυξήσεις στους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης οι οποίοι όμως ήταν λίγο πλασματικοί. Και ο λόγος που ήταν λίγο πλασματικοί είναι επειδή ο κόσμος δεν πίστευε πως ισχυαν στην πραγματικότητα επειδή την ίδια περίοδο βίωναν αρνητική πίεση στα πραγματικά τους εισοδήματα λόγω της αύξησης των τιμών με όλα τα αρνητικά συνεπακόλουθα. Άρα υπήρχε πληθωρισμός και ήταν δεδομένο ότι θα αντιμετωπιζόταν.

Αντί να μεμψιμοιρούμε για την αύξηση στο κόστος κατασκευής ενός ακινήτου, θα πρέπει να βρούμε τους τρόπους περεταίρω βελτίωσης του πλαισίου λειτουργίας της και έλκυσης σοβαρών αγοραστών από όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη.

Αν όμως ο πόλεμος χρονοτριβήσει τότε τα πράγματα θα είναι πιο δραματικά. Ενδεχομένως να δούμε αύξηση στη διαρθρωτική ανεργία (όπως και σε άλλες μορφές ανεργίας) – που από μόνο του είναι δραματικό- τις συντεχνίες να αυξάνουν τις απαιτήσεις τους και την όλη κατάσταση να ξεφεύγει επειδή η προσοχή θα είναι στραμμένη προς την μείωση της ανεργίας με την ελπίδα ότι αυτό θα τονώσει την παραγωγή, αφήνοντας τον πληθωρισμό ανεξέλεγκτο. Άρα η διάρκεια του πολέμου είναι καθοριστική στον βαθμό του στασιμοπληθωρισμού. Μικρή διάρκεια οδηγεί σε ελαφριάς μορφής στασιμοπληθωρισμό και πιο εύκολα διαχειρίσιμο · μεγάλης διάρκειας πόλεμος οδηγεί σε βαθιά μορφή στασιμοπληθωρισμού και δύσκολη αντιμετώπιση, λόγω της δημιουργίας φαύλων κύκλων.

Το άλλο πράγμα που βγήκε προχθές στην επιφάνεια είναι πως στην Κύπρο έχουμε – να μου επιτραπεί ο όρος – και cashflation. Η ρευστότητα στις τράπεζες μας ανέρχεται περίπου στο 350% που είναι διπλάσια από τον μέσο όρο της ΕΕ. Αυτό δυνητικά δίνει ένα δείκτη για το αποθεματικό ανάπτυξης που έχει η κυπριακή οικονομία.

Και επειδή είμαι από αυτούς που πάντα προσπαθούν να δουν το δάσος και όχι το δέντρο, στην προκειμένη περίπτωση το δέντρο είναι η παρούσα κατάσταση την οποία θεωρώ παροδική, θα πρέπει να σηκώσουμε μανίκια για να αναδιαρθρώσουμε την οικονομία μας. Και αυτό ισχύει και για την αγορά ακινήτων. Αντί να μεμψιμοιρούμε για την αύξηση στο κόστος κατασκευής και για το πόσες καθυστερήσεις υπάρχουν για να παραλάβουμε τα κεραμικά και τα αλουμίνια μας, θα πρέπει να βρούμε τους τρόπους περεταίρω βελτίωσης του πλαισίου λειτουργίας της και έλκυσης σοβαρών αγοραστών από όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη. Έχουμε πολύ περισσότερα από τη βασική μαγιά.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Πλέκοντας ψηφίδες της μνήμης

Ιδιότυπες ταπισερί με ιστορίες μετανάστευσης αλλοτινών καιρών που έρχονται στο φως για να μην ξεχαστούν

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ

Το μεγάλο τραπέζι στη Βιβλιοθήκη του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης είναι γεμάτο με χρωματιστά κουβάρια μαλλιού, ψαλίδια, και χαρτιά. Οι γυναίκες που κάθονται τριγύρω έχουν μπροστά τους φωτογραφίες που έφεραν από το σπίτι. Είναι οικογενειακά πορτρέτα, σκηνές από γάμους, βαφτίσια, γιορτές. Κάποιες εικόνες έχουν ιδιόχειρες αφιερώσεις, ή ένα μικρό σημείωμα στην πίσω όψη.

Την αμηχανία της πρώτης συνάντησης –άνθρωποι άγνωστοι μεταξύ τους που πρόκειται να αφηγηθούν δημοσίως κάποια προσωπική ιστορία, ώστε να γίνει μέρος μιας εικαστικής σύνθεσης– διώχνει σιγά σιγά η θερμή υποδοχή της visual artist Σιλβίνα ντερ Μεγκερντιτσιάν. Κάθεται στη μέση του τραπεζιού και «καθοδηγεί» το καλλιτεχνικό εργαστήριο. Αλλωστε οι γυναίκες, ακόμη και οι πολύ νέες, έχουμε όλες στο βάθος του μυαλού μας την εικόνα μιας άλλης γυναίκας –μητέρας, γιαγιάς, προγιαγιάς– που με τις βελόνες ή το βελονάκι της πλέκει ιστορίες στα εργόχειρά της. Για αυτόν τον λόγο οι αναμνήσεις εύκολα ανασύρονται στην οικειότητα της γυναικείας συντροφιάς, και το κουβάρι των αφηγήσεων αρχίζει να ξετυλίγεται:

«Η οικογένεια του πατέρα μου με καταγωγή από τα Σύλλατα και τη Μαλακοπή της Καππαδοκίας έφτασε στην Ελλάδα το 1924. Πρώτα στην Καβάλα όπου και έμειναν περίπου δέκα χρόνια, και μετά στη Θεσσαλονίκη. Ο παππούς μου όπως και η γιαγιά είχαν σταλεί σε συγγενείς στην Κωνσταντινούπολη για να πάνε στο γαλλικό γυμνάσιο. Εκεί γνωρίστηκαν και παντρεύτηκαν. Κατά την ανταλλαγή των πληθυσμών έφυγαν από τον τόπο τους μαζί με την οικογένεια της αδελφής της προγιαγιάς μου – ήταν δύο νεαρά ζευγάρια με τέσσερα παιδιά, το ένα νεογέννητο. Δεν γύρισαν ποτέ, ούτε οι ίδιοι ούτε τα παιδιά τους. Αφησαν πίσω ένα κορίτσι δεκαπέντε ετών για να μείνει με τους παππούδες του. Ηταν η πρώτη ξαδέλφη του πατέρα μου. Εζησε εκεί μέχρι το 1984 και πέθανε μακριά από την οικογένειά της». Η γυναίκα που αφηγείται έχει μπροστά της μια ασπρόμαυρη φωτογραφία τραβηγμένη στη Θεσσαλονίκη, η οποία δείχνει την ίδια μωρό, στην αγκαλιά των γονιών της.

Οι αφηγήσεις διαδέχονται η μία την άλλη. Ο λόγος είναι πηγαίος, προορισμένος να εμψυχώσει την εργασία που θα ακολουθήσει. «Ενας εύπορος Ελληνας της Σμύρνης άφησε έγκυο τη νεαρή οικονόμο του σπιτιού. Εφυγε μόνος του από τη Σμύρνη το 1921, παίρνοντας το παιδί της, και μετακόμισε στη Θεσσαλονίκη, όπου και παντρεύτηκε μια άλλη, εύπορη γυναίκα. Την επόμενη χρονιά, το 1922, η επίσημη πια σύζυγός του απαίτησε από αυτόν να φροντίσει ώστε να έρθει η οικονόμος και βιολογική μητέρα του παιδιού στο Καραμπουρνάκι. Για να ζήσει με ασφάλεια σε ένα σπίτι κοντά τους και να έχει καθημερινή επικοινωνία με το μικρό παιδί, έστω και ως "οικογενειακή φίλη". Οι δύο γυναίκες, η θετή και η βιολογική μητέρα, η παλιά ερωμένη και η επίσημη σύζυγος του εύπορου αυτού άντρα, είχαν καθημερινή επικοινωνία, φροντίζοντας η μία την άλλη χωρίς να ομολογήσουν ποτέ επίσημα τι είχε συμβεί. Το μικρό παιδί έμαθε αυτή την ιστορία γυναικείας αλληλεγγύης πολλά χρόνια μετά τον θάνατο των γονιών του, από τις γειτόνισσές του».

Οι φωτογραφίες ανατυπώνονται σε χαρτί, πλαστικοποιούνται και συνδέονται μεταξύ τους με ένα σιρίτι από χρωματιστό μαλλί, πλεγμένο στο χέρι με το βελονάκι.

Οταν όλες οι ιστορίες έχουν ειπωθεί, τα πρόσωπα των φωτογραφιών μάς είναι πλέον οικεία. Εχει έρθει η ώρα να αρχίσει να κατασκευάζεται, πάντα με την καθοδήγηση της καλλιτέχνιδος, το χαλί των αναμνήσεων: ένα είδος ταπισερί που συνδέει το παρελθόν με το παρόν και το προσωπικό με το συλλογικό, μέσα από μια χειροτεχνική διαδικασία που είναι ταυτόχρονα σύγχρονη και πολύ παλιά. Οι φωτογραφίες φωτογραφίζονται, και μετά τυπώνονται σε χαρτί στο ίδιο ή μεγαλύτερο μέγεθος. Υστερα πλαστικοποιούνται και συνδέονται μεταξύ τους από τις ίδιες τις αφηγήτριες με ένα σιρίτι από χρωματιστό μαλλί, πλεγμένο στο χέρι με το βελονάκι.

Η εθνική ταυτότητα

Η Σιλβίνα ντερ Μεγκερντιτσιάν είναι εγγονή Αρμένιων μεταναστών που εγκαταστάθηκαν στην Αργεντινή. Εκεί μεγάλωσε και η ίδια, αλλά ζει και εργάζεται στο Βερολίνο από το 1988. Το καλλιτεχνικό της έργο πραγματεύεται θέματα που σχετίζονται με το βάρος της εθνικής ταυτότητας, τον ρόλο των μειονοτήτων στην κοινωνία, και την αλληλεπίδραση μεταξύ ιστορίας και σύγχρονης τέχνης. Το 2007 επιμελήθηκε ένα ανεπίσημο εθνικό περίπτερο της αρμενικής διασποράς στην Μπιενάλε της Βενετίας. «Δεν αποσκοπούσα στη σύγκρουση», λέει η ίδια. «Ηθελα να κάνω ορατή την αρμενική διασπορά, γιατί χωρίς ορατότητα δεν υπάρχει διάλογος».

Οι ιδιότυπες ταπισερί της, έργα που ξεκίνησαν το 2001, είναι συνθέσεις-κολλάζ που ενσωματώνουν με το βελονάκι εικόνες, αρχειακό υλικό, χάρτες, γραμματόσημα, δελτία ταυτότητας, προσωπικά memorabilia. Οι «ψηφίδες» αυτής της σύνθεσης είναι πράγματα που ο καθένας θα μπορούσε να έχει πάρει μαζί του στην εξορία, ή τη μετανάστευση. Τα συγκεκριμένα αντικείμενα όχι μόνον ανακαλούν το παρελθόν, αλλά κυριολεκτικά το φέρουν, αφού τα κράτησαν στα χέρια τους οι απόντες. Στη σύστασή τους εμπεριέχονται σκιές από το παρελθόν, ίχνη ζωής και θραύσματα της ιστορίας. Η μνήμη της τρίτης γενιάς μιας καταστροφής –μέλος αυτής της γενιάς είναι και η καλλιτέχνις– λειτουργεί ως διαμεσολαβητής των αφηγήσεων και των αντικειμένων που κληροδοτήθηκαν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ

Το εργαστήριο «Η υφή της ταυτότητας» (The texture of identity) με τη visual artist Σιλβίνα ντερ Μεγκερντιτσιάν, στο MOMus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης «Υφάνσεις εκ νέου» σε επιμέλεια της Αρετής Λεοπούλου.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

3-9.4.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

Φεστιβάλ Κλασικής Μουσικής Λάρνακας

Παρουσιάζεται στη Λάρνακα το Φεστιβάλ Κλασικής Μουσικής Λάρνακας 2022 . Την πρώτη ημέρα, Σάββατο 9 Απριλίου, περιλαμβάνει «Όπερα και Κλασικό Τραγούδι για Παιδιά και Νέους» με έργα W.A. Mozart, V. Bellini, F. Schubert, G. Donizetti, A. Ιωαννίδη, A. Lloyd-Webber, από τους Μάριαμ Βενιζέλου (σοπράνο), Δημήτρη Σπανό (μπασοβαρύτονος), Σάββια Ιακώβου (σοπράνο / αφήγηση), Μαριόλα Χαριτίδου (πιάνο). Σάββατο 9 Απριλίου, Δημοτικό Θέατρο Γ. Λυκούργος, Δημοτικός Κήπος, Λάρνακα, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 657745, 24629333.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Cyprus Avenue» από τη Fresh Target Theatre Ensemble

Η Fresh Target Theatre Ensemble και το Sputnik (in orbit) παρουσιάζουν σε παγκύπρια και πανελλήνια πρώτη τη μαύρη κωμωδία «Cyprus Avenue» του David Ireland, σε σκηνοθεσία και μετάφραση Πάρις Ερωτοκρίτου. Γραμμένο το 2016 το Cyprus Avenue έχει αποσπάσει το βραβείο Καλύτερου Νέου Θεατρικού Έργου στο βραβεία Irish Times Theatre Awards καθώς και το James Tait Black Prize for Drama το 2017. Το έργο πραγματεύεται τα όρια του εθνικού εξτρεμισμού και φέρνει στο επίκεντρο την κρίση ταυτότητας ενός συνταξιούχου που ζει στο Μπέλφαστ. Γραμμένο στο δυτικότερο νησί της Ευρώπης (Ιρλανδία) παρουσιάζεται στο ανατολικότερο νησί της Ευρώπης (Κύπρος), με την απόσταση που χωρίζει τις δύο χώρες να μηδενίζεται από τους τρομακτικούς παραλληλισμούς. Ερμηνεύουν: Κωνσταντίνος Δημητρίου, Βαρνάβας Κυριαζής, Ντέμπορα Οντόγκ, Λένια Σορόκου, Μαρία Φιλίππου. Θέατρο Σπούτνικ in Orbit, Άρεως 17, Παλιά Λευκωσία. Πληροφορίες τηλ.: 97 830 650 (ώρες 11:00 - 14:00 / 16:00 - 19:00).

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Τρίτη διάλεξη του ΟΛΚ

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής οργανώνει την τρίτη διάλεξη της σειράς «Όψεις της κυπριακής πεζογραφίας της πρώτης εικοσαετίας του 21ου αιώνα». Σε αυτή τη διάλεξη θα τιμηθεί ο συγγραφέας Ανδρέας Μαλόρης. Την εκδήλωση θα χαιρετήσει ο δρ Λεωνίδας Γαλάζης, πρόεδρος Ο.Λ.Κ. Έπειτα η Μόνα Σαββίδου-Θεοδούλου θα εκφωνήσει ομιλία με τίτλο «Το διήγημα ως ανατομία της ανθρώπινης και κοινωνικής ταυτότητας στο έργο του Ανδρέα Μαλόρη Τα μπαλόνια άφαντα», ο Γιώργος Γεωργίου θα εκφωνήσει την ομιλία «Σχετικά με το τίποτα: Μια άλλη ματιά στη συλλογή Τίποτα, τίποτα του Α. Μαλόρη» και η Νένα Φιλούση την ομιλία «Εκκαθάριση προσωπικού: Ειρωνεία, το άλλο πρόσωπο της θλίψης». Στη συνέχεια θα ακολουθήσει μικρό απάνθισμα από το πεζογραφικό έργο του Α. Μαλόρη. Ακολούθως, ο πεζογράφος θα προβεί σε αντιφώνηση. Η εκδήλωση θα ολοκληρωθεί με συζήτηση του συγγραφέα με το κοινό, την οποία θα συντονίσει ο δρ Κυριάκος Ιωάννου, Αντιπρόεδρος Ο.Λ.Κ. Καθ' όλη τη διάρκεια της εκδήλωσης θα συντονίζει η δρ Έλενα Ματσάγγου, μέλος Δ.Σ. Ο.Λ.Κ. Θα δοθεί πιστοποιητικό παρακολούθησης σε όσους παρακολουθήσουν τουλάχιστον 5 διαλέξεις. Τετάρτη 6 Απριλίου, ώρα 7:15 μ.μ., Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού Κοραής– Θέατρο Χώρα, Κοραή 1, Πλατεία Αρχιεπισκοπής, Λευκωσία.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Της **ΝΕΝΑΣ ΦΙΛΟΥΣΗ**

Αργύρη Κωνσταντίνου «Ελλάδα, μια εικόνα, μια ιστορία»

Στην Γκαλερί Γκλόρια στη Λευκωσία, εκθέτει για ακόμη μία φορά τα έργα του ο εκ Λεμεσού ζωγράφος Αργύρης Κωνσταντίνου. Η έκθεση (17/3-15/4) αποτελεί έναν καθόλα συγκερασμό μνήμης και καταιγισμό αναμνήσεων εξ αφορμής δύο συλλογικών επετείων. Της έναρξης για ελευθερία των Ελλήνων το 1821 και της απώλειας πατρίδων για τους Έλληνες της Μικρασίας το 1922. Περηφάνεια και θρήνος μαζί. Ανάμεσα στις δύο χρονολογίες, ο αγώνας για ανασυγκρότηση κι επιβίωση, η πάλη να κρατηθούν οι άνθρωποι από την ελπίδα, η ανάγκη να ονειρεύονται και να δημιουργούν, η ασυγκράτητη δίψα για τέχνη και αλήθεια. Η Ιστορία και οι ιστορίες του ελληνικού λαού περνούν διακριτικά στα 164 μαυρόασπρα έργα της έκθεσης ως μέρος μιας ευρύτερης ενότητας που περιλαμβάνει και έργα με χρώμα και η οποία αναμένει την ώρα της για να εκτεθεί. Χιλιάδες μικρές γραμμές συνθέτουν ένα ιστοριογραφημένο ιδεολόγημα που μπαινοβγαίνει στο φως με ευφυή και εύχαρι τρόπο. Θα μπορούσε να ήταν μια μεγάλης διάρκειας μελέτη για την αποτύπωση της έκφρασης, για το συναίσθημα του ενός που γίνεται μέρος της συλλογικότητας, για την επαναβίωση άλλων εποχών και τη μεταβίβαση των αφηγήσεών τους.

Ένας ολόκληρος κόσμος τα πρόσωπα της συλλογής, παλίμψηστο της επίσημης και της προφορικής ιστορίας μας. Όλα αυτά που έχουν περάσει στην κοινή γνώση μας με ή χωρίς τη διαμεσολάβηση των παλαιότερων αφηγήσεων ή της εκπαίδευσης. Ποιητές και ηθοποιοί που κοιτάζουν ευθύβολα γενιές μπροστά, ο Σκαρίμπας μάλιστα χορεύει, παιδιά με χαρταετό ή παίζοντας μπάλα στον δρόμο, πεντόβολα, κοντοπαντέλονα και μάτια ιλαρότητας, παγωτατζής, λατέρνα, γιαγιάδες, τσολιάδες, μαθητές και μαθήτριες στην τάξη, νύφες και γαμπροί, καράβια και αποχωρισμοί, αποσπάσματα από ταινίες και θεατρικές παραστάσεις, μπουγάδες, πρόσφυγες, χοροί, συσσίτιο στην Κατοχή, Πόντιοι στην Ελλάδα, εργάτριες σε βιοτεχνίες, βρακάδες και κοριτσάκια με κουδουνίστρες ή αλογάκια, βοσκοπούλες, παρελάσεις και λαϊκά πανηγύρια. Προσφυγικές συνοικίες. Βλέμματα βαθιά, κίνηση σε όλα. Όπου και να πέσει το μάτι σου, θυμάσαι, πονάς ή χαμογελάς, αναπαύεσαι. Τον έχουν πει κατ' εξοχήν μνημικό ζωγράφο. Ισχύει. Στον κατάλογο της έκθεσης γράφει: «Η λειτουργία της μνήμης είναι το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της δουλειάς του». Ναι, οι δουλειές του αποτελούν μια διαρκή αναμνημόνευση των πιο απλών και ταπεινών βιωμάτων. Οι Νύφες, οι Μνήμες αθωότητας, οι Αγορές, τα Μιούζικαλ του χθες, όλα συνηγορούν στη μνημικότητα των «σωμάτων» που ζωγραφίζει ο Αργύρης Κωνσταντίνου με απίστευτη δεξιοτεχνία. Εικονίζει με σαφήνεια και γενναιοδωρία την εμπειρία ενός ζωντανού παρελθόντος που εξακολουθεί να παρίσταται μέσα μας. Η ματιά του πάνω στους ανθρώπους-ιστορίες είναι απαλή, ευγενής, περήφανη και σεμνή, νοσταλγική και αισιόδοξη. Εντύπωση κάνει και ο τρόπος που αποδίδονται τα σώματα, τα βλέμματα, θαρρείς με σεβασμό για την παραμικρή κίνηση, το ελάχιστο μειδίαμα, το αεράκι που φουσκώνει τον χιτώνα. Λεπτότητα και αβρότητα σε όλα. Δημιουργεί έργα τέχνης με γενναία τρυφερότητα και αφοσίωση στην ποιητική της κυριολεξίας. Χρειάζεται όμως και η αγαπητική ματιά του αναγνώστη για να αναβιώσει ετούτος ο καθόλα οικείος κόσμος.

Ελλάδα, πολλές εικόνες, πολλές ιστορίες. Καθένας από μας μπορεί να συναντήσει την ιστορία με την οποία συνδέεται ως ταυτότητα. «Αυτός ο κόσμος ο μικρός, ο μέγας», που ζωντανεύει και αναδιατυπώνεται στα έργα της συλλογής, δεν θυμίζει απλώς ιστορία. Μοιάζει περισσότερο με αφήγηση ενός αείρροου κόσμου που κουβαλούμε ακόμα στις ευαισθησίες, στις ενοχές και στις επιλογές μας.

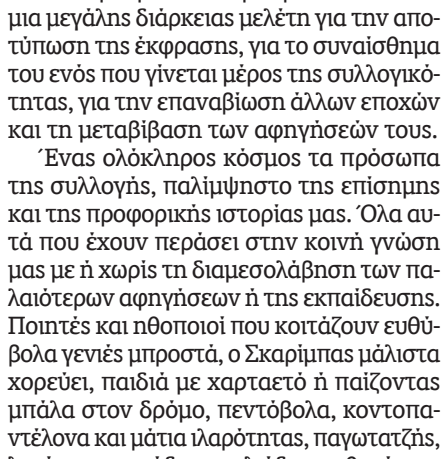

Η ματιά του Αργύρη Κωνσταντίνου πάνω στους ανθρώπους-ιστορίες είναι απαλή, ευγενής, νοσταλγική και αισιόδοξη.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ατομική έκθεση της Νικολέττας Παπαμιχαήλ

Η έκθεση με τη νέα σειρά έργων της Νικολέττας Παπαμιχαήλ, με τίτλο «Ψάχνοντας την Οφηλία» εγκαινιάζεται στο Γκαράζ, στη Λευκωσία. «Η νέα μου δουλειά, πηγάζει από μέσα μου, όπως και οι προηγούμενες, από βιώματά μου, που όμως έχουν να κάνουν με την παρατήρηση κοινωνικών και ψυχολογικών καταστάσεων που με επηρεάζουν» λέει η Νικολέττα Παπαμιχαήλ. Κατά τη διάρκεια της αναζήτησης της Οφηλίας η Νικολέττα Παπαμιχαήλ συνεργάστηκε με το συγκρότημα The smallest Creature για τη δημιουργία του video clip του τραγουδιού Break Me που περιέχεται στο νέο τους άλμπουμ με τον τίτλο Magic Beans (Film Inception & Performance: Nicoletta Papamichael - nicopapa_art, Directed by: Lefteris Eleftheriou - btq.productions). Γκαράζ, Αμμοχώστου 16, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης μέχρι την Πέμπτη 7 Απρίλιου.

ΒΙΒΛΙΟ

«Αθαλάσσα του Κώστα Λυμπουρή

Ο Δήμος Στροβόλου σε συνεργασία με τον Όμιλο Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης παρουσιάζουν στο Πολιτιστικό Κέντρο Στροβόλου το βιβλίο του Κώστα Λυμπουρή «Αθαλάσσα». Για το βιβλίο θα μιλήσει ο πρόεδρος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων κα Τεχνών Ανδρέας Δημητρίου. Βιωματικές εμπειρίες από το Νοσοκομείο Αθαλάσσας θα ακουστούν από τον Σάββα Παπανεοκλέους, πρώην ανώτερο νοσηλευτικό λειτουργό. Αποσπάσματα από το βιβλίο θα διαβάσει η ηθοποιός Μαρίνα Μαλένη. Μουσική από τον Χριστόδωρο Μνάσωνος και μαθητές του Μουσικού Σχολείου Λάρνακας. Δευτέρα, 4 Απριλίου, ώρα 7:30 μ.μ., Πολιτιστικό Κέντρο Στροβόλου, Αρχιεπισκόπου Κυπριανού 17, Στρόβολος.

ΘΕΑΤΡΟ

«Motortown» από την ΕΘΑΛ

Η ΕΘΑΛ ανεβάζει το έργο «Motortown» σε σκηνοθεσία Αχιλλέα Γραμματικόπουλου. Το «Motortown», βραβευμένο ως «Καλύτερο Ξένο Έργο» από το έγκυρο γερμανικό περιοδικό «Theater Haute», είναι γραμμένο το 2005 τις ημέρες των βομβιστικών επιθέσεων στο Λονδίνο και σύμφωνα με τον Simon Stephens, τον συγγραφέα, σκοπός του ήταν να γράψει ένα έργο για την Αγγλία σε πόλεμο, για τις συνέπειες του «πολέμου ενάντια στην τρομοκρατία». Σκοτεινό, αμφιλεγόμενο και βίαιο, δεν απαντά, αλλά θέτει ερωτήματα. Πρωταγωνιστούν: Φώτης Καράλης, Κλείτος Κωμοδίκης, Αλεξία Αλέξη, Γρηγόρης Γεωργίου, Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Άνθη Κάσινου, Λουκάς Ζήκος και Ελεάνα Παπαδοπούλου. Dj performer: Μιχάλης Δημητριάδης. Παραστάσεις: Θέατρο ΕΘΑΛ: 3, 5, 8, 9 και 10 Απριλίου, ώρα 8:30 μ.μ. και 6:30 μ.μ. Θέατρο Δέντρο (Λευκωσία): 13, 14, 15 & 16 Απριλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες: 25877827. Κατάλληλο για ηλικίες άνω των 18.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Κι εγένετο υφυπουργείο Πολιτισμού

Και εγένετο υφυπουργείο Πολιτισμού και μπορώ να πω ότι είμαι χαρούμενος. Σύμφωνα δε με τον νόμο που ψηφίστηκε η έναρξη λειτουργίας του νέου Υφυπουργείου θα γίνει τον Ιούλιο του 2022. Δηλαδή σε λίγους μήνες, άρα θα αρχίσουν τα ονόματα να πέφτουν βροχή, υπόγειες διεργασίες και συνδιαλλαγές αναμένονται, αλλά ας μη χαλάσουμε τη διάθεσή μας από τώρα, έχουμε καιρό να τα πούμε αυτά. Ας μη χαθούμε στην ονοματολογία, η οποία δεν σας κρύβω παίζει μπάλα κατά το κοινώς λεγόμενο εδώ και καιρό. Οι δελφίνοι βλέπετε δεν λείπουν ποτέ! Τώρα, όμως, ας επικεντρωθούμε στο πώς αυτός ο νέος θεσμός θα γίνει η κινητήριος δύναμη για να αλλάξει πρόσωπο ο πολιτισμός αυτής της χώρας.

Είναι βέβαιο ότι το υφυπουργείο Πολιτισμού θα έχει προβλήματα, όταν ξεκινήσει να λειτουργεί, θα έχει θέματα στελέχωσης, αφού θα το κληρονομήσει από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες, και αυτό θα πρέπει να είναι μία από τις πρώτες έγνοιες του νέου υφυπουργού, πώς θα στελεχώσει τον θεσμό για να μπορέσει να αντεπεξέλθει στις προκλήσεις του μέλλοντος.

Δεν ξέρω ποιοι τεχνοκράτες πρέπει από αύριο Δευτέρα να ξεκινήσουν να εργάζονται για τον Ιούλιο του 2022, και ποιο θα πρέπει να είναι το ποδαρικό του νέου προϊσταμένου. Οπωσδήποτε χρειάζεται να χαραχθεί εθνική πολιτιστική πολιτική, να δουν τις προκλήσεις του μέλλοντος, να είναι ένα βήμα πιο μπροστά από τις εξελίξεις. Θέλω ο νέος θεσμός να μπορεί να μη χάνει προθεσμίες, όπως έγινε με το φιάσκο της Μπιενάλε της Βενετίας, που δεν θα πληρώσει κανείς. Θέλω επίσης ο νέος θεσμός να μπορεί να διοργανώσει τα Κύπρια που αξίζει να παρακολουθήσει ο/η κάτοικος αυτής της χώρας, και όχι εκδηλώσεις τύπου τοπικού φεστιβάλ, όπως συμβαίνει τα τελευταία χρόνια. Θέλω ο νέος θεσμός να δώσει βήμα στους νέους δημιουργούς, να βρει τον τρόπο να αξιοποιήσει όλο αυτό το δυναμικό που υπάρχει και τανάπαλιν αυτό το δυναμικό να μην εκμεταλλευτεί τον θεσμό προς ίδιον όφελος. Θέλω ο νέος θεσμός να μπορεί να παίρνει αποφάσεις για τις τέχνες, όλες τις τέχνες, μέσω ανθρώπων που έχουν γνώση, μεράκι, διάθεση για να προσφέρουν, γιατί έχουν όραμα.

Ειλικρινά δεν με ενδιαφέρει γιατί το έκανε η κυβέρνηση και ο πρόεδρος, ούτε συμμερίζομαι τους φόβους ότι σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού το νέο υφυπουργείο θα είναι πρόβλημα.

Είναι σημαντικό ότι η Πολιτεία αποφάσισε να δημιουργήσει υφυπουργείο Πολιτισμού, ειλικρινά δεν με ενδιαφέρει γιατί το έκανε η κυβέρνηση και ο πρόεδρος, δεν θα το εξετάσω, σίγουρα θα σκέφτηκαν ότι μπορεί να φέρει ψήφους, ότι είναι μια επιτυχία. Δεν με νοιάζει και ούτε συμμερίζομαι τους φόβους ότι σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού το νέο υφυπουργείο θα είναι πρόβλημα. Ούτε φυσικά και ότι ο νέος θεσμός θα καταλήξει ένας ε/κ κοινοτικός φορέας. Στο χέρι μας είναι να μην αφήσουμε να συμβεί κάτι τέτοιο και όπως αγωνιστήκαμε (βαριά λέξη, το ξέρω), για να δημιουργηθεί το υφυπουργείο Πολιτισμού, έτσι όλοι μαζί να σκεφτούμε τρόπους με τους οποίος θα αγκαλιάσουμε, θα συγκεντρώσουμε και θα αναδείξουμε τον κυπριακό πολιτισμό, όλων των κοινοτήτων του νησιού, Ε/κ, Τ/κ, Μαρωνιτών, Λατίνων, Αρμενίων. Όλοι μαζί να αντισταθούμε, να μη μείνουμε άπραγοι όταν θα βλέπουμε ότι η χώρα δεν εκπροσωπείται όπως πρέπει στα διεθνή πολιτιστικά γεγονότα.

Ο νέος θεσμός είναι ευκαιρία χρυσή λοιπόν για όλους μας και κυρίως για εκείνους που έχουν μεράκι για να δουν ιδρύματα και κέντρα έρευνας να συνεργάζονται με το υφυπουργείο Πολιτισμού για να εκπροσωπεί την Κύπρο στο εξωτερικό, μακάρι, κάποτε και επανενωμένη.

Ο νέος θεσμός φυσικά και δεν θα πρέπει να είναι το πρόσωπο που θα τον εκπροσωπεί, διότι διαφορετικά το χάσαμε το παιχνίδι από το πρώτο λεπτό. Κύριε πρόεδρε, σας παρακαλώ, μην προχωρήσετε σε διορισμό ημετέρου κομματικά, μην προχωρήσετε με το να βάλετε στη θέση του υφυπουργού ένα πρόσωπο που δεν θα έχει να προσφέρει παρά μόνο το εγώ του. Κύριε πρόεδρε, κλείστε τα αφτιά σας σε πρόσωπα-σειρήνες. Διαλέξτε ένα πρόσωπο που θα μπορεί να συνενώνει και όχι να διχάζει ή να προκαλεί. Βρείτε ένα πρόσωπο που να αγαπάει τον τόπο, τις πέτρες του, τα αρώματά του, που θα μπορεί να ακούει και να αφουγκράζεται τις ανάγκες του πολιτισμού και θα κάνει τη γη πηγή για να επιτύχει τον στόχο του.

Ιδού λοιπόν η Ρόδος, ιδού και το πήδημα, το νέο υφυπουργείο Πολιτισμού όμως να μην είναι ο βατήρας για το άλμα κανενός και καμιάς. Να είναι μόνο βήμα για νέες ιδέες!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Το έργο τελειώνει σε μια άνω τελεία...

Ο ηθοποιός Φώτης Καράλης μιλάει για τον Ντάννυ, τον ρόλο του, στην παράσταση «Motortown» που ανεβαίνει στην ΕΘΑΛ

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Τα αποτρόπαια γεγονότα που συμβαίνουν την προκειμένη στιγμή στην Ουκρανία δεν θα μπορούσαν να μην επηρεάσουν τη ματιά μου απέναντι στο δικό μας» μου λέει ο Φώτης Καράλης, ο οποίος στην παράσταση της ΕΘΑΛ «Motortown» του Σίμον Στήβενς, σε σκηνοθεσία Αχιλλέα Γραμματικόπουλου, υποδύεται τον Ντάννυ, έναν Βρετανό στρατιώτη, που υπηρετούσε στη Βασόρα και επιστρέφοντας στην πατρίδα του έχει να πολεμήσει έναν ακόμα πόλεμο... Ο Φώτης αναφέρει πως η μεγαλύτερη μάχη πλέον του ήρωά του είναι η αλλαγή... «Επιστρέφοντας, η κοινωνία έχει προχωρήσει σε μια καινούργια πραγματικότητα και είναι πρόθυμη να μην τον εντάξει....». Όσο για το ίδιο το έργο λέει πως το έργο τελειώνει σε μια άνω τελεία. «Ας γράψει ο κάθε θεατής το τέλος που πιστεύει. Και μετά ας το επεξεργαστεί. Ας το σκεφτεί καλά».

–Φώτη, υποδύεσαι τον Ντάννυ, έναν Βρετανό στρατιώτη που υπηρετούσε στη Βασόρα, ο οποίος επέστρεψε στην ειρήνη για να ξαναπολεμήσει... Ποια ήταν η πιο δύσκολή του μάχη;

–Ο Ντάννυ δεν μπορεί πλέον να μην πολεμάει. Οι επιπτώσεις ενός πολέμου, πάνω στους ανθρώπους που καλούνται να είναι στην πρώτη γραμμή, στη σειρά που πραγματικά βιώνει και βλέπει τη φρίκη από κοντά, είναι ανυπολόγιστες. Η μετατραυματική αγχώδης διαταραχή, όπως αλλιώς ονομάζεται, τυλίγει τον Ντάννυ τόσο σφιχτά που αναπόφευκτα τον παρασέρνει σε μια δίνη. Επιστρέφοντας, δεν είναι σε θέση να ενταχτεί πουθενά, όχι μόνο επειδή όλοι οι κοντινοί του άνθρωποι έχουν αλλάξει, αλλά ταυτόχρονα επειδή και η ίδια η κοινωνία έχει προχωρήσει σε μια καινούργια πραγματικότητα και είναι πρόθυμη να μην τον εντάξει. Η μεγαλύτερή του μάχη πλέον είναι η αλλαγή.

«Το "Motortown" είναι ένα έργο που θέτει ερωτήματα. Είναι μια κατάθεση γεγονότων που αφήνουν τον θεατή να αποφασίσει τι είναι σωστό και τι όχι».

–Ποια είναι τα ερωτήματα που έκανες στον εαυτό σου διαβάζοντας το έργο, αλλά και τον ρόλο σου;

–Νοιαζόμαστε αρκετά για την επανένταξη αυτών των ανθρώπων στο κοινωνικό σύνολο; Στο πλαίσιο της έρευνας για το έργο, έπεσε στα χέρια μου μια έρευνα που μιλούσε για τους 121 περιστατικά δολοφονίας από βετεράνους του Ιράκ και του Αφγανιστάν, μετά την επιστροφή τους στη χώρα τους. Πώς μπορούμε να προσπερνάμε κάτι τέτοιο; Κατανοώ ότι τα γεγονότα που εξελίσσονται στο έργο μπορεί να φαντάζουν θεατρική αδεία, αλλά δεν είναι. Τι θα γινόταν αν και οι γύρω του είχαν μεγαλύτερη κατανόηση; Ίσως να μην έκανε διαφορά. Μπορεί μερικά μυαλά, να είναι εκ φύσεως διαστροφικά, γι' αυτό και οι πράξεις τους να είναι μονόδρομος. Θέλω να πιστεύω, ως ηθοποιός που προσπαθεί να αγαπήσει τον ήρωά του όσο γίνεται περισσότερο, ότι ο Ντάννυ αδικήθηκε, από έναν πόλεμο που του φορτώσανε και από μια συστημική κοινωνία που νοιάζεται περισσότερο για τον εαυτό της. Ίσως απλώς να είναι ονειροπόλος.

«Προσωπικά για εμένα δεν άλλαξε τίποτα απέναντι στον ρόλο, άλλαξε η ματιά μου απέναντι στους θεατές» λέει ο Φώτης Καράλης για το αν τον επηρέασαν τα γεγονότα στην Ουκρανία.

–Πώς προσέγγισες τον χαρακτήρα σου; Ανέτρεξες σε άλλους, όπως ο Βόυτσεκ;

–Για μένα ο Βόυτσεκ, ήταν πάντα ένα υποχείριο των ανθρώπων γύρω του. Ο Μπύχνερ έπλασε ένας χαρακτήρα που ανώτερες κοινωνικές τάξεις και βαθμίδες εκμεταλλεύονται. Δεν είναι διόλου μακριά από τον ήρωα του Στήβενς που εκμεταλλεύτηκε και εγκαταλείφθηκε. Ήταν αρκετά εύκολο να συνδέσω την εσωτερική πάλη αυτών των δύο. Ο Ντάννυ είναι ένας μεταγενέστερος Βόυτσεκ, ένας σύγχρονος Αίας.

–Πρόκειται για ένα αντιπολεμικό έργο, που επελέγη από την ΕΘΑΛ, πριν από τα γεγονότα στην Ουκρανία, αυτά σε ώθησαν να δεις και αλλιώς τον ρόλο σου;

–Τα αποτρόπαια γεγονότα που συμβαίνουν την προκειμένη στιγμή στην Ουκρανία δεν θα μπορούσαν να μην επηρεάσουν τη ματιά μου απέναντι στο δικό μας. Δυστυχώς παρακολουθούμε αμέτοχοι, ως θεατές, ένα έργο, κακόγουστα γραμμένο, όπως ακριβώς παρακολουθούμε τα γεγονότα που συμβαίνουν στο έργο του Στήβενς. Οι πράξεις του Ντάννυ είναι αποτέλεσμα του ίδιου στην τελική πολέμου, ενός πολέμου που προϋπήρχε και θα συνεχίσει να υπάρχει. Προσωπικά για εμένα δεν άλλαξε τίποτα απέναντι στον ρόλο, άλλαξε η ματιά μου απέναντι στους θεατές.

–Έχουμε κι εμείς ως κοινωνία τις ευθύνες μας για ό,τι μαύρο συμβαίνει γύρω μας;

–Εννοείται. Όπως προανέφερα με το να μην ευαισθητοποιούμαστε και να μην πράττουμε ενεργά, γινόμαστε συμμέτοχοι στον κάθε πόλεμο. Είτε αυτό είναι μεταξύ κρατών, είτε μεταξύ ανθρώπων, είτε μεταξύ ψυχών.

–Έχεις σκεφτεί ποτέ ότι «τώρα ξεπέρασα τα όρια, τι κάνω για να διορθώσω τα λάθη μου»;

–Ποιος ορίζει τα όρια; Ναι, υπάρχουν και ίσως να τα έχω περάσει, αλλά τι και πού είναι τα όρια; Μεγαλώνοντας συνειδητοποιώ ότι πρέπει να είμαστε πιο προσεκτικοί στο πώς προσεγγίζουμε αυτή την έννοια. Πιστεύω ότι υπάρχουν για να μετακινούνται και να προσπερνιούνται. Πολλές φορές η ίδια η τέχνη στηρίζει την ύπαρξή της εκεί ακριβώς. Το ότι δεν μας επιτρέπεται κάτι σήμερα δεν σημαίνει ότι δεν θα επιτρέπεται αύριο. Φυσικά, αυτά που θα κάνει ο Ντάννυ στη σκηνή είναι αδιανόητα. Αλλά αυτό είναι συνάρτηση της τοποθεσίας και της περίστασης που βρίσκεται. Αλλά αν βρισκόταν ακόμα στο Ιράκ δεν θα ήταν τα όρια ίδια. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή από μέρος μας. Αν εγώ νιώσω πάντως ότι κάτι που έκανα ξεπέρασε το όριο κάποιου, τότε φυσικά προσπαθώ αμέσως να το διορθώσω. Με όποιο τρόπο είναι δυνατόν.

–Εσύ αισθάνεσαι πως κουβαλάς βία επάνω σου ή η ζωή δεν σου έχει δώσει τέτοια βαρίδια;

–Επειδή τη έζησα στη ζωή, στο σχολείο και στην γειτονιά που μεγάλωσα στην Αθήνα, μπορώ να σε διαβεβαιώσω ότι έχω μεγάλη αποστροφή σε όποια μορφή βίας. Έζησα και είδα πόσο καταστροφική και τοξική μπορεί να γίνει. Ό,τι διαφορετικό δυστυχώς πάντα χλευάζεται. Νιώθω ότι αν συμβεί γύρω μου δεν θα αντέξω, θα ξεσπάσω, θα θελήσω να βοηθήσω. Ό,τι δεν έκανα μικρός, εξαιτίας του φόβου, θα ήθελα να είμαι ικανός να μπορέσω να το κάνω τώρα.

–Εν τέλει γιατί μας αφορά όλους το «Motortown»;

–Εκτός από το ότι είναι ένα έργο που γίνεται με πολλούς καλούς συνεργάτες, είναι επίσης ένα έργο που θέτει ερωτήματα. Είναι μια κατάθεση γεγονότων που αφήνουν τον θεατή να αποφασίσει τι είναι σωστό και τι όχι. Πού είναι τα όρια; Τι είμαστε ως κοινωνία; Το έργο τελειώνει σε μια άνω τελεία. Ας γράψει ο κάθε θεατής το τέλος που πιστεύει. Και μετά ας το επεξεργαστεί. Ας το σκεφτεί καλά.

SHUTTERSTOCK

Βασική λειτουργία του ήταν «να προσομοιώσει τον νυχτερινό ουρανό, το πού βρίσκονται καθημερινά η Σελήνη, ο Ηλιος και οι πέντε ορατοί με γυμνό μάτι πλανήτες: ο Ερμής, η Αφροδίτη, ο Αρης, ο Δίας και ο Κρόνος».

Η... Ακρόπολη της τεχνολογίας

Η Μαγδαληνή Αναστασίου, που έχει ασχοληθεί επί μακρόν με τον θαυμαστό Μηχανισμό των Αντικυθήρων, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΔΙΟΝΥΣΗ ΜΑΡΙΝΟ**

Μεταξύ 1900 και 1902 στα Αντικύθηρα εντοπίζεται ένα αρχαίο ναυάγιο. Εντός του βρίσκεται το τμήμα ενός πρωτόγνωρου αρχαιοελληνικού μηχανισμού, το οποίο και ανελκύεται πάραυτα. Από τότε έχουν περάσει 122 χρόνια και πλέον είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε πως δεν πρόκειται ούτε για αστρολάβο ούτε για πυξίδα, αλλά ούτε και για κάποιο πολυσύνθετο ναυτιλιακό όργανο, όπως είχε αρχικά νοηθεί. Ο Μηχανισμός των Αντικυθήρων, όπως ονομάστηκε, είναι ένα θαυμαστό επίτευγμα του αρχαίου κόσμου, δηλωτικό του υψηλού επιπέδου της αρχαίας ελληνικής αστρονομίας και μηχανικής. Μπορεί να μη γνωρίζουμε τον ακριβή λόγο της κατασκευής του, μπορεί να μην έχουν ανασυρθεί από τα βάθη της θάλασσας όλα τα κομμάτια που τον αποτελούν, όμως ακόμη κι έτσι οι επιστήμονες είναι σε θέση να πιστοποιήσουν τη σπουδαιότητα και το μεγαλείο του.

Η Μαγδαληνή Αναστασίου έχει ασχοληθεί επί μακρόν με τον Μηχανισμό των Αντικυθήρων. Πραγματοποίησε τη διδακτορική διατριβή της στο ΑΠΘ με θέμα τον Μηχανισμό, ενώ στη συνέχεια ο πολύχρονος καρπός των προσπαθειών της εκδόθηκε σε βιβλίο από τις εκδόσεις Ροπή με πρόλογο του εξέχοντα πανεπιστημιακού Γιώργου Γραμματικάκη.

Στη συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ» εξηγεί γιατί ο Μηχανισμός των Αντικυθήρων θεωρείται –δικαίως– ο πρώτος υπολογιστής της Αρχαιότητας και συγκεκριμένα της ελληνιστικής περιόδου (μεταξύ 150-100 π.Χ., με σφάλμα περίπου 50 ετών). Επίσης, σημειώνει με επίταση τα προβλήματα που αντιμετώπισε η επιστημονική κοινότητα για να τον αποκρυπτογραφήσει, δίχως να παραλείπει το αναντίρρητο γεγονός ότι ακόμη και σήμερα κρατάει πολλά «θαμμένα» μυστικά που μένει να διερευνηθούν τα επόμενα χρόνια.

– Εχετε αναπτύξει μια σχέση ζωής με τον Μηχανισμό των Αντικυθήρων. Ηταν η διδακτορική διατριβή σας στο ΑΠΘ και τώρα έρχεται η σειρά της έκδοσης σε βιβλίο. Τι σας έλκει σ' αυτόν;

– Για εμένα δεν υπάρχει μεγαλύτερο επίτευγμα της ανθρώπινης αρχαίας διανόησης. Ο Μηχανισμός είναι ένα μηχάνημα με βασική λειτουργία να προσομοιώσει κάτι ιδιαίτερα σύνθετο, τον νυχτερινό ουρανό, το πού βρίσκονται καθημερινά η Σελήνη, ο Ηλιος και οι πέντε ορατοί με γυμνό μάτι πλανήτες, δηλαδή ο Ερμής, η Αφροδίτη, ο Αρης, ο Δίας και ο Κρόνος. Οι αρχαίοι Ελληνες είναι δεμένοι με τον νυχτερινό ουρανό, παρατηρούν με πολύ απλά μέσα και βγάζουν πολύ σωστά επιστημονικά συμπεράσματα. Προχωρούν όμως και παραπέρα, φτιάχνουν ένα μηχάνημα με δείκτες, έναν για κάθε ουράνιο σώμα, και οι δείκτες γυρίζουν όπως ακριβώς κι εκείνα στον ουρανό. Η επιθυμία για ακρίβεια τους κάνει κορυφαίους και στη μηχανική. Παγκοσμίως σήμερα, ο Μηχανισμός αποτελεί τον μοναδικό μάρτυρα για το ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο της αρχαίας ελληνικής αστρονομίας και μηχανικής.

Μιλάμε για κάτι σχεδόν ακατόρθωτο. Αν δεν είχε διασωθεί, κανείς σήμερα δεν θα πίστευε ότι είχε πραγματικά κατασκευαστεί.

– Ο Μηχανισμός έχει χαρακτηριστεί ως ο πρώτος υπολογιστής της αρχαιότητας. Τι το πρωτοποριακό φέρει;

– Τα πάντα θα έλεγα ότι είναι πρωτοποριακά με τον Μηχανισμό. Κατ' αρχάς, η ιδέα να φτιάξεις ένα τέτοιο μηχάνημα. Επιπλέον, πρέπει να έχεις κατανοήσει το πώς κινείται ο κάθε πλανήτης και να έχεις φτιάξει μια αστρονομική θεωρία που να προβλέπει την κίνηση. Τη θεωρία αυτή έπειτα πρέπει να τη μετατρέψεις σε άξονες και γρανάζια που υπολογίζουν τις θέσεις. Απαιτείται μεγάλος αριθμός γραναζιών και ένα ιδιοφυές διάγραμμα διάταξης των γραναζιών. Αν τώρα θέλεις επιπλέον όλα τα γρανάζια να μετακινούνται ταυτόχρονα με ένα στροφείο, το μηχάνημα να έχει μικρό σχετικά μέγεθος και να έχει και άλλες λειτουργίες που να αποδώσουν όλη την αστρονομική γνώση που έχεις κατακτήσει, όπως π.χ. να προβλέπει εκλείψεις, τότε μιλάμε για κάτι σχεδόν ακατόρθωτο. Αν ο Μηχανισμός δεν είχε διασωθεί, κανείς σήμερα δεν θα πίστευε ότι είχε πραγματικά κατασκευαστεί.

Ενα από τα ομοιώματα του Μηχανισμού των Αντικυθήρων που κατασκευάστηκαν στο ΑΠΘ. Από αριστερά, οι καθηγητές Στέλλα Δρούγου, Ιωάννης Χιου Σειραδάκης, Κυριάκος Ευσταθίου και η διδακτορική φοιτήτρια Μαγδαληνή Αναστασίου. Επάνω, το βιβλίο της κ. Αναστασίου.

– Σε ποια χρονική περίοδο τοποθετείται και πού κατασκευάστηκε;

– Ο Μηχανισμός κατασκευάστηκε στην ελληνιστική περίοδο. Με βάση το σχήμα των γραμμάτων, χρονολογείται μεταξύ 150-100 π.Χ., με σφάλμα περίπου 50 ετών. Το πού κατασκευάστηκε όμως είναι ακόμα αβέβαιο. Οι κυριότερες θεωρίες υποστηρίζουν τη Ρόδο, όπου έζησε ο Ποσειδώνιος, αστρονόμος του 1ου αιώνα π.Χ., ή τις Συρακούσες, όπου έζησε ο Αρχιμήδης.

– Αυτός ο Μηχανισμός είναι η κορωνίδα μιας εξελικτικής πορείας ή μπορεί να υπάρχουν κι άλλοι που δεν τους έχουμε ανακαλύψει ακόμη;

– Το πλήθος των λειτουργιών, η ακρίβεια των προβλέψεων, η διάταξη των γραναζιών, η εγχάραξη των επιγραφών, το σχετικά μικρό μέγεθος, όλα δείχνουν ότι είναι το αποτέλεσμα μιας εξελικτικής πορείας τέτοιων μηχανισμών. Σίγουρα υπήρξαν και άλλοι, λίγοι βέβαια, απλούστερης μορφής. Ισως λόγω του μπρούντζου να ανακυκλώθηκαν, ίσως τις χαρακτηριστικές ανατολές ή δύσεις γνωστών αστέρων που σηματοδοτούσαν πρακτικές δραστηριότητες σε παλιότερες εποχές, όπως π.χ. την έναρξη της σποράς.

– Σε ποια χρονική περίοδο τοποθετείται και πού κατασκευάστηκε;

– Επακριβώς όχι, αλλά είμαστε αρκετά βέβαιοι για κάποια θέματα. Βλέπουμε δηλαδή στον Μηχανισμό μια προσπάθεια να απεικονιστεί ολόκληρη η αστρονομική γνώση της εποχής. Αυτό που δεν ξέρουμε ακριβώς είναι πώς έγινε η σύλληψη αυτής της ιδέας και γιατί. Αν σκοπός ήταν απλώς να μπορέσουν να κατασκευάσουν ένα τέτοιο μηχάνημα ή αν το μηχάνημα θα χρησιμοποιούνταν π.χ. σε κάποια σχολή αστρονομίας.

– Πέρα από το τεράστιο αστρονομικό ενδιαφέρον που έχει, πού αλλού χρησιμοποιούνταν;

– Δύο από τις επιπρόσθετες λειτουργίες του έχουν πιο κοινωνικό χαρακτήρα. Η πιο χαρακτηριστική είναι η πρόβλεψη της τέλεσης πανελλήνιων αγώνων, όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες, τα Νέμεα, τα Ισθμια, τα Πύθια κ.ά. Η δεύτερη λειτουργία είναι το παράπηγμα, το ημερολόγιο με πάλι κάποια στιγμή να βρούμε κάποιον ακόμα. Το σίγουρο πάντως είναι ότι ο Κικέρωνας είδε τρεις, δύο του Αρχιμήδη και έναν του Ποσειδώνιου.

– Υπάρχουν ακόμη «θαμμένα» μυστικά για τον Μηχανισμό; Είμαστε σε θέση σήμερα να φανταστούμε ποια μέρη λείπουν και τι λειτουργία είχαν;

– Ο Μηχανισμός δυστυχώς σώζεται αποσπασματικά. Πέρα από το ότι λείπουν τμήματα από όλες του τις επιφάνειες, έχει χαθεί ολόκληρο το σύστημα των γραναζιών που υπολόγιζε την κίνηση των πέντε πλανητών και ήταν προσαρτημένο στην μπροστινή πλευρά. Αισιοδοξούμε ότι οι ενάλιες ανασκαφές θα καταφέρουν ίσως να το εντοπίσουν. Με την ανασύνθεση του πλανητικού συστήματος ασχολήθηκε σε μια πολύ πρόσφατη και αξιόλογη δημοσίευση και ο Ελληνας ερευνητής Αρης Δακανάλης.

– Ποιες ήταν οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι επιστήμονες της εποχής μας για να τον αποκωδικοποιήσουν;

– Η μακρόχρονη παραμονή του στη θάλασσα, έως το 1901, κατέστησε τα θραύσματά του ιδιαίτερα εύθραυστα, επικαλυμμένα από απολιθώματα και ασβεστοποιήσεις. Ακόμα και μετά τον καθαρισμό τους, δεν ήταν ορατή η δομή στο εσωτερικό τους. Τα λίγα γρανάζια που διακρίνονταν κέντρισαν το ενδιαφέρον όλων. «Μοιάζει ιδιαίτερα πολύπλοκος αλλά τι είναι;» αναρωτιόνταν όλοι. Η λήψη ακτινογραφιών το 1971 και η χρήση αξονικού τομογράφου το 2005 αποτέλεσαν τα μόνα «κλειδιά» για την αποκρυπτογράφησή του.

– Το 2008 το ΑΠΘ κατασκεύασε ένα ομοίωμα του Μηχανισμού, το οποίο ανανεώθηκε δύο φορές (2011, 2016). Πόσο ακριβές είναι και τι διαφορά έχει από τα άλλα ομοιώματα που έχουν κατασκευαστεί αλλού;

– Βασική αρχή όλων των ομοιωμάτων που κατασκεύασε η ομάδα μας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, υπό την επίβλεψη του κ. Κ. Ευσταθίου, καθηγητή του Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών, ήταν να αποτελούν όσο το δυνατόν πιο πιστά αντίγραφα. Η κατασκευή τους συμβάδιζε με την παράλληλη εξέλιξη της έρευνας, προσθέτοντας σε κάθε επόμενο ομοίωμα και όλα τα νεότερα επιβεβαιωμένα αποτελέσματα.

– Στον πρόλογό σας κάνετε ιδιαίτερη μνεία στον Ιωάννη Χιου Σειραδάκη, ο οποίος υπήρξε ο επιβλέπων της διατριβής σας. Ποια ήταν η συμβολή του στη μελέτη του Μηχανισμού;

– Στον κ. Σειραδάκη οφείλουμε πολλοί άνθρωποι πολλά πράγματα, και η τόσο απότομη απώλειά του μας στοίχισε πολύ. Κορυφαίος επιστήμονας, με βαθιά αγάπη για την έρευνα και για τους φοιτητές του, άνθρωπος χαρισματικός, ηθικός και δίκαιος, υπήρξε πρότυπο για όσους τον γνώρισαν. Η έρευνα του Μηχανισμού από το 2005 και μετά ξεκίνησε χάρη σε ειδική άδεια που δόθηκε στους καθηγητές Ι. Χ. Σειραδάκη, Ξ. Μουσά και Μ. Edmunds.

Υπήρξε ιδρυτικός μέλος της διεθνούς ομάδας μελέτης του και κύριος συγγραφέας πολλών δημοσιεύσεων, δύο από τις οποίες στο κορυφαίο περιοδικό Nature. Αγαπώντας βαθιά τον Μηχανισμό, ταξίδεψε παντού προβάλλοντας τη σημασία του. Οπως τόνιζε ο ίδιος, «Ο Μηχανισμός των Αντικυθήρων είναι τόσο σημαντικός για την εξέλιξη της τεχνολογίας όσο και η Ακρόπολη για την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής».

Ο ξεχασμένος ρόλος της γεωγραφίας

Ο ρόλος του φυσικού περιβάλλοντος και του... χάρτη στις δύσκολες αποφάσεις των ηγετών μικρών ή μεγάλων χωρών

TIM MARSHALL
Αιχμάλωτοι της Γεωγραφίας
εκδ. Διόπτρα, **σελ.** 359

TIM MARSHALL
Η δύναμη της γεωγραφίας
εκδ. Διόπτρα, **σελ.** 440

ROBERT KAPLAN
Η εκδίκηση της Γεωγραφίας
εκδ. Μελάνι, **σελ.** 403

MICHEL FOUCHER
Η Μάχη των Χαρτών. Κριτική ανάλυση των αναπαραστάσεων του κόσμου
εκδ. Economic publishing, **σελ.** 221

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΤΣΑΛΤΑΣ (επιμ.)
Η Γεωγραφία στις Διεθνείς Σπουδές. Μια γεωγραφική προσέγγιση της σύγχρονης διεθνούς κοινότητας
εκδ. Ι. Σιδέρης, **σελ.** 311

ΓΕΩΡΓΙΟΣ-ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΣ
Τα Ξύλινα Τείχη. Γεωπολιτική των ελληνικών δικτύων
εκδ. Economia, **σελ.** 244

Του **ΘΑΝΟΥ ΝΤΟΚΟΥ**

Τα τελευταία χρόνια αυξάνεται ο αριθμός των βιβλίων που (ξανα) ανακαλύπτουν τη σημασία της γεωγραφίας στο πλαίσιο της διεθνούς πολιτικής. Με δεδομένο τον ρόλο της γεωγραφίας στο τρίγωνο Ελλάδας - Κύπρου - Τουρκίας, το ζήτημα του Αιγαίου και των νησιών του σε σχέση με τον ηπειρωτικό όγκο της Ανατολίας, τα θαλάσσια στενά (chokepoints) της Μεσογείου και τη σημασία τους για τη μεταφορά ενεργειακών προϊόντων και το παγκόσμιο εμπόριο (όπως έδειξε η πρόσφατη «κρίση» στη διώρυγα του Σουέζ και η επαναφορά του φαραωνικού σχεδίου για τη «διώρυγα της Κωνσταντινούπολης», σε σχέση με τα Στενά Βοσπόρου και Δαρδανελλίων), η συζήτηση καθίσταται εξαιρετικά ενδιαφέρουσα για την Ελλάδα.

Η (υποχρεωτική) σταχυολόγηση και οι εξαιρετικά συνοπτικές αναφορές ασφαλώς αδικούν αυτά τα σημαντικά βιβλία, αλλά δίδεται, ελπίζουμε, μια χρήσιμη εικόνα της όλης συζήτησης περί «επιστροφής της γεωγραφίας».

Το βιβλίο «Αιχμάλωτοι της Γεωγραφίας» προβαίνει σε εκτιμήσεις για το γεωπολιτικό μέλλον δέκα περιοχών κομβικής σημασίας,

Ως αποτέλεσμα της COVID-19 και άλλων εξελίξεων, τα σύνορα ανακτούν μέρος τουλάχιστον της παλαιότερης σημασίας τους σε διάφορες περιοχές του πλανήτη.

λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά των ανωτέρω περιοχών. Προσπαθώντας να απαντήσει στο ερώτημα αν «υπάρχει διέξοδος από τα δεσμά της γεωγραφίας», εκτιμά ότι ο άνθρωπος ήταν και παραμένει homo geographicus και ότι η γεωγραφία ανέκαθεν ήταν ένα είδος φυλακής – μια φυλακή που ορίζει τι είναι ένα έθνος ή τι μπορεί να γίνει και από την οποία οι παγκόσμιοι ηγέτες μας συχνά προσπάθησαν να δραπετεύσουν. Θεωρεί ότι οι ηγέτες των εθνών, μικρών ή μεγάλων, είναι αιχμάλωτοι του φυσικού περιβάλλοντος, το οποίο τους προσφέρει λιγότερες επιλογές και μικρότερο περιθώριο ελιγμών απ' ό,τι νομίζει κανείς.Ο Μάρσαλ παραδέχεται ότι η γεωγραφία μπορεί μην είναι πλέον ο πιο καθοριστικός παράγοντας, αλλά θεωρεί ότι είναι σίγουρα ο πιο παραμελημένος. Αποδέχεται ότι η τεχνολογία μπορεί να «λυγίσει» τα σίδερα της γεωγραφικής φυλακής, διερωτάται όμως αν μπορεί να τα σπάσει.

Οι τελευταίες εξελίξεις στην Ουκρανία καθιστούν εξαιρετικά ενδιαφέρον το κεφάλαιο περί Ρωσίας. Ο Μάρσαλ αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στη ρωσική Ιστορία και στις εισβολές από τα δυτικά, στο μελλοντικό ενδεχόμενο να τεθεί υπό κινεζικό έλεγχο η Σιβηρία, ως απόρροια της ρωσικής υπογεννητικότητας και της κινεζικής μετανάστευσης προς τον Βορρά, στη διαχρονική ανάγκη απόκτησης ενός λιμανιού με θερμά νερά (καθώς το Βλαδιβοστόκ και το Μουρμάνσκ παγώνουν για κάποιους μήνες) και συνεπώς στην υψηλή σημασία της Σεβαστούπολης, στον διαχωρισμό των πρώην σοβιετικών δημοκρατιών σε ουδέτερες, φιλορωσικές και φιλοδυτικές και στη σημασία της Μολδαβίας και της Υπερδνειστερίας.

Αναφέρεται ακόμη στις ρωσικές φιλοδοξίες στην Αρκτική, στην ενεργειακή εξάρτηση της Ευρώπης από τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες, αλλά και στην υψηλή ρωσική εξάρτηση από τις εξαγωγές ενεργειακών προϊόντων, στην αντίληψη περί «Νέας Ρωσίας», ενώ γράφει με σαφήνεια ότι μια «φιλοδυτική Ουκρανία που θα μπορούσε να θέσει εν αμφιβόλω την πρόσβαση της Ρωσίας στους λιμένες της Μαύρης Θάλασσας... δεν θα μπορούσε ποτέ να γίνει ανεκτή».

Σύμφωνα με τον Τιμ Μάρσαλ, «μια φιλοδυτική Ουκρανία που θα μπορούσε να θέσει εν αμφιβόλω την πρόσβαση της Ρωσίας στους λιμένες της Μαύρης Θάλασσας... δεν θα μπορούσε ποτέ να γίνει ανεκτή».

SHUTTERSTOCK

Ο αιώνας της θάλασσας και η Ελλάδα των «ξύλινων τειχών»

Το επόμενο βιβλίο του Μάρσαλ, «Η δύναμη της γεωγραφίας», ασχολείται με εννέα σημαντικές χώρες και με το Διάστημα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον Έλληνα αναγνώστη παρουσιάζουν τα κεφάλαια για την Ελλάδα και την Τουρκία. Στην περίπτωση της Τουρκίας, τονίζεται η σημασία των Στενών και γίνεται αναφορά στις περιφερειακές φιλοδοξίες του προέδρου Ερντογάν, στην ιδέα της «Γαλάζιας Πατρίδας» και στην ιδιαίτερη σχέση Τουρκίας - Ρωσίας («frenemies»). Για την Ελλάδα, γίνεται αναφορά στη διαχρονικής ισχύος άποψη του Θουκυδίδη περί της δυσκολίας εμπορίου προς Βορράν λόγω των ορεινών όγκων, αλλά και την προστασία που αυτοί προσέφεραν από χερσαίες απειλές. Αλλά για να αισθάνεται ασφαλής και να ευημερήσει, η Ελλάδα πρέπει να έχει ναυτική ισχύ στην περιοχή του Αιγαίου, αλλά και της Ανατολικής Μεσογείου. Ο Πρεβελάκης («Ξύλινα Τείχη») θεωρεί ότι «το ελληνόκτητο κρίσιμο σταυροδρόμι δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια ελευθερίας. Ήδη από τον 19ο αιώνα, η θάλασσα η οποία περιβάλλει όλα τα ελλαδικά εδάφη, καθώς και το μικρό ηπειρωτικό στρατηγικό βάθος της χώρας, προσδιορίζουν και τις συμμαχίες της. Η Ελλάδα ανήκει στη Δύση, και μάλιστα στη θαλασσινή».

Ο Κάπλαν θεωρεί ότι ο ρόλος της γεωγραφίας στην κατανόηση διεθνών συγκρούσεων και των μελλοντικών προοπτικών και επιλογών για ηπείρους και χώρες είναι πολύ σημαντικότερος απ' ό,τι γενικά είναι αποδεκτό. Η γεωγραφία εξηγεί, για παράδειγμα, γιατί η Αφρική είναι τόσο φτωχή (ύπαρξη Σαχάρας, περιορισμένη ακτογραμμή, έλλειψη καλών φυσικών λιμένων, μη ναυσιπλοΐα ποταμών, τροπικά δάση) ή γιατί η Κίνα είναι πιο σημαντική από τη Βραζιλία (εγγύτητα σε θαλάσσιες γραμμές επικοινωνίας/SLOCs, κλίμα, γεωγραφική θέση/απομόνωση Βραζιλίας). Αποδέχεται και αυτός την ήττα της γεωγραφίας από τις τεχνολογικές εξελίξεις και θεωρεί ότι η δορυφορική τηλεόραση και τα κοινωνικά μέσα στις αραβικές εξεγέρσεις δημιούργησαν ένα ενιαίο μέτωπο διαμαρτυριών, αλλά η εξέγερση σε κάθε χώρα επηρεάστηκε από την ιστορία και τη γεωγραφία της.

Το βιβλίο που επιμελήθηκε ο Γρηγόρης Τσάλτας συνοδεύεται από 118 χάρτες, 49 πίνακες, 25 σχεδιαγράμματα και 9 φωτογραφίες. Εκκινεί από το απολύτως λογικό επιχείρημα ότι τα «εξειδικευμένα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύουν οι διεθνείς και ευρωπαϊκές σπουδές απαιτούν καλή γνώση αναφορικά τόσο με την πολιτική, όσο και με τη γεωφυσική ανάλυση του ευρύτερου χώρου του πλανήτη Γη» και επιχειρεί μια πολύ χρήσιμη διεπιστημονική ανάλυση. Το βιβλίο του Foucher, με πρόλογο του καθηγητή Γεωργίου-Στυλιανού Πρεβελάκη, στοχεύει στην περιγραφή των γεωπολιτικών σχεδίων, των οραμάτων και των στόχων των παραγόντων ενός κόσμου σε πλήρη μετασχηματισμό. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η 3η ενότητα που αναφέρεται στις καθιερωμένες δυνάμεις, τις ανερχόμενες δυνάμεις και τα κέντρα εξουσίας, ενώ ο επίλογος επικεντρώνεται στην Ελλάδα και στον κόσμο, με ενδιαφέρουσες αναφορές στην εμπορική ναυτιλία, στη διασπορά και στο Πατριαρχείο.

Ο Πρεβελάκης («Τα Ξύλινα Τείχη») πιστεύει ότι ο 21ος αιώνας θα είναι ο αιώνας της θάλασσας. «Έχοντας εν πολλοίς εξαντλήσει την εξερεύνηση και την αξιοποίηση των ηπειρωτικών δυνατοτήτων, η ανθρωπότητα στρέφεται πλέον προς τις θάλασσες και τους ωκεανούς». Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα η αναφορά στην τοποθέτηση της Ελλάδας στην «ευρωπαϊκή απόληξη του τεραστίου δικτύου θαλασσίων και χερσαίων οδών, το οποίο οικοδομείται από την Κίνα». Και θέτει σημαντικά ερωτήματα, όπως: Θα περιοριστεί η χώρα αυτή στον οικονομικό ρόλο; Είναι δυνατόν να αφήσει απροστάτευτες τις τεράστιες επενδύσεις της, τα ζωτικά εμπορικά της συμφέροντα; Πώς θα συνδεθεί η στρατηγική της με το πλέγμα των γεωπολιτικών και γεωστρατηγικών δομών της περιοχής μας;

Συμπερασματικά, λόγω της στροφής σε μια «περιφερειακή παγκοσμιοποίηση», με μείωση της εξάρτησης σε κρίσιμα αγαθά από μακρές εφοδιαστικές αλυσίδες, ως αποτέλεσμα της COVID-19 και άλλων εξελίξεων, τα σύνορα ανακτούν μέρος τουλάχιστον της παλαιότερης σημασίας τους σε διάφορες περιοχές του πλανήτη. Είναι λοιπόν καιρός να ξανακοιτάξουμε πολύ προσεκτικά τους στρατηγικούς άτλαντες και να αντλήσουμε τα απαραίτητα διδάγματα. Αποτελεί μονόδρομο για μια παραδοσιακή ναυτική δύναμη σαν την Ελλάδα των «ξύλινων τειχών» να συνεχίσει να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην περιοχή του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου. Η επίτευξη του στόχου αυτού αποτελεί ένα συμφέρον επιβίωσης και η χώρα μας οφείλει να αξιοποιήσει μια σειρά από εργαλεία και δυνατότητες, όπως το γιγάντιο ίχνος της στον χώρο της εμπορικής ναυτιλίας, τον πολεμικό της στόλο και το λιμενικό σώμα, που ασφαλώς χρειάζονται ενίσχυση (με αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και ταχεία ανάπτυξη ενός συστήματος επιτήρησης του Αιγαίου), μια υγιή αμυντική βιομηχανία, τη συμμετοχή της στην Ε.Ε., που οφείλει επιτέλους να αναπτύξει ναυτική στρατηγική, και το ΝΑΤΟ, καθώς και τις περιφερειακές συμμαχίες της. Όλα αυτά στο πλαίσιο της στρατηγικής εθνικής ασφαλείας που βρίσκεται στο τελικό στάδιο διαμόρφωσης.

* Ο κ. Θάνος Ντόκος είναι διδάκτωρ Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Μελετών του Πανεπιστημίου Cambridge.

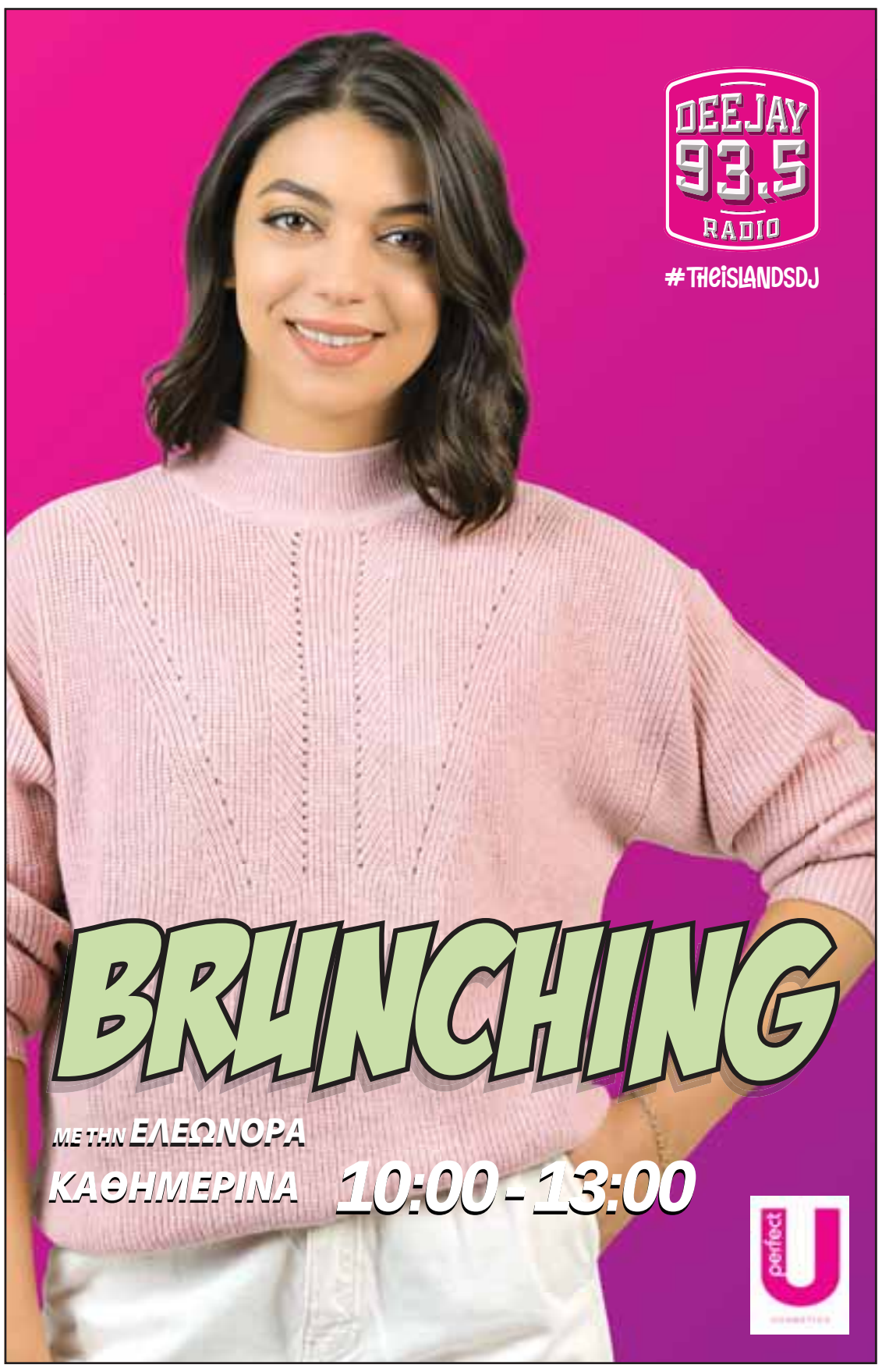

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

RON BLUNT

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Νέα μουσεία του Σμιθσόνιαν
Το Ινστιτούτο Σμιθσόνιαν αναζητεί τα κτίρια και τους χώρους στην Ουάσιγκτον όπου θα στεγάσει προσεχώς δύο νέα μουσεία. Το ένα είναι το Αμέρικαν Λατίνο και το άλλο για την Ιστορία των Γυναικών, που αμφότερα αντλούν από την ατζέντα του 21ου αιώνα και ανατροφοδοτούν τη συζήτηση για τις νέες ιεραρχήσεις στην αφήγηση της Ιστορίας. Κριτήριο είναι η γειτνίασή τους προς το Εθνικό Μίλι της αμερικανικής πρωτεύουσας, κιβωτός συλλογικής μνήμης.

THE WEISMAN AND MICHEL COLLECTION

ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ
Σουζάν Βαλαντόν
Η Γλυπτοθήκη της Κοπεγχάγης παρουσιάζει έως τις 31 Ιουλίου την έκθεση έργων της Σουζάν Βαλαντόν (1865-1938), της Γαλλίδας εικαστικού που έγινε η πρώτη αυτοδίδακτη ζωγράφος με συμμετοχή στο Σαλόν του Παρισιού με δυναμικά πορτρέτα και γυμνά γυναικών. Η έκθεση είναι σχεδόν μια πλήρης μονογραφία και αποτελεί τη μεταφορά της παραγωγής του Ιδρύματος Μπαρνς της Φιλαδέλφειας, όπου είχε γίνει και η πρώτη παρουσίαση (2021-2022).

NEOSCAPE INC. / NY TIMES

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Νέο Κέντρο Επιστήμης
Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Νέας Υόρκης, από τα δημοφιλέστερα του είδους στον κόσμο, αποκάλυψε τα σχέδια για το νέο μουσείο-προέκταση που θα είναι το Νέο Κέντρο Επιστήμης. Θα στεγαστεί σε αυτόνομο, καινούργιο κτίριο στην Κολόμπους Αβενιου, πλησίον της 79ης Δυτικής Οδού. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται στα 431 εκατ. δολάρια και η πλήρης ονομασία θα είναι Κέντρο Ρίτσαρντ Γκίλντερ για την Επιστήμη, την Εκπαίδευση και την Καινοτομία.

KETTERER KUNST

ΜΟΝΑΧΟ
Υπέρ της Ουκρανίας
Ο μεγάλος οίκος δημοπρασιών της Γερμανίας Ketterer Kunst ανέστειλε τις επαφές του με πελάτες του στη Ρωσία. Σε πρόσφατη δημοπρασία, ο οίκος εξασφάλισε 45.000 ευρώ υπέρ των ορφανών της Ουκρανίας, με επιπλέον δήλωση πως αυτό δεν αρκεί, και ανακοίνωσε πλήρη διακοπή σχέσεων με τη Ρωσία. Ο οίκος ιδρύθηκε το 1954. Εχει έδρα το Μόναχο, παραρτήματα στο Αμβούργο, στο Ντίσελντορφ και στο Βερολίνο και δίκτυο εκπροσώπων στις ΗΠΑ και στη Βραζιλία.

KRISTEN PELOU

ΠΑΡΙΣΙ
Γκαλερί Ντιόρ
Ως τμήμα της ανακαίνισης του κεντρικού καταστήματος του Ντιόρ στο Παρίσι, στον αριθμό 30 της οδού Μοντέν, η εταιρεία δημιούργησε έναν μόνιμο εκθεσιακό χώρο, την Γκαλερί Ντιόρ. Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει μοναδικά κοστούμια από την ιστορία του οίκου σε εξαιρετικές συνθέσεις με έντονο το θεατρικό στοιχείο. Εμφαση δίνεται στην προσωπικότητα του Κριστιάν Ντιόρ και στην παράδοση αυτής της παρακαταθήκης στους διαδόχους του.

MARTYNA PLEPYS

Η εγκατάσταση της Γιόκο Ονο στο Κάουνας της Λιθουανίας είναι από τις σημαντικές εκθέσεις για την Πολιτιστική Πρωτεύουσας της Ευρώπης.

Κάουνας, Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2022

Η διεθνής συγκυρία μάς καθιστά περισσότερο ανοικτούς στην κατανόηση της ευρωπαϊκής ιστορίας και ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης που ξεκίνησε από την Αθήνα είναι ένας τρόπος να γνωρίσει κανείς καλύτερα μικρές και μικρότερες πόλεις, όλες όμως με μακραίωνη ιστορία. Για το 2022, Πολιτιστικές Πρωτεύουσες είναι το Κάουνας της Λιθουανίας, το Νόβι Σαντ της Σερβίας και το Esch-sur-Alzette του Λουξεμβούργου (κέντρο βιομηχανίας από τον 19ο αιώνα έως περίπου το 1980 και όμορφη πόλη πάνω στον ποταμό Αλζέτ). Το Κάουνας αποκτά ιδιαίτερη σημασία φέτος καθώς είναι πανέτοιμο ήδη από πέρυσι για να φιλοξενήσει πολλά και σημαντικά γεγονότα που, παρά την αρνητική συγκυρία στην Ευρώπη, φιλοδοξούν να στρέψουν το ενδιαφέρον και στην ιστορία και στο παρόν της δεύτερης πόλης (μετά το Βίλνιους) της Λιθουανίας, που όμως ήταν και παλιά πρωτεύουσα της χώρας. Το Κάουνας φιλοξενεί εκθέσεις με μεγάλα ονόματα διεθνούς ακτινοβολίας, όπως η Γιόκο Ονο και η Μαρίνα Αμπράμοβιτς, μαζί με 1.000 ακόμη εκδηλώσεις σε όλη τη διάρκεια του έτους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει πως η πόλη του Κάουνας υποστηρίζει ενεργά τους καλλιτέχνες από την Ουκρανία δημιουργώντας εργαστήρια και χώρους για να μπορούν να εργαστούν και να επικοινωνήσουν με άλλους δημιουργικούς ανθρώπους από όλον τον κόσμο. Επιπλέον, είναι μια ευκαιρία για το Κάουνας να δείξει στον υπόλοιπο κόσμο την αρχιτεκτονική κληρονομιά του, όχι μόνο του 19ου αιώνα όταν η πόλη ήταν ακόμη μικρή, αλλά κυρίως του Μεσοπολέμου, στη διάρκεια κοινωνικής και οικονομικής ακμής της ανεξάρτητης Λιθουανίας, πριν η χώρα καταληφθεί από τη Σοβιετική Ενωση. Από το 1920 έως το 1939, το Κάουνας όπως και οι γειτονικές πόλεις στην Πολωνία και στις λοιπές Βαλτικές Χώρες γνωρίζει μεγάλη ακμή, η οποία αντανακλάται σε εξαιρετικά οικοδομήματα όλων των νεωτερικών ρευμάτων του Μεσοπολέμου όπως και της διακοσμητικής αρ ντεκό, που σήμερα είναι ένα από τα αξιοθέατα της πόλης. Το Κάουνας υπήρξε προπολεμικά και κέντρο της εβραϊκής κουλτούρας. Στην απογραφή του 1923, το 27% του πληθυσμού ήταν Εβραίοι, οι οποίοι σε μεγάλο ποσοστό συνελήφθησαν και δολοφονήθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Για όλους αυτούς και πολλούς ακόμη λόγους, το Κάουνας επιχειρεί φέτος αυτό το άνοιγμα στον κόσμο ως μια σύγχρονη πόλη με ισχυρή παρουσία στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η οσμή που κοιτάζει

Ο κύριος Γκρι λέει πως έχουμε πλημμυρίσει ξανά με εικόνες πολέμου. Φωτογραφίες στο Instagram και στο Facebook. Βίντεο τραβηγμένα από drones: η οπτική γωνία ενός πτηνού εν πτήσει (bird's eye-view) ενώ ανατινάζονται άρματα μάχης.

Ο κύριος Γκρι λέει πως έχουμε πλημμυρίσει και από ήχους πολέμου. Ριπές, κροταλίσματα, τσιρίδες, ο ξερός, κούφιος κρότος της σφαίρας πάνω στο μέταλλο, σαν πετροβολητό από νομίσματα. Ο πάταγος της έκρηξης. Στο κλασικό «Πρόσωπο της μάχης» (μτφρ. Αθ. Ζάβαλος, εκδ. Κέδρος) ο Αγγλος ιστορικός Τζον Κίγκαν τονίζει ότι το στοιχείο που προκαλεί τη μεγαλύτερη σύγχυση στον σύγχρονο άνθρωπο είναι ο καπνός και ο θόρυβος.

Υπάρχει κάτι όμως, λέει ο κύριος Γκρι, που το αγνοούμε: τη μυρωδιά του πολέμου. Την αποφορά των σκοτωμένων ανθρώπων και ζώων. Την οσμή που παίρνουν τα ξεκοιλιασμένα σπίτια και οι πυρακτωμένες λαμαρίνες μέσα στο λασπωμένο χιόνι τον χειμώνα ή στην πυκνή σκόνη το καλοκαίρι. Τις οσμές του άπλυτου, φοβισμένου σώματος. Είναι αυτό που παραμένει αόρατο και βουβό μέσα απ' όλες αυτές τις εικόνες και τους ήχους.

> *«Αισθανόμουν άνετα όπως σε μιαν αρχαία πατρίδα, σε μια πατρίδα που την ξανάβρισκα».*

Σε εκείνη την παραφροσύνη στο Κιλκίς, τον Ιούνιο του 1913, εναντίον των Βουλγάρων, μέσα σε τρεις μέρες οι Ελληνες έχασαν οκτώ χιλιάδες άνδρες. Μετά το πέρας του τριήμερου σφαγείου, ο κάμπος του Κιλκίς φλεγόταν καλοκαιριάτικα. Τα στάχυα είχαν ωριμάσει και είχαν ανάψει από τις οβίδες – μαζί τους καίγονταν οι νεκροί και οι ανήμποροι να κινηθούν τραυματίες. Οι αρτιμελείς άκουγαν τις κραυγές τους αλλά δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα. Κανένας δεν τους ρώτησε πώς μύριζε. Κανένας δεν ήθελε να ξέρει.

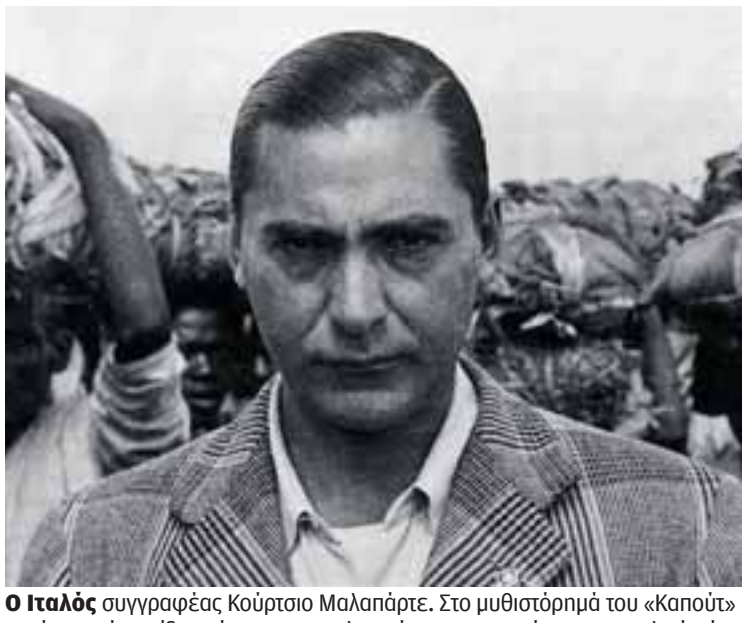

Ο Ιταλός συγγραφέας Κούρτσιο Μαλαπάρτε. Στο μυθιστόρημά του «Καπούτ» μετέφερε όσα είδε κι ένιωσε ως πολεμικός ανταποκριτής στο ανατολικό μέτωπο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Οι οσμές του πολέμου διαχέονται μονάχα μέσα από τις σελίδες ενός βιβλίου. Ο Κούρτσιο Μαλαπάρτε, πολεμικός ανταποκριτής στο ανατολικό μέτωπο του Β΄ Παγκοσμίου, γράφει στο «Καπούτ» (μτφρ. Π. Σκόνδρας, εκδ. Μεταίχμιο): «Ξαφνικά, η οσμή της νεκρής φοράδας μπήκε μέσα στο δωμάτιο, σταμάτησε στο κατώφλι. Ενιωθα πως η οσμή με κοίταζε. (...) κάθισα στο κράσπεδο του δρόμου, πλάι στο ψοφίμι της φοράδας. Η βροχή έλουζε το πρόσωπό μου, κυλούσε στη ράχη μου. Ανέπνεα με απληστία τη μυρωδιά του βρεγμένου χόρτου, και σε εκείνη τη δροσερή και μεθυστική μυρωδιά απλωνόταν λίγο λίγο η μαλακιά και λιπαρή αποφορά του ψοφιμιού, νικώντας τη μυρωδιά σάπιου ατσαλιού, σίδερου σε αποσύνθεση, σαπισμένου μετάλλου. Μου φαινόταν ότι ο αρχαίος και κτηνώδης ανθρώπινος νόμος του πολέμου επιβαλλόταν και πάλι στον καινούργιο νόμο του μηχανικού πολέμου. Μες στη μυρωδιά της νεκρής φοράδας αισθανόμουν άνετα όπως σε μιαν αρχαία πατρίδα, σε μια πατρίδα που την ξανάβρισκα».

Θα έπρεπε, λέει ο κύριος Γκρι, να είμαστε ευγνώμονες για αυτή μας την άγνοια.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Εδώ και λίγες μέρες βλέπω μιαν ωραία σουσουράδα

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ
«Το κρυφό ημερολόγιο του κρατούμενου D.P. 315 Παλλάδιου Νικολάου»
εκδ. Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου, **σελ.** 295

Η ύπαρξη ημερολογιακών καταγραφών είναι πάντοτε χρήσιμες για τον ιστορικό και τον ερευνητή, διότι ο συντάκτης τους σχεδόν πάντοτε προσπαθεί, αναλόγως των συνθηκών φυσικά, να διατηρήσει αυτό που συμβαίνει ζωντανό, να μεταφέρει τις εμπειρίες του στους επόμενους ή να αποδείξει τι συνέβη ή ότι συνέβη κάτι.

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσεται θεωρώ και το νέο βιβλίο για τον απελευθερωτικό αγώνα 1955-1959 που εξέδωσε πρόσφατα το Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου. Η νέα έκδοση έχει τίτλο «Το κρυφό ημερολόγιο του κρατούμενου D.P. 315 Παλλάδιου Νικολάου» και συγγραφέας του είναι ο Χρύσανθος Χρυσάνθου, φυσικά, λόγω της φύσης του βιβλίου στις σελίδες του εγκιβωτίζεται και ένας ακόμη συγγραφέας, ο 18χρονος μαθητής του Ελληνικού Γυμνασίου Μόρφου, από το Καραβοστάσι, Παλλάδιος Νικολάου, αφού το βιβλίο περιλαμβάνει αυτούσιο το ημερολόγιο που κατέγραφε καθημερινά στα κρατητήρια Κοκκινοτριμιθιάς, κρυφά από τους δεσμοφύλακες. Στην έκδοση περιλαμβάνονται επίσης μαρτυρίες για τα γεγονότα της εποχής, ορισμένα ποιήματα που έγραψε ο Παλλάδιος Νικολάου, όντας έγκλειστος πίσω από τα συρματοπλέγματα της βρετανικής αποικιοκρατίας, καθώς και αδημοσίευτη έκθεση για τη δράση της ΕΟΚΑ στην περιοχή των Σόλων.

Πιο συγκεκριμένα το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη και περιέχει και δύο παραρτήματα. Στο πρώτο μέρος ο συγγραφέας γράφει για το πώς ο Παλλάδιος Νικολάου μπήκε στον αγώνα για την ελευθερία, και σε ποιες ενέργειες επιδόθηκε ο νεαρός αγωνιστής εναντίον των αποικιοκρατών. Ο συγγραφέας συνεχίζει με το πώς ο Παλλάδιος Νικολάου συνελήφθη από τους Βρετανούς και περιγράφει τα βασανιστήρια που υπέστη από τους Βρετανούς στρατιώτες και

Ο Παλλάδιος Νικολάου, τρίτος από αριστερά με γυαλιά,

δεσμοφύλακες, αλλά και τη ζωή στα κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς.

Στο δεύτερο μέρος δημοσιεύεται αυτούσιο το ημερολόγιο του κρατούμενου D.P. 315 Παλλάδιου Νικολάου, το οποίο εκτείνεται χρονικά από τις 24 Απριλίου 1956 έως την 31η Ιανουαρίου 1957. Ο Νικολάου ξεκινάει να γράφει σε ένα καρνέ τηλέφωνων, διαστάσεων 18 εκ. Χ 11 εκ. και ακριβώς λόγω του μικρού σχήματός του μπόρεσε να το κρύψει. Όπως αναφέρεται στο βιβλίο, άλλα δυο ημερολόγια που κρατούσε ο Νικολάου οι δεσμοφύλακες τα εντόπισαν και τα κατάσχεσαν. Ο κρατούμενος Νικολάου περιγράφει στις πρώτες σελίδες του καρνέ όσα συνέβησαν από την ημέρα της σύλληψής του, στις 14 Απριλίου 1956 μέχρι τη μεταφορά του στην Κοκκινοτριμιθιά στις 9 Μαΐου 1956. Στην πρώτη καταγραφή διαβάζουμε: «[...] Κατά πρώτον με μετέφεραν εις το κομπάουν 17. Ήτο παράγκες με όλο τσίγκο και με παράθυρα από γυαλιά. Ήτο μακρύ το κομπάουν, περίπου 30 μέτρα».

Αυτή η πρώτη καταγραφή είναι αναγνωριστική, ο κρατούμενος πρώτα γνωρίζει τον χώρο και μετά τους ανθρώπους, με τους οποίους βρίσκεται στην ίδια μοίρα, αφού συνεχίζει: «[...] Από εκεί μεταφέρθηκα στο κομπάουν 9. Εκεί βρήκα όλους τους συγχωριανούς μου [...] επίσης τον αδελφόν του ήρως Μιχαλάκη Καραολή, τον Ανδρέα Καραολή από το Παλαιχώρι [...] τον Μίνω Κωνσταντίου («το αδέλφι» μου), από την Κρήτου Τέρρα [...]», για να αναφέρω μόνο μερικά από τα ονόματα που ο ίδιος σημειώνει.

Οι καταγραφές του Παλλάδιου Νικολάου άλλοτε είναι μικρές, αφού πιθανόν τίποτε δεν συμβαίνει: «Άρχισα και 'γω να μαθαίνω την μόνην τέχνην η οποία επικρατεί εδώ στην Κοκκινοτριμιθιά, δηλ. να φτιάχνομεν εικόνες» γράφει στις 16 Μαΐου 1956, αφού με κάποιο τρόπο η ζωή πρέπει να συνεχιστεί... και στις 19 Ιουνίου: «Τρίτη σήμερα, άρχισα να κάμνω τον γυμναστήν στους συγκρατουμένους μου και να τους κάμνω προπόνηση». Άλλωστε ο Νικολάου ήταν αθλητής και αργότερα έγινε εκπαιδευτικός γυμναστής και προπονητής του ΓΣΠ.

Οι καταγραφές του Νικολάου συνεχίζονται, όπως ακριβώς και η ζωή στα κρατητήρια. Όσα συμβαίνουν έξω από τα συρματοπλέγματα τα μαθαίνουν οι

κρατούμενοι... χαρακτηριστική η εγγραφή για τον θάνατο του Μάρκου Δράκου στο Μερσινάκι στις 19 Ιανουαρίου 1957: «Ω! καρδιές γνησίων Κυπρίων πατριωτών, κλαύσατε, κλαύσατε διότι σήμερα πέθανε ακόμη ένα βλαστάρι της ηρωικής Κύπρου μας» και την επόμενη ημέρα 20 Ιανουαρίου 1957 γράφει: «Σήμερα Κυριακή είχαμεν μνημόσυνον για τον αδελφό μας Μάρκον και "επικήδειον" υπό του Καραολή. Όλους τα μάτια υγράνθηκαν και κυρίως εις αυτούς που εγνώριζον τον ήρωά μας Μάρκο».

Το βιβλίο κλείνε με τα δύο παραρτήματα, το πρώτο περιέχει ποιήματα, που έγραψε ο Παλλάδιος Νικολάου εντός και εκτός των κρατητηρίων της Κοκκινοτριμιθιάς και στο δεύτερο δημοσιεύεται για πρώτη φορά έκθεση για τη δράση της ΕΟΚΑ στους Σόλους, την οποία ετοίμασε ο Παλλάδιος Νικολάου με τα ονόματα, την προσφορά και τη θυσία μελών της οργάνωσης από τα χωριά της περιοχής.

Επίσης, στην έκδοση περιλαμβάνονται πολλές ιστορικές φωτογραφίες, αλλά και φωτογραφίες του Παλλάδιου Νικολάου, ο οποίος επισκέπτεται ξανά τα κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς...

Η έκδοση αυτή είναι οπωσδήποτε μια σημαντική προσθήκη για τη βιβλιογραφία που αφορά τον Αγώνα της ΕΟΚΑ του 1955-1959 και αποτελεί φόρο τιμής σε όλους όσοι βρέθηκαν πίσω από τα συρματοπλέγματα της Κοκκινοτριμιθιάς και όχι μόνο.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Τι συνιστά αξία στη διάρκεια της ζωής;

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΑΜΠΟΥΣΗΣ
Ο κήπος των ψυχών
εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, **σελ.** 134

Εχει μια ζεστασιά το κείμενο του Βασίλη Τσιαμπούση (γεν. 1953). Οπως και στο προηγούμενο μυθιστόρημά του «Γαλάζια αγελάδα» (2013), η ιστορία εκτυλίσσεται στη Δράμα, που είναι η γενέτειρά του και ο τόπος που ζει. Σε εκείνο το έργο η υπόθεση βασιζόταν σε πραγματικά πρόσωπα και αμιγή ιστορικά ντοκουμέντα και κάλυπτε το μεγαλύτερο διάστημα του 20ού αιώνα. Η σημερινή νουβέλα αφορά μια ιστορία της βουλγαρικής κατοχής στη μακεδονική πόλη, μέσα από τα μάτια του μικρού ήρωα που μεγάλος πια, στα τέλη του 20ού αιώνα, την αφηγείται. Κι αν κρίνουμε απ' την αφιέρωση και τις ευχαριστίες, υποθέτουμε πως κι αυτή σε κάποιον βαθμό στηρίζεται σε πραγματικά γεγονότα και πρόσωπα.

Δεκατεσσάρων χρονών ο αφηγητής έχει μείνει ορφανός από πατέρα και μάνα και το πατρικό του σπίτι έχει επιταχθεί από τον Βούλγαρο υπολοχαγό Αντον Κ. και την αγέλαστη σκληρή γυναίκα του Βάλια. Πολύ σύντομα ο όμορφος, καλόψυχος εικοσιπεντάχρονος Αντον παίρνει υπό τη σκέπη του τον μικρό απροστάτευτο ήρωα, ο οποίος αρχίζει να τον βλέπει σαν πατρική φιγούρα. Τον υπηρετεί σαν οικιακός βοηθός και παράλληλα ρουφάει αχόρταγα τα μαθήματα από επαγγελματικό σκάκι που ο Βούλγαρος προστάτης του, τού παραδίδει. Πρόκειται για μια οικογενειακή συνθήκη που πατάει βέβαια στην κόψη του ξυραφιού, μια και η βουλγαρική κατοχή της Δράμας είναι σκληρή. Και εξίσου σκληρή είναι και η Βάλια, μέχρι που... Δεν προτίθεμαι να αποκαλύψω την ενδιαφέρουσα τροπή που παίρνει η υπόθεση. Μέσα από την εξιστόρησή της, πάντως, γεννιέται η εποχή του αιματηρού πολέμου, του άθλιου ριζικού των Εβραίων, της εμφύλιας σύγκρουσης στην Ανατολική Μακεδονία και του αγώνα για την επιβίωση όταν οι καιροί είναι χαλεποί. Και μαζί τα χρόνια της παιδικής φιλίας, των εφηβικών ορμών, των ξαφνικών αποκαλύψεων και της ωρίμανσης που φέρνει η

είσοδος στον κόσμο των μεγάλων σε όποια εθνότητα κι αν ανήκουν. Ο Βασίλης Τσιαμπούσης είναι κατά βάση διηγηματογράφος, που με αφετηρία το 1988 έχει στο ενεργητικό του έξι συλλογές μυθοπλαστικών κειμένων. Κι αυτό που πετυχαίνει στον «Κήπο των ψυχών» είναι να κρατήσει πειστικά ζωντανή την παιδικότητα του ήρωα μέσα στις αντίξοες συνθήκες που του λαχαίνουν· να αναπτύξει με δύναμη τον χαρακτήρα του ανοιχτόκαρδου Αντον· και να αιτιολογήσει με αληθοφάνεια τη μεταστροφή των συναισθημάτων της Βάλιας. Ο τίτλος είναι ακριβής – ο κήπος των ψυχών. Διότι αυτό που αναδεικνύεται κάτω (και παρά) στον αμείλικτο βηματισμό της Ιστορίας, είναι η βαρύτητα που έχουν για οποιονδήποτε άνθρωπο και σε οποιαδήποτε ιστορική συγκυρία, η συνθήκη της ορφάνιας, της παιδικής φιλίας, των εφηβικών αναζητήσεων, της κοινοτικής και προσωπικής αλληλεγγύης. Οι Βούλγαροι θα φύγουν, η Βάλια πρώτα, κι ο Αντον έπειτα, θα χαθούν. Θα αφήσουν όμως χάραγμα μες στην ψυχή του αφηγητή, που τριάντα εννέα χρόνια αργότερα θα αναζητήσει τα ίχνη του μεγάλου φίλου του. Θα επισκεφτεί τη Σόφια και θα βρει μοναχά την πανέμορφη αδελφή του, που τα χρόνια εκείνα την έβλεπε σαν θεά. Και θα μάθει –διότι εντέλει η ζωή διαρκώς διδάσκει– ότι κάποια από όσα έβλεπε και νόμιζε ήταν αλλιώς. Ο μικρός ήρωας του Τσιαμπούση δεν αντιμετωπίζει ηθικά διλήμματα για το τι θα κάνει μες στην Κατοχή όπου προσπαθεί να επιβιώσει. Στην ιστορία αυτή οι γνωστές έννοιες της πατρίδας, του εχθρού, της προδοσίας αντιμετωπίζονται αλλιώς. Οχι πως τίθενται υπό αμφισβήτηση. Κατά περίπτωση, ωστόσο, δείχνει πως υπάρχουν περιθώρια ώστε να μην αναπτύσσονται αναγκαστικά οι στάσεις, τα συναισθήματα και οι πράξεις οι οποίες κατά κανόνα θεωρούνται υποχρέωση κάθε αξιοπρεπούς και έντιμου, μεγάλου ή μικρού ανθρώπου. Λογοτεχνία είναι να κατορθώνει να ανατρέπει το κείμενο τις πιο βαθιά ριζωμένες θέσεις μας για το τι συνιστά αξία στη διάρκεια της ζωής.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΒΙΚΥ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ

Η Βίκυ Ξανθοπούλου είναι νηπιαγωγός και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στην Κοινωνικοπολιτισμική Εκπαίδευση και Εμψύχωση Ομάδων. Εχει βραβευτεί από τον θεσμό των Education Leaders Awards, από την Greek IBBY, από το Judith's Reading Room των Ηνωμένων Πολιτειών με το Freedom through Literacy Award και από τον διεθνή εκπαιδευτικό οργανισμό AKS Education Awards με τον τίτλο Excellence in Teaching - Teacher of the Year 2019, με το Global Teacher Award 2020 και με τον τίτλο Inspiration Teacher of the Year 2021. Συμπεριλήφθηκε στη λίστα του CNN Greece στα «Πρόσωπα του 2020». Από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος κυκλοφορούν οι τρεις τόμοι «Παίζουμε βιβλίο; Πώς να αγαπήσουν τα παιδιά το διάβασμα» (3-6 / 6-9 / 9-12 ετών) και η σειρά «Escape book - Μια νύχτα στην Ακρόπολη» (εικονογράφηση: Νίκη Λεωνίδου) και «Escape book - Απόδραση από την Ατλαντίδα» (εικον. Νίκη Λεωνίδου).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Στη φωλιά του ιππόκαμπου» της Ευτυχίας Γιαννάκη. Λατρεύω την αστυνομική λογοτεχνία.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Θα ήθελα να ήμουν το αγόρι που

δάμασε τον άνεμο, ο Γουίλιαμ Καμκγουάμπα. Η ζωντανή απόδειξη πως η γνώση είναι δύναμη.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Χωρίς δεύτερη σκέψη τον Αντώνη Παπαθεοδούλου και τον Θοδωρή Παπαϊωάννου. Καλό φαγητό, μουσική και ατελείωτες συζητήσεις.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
«Ενα ψάρι που το λέγανε Ορφώ». Μόνο ο Φίλιππος Μανδηλαράς θα μπορούσε να προσεγγίσει με τόση ευαισθησία το σημαντικό θέμα της ταυτότητας του φύλου.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Ο ξένος» του Αλμπέρ Καμύ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Οι καλοί και οι κακοί πειρατές» του Αντώνη Παπαθεοδούλου και της Ιριδας Σαμαρτζή. Το έχω διαβάσει πάνω από 5.000 φορές!

Πώς μπορούμε να «παίξουμε βιβλίο» λοιπόν;
Να αφεθείτε με τη σιγουριά πως θα διασκεδάσετε, όπως ακριβώς διασκεδάζετε παίζοντας με τους φίλους σας.

Το βιβλίο σας απευθύνεται και σε γονείς και όχι μόνο σε ειδικούς;
Ακριβώς. Δεν απευθύνεται μόνο σε ειδικούς, αλλά και σε γονείς που επιθυμούν να παίξουν με τα παιδιά τους βιβλίο.

Υπάρχει κάποια «συνταγή» για να κάνουμε ένα παιδί να αγαπήσει ένα βιβλίο;
Πιστεύω πως για κάθε παιδί υπάρχει το κατάλληλο βιβλίο που θα το κάνει να συγκινηθεί, να ταξιδέψει, να ονειρευτεί, να βρει καταφύγιο στη λογοτεχνία. Αρκεί να συμβεί αυτή η μοναδική, καθοριστική συνάντηση με αυτό το βιβλίο.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

ΝΤΕΜΗ ΡΟΥΣΣΑ
«Άκου την καρδιά μου»
εικονογράφηση Ελένη Μαραθού
επιμ. Σπυριδούλα Αρβανίτη

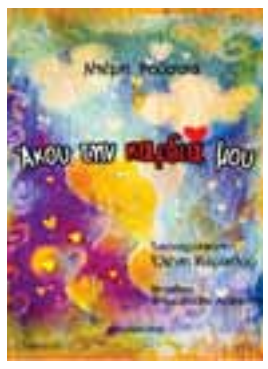

Η συγγραφέας του βιβλίου «Άκου την καρδιά μου» γεννήθηκε στην Αθήνα, κατάγεται από την Άνδρο και είναι μαμά δύο κοριτσιών. Από πολύ νωρίς μία ξύστρα και ένα μολύβι ήταν αρκετά για να της χαρίζουν την ασφάλεια και τη γαλήνη, που είχε ανάγκη σαν παιδί, μέσω της έκφρασης. Ως παιδί έγραφε παντού, στη σχολική τσάντα, σε τετράδια, σε μικρά χαρτάκια σε όλα τα πιθανά και απίθανα μέρη. Τώρα που μεγάλωσε, εφευρίσκει απίθανους τρόπους να θίγει θέματα δύσκολα και σκληρά, μέσα από ιστορίες, με γλώσσα απλή και ανώδυνη για τα μικρά παιδιά. Μια τέτοια ιστορία είναι και το βιβλίο «Άκου την καρδιά μου». Πρόκειται για μια ιστορία για τα θαύματα που μπορεί να κάνει η αγάπη. Μια ιστορία για τα παιδιά με καρδιοπάθειες. Η ιστορία του Νίκου και της Άννας μάς βοηθάει να μπούμε μέσα στη ζωή των παιδιών αυτών. Τα παιδιά με καρδιοπάθεια είναι τα πρώτα που δίνουν ζωή αγαπώντας τη ζωή. Έχοντας κατανοήσει από πολύ νωρίς τις δυσκολίες τους συνεχίζουν να χαμογελούν θαρραλέα και ολόκαρδα! Το «Άκου την καρδιά μου» είναι το ευχαριστώ, μέσα από την καρδιά της συγγραφέως και όλων εμάς, στο μήνυμα που μας δίνουν οι μικροί αυτοί ήρωες. Είναι η μικρότερη ανταπόδοση στα λαμπερά τους χαμόγελα.

Το βιβλίο πωλείται υπέρ του Συνδέσμου Γονέων και Φίλων Καρδιοπαθών Παιδιών Κύπρου και κυκλοφορεί μόνο σε ηλεκτρονική μορφή, μέσω της Read Library.
Το ηλεκτρονικό βιβλίο διανέμεται στην τιμή των 9,99 €, από την εφαρμογή Read Library.
Διαβάστε περισσότερα για τη συγγραφέα και το βιβλίο της όπως και για τον Σύνδεσμο Γονέων και Φίλων Καρδιοπαθών Παιδιών στον σύνδεσμο https://www.read-library.com/

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Μόνο το πώς υπάρχεις σε προσδιορίζει...

Η Ερμίνα Κυριαζή, που συν-σκηνοθετεί μαζί τον Γιώργο Νινιό το έργο του Βασίλη Κατσικονούρη «Τσιτάχ» μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

«Μας ενώνει "η ίδια σκέψη" μάλλον…Το ίδιο "βάσανο" γι' αυτό που κάνουμε… Με την ευελιξία των αιλουροειδών, χωθήκαμε και χαθήκαμε σε κόσμους που σημασία είχε μόνο η "συνεύρεση"… Είναι πολύτιμο δώρο οι "συμπτώσεις" να παίρνουν μορφή "συναντήσεων" να γίνονται "συμμαχίες", "συνενοχές" και "συμμορίες", που λέει και ο Γιώργος…» μού λέει η Ερμίνα Κυριαζή για τη συνεργασία της με τον Γιώργο Νινιό, οι οποίοι συν-σκηνοθετούν το έργο του Βασίλη Κατσικονουρη ««Τσιτάχ. Η ερημιά του τερματοφύλακα», με τον Γιώργο Νινιό να έχει και τον ρόλο. Με την Ερμίνα μιλήσαμε εν μέσω προβών, γυρισμάτων και άλλων υποχρεώσεων, για το έργο και προσπαθήσαμε να ρίξουμε φως σε κάποιες γωνιές του, αλλά μάλλον περισσότερα ερωτηματικά αφήσαμε... και είναι και αυτό κέρδος.

–Ερμίνα, γιατί θεωρείτε ότι είναι επίκαιρος αυτός ο μονόλογος του Βασίλη Κατσικονούρη;

–Η διαμόρφωση της κοινωνίας προκύπτει από τον άνθρωπο αλλά όχι απαραίτητα για τον άνθρωπο. Η «χρήση» της οποιασδήποτε μορφής εξουσίας όλο και γιγαντώνεται… Είναι να μη βρεθείς «στην ανάγκη», που λένε… Γιατί, όταν βρεθείς εκεί, τότε βλέπεις το πραγματικό δημιούργημα της «εξουσιοκεντρικής» και καθόλου ανθρωποκεντρικής κοινωνίας που ζούμε. Και το μερίδιο ευθύνης βαραίνει όλους μας… Είτε γιατί σωπαίνουμε, είτε γιατί κουραστήκαμε, είτε γιατί όντως βρεθήκαμε στα δύσκολα, είτε γιατί μπορεί και εμείς, όποιες και αν

Άμα αρχίσεις να λες ποιος είσαι πάει να πει πως δεν είσαι… Μόνο το πώς υπάρχεις σε προσδιορίζει…

ήταν οι προθέσεις, να φλερτάραμε για λίγη εξουσία…Αυτό δε συμβαίνει και τώρα; Η εξουσία δεν έχει ένα πρόσωπο…όποτε δεν έχει να κάνει μόνο με τον ψηφοφόρο… Έχει να κάνει με την «εντός» μας ηθική.

–Πιστεύεις ότι η ηθική είναι μια αντικειμενική έννοια;

–Η ηθική είναι αισθητική… Και η αισθητική ηθική… Τώρα κατά πόσο η «ηθική» είναι αντικειμενική πού να το ξέρω… Μάλλον δεν είναι… Σημασία έχει να βρίσκεις «συμπαίχτες» στης ζωής το γήπεδο να γίνεται πιο ευχάριστο το παιχνίδι… Σπουδαίο πράγμα οι «πάσες»! Καλύτερο και από τα «σουτ»!

–Τι έδωσες και τι πήρες από το έργο το ίδιο, αλλά και από τον συν-σκηνοθέτη σου Γιώργο Νινιό;

–Από τον Κατσικονούρη πάντα λαμβάνεις, έτσι έγινε και με το «Καγκουρώ» του, που μου εμπιστεύτηκε και σκηνοθέτησα. Η κάθε ανάγνωση είναι μια καθημερινή αποκάλυψη είναι σαν να βλέπεις την ελληνική κοινωνία μέσα από ένα πρίσμα «κλειδαρότρυπας». Τίποτα δεν είναι τόσο πασιφανές που να «φωνάζει», τίποτα δεν είναι τόσο «διδακτικό» που να θυμίζει παλιατζούρα, εννοώ από πλευράς γραφής, τίποτα δεν είναι πασιφανές. Η αμφιθυμία που χαρακτηρίζει τα κείμενά του, καθώς και η « νίκη» μέσα από τη

Με τον Γιώργο Νινιό, μού λέει η Ερμίνα Κυριαζή τους ενώνει «η ίδια σκέψη», το ίδιο «βάσανο» γι' αυτό που κάνουν... «Με την ευελιξία των αιλουροειδών, χωθήκαμε και χαθήκαμε σε κόσμους που σημασία είχε μόνο η «συνεύρεση»...

φαινομενική ήττα, καθορίζουν και ορίζουν τη «χαρμολύπη» που δεν είναι τυχαίο πως μόνο στην ελληνική γλώσσα υφίσταται ορισμός. Τώρα για τον Γιώργο τι να πω; Μας ενώνει « η ίδια σκέψη» μάλλον…Το ίδιο «βάσανο» γι' αυτό που κάνουμε… Με την ευελιξία των αιλουροειδών, χωθήκαμε και χαθήκαμε σε κόσμους που σημασία είχε μόνο η «συνεύρεση»… Είναι πολύτιμο δώρο οι «συμπτώσεις» να παίρνουν μορφή «συναντήσεων» να γίνονται «συμμαχίες», «συνενοχές» και «συμμορίες», που λέει και ο Γιώργος…

–Ο τερματοφύλακας σίγουρα δεν είναι ο παρίας της κοινωνίας, αλλά ένα χρήσιμο μέλος της... καταλήγει άραγε ποτέ έρημο ένα τόσο σημαντικό μέλος της;

–Στην ερημιά ζει… Όπως άλλωστε και όλοι οι άνθρωποι που είναι «διαφορετικοί»… Και τώρα βέβαια θα μου πεις τι σημαίνει «διαφορετικός»; Ξέρω 'γω; Είναι μάλλον αυτός που συνειδητά διάλεξε να είναι ας πούμε, outsider! Αυτός που επιλέγει τη συναισθηματική του ευφυία να την επενδύει στην «εντός» ανάπτυξη και όχι στην εικόνα του…

–Τσιτάχ... μια εγκλωβισμένη προσωπικότητα... μία τίγρης σ' ένα κλουβί... αγκυλωνόμαστε σε εφήμερες ή στρεβλές πραγματικότητες... πόσο εύκολο είναι να βγούμε από αυτές;

–Υπάρχουν οι «μορφωμένοι», οι «καλλιεργημένοι» , οι «ακαδημαϊκοί» , οι τιτλοφόροι παντός είδους. Και οι υπάρχουν και οι «θυμόσοφοι»… που τους συναντάς σε κάτι ξεχασμένα καφενεία και κρεμιέσαι από το στόμα τους… Και τότε θυμάσαι ποιος είσαι… Γιατί εκεί μιλάει η πραγματική εμπειρία όχι η θεωρία… Ναι, ένα Τσιτάχ, άμα το κλείσεις σε κλουβί το σκότωσες, έτσι γίνεται και με τη σκέψη… «Όσες κι αν χτίζουν φυλακές και ο κλοιός στενεύει, ο νους μας είναι αληταριό που όλο θα δραπετεύει» δεν λέει και ο Θανάσης Παπακωνσταντίνου;

–Τελικά, ποιο είναι το μεγαλύτερο ερώτημα που έκανε ο αθλητής στον εαυτό του; Δεν ξέρω αν προσπαθήσατε να το απαντήσετε εσείς μέσω της σκηνοθεσίας σας...

–Τι θα πει αξιοπρέπεια; Αυτό είναι το ερώτημα… Τώρα θα πρέπει να πω κοπιάστε να δείτε την παράσταση να μας πείτε… Οι θεατές δίνουν τις απαντήσεις… Τι να πούμε εμείς; Αν τα καταφέραμε ή όχι; Η απάντηση δεν υπάρχει, αυτή είναι πάντα και η αγωνία, όταν ξεγεννάς μια παράσταση, αν κοινωνήσαμε αυτά που θέλαμε να πούμε!

– «Γιατί μερικοί άνθρωποι, είναι από μόνοι τους το μήνυμα, έτσι όπως περνούν μέσα από τον κόσμο, όπως κοιτάζουν, ή όπως χαμογελάνε…», ποιο είναι αυτό το μήνυμα;

–Κάποτε λέω πως τα «γνωμικά» είναι απλώς γνώμες στον άχρονο χρόνο της στιγμής… Έτσι συμβαίνει και με τα και καλά «μηνύματα»… Τα σιχαίνομαι… Είναι «διδακτισμοί» του δυτικού κόσμου, που καθόλου δεν με αφορούν. Γι' αυτό και την αγαπώ αυτή την ατάκα του Κατσικονούρη… Άμα αρχίσεις να λες ποιος είσαι πάει να πει πως δεν είσαι… Μόνο το πώς υπάρχεις σε προσδιορίζει…

–Κλείνοντας, μια παροιμία λέει «τα ύστερα τιμούν τα πρώτα», είναι άραγε τότε που αναζητάμε την αξιοπρέπεια;

–Μπα… Τι δηλαδή, ζεις μια ζωή αναξιοπρέπειας και μια καλή πρωία, όταν είσαι έτοιμος να «αναχωρήσεις» θυμάσαι να αξιοπρεπέψεις; Τι να το κάνεις; Σημασία έχει να «ενηλικιώνεσαι» και να αναπτύσσεσαι κάθε μέρα… Αν περιμένεις τελευταία στιγμή να κάνεις απολογισμό θα χαθείς σε μιας ζωής «λογιστικά» βιβλία…

Πληροφορίες: «Τσιτάχ. Η ερημιά του τερματοφύλακα» του Βασίλη Κατσικονούρη, με τον Γιώργο Νινιό, , στην «Πάνω σκηνή» του Σατιρικού Θεάτρου από την ΟΜΑΔΑ ΑΠΕΙΡΟ. Παραστάσεις: 4, 6, 11 Απριλίου, ώρα 8:30 μ.μ.

Υπεδύθη με τόσην φυσικότητα το μέρος του...

Ο ηθοποιός Μήτρος Λαμπερτίδης από τους Αγιους Ομολογητές και η σύντομη, αλλά ενδιαφέρουσα θεατρική πορεία του

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου η προηγούμενη Κυριακή, θεατρόφιλοι και άνθρωποι αυτής της Τέχνης την εόρτασαν, παραστάσεις ανέβηκαν, μηνύματα αναγνώστηκαν... οι ηθοποιοί και οι σκηνοθέτες θυμήθηκαν περασμένες στιγμές τους πάνω στο σανίδι ή στην ορχήστρα ενός αρχαίου θεάτρου... Κρίμα που το Θέατρο της Μαριούπολης στην Ουκρανία έγινε συντρίμμια και τάφος για εκατοντάδες αμάχους... Ωστόσο, η τέχνη του θεάτρου είναι παρούσα για να μας υπενθυμίζει πως ο άνθρωπος είναι ικανός για όλα, και για να θυμάται και να μην επαναλαμβάνει, αλλά και για να ξεχνάει και να πέφτει ξανά και ξανά στον μύλο της κακίας.

Θέατρο δεν υπάρχει χωρίς τον Άνθρωπο, καμία Τέχνη δεν υπάρχει χωρίς τον Άνθρωπο στο επίκεντρο, κανένα έργο δεν είναι άρτιο, κατά τη γνώμη μου, όταν από αυτό λείπει εκείνη η αιθέρια πνοή, που μιλάει στην ψυχή του θεατή. Η αθωότητα του καλλιτέχνη, η έγνοια του για την Τέχνη του...

Ας είναι όμως, η Τέχνη προσφέρει αθανασία; Οι υπηρέτες της ζουν για πάντα; Οι αγαπημένοι καλλιτέχνες μας, αλλά και τα προσφιλή μας πρόσωπα, είναι πάντοτε στη μνήμη μας; Όχι, χάνονται μετά από μια-δυο γενιές... Έτσι και ο Μήτρος Λαμπερτίδης, ένας ερασιτέχνης ηθοποιός, υπάλληλος τυπογραφείου, από τους Αγίους Ομολογητές, ένας εκ των καλυτέρων ερασιτεχνών, άσσο τον χαρακτήρισαν σε κάποιο πρόγραμμα παράστασης. Ο Μήτρος Λαμπερτίδης έπαιζε θέατρο με τον «Πανεργατικό Σύνδεσμο Λευκωσίας», που ιδρύθηκε το 1923, από τον Γεώργιο Χατζηπαύλου, λειτουργώντας και θεατρικό τμήμα, τη διεύθυνση του οποίου ανέλαβε το ζεύγος Άγγελου και Μαρίκας Βάζα, ανεβάζοντας πολλά έργα, στα οποία συμμετείχε και ο Μήτρος Λαμπερτίδης, μαζί με πολλούς άλλους ερασιτέχνες, αλλά και επαγγελματίες ηθοποιούς, όπως οι Κώστας Μετζίτης, Νίκος Πετρίδης, Ανδρέα Φοινόπουλο, Παπή Φιλιππίδη, Χρίστο Ελευθεριάδη, Κώστα Μακαρίου, Μιχαήλ Παουρή, Μελή Γαλανό, Γκαστών Παρπέρη και τις Γιώτα Λοΐζου, Ώρα Βάζα και Άννα Ελευθεριάδου, Χρυσταλλένη Μιχαηλίδου.

Οι παραστάσεις

Ο Μήτρος Λαμπερτίδης από μια πρώτη έρευνα που κάναμε φαίνεται ότι ήταν από τα πρώτα μέλη του θεατρικού τμήματος του Πανεργατικού, μαζί με τα αδέλφια του, Γεώργιο και Θεμιστοκλή. Τον συναντάμε για πρώτη φορά το 1928, ως Δημήτρη Λαμπερτίδη, να υποδύεται τον Κύπριο ιερέα, στο έργο του Γεωργίου Συβιτανίδου «Η Κύπρος και οι Ναΐται», στο Θέατρο Παπαδοπούλου. Μαζί του με τα αδέλφια του, Θεμιστοκλής και Γεώργιος Λαμπερτίδης, οι οποίοι επίσης απέσπασαν τα θετικότατα σχόλια του Θεατρόφιλου, συντάκτη της εφημερίδας «Νέα Λαϊκή».

Για τον Μήτρο γράφει ο Θεατρόφιλος: «Ο Δημήτριος Λαμπερτίδης ως Κύπριος ιερεύς υπεδύθη με τόσην φυσικότητα το μέρος του, ώστε πολλοί επίστευσαν πραγματικώς, ότι ανήκει εις τας τάξεις του κλήρου, και πρώτων εάν ελαβε προηγουμένως την σχετικήν άδειαν του Αρχιεπισκόπου διά να ανέλθη εις την σκηνήν».

ΛΕΒΕΝΤΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Τον Μήτρο Λαμπερτίδη τον συναντάμε για πρώτη φορά το 1928, ως Δημήτρη Λαμπερτίδη, να υποδύεται τον Κύπριο ιερέα, στο έργο του Γεωργίου Συβιτανίδου «Η Κύπρος και οι Ναΐται», στο Θέατρο Παπαδοπούλου.

Δύο χρόνια μετά, τον ξαναβρίσκουμε να παίζει στις «Δύο ορφανές» του Δ' Εννερύ, που παραστάθηκε στις 3 Ιουνίου 1930. Ο Μήτρος έπαιξε τον ρόλο του Ρογήρου Δε Βοδραί και διαβάζουμε στο πρόγραμμα: «Τη ευγενεί συμπράξει των Δίδων Γ. Λοΐζου και Ν. Σάββα και των καλλιτέρων ερασιτεχνών της Λευκωσίας» και στο τέλος: «Με το επιμελημένο ανέβασμά τους και το υπέροχο παίξιμο των ερασιτεχνών μας, θα μείνουν αλησμόντες στην πόλι μας».

Στο Θέατρο Γιορδαμλή στη Λεμεσό, στις 2 Φεβρουαρίου 1933 ανέβηκε το έργο του Ερρίκου Μπερνστάιν, «Ο Ισραήλ». Σε αυτό ο Μήτρος Λαμπερτίδης υποδύθηκε τον Ιουστινιανό Γκούτλιπ, έναν εβραίο τραπεζίτη, έναν από τους κεντρικούς ρόλους του έργου. Στο πρόγραμμα της παράστασης διαβάζουμε την παραίνεση της Μαρίκας Βάζα: «Ελάτε κυρίες και κύριοι, σας παρακαλώ θερμώς, ελάτε να δήτε το αριστούργημα αυτό και δεν θα μετανοιώσετε! Εχει και η ψυχή ανάγκη από τροφή, όπως και το σώμα και η τροφή που θα της δώσω αξίζει», επίσης στο πρόγραμμα σημειώνεται χαρακτηριστικά: «Είνε το έργο που κατέπληξε τους Λευκωσιάτας και σύσσωμος ο τύπος έγραψε»...

Ο Μήτρος Λαμπερτίδης έπαιξε και στο έργο «Ένοχος» του Ριχάρδου Φος, στην έκτακτη καλλιτεχνική εσπερίδα του Συλλόγου «Ελευθερία» το Σάββατο 24 Ιουνίου 1933. Σε αυτό το έργο κράτησε τον ρόλο του Καρόλου, ενός παιδιού του ζεύγους Θωμά και Μάρθας Λερ. Επόμενη παράσταση, «Αδελφοί Καραμαζώφ» του Φ. Ντοστογιέβσκη, που ανέβηκε στις 21 Νοεμβρίου 1933 στο θέατρο Παπαδοπούλου στη Λευκωσία. Ο Πάνος Ταλιαδώρος είναι αυστηρός και γράφει για τον ρόλο του Μήτρου: «Ο Λαμπερτίδης προσεπάθησε όσο μπορούσε. Ο ρόλος του όμως είναι τόσο δύσκολος, πολύπλοκος, γιομάτος συναισθήματα, μεταπτώσεις και πνοή που ότι (sic) και να κάνη ένας ερασιτέχνης θα μείνη πάντα στα σύνορα του μετρίου».

Ο Μήτρος Λαμπερτίδης έπαιξε και τον βαρώνο δε Λιλιέ στο έργο «Η ατιμασμένη» του Ερρίκου Κιστεμάικερς, στις 31 Μαρτίου 1934 στο θέατρο Παπαδοπούλου, ο Μήτρος Λαμπερτίδης, όπως και ο Πάπης Φιλιππίδης διαφημίζονται στο πρόγραμμα ως οι «άσσοι των Ερασιτεχνών». Ο Τεύκρος Ανθίας αυστηρός σχετικά με την ερμηνεία του Μήτρου Λαμπερτίδη στην εφημερίδα «Πρωινή»: «Λόγια καλά έχω να πω πολλά και για τον κ. Χαράλαμπο Φιλιππίδη, λιγώτερα για τον κ. Λαμπερτίδη».

Στο «Φάντασμα του Πύργου» σε μετάφραση Χατζόπουλου, που ανέβηκε στο θέατρο Παπαδοπούλου στη Λευκωσία στις 17 Νοεμβρίου 1934 στην κριτική που γράφτηκε στην «Πρωινή» μαθαίνουμε πως ο Μήτρος Λαμπερτίδης ξεχώρισε, μαζί με τον Μετζίτη: «σε μερικές σκηνές μάς δίναν την εντύπωση πως είταν εξ επαγγέλματος ηθοποιοί». Ωστόσο λίγο παρακάτω σημειώνει ο κριτικός με την υπογραφή Α: «Ο πρώτος όμως, ο κ. Λαμπερτίδης, ήταν λιγάκι υπερβολικός και φώναζε πολύ. Γιατί; Ο δεύτερος κάπως ψυχρός σε μερικά σημεία μόλο που ήταν διαβασμένος». Ανεβάζει ο Πανεργατικός και τον «Οθέλλο» του Σαίξπηρ, τον Μάιο του 1938 και ο Τύπος της εποχής σημειώνει: «Με εξαιρετικήν επιτυχίαν έλαβε χώραν την νύκτα του προχθές Σαββάτου η παράστασις του "Πανεργατικού" με τον Οθέλλον του Σαίξπηρ. Η παράστασις εσημείωσεν εξαιρετικήν επιτυχίαν χάρις εις τας μεγάλας προσπαθείας, τας οποίας κατέβαλαν τόσον οι ερασιτέχναι όσον και ο διδάξας το έργον κ. Α. Βάζας».

Στις 15 Αυγούστου 1938, ο Μήτρος Λαμπερτίδης τα φώτα έσβησαν για τον Μήτρο Λαμπερτίδη, και ο δάσκαλός του Άγγελος Βάζας γράφει στην «Εσπερινή»: «Μήτρο, αλήθεια πέθανες; ποιος θα το πιστέψει; θα σε ξαναδούμε πια; [...] Ξύπνα Ιβάν Καραμαζώφ, ξύπνα Οθέλλε, ξύπνα. [...] Η μνήμη σου θα μείνει αιώνια χαραγμένη μες την καρδιά εκείνων που σε γνώρισαν [...]». Οι άστοχες ενέργειες παλαιότερων δημοτικών αρχών στο παλαιό κοιμητήριο των Αγίων Ομολογητών ευτυχώς δεν κατάφεραν να σβήσουν τη μνήμη του ερασιτέχνη ηθοποιού Μήτρου Λαμπερτίδη.

Θερμές ευχαριστίες στον ανιψιό του Μήτρου Λαμπερτίδη, Δημήτρη Λαμπερτίδη, και στο Θεατρικό Μουσείο Κύπρου και ιδιαίτερα στη Νικολέτα Τζιαούρη.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Υπακοή στην άναρχη λογική του ονείρου

Ο ζωγράφος Θεόφιλος Κατσιπάνος μίλησε στην «Κ» για τη νέα του δουλειά που παρουσιάζει στην γκαλερί «Stand in Line»

Συνέντευξη στην **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

«Δεν υπάρχει πιο σπουδαίο, πιο κολακευτικό, να έχεις κάνει μια ζωγραφική, μια δουλειά και αυτή η δουλειά να δημιουργήσει έναν άλλο καλλιτέχνη. Σου το λέω και ανατριχιάζω, αυτό είναι επιτυχία για εμένα» λέει ο ζωγράφος στην «Κ».

Ο Έλληνας ποπ σουρεαλιστής ζωγράφος Θεόφιλος Κατσιπάνος παρουσιάζει στη Λευκωσία τη νέα του εικαστική δουλειά με τίτλο «Ανθρώπινες Αντανακλάσεις» στην γκαλερί «Stand in Line». Στην «Κ» μίλησε ο καλλιτέχνης για την τέχνη του, για το μεταφυσικό, για την επιτυχία αλλά και πώς η Εκκλησία έπαιξε ρόλο στη δουλειά του. «Νομίζω με έχει επηρεάσει βαθύτατα με την έννοια ότι τα έργα έχουν ένα στοιχείο μεταφυσικό που έχει η Εκκλησία μέσα» λέει. Εντύπωση μου έκανε ο τρόπος που μίλησε για τη ζωγραφική, με ένα δέος και με μια δόση ρομαντικότητας που θυμίζει μια άλλη εποχή...

–Ξεκινώντας από τον τίτλο της έκθεσης «Ανθρώπινες Αντανακλάσεις» τι σημαίνει για εσάς;

–Είναι το χαρακτηριστικό της δίκης μου ψυχής που μπορώ να δω μέσα στα έργα, μια λειτουργία του καθρέφτη στο τι συμβαίνει στην πραγματικότητα και πώς βλέπω μέσω των συναισθημάτων το δικό μου κόσμο προς τα έξω.

–Αλληλοεπιδράτε με τα έργα σας;

–Σίγουρα και γι' αυτό βγήκε ο συγκεκριμένος τίτλος της έκθεσης, που είναι μια αντανάκλαση του εαυτού μου. Μέσα από αυτό θέλω να δείξω πώς αισθάνομαι, για τον φυσικό και συναισθηματικό κόσμο, πώς βλέπω γενικά εγώ τον κόσμο διαφορετικά. Αυτό που θέλω να δει το κοινό με εμένα είναι τη λύπη, τη νοσταλγία, τη χαρά, το αστείο, τον αυτοσαρκασμό, οτιδήποτε υπάρχει μέσα στη ζωή.

–Σημαντικό στοιχείο στη δουλειά σας είναι η παραμόρφωση.

–Η παραμόρφωση που γίνεται στα έργα μου, όπως για παράδειγμα τα μεγεθυμένα κεφαλιά, που έχω κάνει πολλές φορές είναι κάτι το οποίο δεν αναγνώριζα καν, μου γινόταν ενστικτωδώς. Θεωρώ ότι είναι ένα τρικ για να μπορέσω να φέρω τα πράγματα στον δικό μου τον κόσμο, είναι αναγκαίο κακό. Μου φαίνεται πολύ τετριμμένο να είναι μέσα σε ένα πολύ συγκεκριμένο πλαίσιο, οπότε διορθώνει πάρα πολύ το έργο. Φεύγει η ωραιοποίηση του τετριμμένου και γίνεται για εμένα ακόμη πιο αληθινό. Όσο πιο πολύ ξεφεύγεις από την πραγματικότητα τελικά καταλήγεις να ξαναέρθεις στο σημείο αυτό. Αλλά φυσικά θέλεις όλο αυτό να βγάζει και νόημα, να υπάρχει παραμόρφωση στο έργο για κάποιο λόγο, για κάποιο στόχο.

«Μ' αρέσει να ακούω την αφήγηση του κοινού προς τα έργα μου αλλά δεν μπορείς να την ακολουθάς συνέχεια, διότι μετά θα χαθείς», αναφέρει ο Θεόφιλος Κατσιπάνος.

–Μιλήστε μου για το όνειρο στη ζωγραφική σας.

–Είναι η αίσθηση που μπορεί να έχεις σ' ένα όνειρο, το πρωί μπορεί να μη θυμάσαι τι έχεις δει αλλά την αίσθηση την έχεις αυτό σε συνδυασμό με μια ανατροπή του ιδίου του ονείρου μου λειτουργεί σαν μια διαδικασία αναρχικού κομματιού που πάει κόντρα σε όλο αυτό. Σίγουρα τα έργα έχουν ένα πλαίσιο ονειρικό. Δεν επηρεάζομαι συνειδήτα από τα όνειρά μου, αλλά αρκετές φορές έχω βρει λύσεις για έργα μου μέσα από τα όνειρά μου.

–Επηρεάζει τη ζωγραφική σας το κοινό, αλλά και το τι συμβαίνει έξω στον κόσμο;

–Όχι, δεν το κάνεις για το κοινό, με ενδιαφέρει η γνώμη τους. Μ' αρέσει να ακούω την αφήγηση του κοινού προς τα έργα μου, αλλά δεν μπορείς να την ακολουθείς συνέχεια, διότι μετά θα χαθείς. Για το δεύτερο σίγουρα! Υπάρχει μια όμορφη ιστορία της Φρίντα Κάλο έχει ένα έργο της που είναι μια κοπέλα με 30 μαχαιριές και τη ρώτησαν γι' αυτό και εκείνη είπε «ναι, το διάβασα στην εφημερίδα ότι κάποιος σκότωσε τη γυναίκα του». Και αυτή την ιστορία την ασπάζομαι, η ζωή είναι πολύ πιο έντονη από οτιδήποτε εγώ απεικονίζω στα έργα μου.

Η ανάγκη για μοναδικότητα

–Τι είναι αυτό που παρατηρείτε στις μέρες μας καλλιτεχνικά;

–Μου αρέσουν οι άνθρωποι που κάνουν πράγματα με τα χέρια τους. Έχει χαθεί αυτή επαφή με το υλικό που μετουσιώνεται σε κάτι άλλο. Είναι κάτι το οποίο, όσο περνάει ο καιρός, χωρίς να κατακρίνω το digital, αλλά όσο περνάει η εποχή προς τα εκεί τόσο πιο πολύ νιώθω τη χαρά να βλέπω ανθρώπους να κάνουν έργα με υλικά πράγματα. Υπάρχει η ανάγκη για μοναδικότητα στα έργα. Ένα απλό σχέδιο στη φύση να κάνεις είναι μοναδικό, υπάρχει ένα. Η Τζοκόντα είναι μία στο σύμπαν, είναι σαν τον άνθρωπο όλοι μας είμαστε μοναδικοί.

–Μου έχετε αναφέρει στην αρχή ότι ο παππούς και ο πατέρας σας ήταν της Εκκλησίας, πώς σας άγγιξε αυτό ζωγραφικά;

–Νομίζω με έχει επηρεάσει βαθύτατα με την έννοια ότι τα έργα έχουν ένα στοιχείο μεταφυσικό που έχει η Εκκλησία μέσα. Δεν είναι υλικό αυτό το πράγμα που βλέπεις αλλά υπάρχει μια ενέργεια παραπάνω, το έχω και στη ζωή αυτό. Σίγουρα με έχει αγγίξει με την καλή έννοια, δεν είμαι θρησκευόμενος αλλά νιώθω ένα δέος μπαίνοντας σε μια εκκλησία. Μέχρι τον 18ο αιώνα τα έργα ζωγραφικής γίνονταν πάνω στην εκκλησία, με αυτές τις επιρροές με βοήθησε να διαβάζω καλυτέρα το θεματολογικό κομμάτι του έργου μαζί με το πλαστικό της ζωγραφικής και πραγματικά πιστεύω σε όλα μου τα έργα υπάρχει αυτό το στοιχείο.

–Τι σημαίνει επιτυχία για εσάς;

–Όλοι οι ζωγράφοι θέλουν να κάνουν ένα έργο, εκείνο το ένα που θα επηρεάσει… Ένας από του λογούς που λάτρεψα τον Πικάσο ήταν ότι ο Francis Bacon, έγινε λόγω του Πικάσο. Δεν υπάρχει πιο σπουδαίο, πιο κολακευτικό, να έχεις κάνει μια ζωγραφική, μια δουλειά και αυτή η δουλειά να δημιουργήσει έναν άλλο καλλιτέχνη. Σου το λέω και ανατριχιάζω, αυτό είναι επιτυχία για εμένα.

Πληροφορίες: «Ανθρώπινες αντανακλάσεις». Διάρκεια έκθεσης έως 23 Απριλίου. Stand In Line: 26Α Μετοχίου, Άγιος Ανδρέας, Λευκωσία. Τηλέφωνο επικοινωνίας 99412000

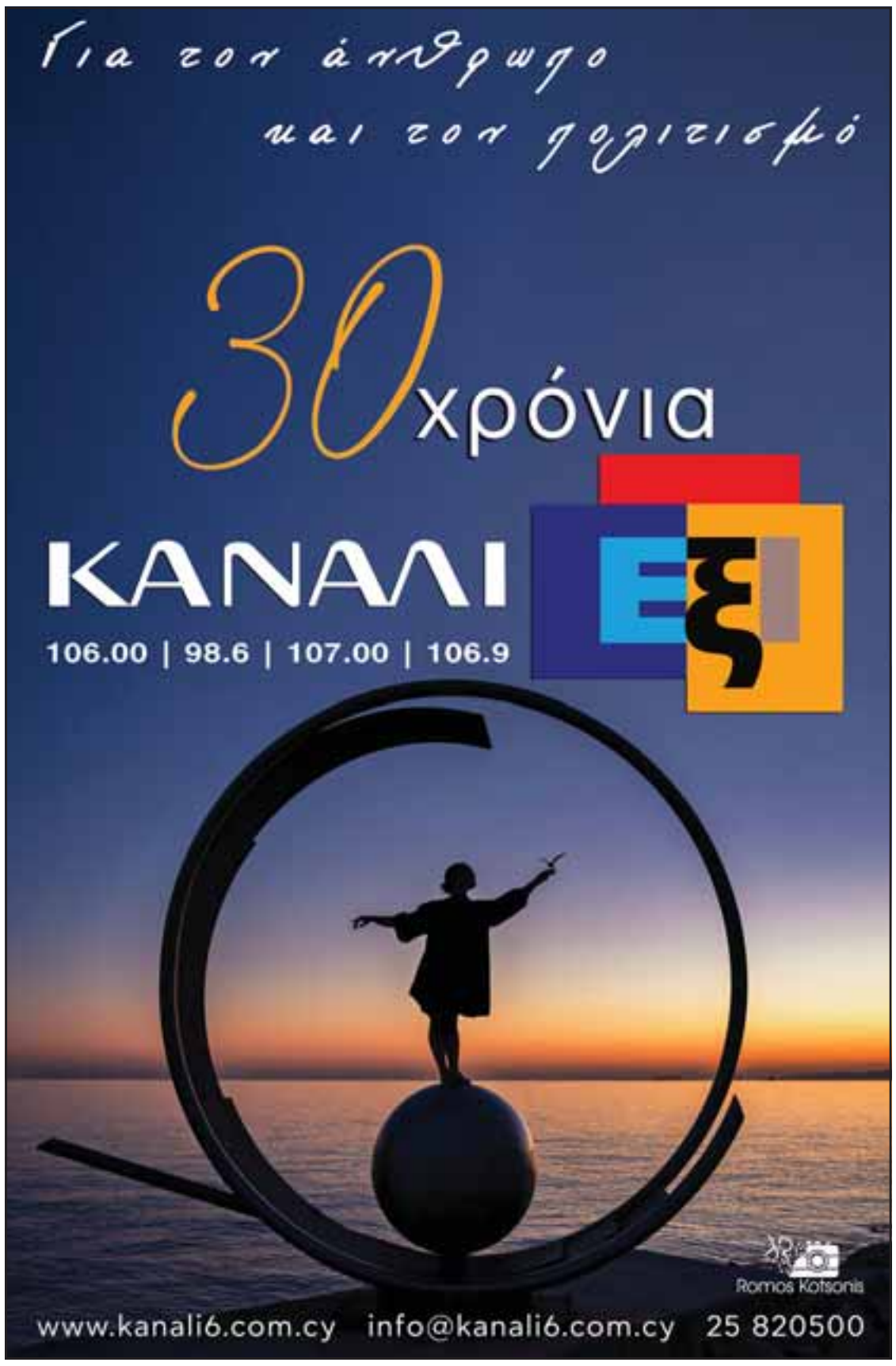

Οταν η φτώχεια σού στερεί τα παιδιά σου

Ενα κοινωνικό δράμα από τη Σερβία εξελίσσεται σε ενδιαφέρον φιλμ δρόμου

Πατέρας ★★★
ΔΡΑΜΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Σρνταν Γκολούμποβιτς
Ερμηνείες: Γκόραν Μπογκντάν, Μπόρις Ισάκοβιτς, Νάντα Σάργκιν

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Εχοντας κερδίσει τόσο το βραβείο Οικουμενικής Επιτροπής όσο και το βραβείο Κοινού στο Φεστιβάλ Βερολίνου 2020, το σερβικό φιλμ έρχεται για να μας αφηγηθεί μια συγκινητική ιστορία και ταυτόχρονα να μας συστήσει έναν «υπερήρωα» της πραγματικής ζωής.

Σε μια μικρή επαρχιακή πόλη, η οικογένεια του μεροκαματιάρη Νίκολα δυσκολεύεται τρομερά να τα φέρει βόλτα. Επειτα από μια πράξη απελπισίας της γυναίκας του, η Πρόνοια αποφασίζει να πάρει στη φύλαξή της τα δύο παιδιά, μέχρι να βελτιωθούν οι συνθήκες για την ανατροφή τους. Πράγματι ο Νίκολα κάνει ό,τι μπορεί για να τα καταφέρει, όμως οι Αρχές πλέον αρνούνται ακόμα και να τον αφήσουν να δει τα παιδιά του· απαντώντας εκείνος ξεκινά πεζός ένα απελπισμένο ταξίδι έως το μακρινό Βελιγράδι προκειμένου να κοινοποιήσει την υπόθεσή του κατευθείαν στον υπουργό.

Η Πρόνοια αποκόβει τον Νίκολα από τα παιδιά του και εκείνος ξεκινά πεζός ένα απελπισμένο ταξίδι έως το μακρινό Βελιγράδι, προκειμένου να κοινοποιήσει την υπόθεσή του στον υπουργό.

Το φιλμ του Σρνταν Γκολούμποβιτς ξεκινά ως μάλλον τυπικό κοινωνικό δράμα για να εξελιχθεί σε ακόμα πιο ενδιαφέρουσα ταινία δρόμου. Αυτό που παρακολουθούμε επί της ουσίας εδώ είναι η οδύσσεια ενός πατέρα, ο οποίος τιμωρείται με πιο σκληρό τρόπο (στερείται τα παιδιά του) επειδή είναι... φτωχός. Στην υπόθεση βέβαια υπάρχει και άλλη διάσταση, αφού οι κοινωνικές υπηρεσίες που παίρνουν τις αποφάσεις αποδεικνύεται πως δεν είναι ακριβώς αδέκαστες και αδιάφθορες. Κάπου εκεί ένα γρανάζι μοιάζει να γυρνάει στο μυαλό του Νίκολα, ο οποίος θα ξεκινήσει, με τα πενιχρά του μέσα, ένα ταξίδι με μόνο οδηγό την αγάπη και την πίστη στο δίκαιο του αγώνα του.

Στον δρόμο θα συναντήσει πολλές και διάφορες μορφές, από ένα διακινητή μεταναστών που τον συμβουλεύει να πάρει τον νόμο στα χέρια του μέχρι έναν κυνικό ηλικιωμένο και έναν πονόψυχο βενζινά. Στο κατώφλι, δε, του υπουργείου, η υπόθεση θα πάρει μεγάλη δημοσιότητα και ο ίδιος θα γνωρίσει άλλη μια όψη της αδιαφορίας των ισχυρών απέναντι στον αδύναμο συνάνθρωπο. Ο Γκολούμποβιτς τα καταγράφει όλα αυτά παντρεύοντας τον σκληρό ρεαλισμό με την ευαισθησία, η οποία εκπορεύεται κυρίως από το ταλαιπωρημένο, μα τρομερά αποφασιστικό, βλέμμα του πρωταγωνιστή του, Γκόραν Μπογκντάν.

Ο ίδιος ο Σέρβος σκηνοθέτης λέει σχετικά με την ταινία του, που βασίζεται σε αληθινή ιστορία: «Αποφάσισα να κάνω μια ταινία για έναν άνθρωπο που οδηγείται από το ένστικτο, κι όχι από τη λογική, προς ένα βαθιά προσωπικό και δίκαιο μονοπάτι. Δεν ξέρει ακριβώς τι κάνει, αλλά η διαίσθησή του τον καθοδηγεί σε μια άγνωστη κατεύθυνση κι εκείνος, ακούγοντας μόνο τον εαυτό του και το μέσα του, ακολουθεί το προσωπικό του μονοπάτι ανθρωπιάς και αγνότητας».

Ο σκηνοθέτης Σρνταν Γκολούμποβιτς παντρεύει τον σκληρό ρεαλισμό με την ευαισθησία, η οποία εκπορεύεται κυρίως από το ταλαιπωρημένο, μα τρομερά αποφασιστικό, βλέμμα του πρωταγωνιστή του, Γκόραν Μπογκντάν (φωτ.).

HOME CINEMA

Ενας ειρηνοποιός σε πόλεμο... με τη σοβαρότητα

Επάνω, ο Τζον Σίνα πρωταγωνιστεί στη σειρά «Peacemaker», που προβάλλεται από τη Vodafone TV. Κάτω, η Μελίκα Φορουτάν ως Παρί στην ομότιτλη ταινία που είναι διαθέσιμη στο ERTFLIX.

Peacemaker
ΔΡΑΣΗΣ (2022)
Δημιουργός: Τζέιμς Γκαν
Ερμηνείες: Τζον Σίνα, Τζένιφερ Χόλαντ, Ντανιέλ Μπρουκς

Το κινηματογραφικό σύμπαν των υπερηρώων συμπεριλαμβάνει τους «σκοτεινούς» τύπους, τους «σοβαρούς», ενώ εσχάτως έχει βρει χώρο ακόμα και για τις... καρικατούρες. Περίπου μια τέτοια είναι και ο Peacemaker, με την ομώνυμη σειρά να κυκλοφορεί εδώ και λίγο καιρό στην πλατφόρμα του HBO Max (στην Ελλάδα από Vodafone TV), συνεχίζοντας στη μικρή οθόνη τις περιπέτειες ενός από τους αντιήρωες του «Suicide Squad». Ερμηνευμένος από τον πρώην σόουμαν του WWE Τζον Σίνα, ο πρωταγωνιστής είναι αποφασισμένος να φέρει την ειρήνη, «όσους κι αν χρειαστεί να ξεπαστρέψει για να το επιτύχει». Αυτός ο παλαβός τύπος θα βρεθεί στην υπηρεσία μιας μυστικής οργάνωσης, η οποία έχει ως αποστολή το κυνήγι υπερφυσικών «κακών».

Ο δημιουργός μερικών από τις πιο διασκεδαστικές κομιστικες ταινίες, Τζέιμς Γκαν («Οι φύλακες του γαλαξία»), παραδίδει εδώ έναν ήρωα τον οποίο την ίδια στιγμή σατιρίζει ανελέητα. Εμφανώς σεξιστής, ελαφρώς ρατσιστής και διάφορα άλλα, ο Peacemaker έχει για κατοικίδιο έναν φαλακρό αετό, κυκλοφορεί με μια πελώρια αμερικανική σημαία ζωγραφισμένη στο αυτοκίνητο και γενικώς θα μπορούσε να το έχει σκάσει από το αγαπημένο τσίρκο του Ντόναλντ Τραμπ. Παρ' όλα αυτά παραμένει ακαταμάχητος, αφού διαθέτει το βασικό χαρακτηριστικό κάθε επιτυχημένου «χάρτινου» ήρωα: δεν παίρνει τον εαυτό του υπερβολικά στα σοβαρά.

Παρί ★★★½
ΔΡΑΜΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Σιαμάκ Ετεμάντι
Ερμηνείες: Μελίκα Φορουτάν, Σαμπάζ Νοσίρ, Σοφία Κόκκαλη

Από την πλατφόρμα του ERTFLIX επιλέγουμε μια από τις πιο ευχάριστες εκπλήξεις της σχετικά πρόσφατης ελληνικής παραγωγής. Ο Ιρανός Σιαμάκ Ετεμάντι, ο οποίος ζει και εργάζεται πολλά χρόνια στην Αθήνα, αφηγείται μια συγκλονιστική ιστορία, βγαλμένη από την αρχετυπική σχέση μάνας - γιου, αλλά και τα σπλάχνα της ίδιας της πόλης. Η Παρί, μια μητέρα από το Ιράν, φθάνει μαζί με τον σύζυγό της στην Αθήνα προκειμένου να επισκεφθούν τον φοιτητή γιο τους, ο οποίος σπουδάζει εκεί. Αυτός, ωστόσο, είναι άφαντος και η ανήσυχη γυναίκα ξεκινά μια οδύσσεια αναζήτησης προκειμένου να τον εντοπίσει.

Ο Ετεμάντι επιμένει σχεδόν αποκλειστικά στα νυχτερινά πλάνα, κινηματογραφώντας μια Αθήνα που μοιάζει με εφιαλτική ζούγκλα, η οποία απειλεί να καταπιεί δικαίους και αδίκους. Μέσα σε αυτό το άγριο –αλλά και πολύ ατμοσφαιρικό– περιβάλλον, η Παρί προχωράει με μοναδικό φάρο τόλμης την αγάπη για το παιδί της. Στη διαδρομή συναντά πολλούς και διάφορους: ταλαιπωρημένους μετανάστες, μια κοπέλα-μέλος ομάδας αντιεξουσιαστών (Σοφία Κόκκαλη) που προσφέρεται να τη βοηθήσει, έναν αινιγματικό νεαρό (Αργύρης Πανταζάρας), αλλά και τις πόρνες του λιμανιού.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
11.00 Κοίτα με στα μάτια, III Εκπομπή για τα ζώα.
11.30 Χρυσές συνταγές Με τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
12.00 Brand News
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
15.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
15.30 Προσωπογραφίες Ντοκιμαντέρ.
16.30 Χρονογράφημα, IV Ντοκιμαντέρ.
17.00 Εκείνη & εκείνοι Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.50 Πολιτιστικό ημερολόγιο
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.05 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 The Right Mom Κοινωνική ταινία, με τους Νικ Μπάλαρντ, Λίζα Αν Γουόλτερ, κ.ά.
00.30 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
01.15 Εκείνη & εκείνοι - (Ε)
02.15 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
03.15 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
03.45 Σπίτι στη φύση - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Bel Canto
07.30 Γέλα χαμογέλα - (Ε)
08.00 Παιδική ζώνη
α. Ο μικρός Χνουδωτός
β. Μπόμπι και Μπιλ
γ. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
δ. Γκάρφιλντ
ε. Mini Pet Pals
στ. Ο Μπο ταξιδεύει
ζ. Τα Στρουμφάκια
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη - (Ε)
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Μανώλης και Κατίνα-(Ε) Κωμική σειρά.
16.35 Ιστορίες του χωρκού-(Ε) Κωμική σειρά.
17.05 Baywatch, VII - (Ε) Περιπετειώδης σειρά.
17.45 Μαζί / Birlikte, II - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα, II
19.30 Σελίνες ιστορίας
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Αγγλική)
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Τουρκική)
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
21.05 Bel Canto Ρομαντική ταινία, με τους Τζουλιάν Μουρ, Κεν Γουατανάμπε, κ.ά.
22.45 Eurovision Flashback - (Ε) Εκπομπή 1η.
23.35 Εκείνη & εκείνοι - (Ε)
00.20 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
00.40 Brand News - (Ε)
02.40 Μαζί / Birlikte, II - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 Η γη της Ελιάς
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε) Οδοιπορικό.
07.00 Roomies Ψυχαγωγική εκπομπή με τις Κατερίνα Ζαρίφη, Ντορέττα Παπαδημητρίου και Μαρία Σολωμού.
08.00 Αστέρας Ραχούλας - (Ε) Κωμική σειρά.
08.45 24 ώρες - (Ε) Ντοκιμαντέρ,
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
13.50 X-Factor (Auditions) - (Ε)
14.50 Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά, με τους Παναγιώτα Βλαντή, Ιεροκλή Μιχαηλίδη, κ.ά.
15.40 The Λούις Night Show Σατιρική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, IX Κωμική σειρά.
18.45 TET-A-TET στον Alpha Ψυχαγωγική εκπομπή.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Η γη της Ελιάς Κοινωνική σειρά, με τους Πασχάλη Τσαρούχα, Αντιγόνη Κουλουκάκου, κ.ά.
22.10 X-Factor - (Auditions) Talent show.
00.15 Συμπεθέροι απ' τα Τίρανα Κωμική σειρά.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο
06.30 Ο κόσμος να χαλάσει - (Ε)
08.00 Mamma Mia - (Ε) Κωμική σειρά.
08.30 Το πιο γλυκό μου ψέμα Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου τον φίλο σου Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Pomilωri - (Ε) Κωμική σειρά.
11.10 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φωτεινή Γεωργίου.
12.50 Θα βρεις τον δάσκαλό σου - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Casa De Mikel, III - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
16.00 Ο πόλεμος των άστρων - (Ε) Κωμική σειρά.
16.50 5 X 5 - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.15 5 X 5 - (Ε) (Συνέχεια)
18.40 ROUK ZOUK Special Τηλεπαιχνίδι.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο Talent show.
23.00 Η φάρμα Reality περιπέτειας.
01.10 Τρίχες - (Ε)
02.00 Αντίστροφη μέτρηση
02.50 Έρωτας κλέφτης - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

23.30 Ένα τραγούδι ακόμα
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.15 Green Kitchen by Madame Ginger - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τη Μαριλού Παντάκη.
16.15 Σ' αγαπάω μεν... αλλά Κωμική σειρά.
17.15 Επιπλογκουρμεδιές, II Εκπομπή μαγειρικής με τον Σταυρή Γεωργίου
18.00 **OMEGA NEWS**
18.15 MasterChef 2022 - MasterClass Εκπομπή μαγειρικής.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 Φανταστικά ζώα και πού βρίσκονται (Fantastic beasts and where to find them). Περιπέτεια φαντασίας, με τους Έντι Ρέντμεϊν, Κάθριν Γουότερστον.
23.30 Ένα τραγούδι ακόμα Ένα μουσικό ταλέντο συναντάει ένα από τα μεγαλύτερα ονόματα της ελληνικής μουσικής. Ενορχηστρωτής ο συνθέτης Γιώργος Θεοφάνους.
01.30 ΤΑΧΙ Τηλεπαιχνίδι, με τον Διονύση Ατζαράκη.
02.30 OPEN Weekend - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Surviror
06.30 Love It - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
07.30 Θεία Λειτουργία Απευθείας μετάδοση από τον Ιερό Ναό Αγίου Προκοπίου Μετόχιον Ιεράς Μονής Κύκκου.
09.50 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
10.40 Dot., V Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 ωρίς περιστροφές- (Ε) Με τον Γιάννη Καρεκλά.
13.30 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή μαγειρικής.
15.00 Μόλις χθες - (Ε) Δραματική σειρά.
16.20 Οι θαλασσόλυκοι Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.00 Όλα Γκουντ Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 Όλα Γκουντ (Συνέχεια)
19.10 Η πεθερά Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Surviror Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Happy Traveller - (Ε)
01.30 Όλα Γκουντ - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.40 Τηλεαγορά
08.00 Ελληνική ταινία
09.25 Ελληνική ταινία
11.15 Τηλεαγορά
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Ελληνική ταινία
14.30 Τηλεαγορά
15.35 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.30 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

07.50 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.25 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 **Δελτίο Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

13.30 Badland
06.15 Running For Grace
08.15 How To Train Your Husband
09.45 What's Eating Gilbert Grape
11.45 10 Minutes Gone
13.30 Badland
15.30 The Big Fat Stone
17.30 RBG
19.30 Oscars 2022: Red Carpet
21.00 Oscars 2022
00.00 The Frozen Ground
02.00 Blue Sky

GREEK CINEMA

20.00 Η Ρένα είναι οφ-σάιντ
06.30 Οι Γερμανοί ξανάρχονται
08.00 Κάλλιο πέντε και στο χέρι
09.20 Και οι 14 ήταν υπέροχοι
11.10 Ο λουστράκος
12.45 Ταπεινός και καταφρονεμένος
15.30 Το τεμπελόσκυλο
17.00 Τζιπ, περίπτερο και αγάπη
18.25 Φως, νερό, τηλέφωνο... οικόπεδα με δόσεις
20.00 Η Ρένα είναι οφ-σάιντ
21.30 Οι Γερμανοί ξανάρχονται
23.00 Ταξίδι

Η οικουμενικότητα των ελληνικών θεών

Η έρευνα του καθηγητή της Οξφόρδης Ρόμπερτ Πάρκερ μάς εισάγει στο πολυπολιτισμικό σύστημα της αρχαίας θρησκείας

ROBERT PARKER
Οι ελληνικοί θεοί πέρα από την Ελλάδα. Ονόματα, χαρακτήρες, μεταμορφώσεις
Μετάφραση: Παναγιώτης Σουλτάνης, **επιστημονική επιμέλεια:** Μαρία Πατέρα, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2021, **σελ.** 440

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Μωσαϊκό του Διονύσου με μια σαύρα δεμένη σε λουρί, στο Ελ Τζεμ της Τυνησίας (4ος αιώνας μ.Χ.).

Το βιβλίο του Ρόμπερτ Πάρκερ απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό με ενδιαφέρον στη μελέτη της αρχαίας θρησκείας. Η πλούσια σε πηγές και στοιχεία έρευνα του καθηγητή της Οξφόρδης μάς εισάγει στο ιδιαίτερο πολυπολιτισμικό σύστημα της διασποράς των ελληνικών θεών σε Ρώμη, Βόρεια Αφρική, Εγγύς Ανατολή και Δύση, κατά την ελληνιστική και αυτοκρατορική ρωμαϊκή περίοδο. Το φαινόμενο της ονοματοδοσίας των θεών, εκτός παλαιάς Ελλάδας, αποκαλύπτει τον ευέλικτο τρόπο αντίληψης των λατρευτών. Κάθε Ελληνας και κάθε Ρωμαίος γεννιόταν και ζούσε σε έναν κόσμο που θεωρούσε δεδομένη τη μεταφρασιμότητα των ονομάτων των θεών σαν οικεία πρακτική. Ομως, λατρεύονταν άραγε διεθνώς οι ίδιοι θεοί, ή μήπως τα έθνη είχαν διαφορετικούς, αν και συγκρίσιμους θεούς;

Ο Πάρκερ διεισδύει στο φαινόμενο του «οικουμενικού πολυθεϊσμού» των αρχαίων λαών, που διευρύνει τα πολιτισμικά όρια. Ναι μεν ο κόσμος ήταν χωρισμένος μεταξύ χωρών, φυλών και πολιτικών συστημάτων, αλλά δεν ήταν χωρισμένος ανάμεσα σε διαφορετικούς θεούς. Οι λόγοι αυτής της συνύπαρξης των θεών ήταν κυρίως η απουσία δόγματος, αλλά και ένα είδος «μετάφρασης»/ερμηνείας των θεών από τη μια γλώσσα στην άλλη, όπως την εφάρμοζαν οι Ρωμαίοι και πριν από αυτούς οι Ελληνες στους θεούς σχεδόν όλων των εθνών που συναντούσαν. Αυτή η σύμβαση «ταυτοποίησης» (interpretatio) απαντάται για πρώτη φορά στον Ρωμαίο ιστορικό Τάκιτο και εκφράζει την κοινή πεποίθηση ότι οι θεοί τους οποίους λατρεύεις εσύ είναι οι ίδιοι θεοί που λατρεύω ή θα μπορούσα να λατρεύω εγώ.

Ο Ερμής ταυτίζεται με τον Θωθ, θεοί και οι δύο της γραφής και της επικοινωνίας, ενώ με τη σύνθετη μορφή του Ερμής Ανουβις ή Ερμάνουβις, ο Ερμής εμφανίζεται ως ψυχοπομπός (Ανουβις). Ενας άλλος συνδυασμός του τύπου «Ισις Αφροδίτη» λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο: επιλέγεται μια επιμέρους όψη της πολύμορφης προσωπικότητας της Ισιδος, ενώ ταυτόχρονα δύναται να υπάρχουν και άλλες όψεις. Η υποβόσκουσα λογική του παγανισμού, αν διατυπωθεί, δείχνει ότι θεοί από δύο διαφορετικές κουλτούρες έχουν συναφείς δυνάμεις, αλλά και ότι οι δυνάμεις μεταξύ των θεών διαχωρίζονται με διάφορους τρόπους, έτσι ώστε να αλληλεπικαλύπτονται ή να διαιρούνται σε περισσότερους από έναν θεούς.

Το βιβλίο ερευνά τις παραδόσεις των πολιτισμών που υιοθέτησαν την ελληνική.

Ο Πάρκερ ερευνά τις παραδόσεις των πολιτισμών που υιοθέτησαν την ελληνική, ενώ ταυτόχρονα εξακολουθούσαν να μιλούν τις σημιτικές γλώσσες. Μας παρουσιάζει την πρακτική της ονοματοδοσίας σε περιοχές όπως η Ιουδαία/Παλαιστίνη, η Παλμύρα και η Συρία. Εκεί, χρησιμοποιούνται γηγενείς προσδιορισμοί για γηγενείς θεούς. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, αποτελεί ζήτημα ότι όλες οι καταγραφές που έχουμε είναι μόνον στα ελληνικά και στα λατινικά και όχι σε άλλες γλώσσες που θα μπορούσαν απτά να αναδείξουν τη θρησκευτική ανταλλαγή. Ναι μεν ο Απόλλων σε μια δίγλωσση επιγραφή στην Κύπρο ελληνικών/φοινικικών ταυτίζεται με τον Ρεσέφ, όμως ο Φοίνικας δεν θα επικαλεσθεί τον Απόλλωνα στη γλώσσα του, ούτε ο Ελληνας τον Ρεσέφ.

Πώς γίνεται η συγκριτική μελέτη της ονοματοδοσίας των θεών, τελικά, ανάμεσα στους αρχαίους πολιτισμούς; Σχεδόν σε όλους τους πολυθεϊσμούς εμφανίζεται ο συνδυασμός των λατρευτικών πολλαπλών ονομάτων. Σε ένα ακκαδικό κείμενο που αναφέρει τις όψεις του θεού Δαγών (Νταγκάν) από το Εμάρ της βορειοδυτικής Συρίας του 13ου αιώνα καταλογογραφούνται συνδυασμοί, όπως Δαγών Κύριος της πλινθοποιίας, του ανακτόρου, του καταυλισμού. Ενα υστεροβαβυλωνιακό κείμενο παρουσιάζει όψεις του Μαρντούκ: Μαρντούκ της Φύτευσης, της Αβύσσου, της Αξίνας. Σε χεττιτικά κείμενα βρίσκουμε καιρικούς θεούς της βροχής, της καταιγίδας, της αστραπής, του αμπελιού, του λιβαδιού. Δυο τινά μπορεί να ισχύουν: ή οι πολλαπλές ονομασίες των θεών να προέρχονται από μια ινδοευρωπαϊκή κληρονομιά ή να είναι μια μορφή θρησκευτικής έκφρασης που εμφανίζεται ανεξάρτητα σε διαφορετικές κουλτούρες.

Ο Πάρκερ φέρνει το παράδειγμα των «Θεοτοκωνυμίων», δηλαδή τα 300 επίθετα που αποδίδονται στην Παναγία στην ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία (ίσα σε αριθμό με τα 300 ονόματα της Αφροδίτης που αναφέρονται από τον Ιωάννη τον Λυδό), καθώς και τα 6.000 ονόματα για την Παρθένο Μαρία που καταγράφονται σε έναν ρωμαιοκαθολικό ιστότοπο.

Το μικρό νησί της Δήλου, κατά τη διάρκεια της ελληνιστικής περιόδου, φωτίζει καλύτερα από οποιαδήποτε άλλη αρχαιολογική θέση τον πλούτο των αρχαιολογικών και επιγραφικών μαρτυριών αλληλεπίδρασης της ελληνικής με μη ελληνικές θρησκευτικές κουλτούρες. Εκεί «συναντώνται» οι θεοί. Οι ελληνικές επιστρώσεις που διασώθηκαν από την υπερ-οικοδόμηση καθρεφτίζουν μια θρησκευτική κουλτούρα που γνώρισε έναν ασυνήθιστα μεγάλο βαθμό ποικιλότητας.

Το σταυροδρόμι

Από τους αρχαϊκούς χρόνους η Δήλος ήταν το σημαντικότερο θρησκευτικό κέντρο της Ελλάδας, εκτός ενδοχώρας, και η ιερότητά της ήταν γνωστή και σεβαστή ακόμα και από τους Πέρσες ως τόπου όπου γεννήθηκαν δύο θεοί, ο Απόλλων και η Αρτεμις («εν τη χώρη οι δυο θεοί εγένοντο»). Το 166 π.Χ., όταν οι Αθηναίοι απέκτησαν τη νήσο με παραχώρηση των Ρωμαίων, αντάμοιβή για την πιστή τους στάση εναντίον της Μακεδονίας, η Δήλος έγινε σταυροδρόμι τόσο διπλωματικών επαφών όσο και εμπορίου. Κυρίως μεταξύ Ιταλίας και Συροπαλαιστίνης διαμορφώνονται επαφές μέσα από την υψηλού βαθμού οργάνωση λατρευτικών συλλόγων. Σύλλογοι προσώπων με λατινικά ονόματα, γνωστοί στα ελληνικά ως «Ερμαϊσταί», «Απολλωνιασταί» και «Ποσειδωνιασταί» εκπροσωπούσαν τις τρεις κύριες λατρείες των Ιταλών της Δήλου. Ιταλικές συντεχνίες εμπόρων (π.χ. οινοπωλών, ελαιοπωλών), οργάνωναν τελετουργίες προς τιμήν των Λαρήτων των Τριόδων / των Σταυροδρομιών, όπως αποτυπώνονται σε ζωγραφικές παραστάσεις σε βωμούς έξω από ιδιωτικές οικίες. Υπήρχαν δύο φοινικικά σωματεία, το κοινόν των Βυρητίων Ποσειδωνιαστών εμπόρων και «ναυκλήρων» (πλοιοκτητών) και των «εγδοχέων» (εμπορικών πρακτόρων).

Η Δήλος ήταν το σημαντικότερο θρησκευτικό κέντρο της Ελλάδας, εκτός ενδοχώρας, και η ιερότητά της ήταν γνωστή και σεβαστή ακόμη και από τους Πέρσες.

Οι Αθηναίοι αναδιοργάνωσαν εκ βάθρων τις δημόσιες λατρείες με βάση την αθηναϊκή παράδοση, ενώ μια σειρά ιερών προσείλκυαν λατρευτές διαφορετικής καταγωγής. Η Σύρια θεά Ατάργατις εμφανίζεται σε επιγραφές με μια πληθώρα θεωνυμίων, όπως «Ατάργατις Αγνή Θεός», δηλαδή «Ατάργατις Σεβάσμια Θεά» και «Αγνή Θεός Αφροδίτη». Εδώ η εξομοίωση της Αταργάτιδος με την Αφροδίτη προέρχεται από την ελληνική πλευρά, καθώς οι Σύροι έκαναν αφιερώσεις στους θεούς τους, τους οποίους περιγράφουν ως «πάτριους θεούς», έχοντας δικούς τους ιερείς, ενώ οι Αθηναίοι ταυτόχρονα λάτρευαν την Αγνή Αφροδίτη.

Μια ακόμη ενδιαφέρουσα περίπτωση είναι του Δία Ουρίου, ενός παλιού ελληνικού θεού με επίθετο που σημαίνει «του ευνοϊκού ανέμου». Εισέρχεται στο ιερό Σαραπείο Γ της νήσου με αφιερώσεις όσων ταξιδεύουν στη θάλασσα, καθώς ο Δίας Ούριος ήταν κρίσιμης σημασίας στο Αιγαίο. Εδώ δεν αναφέρεται το όνομα του αιγυπτιακού θεού Σαράπιδος. Ενας Ιταλός από την Ελέα κάνει μια ανάθεση προς τιμήν του ελληνικού θεού, στο ιερό των αιγυπτιακών θεών, συνοψίζοντας έτσι τον διεθνή ρόλο της συγκεκριμένης λατρείας.

«Συμβώμοι» θεοί, δηλαδή θεοί και θεές με κοινούς βωμούς και ιερά, ήταν η Αιγυπτία Υγιεία, ο Ασκληπιός και ο Απόλλων, αντίστοιχα η Ισις, ο Σάραπις και ο Ωρος. Το κύρος του Ασκληπιού ως θεραπευτή θεού προκρίνει το ελληνικό όνομα και όχι το αιγυπτιακό. Ετσι το Σαραπείο κατονομάζεται και Ασκληπιείο, όμως διατηρεί την ανατολική του μορφή, τον περίκλειστο ανοιχτό χώρο με τα χαρακτηριστικά αιγυπτιακά γνωρίσματα: έναν δρόμο, μνημειώδεις πυλώνες, σφίγγες. Στο όρος Κύνθος της Δήλου λατρευόταν ο Ζευς Κύνθιος, ήδη πριν από τη ρωμαϊκή εποχή. Ηταν ένας Ζευς των ορέων, μια μορφή που είχε έναν ισοδύναμο θεό για κάθε λατρευτή από τη Μικρά Ασία και τη Συρία. Για τον λόγο αυτόν δημιουργήθηκαν πολλά μικρά υπαίθρια ανατολίτικα ιερά στις πλαγιές του όρους. Επίσης, η θεά Αθηνά Κυνθία, της οποίας η λατρεία είχε ξεθωριάσει, αναβίωσε όταν οι λατρευτές της Εγγύς Ανατολής αναγνώρισαν σε εκείνη τη δική τους μεγαλοδύναμη Βααλάτ.

Η παρούσα έρευνα προσεγγίζει μέσα από τον τρόπο προσφωνήσεων ονομάτων και επιθέτων του θείου μια πολύ ενδιαφέρουσα όψη της αρχαίας θρησκευτικής ψυχολογίας. Ο θεός σου μπορεί με έναν άλλο τρόπο να είναι ο θεός μου, καθώς οι λατρείες παράλληλα συνυπάρχουν. Η Δήλος είναι το επιστέγασμα της θρησκευτικής οικουμενικότητας. Εκεί, η Αφροδίτη, η Αστάρτη, η Ατάργατις δοξάζονται, κρατώντας όμως την καταγωγή τους, χωρίς να γίνονται ένα.

SHUTTERSTOCK

SHUTTERSTOCK

Ο Διόνυσος (στα λατινικά Βάκχος) ήταν ο πιο νέος θεός του Ολύμπου, σύμβολο της γονιμότητας, της βλάστησης, της οινοποιίας και της γιορτής. Δεξιά, «Αφροδίτη και Ερωτας» του Λορέντσο Λότο, 1520, ιταλική Αναγέννηση, λάδι σε καμβά.

Όταν οι ευχές γίνονται πράξεις

Το πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ΑΝΑΔΑ – ΣΩΖΩ δημιουργήθηκε το 2010 από την SPPMEDIA και την ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ. Μέχρι τώρα πραγματοποιήθηκαν 12 δεντροφυτεύσεις σε διάφορες περιοχές της Κύπρου, ενώ για φέτος επιλέξαμε την Πλατανιστάσα, στην επαρχία Λευκωσίας.

ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

SPP MEDIA

Αναδα-σώζω

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΣΟΥ